THAILAND BOARD OF INVESTMENT

รายงานฉบับสมบูรณ์

FINAL REPORT

สาธารณรัฐซูดาน

โครงการจ้างที่ปรึกษาศึกษาระเบียบ
การลงทุน/การทำธุรกิจ
ในกลุ่มประเทศตลาดใหม่

ประจำปีงบประมาณ 2561

ได้แก่ สาธารณรัฐอินเดีย
สาธารณรัฐประชาชนบังกลาเทศ
สาธารณรัฐเคนยา
สาธารณรัฐอิสลาทอิหร่าน
และสาธารณรัฐซูดาน

มูลนิธิสถาบันวิจัย
นโยบายเศรษฐกิจการคลัง

เครดิตภาพ: BBC, unhcr.org, และ Cox & Kings

รายชื่อคณะทำงานวิจัย

สาธารณรัฐซูดาน

1	นายสุวิทย์	สรรพวิทยศิริ	ผู้อำนวยการโครงการ
2	ดร. อนันตโชค	โอแสงธรรมนนท์	ผู้อำนวยการโครงการร่วม
3	ดร. พิเศษพร	วศวงศ์	หัวหน้าทีมวิจัย
4	นายเมธา	จารัตนากร	ผู้เชี่ยวชาญ
5	นางสาวชญาณิศา	ใจซื่อกุล	นักวิจัย
6	นายธนานันต์	วรสาร	นักวิจัย
7	นางจริยา	สวัสดี	นักวิจัย
8	นางสาวปาลศิริ	ศรีรุ่งเรือง	นักวิจัย
9	นางสาวกมลพร	นิลรัตน์	นักวิจัย
10	นายภูวิชญ์	นันทสุรศักดิ์	นักวิจัย
11	นางสาวทัศนีย์	แสงมุกข์	ผู้ช่วยนักวิจัย

สารบัญ

สาธารณรัฐซูดาน

หน้า

บทที่ 1 บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล 1-1
1.2 วัตถุประสงค์ 1-6
1.3 ขอบเขตการดำเนินงาน 1-7
1.4 วิธีการศึกษา 1-8
1.5 แผนการดำเนินงาน 1-20
1.6 บุคลากรประจำโครงการ 1-22
1.7 ผลที่คาดว่าจะได้รับ 1-24

บทที่ 2 ภาพรวมประเทศ

2.1 การเมืองและสังคม 2-1
2.2 เศรษฐกิจ 2-8

บทที่ 3 กฎระเบียบและนโยบายด้านการลงทุน

3.1 ภาพรวมกฎระเบียบและนโยบายที่สำคัญด้านการลงทุน 3-1
3.2 กฎระเบียบและข้อห้ามในการลงทุน 3-2
3.3 กฎระเบียบและนโยบายส่งเสริมการลงทุน 3-10

บทที่ 4 ข้อมูลที่สำคัญสำหรับการประกอบธุรกิจ

4.1 ตลาดและราคาสินค้า 4-1
4.2 ต้นทุนในการประกอบธุรกิจ 4-5
4.3 กำลังการผลิต 4-9
4.4 สรุป 4-11

บทที่ 5 ข้อมูลที่สำคัญด้านการลงทุน

5.1 การลงทุนโดยตรงระหว่างประเทศ 5-1
5.2 ข้อมูลการลงทุนที่สำคัญในประเทศ 5-4

หน้า

บทที่ 6 การวิเคราะห์อุตสาหกรรม

6.1 อุตสาหกรรมประมง 6-2

6.2 อุตสาหกรรมอาหารแปรรูป 6-22

บทที่ 7 บทสรุปและข้อเสนอแนะ

7.1 ภาพรวมความคุ้มค่าในการลงทุน 7-1

7.2 ข้อเสนอแนะในภาพรวม 7-5

7.3 ข้อเสนอแนะรายอุตสาหกรรม 7-17

บรรณานุกรม **บ-1**

ภาคผนวก ก กิจกรรม Fact Finding **ก-1**

สารบัญตาราง

สาธารณรัฐซูดาน

หน้า

ตารางที่ 1.1	ข้อมูลเศรษฐกิจมหภาคและการลงทุนของไทยเปรียบเทียบกับ 5 ประเทศเป้าหมาย	1-3
ตารางที่ 1.2	สรุปโครงร่างรายงานและแหล่งที่มาข้อมูล	1-18
ตารางที่ 1.3	แผนการดำเนินงานโครงการ	1-21
ตารางที่ 1.4	รายละเอียดเกี่ยวกับบุคลากร	1-23
ตารางที่ 2.1	ตารางสรุปดัชนีชี้วัดทางเศรษฐกิจซูดาน 5 ปี (2012-2016)	2-13
ตารางที่ 2.2	บริมาณการผลิตและบริโภคน้ำในซูดาน ปี 2016	2-17
ตารางที่ 2.3	มูลค่าการค้ากับประเทศเพื่อนบ้านของซูดาน ในปี 2015	2-22
ตารางที่ 2.4	ประเทศคู่ค้าสำคัญ 5 อันดับแรกของซูดาน ปี 2015 (หน่วย: ล้านเหรียญสหรัฐฯ)	2-23
ตารางที่ 3-1	ขั้นตอนการจัดตั้งธุรกิจในซูดาน	3-3
ตารางที่ 3-2	ขั้นตอนการขออนุญาตก่อสร้าง	3-5
ตารางที่ 3-3	ค่าจ้างที่เหมาะสมในซูดานตามทักษะแรงงาน	3-7
ตารางที่ 4-1	มูลค่าการส่งออกและตลาดสำคัญของสัตว์มีชีวิต และเนื้อสัตว์ของซูดานในปี 2015	4-4
ตารางที่ 4-2	ปริมาณ และราคาเฉลี่ย ของ สินค้าส่งออกที่สำคัญของซูดาน	4-5
ตารางที่ 4-3	ค่าใบอนุญาตและค่าดำเนินการต่างๆ ในการจัดตั้งธุรกิจในซูดาน	4-6
ตารางที่ 4-4	อัตราค่าจดชื่อธุรกิจ	4-6
ตารางที่ 4-5	ราคาที่ดินในคาร์ทูม	4-6
ตารางที่ 4-6	ราคาที่ดินในพื้นที่ต่างๆ ของซูดาน	4-7
ตารางที่ 4-7	ราคาค่าเช่าคลังสินค้าใน Garri Free Zone	4-8
ตารางที่ 4-8	อัตราค่าดำเนินการต่างๆ ระหว่างการลงทุน	4-9
ตารางที่ 4-9	อัตราค่าน้ำของซูดาน	4-9
ตารางที่ 4-10	ชนิดและจำนวนสัตว์ที่ผลิตได้ของซูดานระหว่างปี 2013-2017	4-10
ตารางที่ 4-11	ผลิตภัณฑ์จากสัตว์ของซูดานระหว่างปี 2013-2017	4-10
ตารางที่ 4-12	ผลผลิตทางการเกษตรของซูดานระหว่างปี 2013-2017	4-11
ตารางที่ 4-13	ตารางสรุปตลาดหลัก กำลังการผลิตสินค้า และต้นทุนทางธุรกิจที่สำคัญในซูดาน	4-12
ตารางที่ 5-1	การลงทุนโดยตรงของต่างชาติในซูดาน จำแนกตามประเทศ ปี 2003-2015	5-2

หน้า

ตารางที่ 5-2	บริษัทต่างชาติในซูดาน	5-3
ตารางที่ 5-3	การลงทุนในต่างประเทศของซูดาน จำแนกตามประเทศบ้าน ปี 2003-2015	5-4
ตารางที่ 5-4	บริษัทของซูดานที่ไปลงทุนในต่างประเทศ	5-4
ตารางที่ 5-5	บริษัทต่างชาติที่ลงทุนในซูดาน 10 อันดับแรก ปี 2003-2015	5-4
ตารางที่ 5-6	สรุปข้อมูลการลงทุนโดยตรงจากต่างชาติในซูดาน	5-5
ตารางที่ 6-1	อุตสาหกรรมที่มีโอกาสในซูดาน	6-1
ตารางที่ 6-2	สรุปกิจกรรมการจับปลาในปี 2012	6-5
ตารางที่ 6-3	ภาพรวมของการทำประมงจากแหล่งพื้นที่ต่างๆ ปี 2006	6-6
ตารางที่ 6-4	จำแนกกิจกรรมการทำประมงน้ำเค็มในทะเลแดง ปี 2005	6-9
ตารางที่ 6-5	สายพันธุ์ปลาน้ำจืด แบ่งตามจีนัส (Genera) และสปีชีส์ที่พบ ปี 2006	6-9
ตารางที่ 6-6	จำนวนเรือประมงที่ออกจับปลาในชายฝั่งทะเลแดงของซูดาน แบ่งตามชนิดของเกียร์และขนาดเรือ	6-10
ตารางที่ 6-7	สินค้าอุปโภคบริโภคของซูดาน (Sudan commodity balance sheet, 1,000s MT) ระหว่างปี 2009 – 2014	6-24
ตารางที่ 6-8	แสดงปริมาณการบริโภคอาหารธัญพืชโดยเฉลี่ยของประชากรซูดานในรัฐต่างๆ (1,000s MT)	6-24
ตารางที่ 6-9	ผลผลิตธัญพืชอาหารหลักโดยเฉลี่ย แบ่งตามรูปแบบการเพาะปลูกระหว่างปี 2008–2013 (1,000s MT)	6-28
ตารางที่ 6-10	มูลค่าผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์โดยรวมของซูดาน ปี 2009 (ปอนด์ซูดาน)	6-31
ตารางที่ 7-1	ผลการศึกษาความคุ้มค่าของการลงทุนของตัวอย่างโครงการลงทุนที่น่าสนใจในซูดาน	7-2
ตารางที่ 7-2	ประเภทต้นทุนและรายได้จากการเลี้ยงกุ้ง	7-2
ตารางที่ 7-3	ต้นทุนการเลี้ยงกุ้งในไทย	7-3
ตารางที่ 7-4	ประมาณการณ์ต้นทุนการเลี้ยงกุ้งในซูดาน	7-3
ตารางที่ 7-5	ประมาณการณ์กำไรการเลี้ยงกุ้งในซูดานตามขนาดพื้นที่	7-4

สารบัญรูปภาพ

สาธารณรัฐซูดาน

หน้า

รูปภาพที่ 1-1	โครงสร้างรายงานผลการศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกของประเทศเป้าหมาย	1-9
รูปภาพที่ 1-2	การคัดเลือกอุตสาหกรรมเป้าหมาย (อุตสาหกรรมที่ผู้ประกอบการไทยควรลงทุน)	1-12
รูปภาพที่ 1-3	วิธีการศึกษาเชิงลึกระดับอุตสาหกรรม	1-13
รูปภาพที่ 1-4	กรอบระยะเวลาการดำเนินงานโครงการ	1-22
รูปภาพที่ 1-5	การบริหารโครงการ	1-23
รูปภาพที่ 2-1	ปิระมิดที่เมอโรอีในซูดาน และภาพพระบิชอปชาวซูดาน	2-2
รูปภาพที่ 2-2	แผนที่แสดงแหล่งขุดเจาะ และแนวท่อขนส่งน้ำมันออกสู่ทะเลของซูดานและซูดานใต้	2-3
รูปภาพที่ 2-3	ประธานาธิบดี อัล บาชีร์ (ซ้าย) และประธานาธิบดี มายาดิต (ขวา)	2-4
รูปภาพที่ 2-4	ชาวซูดาน (ซ้าย) และชาวซูดานใต้ (ขวา)	2-6
รูปภาพที่ 2-5	อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจของซูดานระหว่างปี 2007-2016	2-8
รูปภาพที่ 2-6	ชการกระจายรายได้ของซูดาน ปี 2016	2-9
รูปภาพที่ 2-7	ชการกระจายรายได้ของไทย ปี 2016	2-10
รูปภาพที่ 2-8	สัดส่วนต่อ GDP ของภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และบริการ ระหว่างปี 1990 ถึงปี 2016 ของซูดาน	2-11
รูปภาพที่ 2-9	ปิรามิดประชากรซูดาน ปี 2017	2-14
รูปภาพที่ 2-10	ถนนในซูดาน	2-15
รูปภาพที่ 2-11	ปริมาณการใช้ไฟฟ้าในซูดาน จำแนกตามสาขา (กิกะวัตต์ต่อชั่วโมง) ปี 2017	2-16
รูปภาพที่ 4-1	ประเทศผู้นำเข้าสินค้าสำคัญของซูดานในปี 2015	4-1
รูปภาพที่ 4-2	สินค้าส่งออกสำคัญของซูดานในปี 2015	4-2
รูปภาพที่ 5-1	การลงทุนโดยตรงของต่างชาติในซูดาน (Inward Direct Investment)	5-1
รูปภาพที่ 5-2	การลงทุนโดยตรงของต่างชาติในซูดาน จำแนกตามประเทศ ปี 2003-2015	5-2
รูปภาพที่ 6-1	รัฐต่างๆ ของซูดาน	6-3
รูปภาพที่ 6-2	แผนที่ความลึกของท้องทะเลบริเวณชายฝั่งรัฐ Red Sea แสดงถึงตำแหน่งเมืองสำคัญและพื้นที่การจับปลา	6-7

หน้า

รูปภาพที่ 6-3	การวิเคราะห์อุตสาหกรรมประมงด้วย Five Forces Model	6-15
รูปภาพที่ 6-4	Production technology gap : การวิเคราะห์เทคโนโลยีการผลิตของอุตสาหกรรมระหว่างเทคโนโลยีของอุตสาหกรรมประมงในประเทศซูดานกับประเทศไทย	6-17
รูปภาพที่ 6-5	ห่วงโซ่มูลค่าอุตสาหกรรมอาหาร	6-26
รูปภาพที่ 6-6	สัดส่วนมูลค่าทางเศรษฐกิจของเกษตรกรรมเพาะปลูกและปศุสัตว์ในภาคส่วนอุตสาหกรรมการเกษตร (ร้อยละ)	6-27
รูปภาพที่ 6-7	มูลค่าทางเศรษฐกิจของเกษตรกรรมเพาะปลูกและปศุสัตว์ในภาคส่วนอุตสาหกรรมการเกษตร (ล้านปอนด์ซูดาน)	6-27
รูปภาพที่ 6-8	แสดงปริมาณน้ำฝนในแต่ละพื้นที่โดยเฉลี่ยของซูดาน ช่วงปี 2000-2014	6-29
รูปภาพที่ 6-9	ปฏิทินฤดูกาลของซูดาน	6-30
รูปภาพที่ 6-10	Production technology gap : การวิเคราะห์เทคโนโลยีการผลิตของอุตสาหกรรมระหว่างเทคโนโลยีของอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปในประเทศซูดานกับประเทศไทย	6-37
รูปภาพที่ 7-1	ขั้นตอนแนะนำก่อนเริ่มจัดตั้งกิจการในซูดาน	7-11
รูปภาพที่ 7-2	ขั้นตอนแนะนำระหว่างดำเนินกิจการที่ซูดาน	7-14

ภาพรวมประเทศ 2

สาธารณรัฐซูดาน

2.1 การเมืองและสังคม

2.1.1 การเมือง

(1) ประวัติประเทศ

ซูดาน หรือ ชื่อทางการ สาธารณรัฐซูดาน เป็นประเทศที่มีประวัติศาสตร์ยาวนาน ผ่านยุคสมัยต่างๆ หลายยุค ซึ่งอาจแบ่งออกได้เป็น 4 ช่วงสำคัญที่มีผลต่อเนื่องกับซูดานในปัจจุบัน คือ ยุคโบราณ ยุคกลาง ยุควัฒนธรรมอาหรับ ยุคภายใต้การปกครองของอังกฤษ และยุคภายหลังได้รับเอกราช

ซูดานเป็นประเทศที่มีอารยธรรมเก่าแก่หลายพันปี ร่วมยุคสมัยกับอารยธรรมไอยคุปต์ ของ อียิปต์ ปรากฏในจารึกหลักฐานต่างๆ ของอียิปต์โบราณกล่าวถึงอาณาจักรต่างๆ ที่ตั้งอยู่ในบริเวณที่เป็นประเทศซูดานในปัจจุบันหลากหลายอาณาจักร อาทิ อาณาจักรพันท์ (Punt) ที่มีชื่อเสียงในเรื่องของไม้หอม อาณาจักรนูเบีย (Nubia) และอาณาจักรคูช (Kushite) ซึ่งมีชื่อเสียงในเรื่องของทองคำ และแรงงานที่มีความแข็งแรง และมีความสามารถในการบังคับช้าง (ชาวอียิปต์โบราณนิยมว่าจ้างชาวนูเบีย เป็นตำรวจ หรือทหารรับจ้าง รวมถึงควานช้างศึกด้วย) ซึ่งในบางครั้งอาณาจักรนูเบีย และคูช เรืองอำนาจถึงขั้นสามารถยึดครองอาณาจักรอียิปต์โบราณเข้าเป็นเมืองประเทศราชได้ ด้วยเหตุดังกล่าวซูดานจึงเป็นประเทศที่มีแหล่งโบราณสถานและโบราณวัตถุล้ำค้าเป็นจำนวนมาก ในปัจจุบันมีการสำรวจและค้นพบปิระมิดทั้งหมด 255 ปิระมิดในซูดาน มากกว่าอิยิปต์ที่มีประมาณ 118 ถึง 138 ปิระมิด ประมาณ 2 เท่า

อาณาจักรนูเบียโบราณ ที่มีศูนย์กลางที่เมอโรอี (Meroe) ยืนหยัดยาวนานนับพันปี จนถึงปี 350 ก็เสื่อมอำนาจลง ในช่วงนั้นซูดานถูกปกครองโดยหลากหลายอาณาจักร ได้รับอิทธิพลทางศาสนาและวัฒนธรรมจากหลากหลายชาติซึ่งครั้งหนึ่งซูดานเองเคยได้รับอิทธิพลของศาสนาคริสต์ปรากฏเป็นโบราณวัตถุทางคริสตศาสนาหลงเหลืออยู่มากมายในซูดาน ก่อนที่อิทธิพลอาหรับ และศาสนาอิสลามจะแผ่ขยายเข้ามายังพื้นที่ในช่วงปี 1500 ซึ่งซูดานได้เปลี่ยนแปลงเป็นอาณาจักรอิสลามหลายอาณาจักรในพื้นที่ซูดานปัจจุบัน เช่น รัฐสุลต่านดาร์ฟูร์ (Darfur) อาณาจักรเซ็นนาร์ (Sennar) และอาณาจักรตุนจูร์ (Tunjur) เป็นต้น ก่อนที่ภายหลังจะถูกผนวกเข้าเป็นอาณานิคมของอาณาจักรออตโตมันเติร์ก ในปี 1821 (ปรากฏเป็นสถานที่ทางประวัติศาสตร์หลายแห่งในซูดาน โดยเฉพาะเกาะซัวคิน (Suakin Island) ซึ่งเป็นแหล่งมรดกโลก) ซูดานจึงได้รับอิทธิพลทางวัฒนธรรมต่างๆ จากอาหรับ และศาสนาอิสลามค่อนข้างมากในปัจจุบัน

รูปภาพที่ 2-1: ปิระมิดที่เมอโรอีในซูดาน และภาพพระบิชอปชาวซูดาน

ที่มา: Wikipedia.com

ต่อมาในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 1 อังกฤษซึ่งอยู่ฝ่ายสัมพันธมิตรต้องการลดอำนาจของอาณาจักรออตโตมันซึ่งอยู่ฝ่ายมหาอำนาจกลางครอบครองซูดานอยู่ จึงทำการเข้ายึดครองซูดานและอียิปต์เพื่อลดอำนาจของอาณาจักรออตโตมันลง ซูดานจึงอยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษ ภายใต้ชื่อเขตอาณานิคมอังกฤษ-อียิปต์ซูดาน (Anglo-Egyptian Sudan) อย่างไรก็ตามวัฒนธรรมอังกฤษไม่มีอิทธิพลมากนักในซูดาน คือไม่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชาวซูดานจากวิถีชีวิตแบบอาหรับมากนัก เนื่องด้วยเหตุผลหลายประการ อาทิ (1) อังกฤษไม่ได้ให้ความสำคัญกับซูดานมากนักโดยให้ความสำคัญกับอียิปต์มากกว่า (2) ซูดานห่างไกลจากศูนย์กลางปกครองของอังกฤษที่ไคโรค่อนข้างมาก (3) ซูดานไม่ยอมอยู่ภายใต้การปกครอง โดยมีช่วงระยะเวลาหลายสิบปีที่ซูดานใช้กำลังทางทหารต่อสู้และรักษาเอกราชในนามของอาณาจักรอิสลามมาห์ดิ (Mahdi) อิทธิพลของอังกฤษในซูดานจึงอยู่ในรูปของระบบโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ระบบชลประทาน ถนน ไฟฟ้า รถไฟ การศึกษา ฯลฯ มากกว่าอิทธิพลทางวัฒนธรรม

ซูดานได้รับอิสรภาพจากอังกฤษในวันที่ 1 มกราคม ปี 1956 อย่างไรก็ตามภายหลังได้รับอิสรภาพไม่นานซูดานก็เกิดสงครามกลางเมืองขึ้นทันที อันเกิดจากความขัดแย้งระหว่างซูดานทางตอนเหนือ กับซูดานทางตอนใต้ อันเนื่องมาจาก (1) ซูดานทางตอนใต้กับซูดานทางตอนเหนือนั้นมีลักษณะทางชาติพันธุ์ ศาสนา และภาษาแตกต่างกัน โดยซูดานใต้ซึ่งติดกับเคนยา และยูกันดานั้น มีชาติพันธุ์ไปทางชาวแอฟริกันมากกว่าซูดานทางตอนเหนือซึ่งมีลักษณะผสมระหว่างอาหรับกับแอฟริกัน นอกจากนั้นซูดานทางตอนใต้ยังใช้ภาษาอังกฤษเป็นหลักมากกว่าทางตอนเหนือที่ใช้ภาษาอาหรับ ด้านศาสนาเองซูดานทางตอนใต้นับถือคริสต์เป็นหลัก ในขณะที่ซูดานทางตอนเหนือนับถืออิสลาม ในขณะที่ (2) ซูดานทางตอนใต้มีแหล่งทรัพยากรสำคัญคือ น้ำมัน แต่ทว่า (3) ซูดานทางตอนใต้มีประชากรน้อยกว่าซูดานทางตอนเหนือ ผลการเลือกตั้งจึงเป็นพรรคที่สนับสนุนซูดานทางตอนเหนือเป็นฝ่ายชนะเสมอ ซูดานทางตอนใต้จึงรู้สึกว่านอกจากวัฒนธรรมต่างๆ จะขัดกันแล้ว ยังเหมือนถูกซูดานทางตอนเหนือเอาเปรียบโดยการนำทรัพยากรของซูดานใต้ (น้ำมัน) ไปขายเพื่อสร้างความเจริญให้กับซูดานทางตอนเหนือ ครั้นซูดานใต้จะขอแยกอาณาเขตเพื่อปกครองตนเอง ซูดานทางตอนเหนือก็ไม่ยินยอมเนื่องจากซูดานใต้มีแหล่งทรัพยากรสำคัญมูลค่ามหาศาลคือ น้ำมัน ด้วยเหตุดังกล่าวซูดานจึงมีสงครามกลางเมืองอย่างต่อเนื่องยาวนาน และผู้ปกครองของซูดานส่วนใหญ่จึงเป็นรัฐบาลเผด็จการทหารเพื่อควบคุมความมั่นคงสงบเรียบร้อย รวมถึงรบในสงครามกลางเมืองด้วย ยกตัวอย่างเช่น ประธานาธิบดีโอมาร์ อัล บาชีร์ ซึ่งเป็นประธานาธิบดีคนปัจจุบันในอดีตก็มาจากการเป็นรัฐบาลทหารที่ทำรัฐประหารในปี 1989

จนในปี 2011 ประธานาธิบดีอัล บาชีร์ ตัดสินใจให้อิสรภาพกับซูดานใต้ ในขณะที่ซูดานใช้ชื่อเดิม คือ สาธารณรัฐซูดาน โดยซูดานจะได้ส่วนแบ่งจากน้ำมันของซูดานใต้ที่ส่งออกต่างประเทศโดยผ่านท่อน้ำมันในซูดานออกสู่ทะเลผ่านทางท่าเรือที่ พอร์ตซูดาน ปัญหาความไม่สงบและสงครามกลางเมืองจึงได้ยุติลง ปัจจุบันประธานาธิบดีอัล บาชีร์ เปลี่ยนประเทศให้ปกครองในระบอบประชาธิปไตยและมีการเลือกตั้งในปี 2015 ซึ่งประธานาธิบดีอัล บาชีร์ ได้รับการเลือกตั้งถึงร้อยละ 95 (เนื่องจากถูกคว่ำบาตรการเลือกตั้งโดยพรรคฝ่ายค้าน)

รูปภาพที่ 2-2: แผนที่แสดงแหล่งขุดเจาะ และแนวท่อขนส่งน้ำมันออกสู่ทะเลของซูดานและซูดานใต้

ที่มา: US Energy Information Administration

(2) ระบบการปกครอง

ซูดานปกครองในระบอบประชาธิปไตยมีประธานาธิบดีเป็นผู้มีอำนาจสูงสุด โดยแบ่งการปกครองออกเป็น 2 ระดับ คือ ส่วนกลาง (Federal Government) กับส่วนภูมิภาค หรือ ระดับรัฐ (State Government) ในส่วนกลางจะทำหน้าที่ควบคุมโดยทั่วไป เช่น กำหนดอัตราภาษี การตรากฎหมาย การกำหนดมาตรฐานกลาง นโยบายเศรษฐกิจ และการเงินเช่น อัตราดอกเบี้ย ความมั่นคง ฯลฯ ส่วนในระดับรัฐจะทำหน้าที่ในเชิงปฏิบัติที่มีขอบเขตอยู่ในรัฐ เช่น การอนุมัติ/ส่งเสริมอำนวยความสะดวกนักลงทุน เป็นต้น โดยประมุขของรัฐ คือ ผู้ว่าการรัฐ และในแต่ละรัฐก็จะมีรัฐมนตรีประจำรัฐ (State Minister) ในแต่ละกระทรวงสำคัญ เช่น กระทรวงการลงทุน กระทรวงการคลังต่างหาก แยกจากรัฐมนตรีของส่วนกลาง (Federal Minister)

สำหรับนักลงทุน การแยกอำนาจอาจสร้างความสับสนในการติดต่อและลงทุนได้ อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติผู้บริหารประเทศของซูดาน คือ ระดับรัฐมนตรีประจำรัฐหรือเทียบเท่าขึ้นไปจะมีการติดต่อสื่อสารและประชุมร่วมกับส่วนกลางอยู่เป็นประจำจึงมีการประสานงานกันอยู่ โดยมี Ministry of Investment เป็นคนกลางทำหน้าที่ประสานและอำนวยความสะดวกแก่นักลงทุน

(3) ระบบยุติธรรม

ระบบยุติธรรมของซูดานเป็นระบบกฎหมายอิสลาม (Sharia) เป็นหลัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับคดีอาญา ครอบครัว และคดีมะโนสาเร่ ส่วนกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ เช่น กฎหมายแรงงาน กฎหมายส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุน กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และกฎหมายทางการเงินการธนาคาร แม้จะมีความพยายามปรับให้เป็นสากลมากยิ่งขึ้น แต่โดยหลักก็จะไม่ให้ขัดกับหลักการของศาสนาอิสลาม ยกตัวอย่างเช่น ธนาคารในซูดานจะต้องเป็นธนาคารในระบบอิสลามเท่านั้น คือ ห้ามคิดดอกเบี้ย (interest) แต่อยู่ในรูปของกำไร (Credit Sale) เท่านั้น เป็นต้น

โดยในการพิพากษาคดี สามารถทำการอุทธรณ์ได้ 2 ศาล คือ ศาลอุธรณ์ และศาลฎีกา เช่นเดียวกับสากลทั่วไป อย่างไรก็ตามในการพิจารณาคดีซูดานใช้ระบบกฎหมายแบบจารีต (Customary Law) ซึ่งตัดสินตามแนวคำพิพากษาของศาล ซึ่งแตกต่างจากไทยที่ใช้ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Civil Law) จึงอาจไม่คุ้นชินสำหรับนักลงทุนไทย

(4) พรรคการเมืองสำคัญ และนโยบายประเทศ

ในอดีตซูดานมีพรรคการเมืองสำคัญ 2 พรรค คือ พรรค National Congress (NCP) ของประธานาธิบดี อัล บาชีร์ กับพรรค Sudan People's Liberation Movement (SPLM) ของประธานาธิบดี ซัลวาร์ คีร์ มายาดิต (ประธานาธิบดีของซูดานใต้) เป็นคู่แข่งกันทั้งผ่านการเลือกตั้ง และการใช้กำลังทางทหารในสงครามกลางเมือง เมื่อซูดานใต้ได้รับอิสรภาพ พรรค SPLM จึงไม่มีอิทธิพล และไม่ได้เข้าสมัครรับเลือกตั้งในซูดาน โดยพรรค SPLM กลายเป็นพรรครัฐบาลในซูดานใต้แทน โดยมีประธานาธิบดีมายาดิต เป็นผู้นำประเทศ พรรคการเมืองสำคัญในซูดานจึงเหลือเพียงพรรค NCP เท่านั้น ซึ่งการเลือกตั้งที่ผ่านมาครองสมาชิกผู้แทนราษฎรในสภา 323 คน จากทั้งหมด 426 คน

รูปภาพที่ 2-3: ประธานาธิบดี อัล บาชีร์ (ซ้าย) และประธานาธิบดี มายาดิต (ขวา)

ที่มา: Al Jazeera

ประธานาธิบดี อัล บาชีร์ มีนโยบายส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ โดยได้พยายามแก้ไขกฎหมายส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนให้จูงใจนักลงทุนต่างชาติมากขึ้น รวมถึงสั่งการให้ทุกกระทรวงและทุกรัฐให้ความสำคัญและอำนวยความสะดวกแก่นักลงทุนต่างชาติด้วย กฎหมายการลงทุนของซูดานค่อนข้างเปิดกว้าง และจูงใจต่อการลงทุนของนักลงทุนต่างชาติ (ดังจะกล่าวต่อไปในบทถัดไป) โดยซูดานมองว่าการลงทุนจากต่างประเทศจะช่วยการจ้างงาน ถ่ายทอดเทคโนโลยี และช่วยส่งเสริมการส่งออกของประเทศได้ด้วย นอกจากนี้ นโยบายเศรษฐกิจของซูดานใช้งบประมาณไปกับการอุดหนุนค่าสาธารณูปโภคค่อนข้างมาก เช่น อุดหนุนค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า และค่าน้ำมันให้มีราคาต่ำ (ในอดีตเคยอุดหนุนค่าขนมปัง และราคาแป้งสาลีที่นำไปใช้ผลิตขนมปังด้วย) เศรษฐกิจของซูดานจึงมีลักษณะเป็นกึ่งรัฐสวัสดิการพอสมควร

การอุดหนุนค่าสาธารณูปโภค และราคาสินค้าอุปโภคบริโภคที่สำคัญ

จากการสัมภาษณ์ภาคเอกชน เช่น Dal Group และองค์กรระหว่างประเทศ เช่น JICA พบว่า ซูดานมีการอุดหนุนค่าสาธารณูปโภค และสินค้าอุปโภคบริโภคสำคัญหลายรายการ เช่น ค่าน้ำมันรถยนต์อยู่ที่เพียงแค่ 6 ถึง 7 ปอนด์ซูดาน (SDG) ต่อลิตร ค่าขนมปังที่ราคาสูงขึ้นจากในอดีตถึงเท่าตัว (ร้อยละ 100) อยู่ที่ 10 ปอนด์ซูดาน ต่อ 500 กรัม ค่าน้ำประปา ค่าไฟฟ้า ค่าแก๊ส ฯลฯ สำหรับอุปโภคบริโภคในอพาร์ตเมนท์ เฉลี่ยที่ 1,200 ปอนด์ซูดานต่อเดือน ส่วนค่าไฟฟ้าสำหรับโรงงานอุตสาหกรรมอยู่ที่ 0.18 ปอนด์ซูดานต่อกิโลวัตต์ชั่วโมง เป็นต้น

(5) ความโปร่งใสในการบริหารราชการ

จากการพิจารณาดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชั่น (Corruption Perception Index: CPI)[1] พบว่า ซูดานมีระดับการคอร์รัปชั่นสูงกว่าไทย เมื่อเทียบกับในภูมิภาคแอฟริกา พบว่าต่ำกว่าประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ยูกันดา เคนยา ชาด และเอธิโอเปีย

ในปี 2017 ซูดานได้รับคะแนน CPI ต่ำกว่าไทย หมายความว่าในภาพรวมซูดานมีความโปร่งใสในการบริหารราชการต่ำกว่าไทย โดยซูดานได้คะแนน CPI 16 คะแนน อันดับ 175 ของโลก ส่วนไทยได้รับค่า CPI 37 คะแนน อันดับ 96 ของโลก ทั้งนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มประเทศในแอฟริกาพบว่า ซูดานมีคะแนนต่ำกว่า ยูกันดา (26 คะแนน) เคนยา (28 คะแนน) เอธิโอเปีย (35 คะแนน) แทนซาเนีย (36 คะแนน) อียิปต์ (32 คะแนน) ชาด (20 คะแนน) แต่สูงกว่า ซูดานใต้ (12 คะแนน) และ โซมาเลีย (9 คะแนน)

2.1.2 สังคม

(1) เชื้อชาติ

ประชากรซูดานส่วนใหญ่ (ร้อยละ 70 ถึง ร้อยละ 80) เป็นชาวอาหรับซูดาน (Sudanese Arab) ซึ่งมีลักษณะผสมระหว่างชาวอาหรับ กับชาวแอฟริกัน ซึ่งค่อนข้างแตกต่างจากชาวซูดานใต้ซึ่งค่อนไปทางชาวแอฟริกันมากกว่า อย่างไรก็ตาม ซูดานยังมีเชื้อชาติอื่นอาศัยอยู่อีก เช่น ชาวฟูร์ ซึ่งอาศัยอยู่มากในดาร์ฟูร์ ชาวบีจาร์ และชาวนูบา เป็นต้น

[1]ดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชั่น (Corruption Perception Index: CPI) มีค่าระหว่าง 0-100 คะแนน โดยค่า CPI 100 คะแนน บ่งชี้ว่ารัฐบาลมีความโปร่งใสสูง หรือในทางกลับกัน ถ้า CPI มีค่า 0 คะแนน หมายความว่ารัฐบาลมีการคอร์รัปชั่นสูง ทั้งนี้ CPI เป็นดัชนีที่จัดทำโดยองค์กรความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International Organization) ซึ่งองค์กรความโปร่งใสนานาชาติได้รวบรวมข้อมูลจาก 180 ประเทศ และใช้วิธีการวัดค่าความโปร่งใสจากมุมมองของนักธุรกิจและผู้เชี่ยวชาญในประเทศนั้นๆ

รูปภาพที่ 2-4: ชาวซูดาน (ซ้าย) และชาวซูดานใต้ (ขวา)

ที่มา: traveladventure.org และ oikumene.org

(2) ศาสนา

ประชากรซูดานมากถึงร้อยละ 97 นับถือศาสนาอิสลาม และอิสลามก็เป็นศาสนาประจำชาติที่ส่งผลต่อการใช้ชีวิตและกิจกรรมต่างๆในซูดาน เช่น กฎหมายของซูดานก็จะยึดโยงกับหลักการทางศาสนาเป็นสำคัญ วิถีการดำเนินชีวิตต่างๆ ของชาวซูดานก็จะยึดโยงกับหลักการทางศาสนาด้วย รวมถึงวันหยุดต่างๆ ก็จะเป็นวันหยุดตามศาสนาอิสลาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนับวันหยุดโดยยึดดวงดาวและพระจันทร์เป็นสำคัญ ส่งผลให้ไม่สามารถกำหนดวันหยุดตามปฏิทินได้อย่างชัดเจน เป็นต้น

ทั้งนี้ ซูดานใต้ซึ่งอยู่ติดกันนั้นส่วนใหญ่นับถือศาสนาคริสต์ โดยซูดานใต้มีประชากรคริสเตียน ร้อยละ 60 อีกร้อยละ 33 นับถือศาสนาดั้งเดิมของแอฟริกัน (วิญญาณนิยม) และมีเพียงร้อยละ 6 ที่เป็นมุสลิม

(3) ภาษา

ก่อนหน้าปี 2005 ซูดานกำหนดให้ภาษาอาหรับเป็นภาษาประจำชาติเพียงภาษาเดียว อย่างไรก็ตาม รัฐธรรมนูญปี 2005 ได้แก้ไข และกำหนดให้ภาษาราชการของซูดานมี 2 ภาษา คือ ภาษาอังกฤษ และภาษาอาหรับ โดยในขณะเดียวกันก็ระบุให้อนุรักษ์ และรักษาภาษาท้องถิ่นอื่นๆ ในประเทศ เช่น ภาษานูเบียน ภาษาฟูร์ ภาษาบีจาร์ ไว้ด้วย ทั้งนี้ ในทางปฏิบัติภาษาที่ชาวซูดานนิยมใช้สื่อสาร คือ ภาษาอาหรับ ส่วนเอกสารทางราชการต่างๆ นิยมจัดทำทั้ง 2 ภาษา คือ ภาษาอังกฤษ และภาษาอาหรับ ส่วนในการศึกษาระดับสูงจะต้องใช้ทั้งภาษาอังกฤษ และภาษาอาหรับ

(4) วัฒนธรรมทางธุรกิจ

แม้ว่าศาสนาอิสลามจะมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของชาวซูดานค่อนข้างมาก แต่ในการดำเนินธุรกิจชาวซูดานมีความพยามยามปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมสากลมากขึ้น โดยจากการสำรวจภาคสนามพบวัฒนธรรมทางธุรกิจที่น่าสนใจในซูดาน ดังนี้

1) เวลาทำงานของชาวซูดาน คือ 6.00 น. ถึง 14.00 น. โดยจะพักรับประทานอาหารเช้าในช่วง 10.00 น. ถึง 11.00 น. ซึ่งแตกต่างจากไทยและสากล
2) เนื่องจากซูดานรับประทานอาหารกลางวันสาย คือประมาณ 15.00 น. ในการประชุมจึงมักมีอาหารว่างให้รับประทานด้วยเสมอ
3) ชาวซูดานสร้างเครือข่ายทางธุรกิจ (Networking) ผ่านการแนะนำของคนรู้จัก ซึ่งโดยมากอาจผ่านการรับประทานอาหารกลางวัน (ช่วงเวลา 15.00 น.) หรืออาหารค่ำ (หลังพระอาทิตย์ตกดิน) ที่สมาคม (club)

4) ชาวซูดานมีอัธยาศัยดี และค่อนข้างเป็นมิตรกับนักลงทุนชาวต่างชาติ
5) อย่างไรก็ตามหากเปรียบเทียบกับหลายประเทศความกระตือรือร้นในการทำธุรกิจของชาวซูดานยังมีไม่มากนัก
6) ประสบการณ์ในการทำธุรกิจ เช่น การทำสัญญา กับนักลงทุนต่างชาติยังมีไม่มากนัก
7) แรงงานในซูดานค่อนข้างยึดติดกับระบบสวัสดิการ กล่าวคือ มีค่าแรงไม่สูง แต่ต้องมีระบบสวัสดิการ เช่น อาหาร ที่พัก ที่ครบครัน
8) วันหยุดราชการของซูดาน ยึดดวงดาว และพระจันทร์เป็นสำคัญ จึงไม่สามารถกำหนดวันหยุดที่ชัดเจนตามปีปฏิทินได้ นอกจากนั้นในแต่ละปีซูดานยังมีวันหยุดค่อนข้างมาก
9) ช่วงที่ลำบากต่อการติดต่อธุรกิจในซูดานคือ ช่วงศีลอด (รอมฎอน) และช่วงพิธีฮัจญ์

กิจวัตรของชาวซูดาน

จากการสัมภาษณ์ชาวซูดานทั้งนักธุรกิจ และเจ้าหน้าที่รัฐถึงกิจวัตรในแต่ละวันทำงานสรุปได้ ดังนี้

04.00 น.	ตื่นนอน
04.30 น.	ละหมาด
05.00 น.	รับประทานอาหารเช้า ซึ่งโดยมากคือ ขนมปังกับนม
05.30 น.	ละหมาด
06.00 น.	เข้าทำงาน
10.00 น.	รับประทานอาหาร
11.30 น.	ละหมาด
15.00 น.	เลิกงาน ละหมาด และรับประทานอาหารกลางวัน
16.00 น.	พักผ่อน
17.30 น.	ละหมาด
18.45 น.	ละหมาด
19.00 น.	รับประทานมื้อดึก ซึ่งโดยมากผู้ชายนิยมสังสรรค์ที่สโมสร
21.00 น.	พักผ่อน
24.30 น.	ละหมาด และพักผ่อน

(5) ทัศนคติต่อไทย

ชาวซูดานมีทัศนคติที่ดีต่อไทย โดยมองว่าไทยเป็นประเทศที่มีเทคโนโลยี และองค์ความรู้สูง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเกษตร เกษตรแปรรูป อาหาร การท่องเที่ยว ฯลฯ ชาวซูดานที่มีฐานะนิยมเข้ามารักษาพยาบาลยังประเทศไทย โดยในช่วง 6 เดือนที่ผ่านมา (ปี 2018) มีชาวซูดานเดินทางเข้ามารักษาพยาบาลที่ไทยประมาณ 6,000 คน ทั้งนี้รัฐบาลซูดานมองว่าไทยเป็นมิตรประเทศที่ดี ที่ศักยภาพ และเป็นเป้าหมายลำดับต้นในการชักจูงนักลงทุนให้เข้ามาลงทุนยังซูดาน เพื่อการจ้างงาน ส่งเสริมการส่งออก และยกระดับความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมต่างๆ ในซูดาน

ข้อมูลจากการลงพื้นที่ซูดาน

สินค้าในห้างสรรพสินค้าชั้นนำ เช่น Afra Shopping Mall ของซูดานมีการวางจำหน่ายสินค้าไทยประเภทอาหารแปรรูป

2.2 เศรษฐกิจ

รายงานชิ้นนี้จะอธิบายขนาดของเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจในช่วง 10 ปีหลังสุด รวมไปถึงระดับรายได้ของประชาชนซึ่งเป็นข้อมูลบ่งชี้ด้านความน่าสนใจของตลาด ลักษณะการบริหารจัดการทรัพยากรของประเทศและกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่สำคัญ นัยสำคัญของการลงทุนจากต่างประเทศ ซึ่งเป็นข้อมูลบ่งชี้ศักยภาพด้านการผลิตสินค้าและบริการ และเสถียรภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน

2.2.1 ขนาดตลาด

เมื่อเปรียบเทียบขนาดเศรษฐกิจของซูดานกับไทย[2] จะเห็นได้ว่าซูดานเป็นประเทศที่มีขนาดเศรษฐกิจค่อนข้างเล็ก ตรงข้ามกับขนาดพื้นที่ประเทศที่กว้างเป็นลำดับที่ 2 ของทวีปแอฟริกา โดยซูดานมี GDP เฉลี่ยระหว่างช่วงปี 2012-2016 ประมาณ 83,017 ล้านเหรียญสหรัฐฯ และมีประชากรประมาณ 38 ล้านคน

โดยการเติบโตทางเศรษฐกิจของซูดานในช่วงปี 2007-2011 ปรับตัวลดลงอย่างต่อเนื่อง เพราะเหตุการณ์การแยกประเทศของซูดานใต้ซึ่งได้สิ้นสุดในปี 2011 จากนั้นเศรษฐกิจของซูดานจึงค่อยปรับตัวมาอยู่ในระดับคงที่ประมาณร้อยละ 4.18 ต่อปี

รูปภาพที่ 2-5: อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจของซูดานระหว่างปี 2007-2016

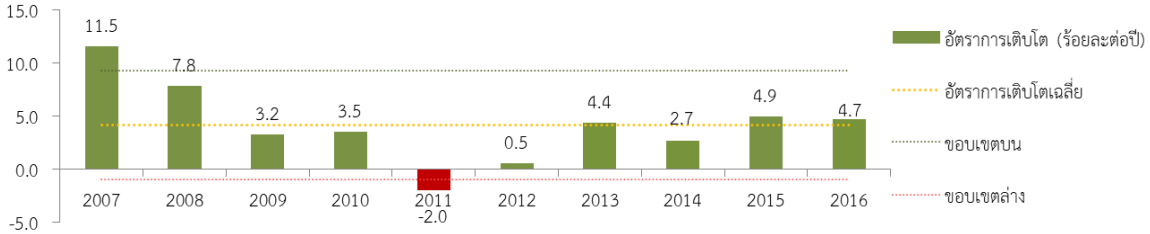

ที่มา: ธนาคารโลก

ส่วนรายได้ต่อหัวนั้น ซูดานมีรายได้ต่อหัวเฉลี่ยระหว่างปี 2012-2016 ประมาณ 2,191 เหรียญสหรัฐฯ ต่อคนต่อปี ซึ่งต่ำกว่าครึ่งหนึ่งของรายได้ต่อหัวของไทย (รายได้ต่อหัวของไทย 5,940 เหรียญสหรัฐฯ ต่อคนต่อปี) ด้วยระดับรายได้ต่อหัวดังกล่าว ทำให้ซูดานถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มประเทศระดับรายได้ปานกลางค่อนข้างต่ำ[3] (Lower Middle-Income Economies) ตามเกณฑ์การจัดอันดับโดยธนาคารโลก ส่วนไทยถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มประเทศระดับรายได้ปานกลางค่อนข้างสูง[4] (Upper-Middle-Income Economies)

[2] GDP ของไทยประมาณ 406,174 ล้านเหรียญสหรัฐฯ

[3] เป็นกลุ่มประเทศที่มีรายได้ประชาชาติต่อหัว (GNI per Capita) อยู่ในระดับ 1,006 ถึง 3,955 เหรียญสหรัฐฯต่อคนต่อปี โดยซูดานมี GNI per Capita 2,140 เหรียญสหรัฐฯ ต่อคนต่อปี ในปี 2016

[4] เป็นกลุ่มประเทศที่มีรายได้ประชาชาติต่อหัว (GNI per Capita) อยู่ในระดับ 3,956 ถึง 12,235 เหรียญสหรัฐฯต่อคนต่อปี โดยไทยมี GNI per Capita 5,640 เหรียญสหรัฐฯ ต่อคนต่อปี ในปี 2016

ทั้งนี้ จากการศึกษาความเหลื่อมล้ำทางรายได้ของธนาคารโลก พบว่า ในปี 2009[5] ซูดานมีรายได้กระจายอยู่กับประชากรในแต่ละช่วงชั้นรายได้ (แบ่งเป็น 5 ช่วงชั้น ช่วงชั้นละร้อยละ 20 ของประชากรซูดาน) เป็นสัดส่วนการกระจายรายได้จากมากไปน้อยของซูดาน คือ 42.4 : 22.9 : 16.3 : 11.6 : 6.8 โดยคณะผู้วิจัยได้นำสัดส่วนดังกล่าวมาคำนวณกับ GDP ของซูดานใน ปี 2016 ด้วยสมมติฐานที่ว่าสัดส่วนดังกล่าวมีค่าคงที่และได้ผลลัพธ์แสดงไว้ดังรูปภาพที่ 2-6 โดยประชากรร้อยละ 20 ที่มีรายได้สูงสุดของซูดาน (หรือประมาณ 7.55 ล้านคน) มีรายได้ประมาณ 6,533 เหรียญสหรัฐฯ ต่อคนต่อปี ขณะที่ประชากรร้อยละ 20 ที่มีรายได้ต่ำสุดของซูดานมีรายได้ประมาณ 568 เหรียญสหรัฐฯ ต่อคนต่อปี สำหรับประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ หรือประมาณ 30 ล้านคนมีรายได้ต่อหัว 1,546 เหรียญสหรัฐฯ ต่อคนต่อปี

รูปภาพที่ 2-6: การกระจายรายได้ของซูดาน ปี 2016

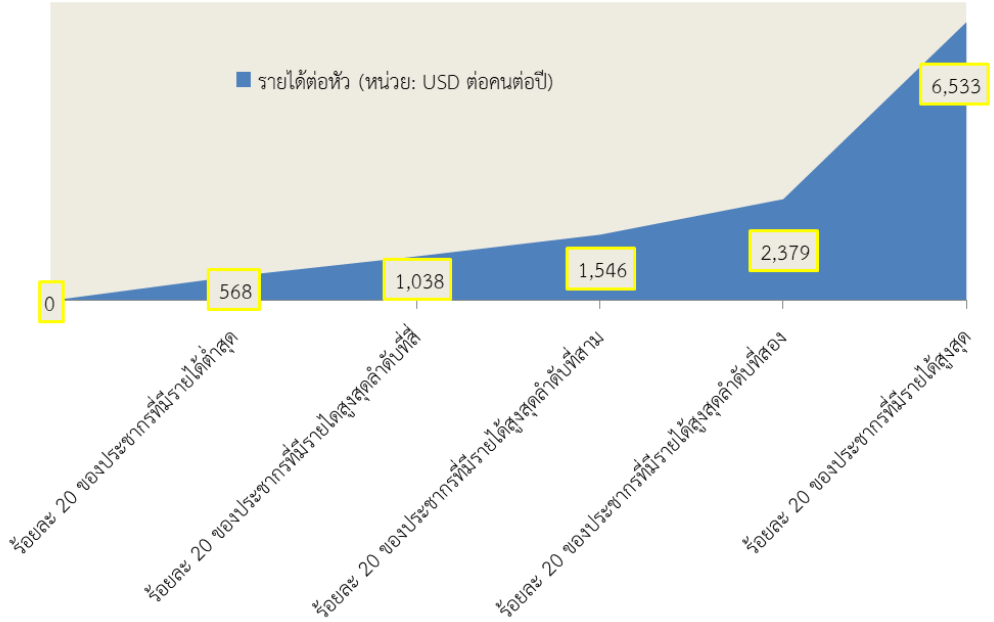

ที่มา: ธนาคารโลก, ประมวลโดย มูลนิธิ สวค.

สำหรับการกระจายรายได้ของไทย คณะผู้วิจัยก็ได้ใช้วิธีการเดียวกับการคำนวณการกระจายรายได้ของซูดาน โดยมีความแตกต่างกันที่ปีปัจจุบันที่สุดที่ธนาคารโลกได้ทำการศึกษาความเหลื่อมล้ำของไทย คือ ปี 2013 ซึ่งสัดส่วนการกระจายรายได้จากมากไปน้อยของไทย คือ 45.1 : 22.1 : 15.1 : 10.8 : 6.9 ซึ่งจะเห็นได้ว่ารายได้ของประชากรร้อยละ 20 ที่มีรายได้สูงที่สุดของไทย (หรือประมาณ 13.68 ล้านคน) คือ 13,328 เหรียญสหรัฐฯ ต่อคนต่อปี ส่วนประชากรร้อยละ 20 ที่มีรายได้ต่ำที่สุดของไทย คือ 2,039 เหรียญสหรัฐฯ ต่อคนต่อปี ดังแสดงในรูปภาพที่ 2-7

[5] เป็นข้อมูลปัจจุบันที่สุดที่ธนาคารโลกได้ทำการศึกษาความเหลื่อมล้ำทางรายได้ของซูดาน

รูปภาพที่ 2-7: การกระจายรายได้ของไทย ปี 2016

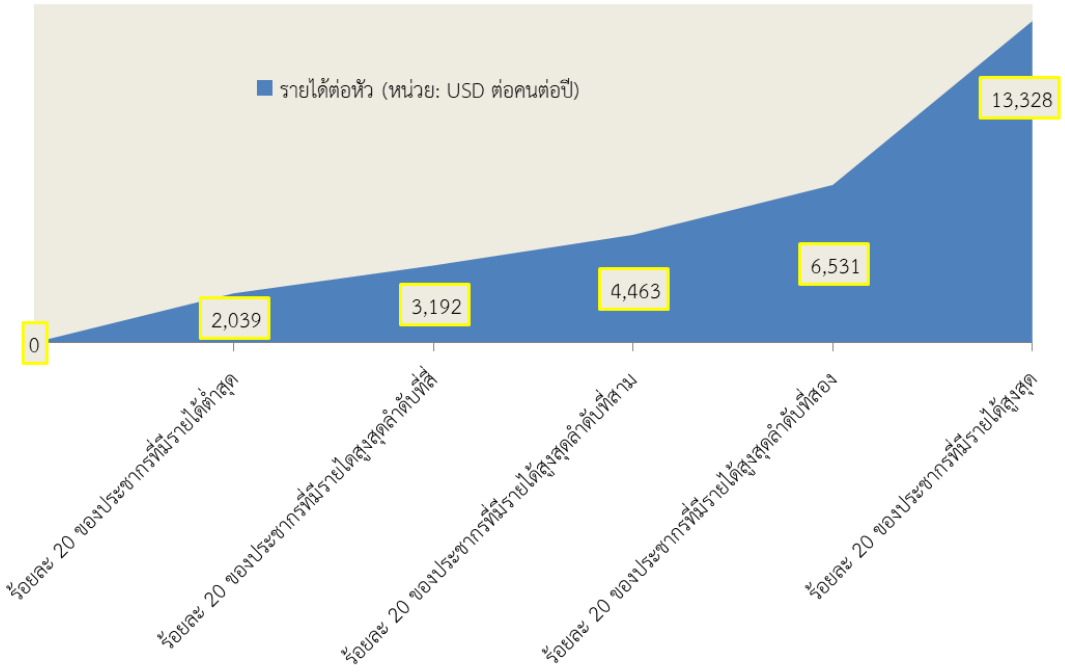

ที่มา: ธนาคารโลก, ประมวลโดย มูลนิธิ สวค.

ด้วยลักษณะของโครงสร้างการกระจายรายได้ และระดับรายได้ จะเห็นได้ว่าระดับรายได้ของประชากรในซูดานยังค่อนข้างต่ำ สินค้าที่จะตอบโจทย์ตลาดซูดานมากที่สุดจึงเป็นสินค้าประเภทอุปโภคและบริโภค หรือสินค้าจำเป็นมากกว่ากลุ่มสินค้าฟุ่มเฟือย

2.2.2 องค์ประกอบ GDP

ในหัวข้อองค์ประกอบ GDP เป็นการอธิบายโครงสร้างเศรษฐกิจภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และบริการ ของซูดาน และการเปลี่ยนแปลงระหว่างปี 1990 ถึงปี 2016 ซึ่งจะเห็นได้ว่าซูดานมีการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างเศรษฐกิจที่ชัดเจน เริ่มตั้งแต่ปี 1999 ซูดานเริ่มต้นส่งออกน้ำมันดิบและทำให้สัดส่วนภาคอุตสาหกรรมของซูดานขยายตัวอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งปี 2011 ซูดานใต้ได้แยกประเทศออกไป นั่นหมายรวมถึงแหล่งผลิตน้ำมันดิบที่สำคัญก็ตกเป็นของซูดานใต้ด้วยเช่นกัน อย่างไรก็ตาม การส่งออกน้ำมันดิบดังกล่าวก็ต้องพึ่งพาโรงกลั่นน้ำมัน และท่าเรือที่พอร์ตซูดานเป็นหลัก[6] โครงสร้างเศรษฐกิจของซูดานจากปีดังกล่าวจึงมีสัดส่วนภาคอุตสาหกรรมที่ลดลง

[6] https://fanack.com/sudan/economy/

รูปภาพที่ 2-8: สัดส่วนต่อ GDP ของภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และบริการ ระหว่างปี 1990 ถึงปี 2016 ของซูดาน

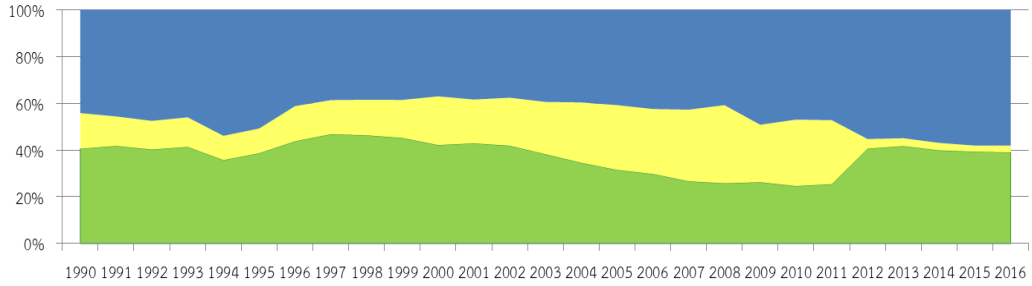

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
บริการ (ร้อยละต่อ GDP)	44.2	45.6	47.5	46.0	53.9	50.8	41.2	38.6	38.4	38.5	37.0	38.4	37.6	39.4	39.6	40.8	42.4	42.7	40.8	49.2	47.0	47.2	55.3	54.9	56.9	58.1	58.1
อุตสาหกรรม (ร้อยละต่อ GDP)	15.3	12.6	12.2	12.6	10.4	10.5	15.0	14.6	15.2	16.2	20.8	18.7	20.5	22.4	25.8	27.7	27.8	30.6	33.4	24.6	28.4	27.4	4.1	3.3	3.2	2.6	2.9
เกษตรกรรม (ร้อยละต่อ GDP)	40.6	41.8	40.3	41.4	35.7	38.7	43.8	46.8	46.3	45.2	42.2	42.9	41.9	38.3	34.6	31.5	29.8	26.7	25.8	26.3	24.6	25.4	40.6	41.7	39.9	39.3	39.0

ที่มา: ธนาคารโลก

สำหรับปัจจุบัน เมื่อคำนวณค่าเฉลี่ยสัดส่วนระหว่างปี 2013-2016 เศรษฐกิจของซูดานพึ่งพาภาคเกษตรกรรม ร้อยละ 39 ของ GDP ภาคอุตสาหกรรม ร้อยละ 2.9 ของ GDP ภาคบริการ ร้อยละ 58.1 ของ GDP ส่วนในอนาคตมีแนวโน้มที่ภาคอุตสาหกรรมของซูดานจะขยายตัวมากขึ้น ด้วยนโยบายเศรษฐกิจของซูดานที่ส่งเสริมให้มีความหลากหลายทางเศรษฐกิจในประเทศ มีการแปรรูปสินค้าและสร้างมูลค่าให้กับสินค้าต้นน้ำภายในประเทศ และลดการพึ่งพาการส่งออกพลังงาน

2.2.3 การสะสมทุนถาวร อัตราการเปิดเสรี และการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ

ในส่วนนี้จะได้อธิบายถึงเศรษฐกิจการลงทุนซึ่งสะท้อนจากการสะสมทุนถาวร และอัตราการเปิดเสรีของประเทศ ด้วยการพิจารณา 2 ประเด็นดังกล่าวจะทำให้เห็นศักยภาพการลงทุนของประเทศในระยะยาว

การสะสมทุนถาวรจะเป็นสิ่งสะท้อนถึงแนวโน้มการลงทุนของซูดานในอนาคต จากตารางสรุปดัชนีชี้วัดทางเศรษฐกิจในส่วนท้ายของหัวข้อเศรษฐกิจ จะเห็นว่าระหว่าง ปี 2012-2016 ซูดานมีสัดส่วนการสะสมทุนถาวรต่อ GDP เฉลี่ยร้อยละ 17.1 ของ GDP ซึ่งค่อนข้างต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับไทย (ไทยมีสัดส่วนการสะสมทุนถาวรต่อ GDP เฉลี่ยร้อยละ 25.2 ของ GDP) บ่งชี้ว่าซูดานยังคงต้องการการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานและสินค้าทุนถาวรต่างๆ ภายในประเทศเพิ่มขึ้น

สำหรับอัตราการเปิดเสรีของประเทศเป็นสัดส่วนระหว่างการค้าระหว่างประเทศต่อ GDP ซึ่งจะเห็นได้ว่าซูดานมีค่าอัตราการเปิดเสรีของประเทศอยู่ที่เฉลี่ยระหว่างปี 2012-2016 เท่ากับร้อยละ 21.9 ของ GDP ซึ่งเป็นสัดส่วนที่ต่ำมากเมื่อเปรียบเทียบกับไทย โดยอัตราการเปิดเสรีของไทยเท่ากับร้อยละ 130.7 ของ GDP กล่าวคือ เศรษฐกิจของซูดานยังค่อนข้างเป็นเอกเทศ มีมูลค่าการค้าระหว่างประเทศที่ไม่สูงนัก ขณะที่ไทยมีเศรษฐกิจที่ค่อนข้างเสรีและมีมูลค่าการค้าระหว่างประเทศสูง

การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ

ต่อเนื่องจากหัวข้อการลงทุนฯ ข้างต้น การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศก็เป็นสิ่งจำเป็นซึ่งนำมาสู่การพัฒนาเทคโนโลยี และพัฒนาบุคลากรภายในประเทศ โดย FDI ขาเข้าของซูดานยังค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับไทย แม้สัดส่วนมูลค่าการลงทุนต่อ GDP จะใกล้เคียงกันก็ตาม จะเห็นได้ว่า ระหว่างปี 2012-2016 ซูดานมีมูลค่า FDI ขาเข้าเฉลี่ย 1,608.6 ล้านเหรียญสหรัฐฯ คิดเป็นสัดส่วนต่อ GDP เท่ากับ 2.0 ขณะที่ไทยมีมูลค่า FDI ขาเข้าเฉลี่ย 9,160.3 ล้านเหรียญสหรัฐฯ คิดเป็นสัดส่วนต่อ GDP เท่ากับ 2.2 ด้วยตัวเลขที่ FDI ขาเข้าของซูดานที่ยังอยู่ในระดับต่ำ ซูดานจึงยังต้องการเพิ่มมูลค่า FDI ขาเข้าให้มากขึ้น

อนึ่ง ข้อมูลเชิงประจักษ์จากการลงพื้นที่พบว่า ระเบียบราชการในซูดานยังไม่เป็นระบบที่ดีนัก อีกทั้งกฎระเบียบอาจมีการเปลี่ยนแปลงได้บ่อยครั้ง ทำให้ในการลงทุนครั้งหนึ่งๆ นักลงทุนต้องมีการทำความตกลงร่วมกับรัฐบาล หรือลงทุนร่วมกับบริษัทในซูดานเพื่อให้บริษัทในซูดานเป็นผู้จัดการและอำนวยความสะดวกด้านต่างๆ ให้กับนักลงทุน อย่างไรก็ดี กฎระเบียบด้านการลงทุนของซูดานยังไม่มีการแบ่งแยกระหว่างนักลงทุนซูดานและนักลงทุนต่างชาติ กล่าวคือ นักลงทุนทุกสัญชาติในซูดานอยู่ภายใต้กฎระเบียบเดียวกัน

2.2.4 เสถียรภาพทางเศรษฐกิจ

ด้านเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ จะเห็นได้ว่าเสถียรภาพทางเศรษฐกิจยังเป็นปัญหาสำคัญของซูดานภายหลังจากที่ซูดานใต้ได้แยกประเทศไป โดยประเด็นที่ได้นำมาวิเคราะห์ ได้แก่ ดุลบัญชีเดินสะพัด ความสามารถในการชำระค่านำเข้าสินค้า หนี้สินระยะสั้นต่อทุนสำรอง อัตราแลกเปลี่ยน และเงินเฟ้อ

ดุลบัญชีเดินสะพัดของซูดานระหว่างปี 2012-2016 มีค่าเฉลี่ยติดลบ 5,043 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ซึ่งสะท้อนถึงผลประกอบการโดยรวมของภาคธุรกิจระหว่างประเทศ ดุลบัญชีเดินสะพัดดังกล่าวติดลบมีสาเหตุจากการที่ซูดานใต้ได้แยกประเทศทำให้น้ำมันซึ่งเป็นรายได้หลักของซูดานหดหายไป อย่างไรก็ตาม ประชาชนในซูดานยังมีความจำเป็นที่จะต้องนำเข้าสินค้าอุปโภคและบริโภคเพื่อการดำรงชีพ เมื่อรายได้ถดถอยแต่ไม่สามารถจำกัดรายจ่ายได้ การนำเข้าของซูดานจึงยังคงสูงกว่าการส่งออกอย่างต่อเนื่อง

ด้านความสามารถในการชำระค่านำเข้าสินค้า และหนี้สินระยะสั้นต่อทุนสำรอง จะเห็นได้ว่า ซูดานมีความสามารถในการชำระค่านำเข้าสินค้าได้เพียง 0.2 เดือน หรือเท่ากับ 6 วัน ส่วนหนี้สินระยะสั้นต่อทุนสำรองของซูดานถือได้ว่าอยู่ในระดับสูงมาก โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่างปี 2012-2016 ที่ร้อยละ 2,865.8 ของทุนสำรอง หมายความว่าเกินเพดานที่รัฐบาลซูดานจะสามารถกู้เงินจากสถาบันการเงินระหว่างประเทศแล้ว ทั้งนี้ ไทยมีอัตราส่วนดังกล่าวเพียงร้อยละ 33.6 ของทุนสำรอง

ด้านอัตราแลกเปลี่ยน พบว่า สกุลเงินปอนด์ซูดานอ่อนค่าลงอย่างต่อเนื่อง จาก 2.7 ปอนด์ซูดานต่อเหรียญสหรัฐฯ ในปี 2012 เป็น 6.0 ปอนด์ซูดานต่อเหรียญสหรัฐฯ ในปี 2016 หรือคิดเป็นอัตราการเปลี่ยนแปลงสูงถึงร้อยละ 125.55 ต่อช่วงเวลา 5 ปีดังกล่าว ไม่เพียงเท่านี้ การอ่อนค่าลงของปอนด์ซูดานที่แท้จริงยังอ่อนค่าลงมากกว่าอัตราแลกเปลี่ยนอย่างเป็นทางการอยู่มากอีกด้วย เนื่องจากรัฐบาลได้บริหารค่าเงินปอนด์ซูดานโดยการกู้เงินจากภาคการธนาคารมาอุดรอยรั่วและพยุงค่าเงินปอนด์ซูดานไม่ให้อ่อนค่าไปมากกว่านี้[7] ด้วยการจัดการค่าเงินปอนด์ซูดานของรัฐบาลทำให้เกิดตลาดมืดสำหรับแลกเปลี่ยนค่าเงินปอนด์

[7] https://www.dabangasudan.org/en/all-news/article/dollar-rises-further-against-sudanese-pound

ซูดานขึ้น โดยอัตราแลกเปลี่ยน ณ ตลาดมืดสำหรับแลกเปลี่ยนค่าเงินปอนด์ซูดานกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนที่ 24-39 ปอนด์ซูดานต่อเหรียญสหรัฐฯ[8] ทั้งนี้ ธนาคารกลางซูดานกำลังจะประกาศลดค่าเงินปอนด์ซูดานอีกครั้งเป็น 28.8-31.5 ปอนด์ซูดานต่อเหรียญสหรัฐฯ ภายหลังจากที่ล่าสุดในเดือนมกราคม ปี 2018 ได้ประกาศไว้ที่ 18 ปอนด์ซูดานต่อเหรียญสหรัฐฯ[9]

ส่วนอัตราเงินเฟ้อพบว่า ปรับตัวดีขึ้นอย่างต่อเนื่องแต่ก็ยังมีค่าสูง โดยอัตราเงินเฟ้อเปลี่ยนแปลงจากจากร้อยละ 36.9 ในปี 2012 เป็นร้อยละ 17.6 ในปี 2016 และมีค่าเฉลี่ยระหว่างช่วงปีดังกล่าวร้อยละ 27.9

ด้วยสภาพการณ์ดังกล่าว ซูดานจึงมีความจำเป็นยิ่งในการดึงดูดการลงทุนเพื่อให้เกิดความหลากหลายของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และสร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจให้มั่นคงมากขึ้น

อนึ่ง คณะผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลบ่งชี้ภาวะเศรษฐกิจของซูดานในช่วงปี 2012-2016 ไว้ดังตารางที่ 2-1

ตารางที่ 2-1: ตารางสรุปดัชนีชี้วัดทางเศรษฐกิจซูดาน 5 ปี (2012-2016)

ตัวชี้วัด	หน่วย	2012	2013	2014	2015	2016	ค่าเฉลี่ย
ด้านอุปสงค์							
GDP	USD mn	68,125.6	72,065.9	82,151.6	97,156.1	95,584.4	83,016.7
GDP growth	%YoY	0.5	4.4	2.7	4.9	4.7	3.4
ประชากร	ล้านคน	36.0	36.8	37.7	38.6	39.6	37.8
รายได้ต่อหัว	USD	1,892.9	1,955.7	2,176.9	2,513.9	2,415.0	2,190.9
ด้านอุปทาน							
เกษตรกรรมต่อ GDP	% to GDP	40.6	41.7	39.9	39.3	39.0	40.1
อุตสาหกรรมต่อ GDP	% to GDP	4.1	3.3	3.2	2.6	2.9	3.2
บริการต่อ GDP	% to GDP	55.3	54.9	56.9	58.1	58.1	56.7
ด้านการลงทุน							
การสะสมทุนถาวรต่อ GDP	% to GDP	17.2	18.4	15.5	15.6	18.7	17.1
อัตราการเปิดเสรี	% to GDP	24.7	23.7	19.5	19.1	22.4	21.9
FDI ขาเข้า	USD mn	2,311.5	1,687.9	1,251.3	1,728.4	1,063.8	1,608.6
FDI ขาเข้า	% to GDP	3.4	2.3	1.5	1.8	1.1	2.0
ด้านเสถียรภาพ							
Current A/C	USD mn	-6,259.1	-5,822.1	-3,545.5	-5,460.8	-4,127.4	-5,043.0
Current A/C	% to GDP	-9.2	-8.1	-4.3	-5.6	-4.3	-6.3
Month of Import Cover	เดือน	0.2	0.2	0.2	0.2	ไม่มีข้อมูล	0.2
หนี้สินระยะสั้นต่อทุนสำรอง	% ทุนสำรอง	2,831.7	2,814.4	2,893.0	2,924.2	ไม่มีข้อมูล	2,865.8
อัตราแลกเปลี่ยน	SDG/USD	2.7	3.7	4.8	5.7	6.0	4.6
อัตราเงินเฟ้อ	%YoY	36.9	30.5	37.5	17.3	17.6	27.9

ที่มา: ธนาคารโลก

[8] http://allafrica.com/stories/201802050888.html และการลงพื้นที่จริงโดยผู้วิจัยระหว่างวันที่ 11-17 สิงหาคม 2018

[9] https://www.reuters.com/article/us-sudan-economy-exclusive/exclusive-sudan-central-bank-weakens-bank-trading-exchange-rate-to-31-5-pounds-to-dollar-idUSKBN1FO0PN?il=0

2.2.5 ความสามารถในการแข่งขันและความเชื่อมโยงระหว่างประเทศ

(1) ทรัพยากรมนุษย์

ซูดานมีประชากร 39.6 ล้านคน มีสัดส่วนประชากรในวัยทำงานอายุระหว่าง 15-64 ปี ร้อยละ 59.8 ของจำนวนประชากรทั้งหมด หรือคิดเป็นจำนวน 23.7 ล้านคน และมีประชากรในวัยเด็ก อายุต่ำกว่า 15 ปี มากถึงร้อยละ 39.8 ของจำนวนประชากรทั้งหมด หรือคิดเป็นจำนวน 15.8 ล้านคน ชี้ให้เห็นว่าในอนาคตซูดานจะมีกำลังแรงงานเพิ่มขึ้น

รูปภาพที่ 2-9: ปิรามิดประชากรซูดาน ปี 2017

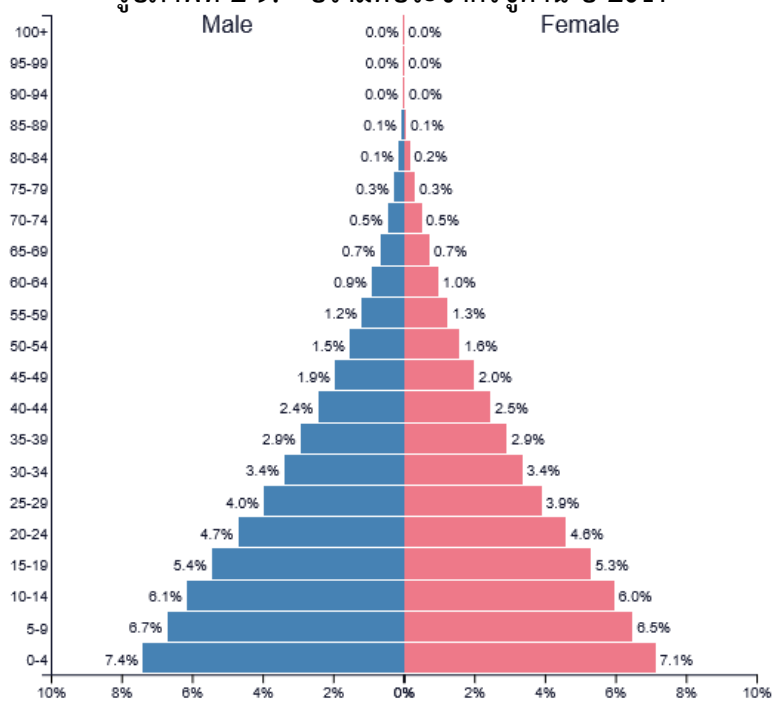

ที่มา: PopulationPyramid.net (2018)

ทั้งนี้ ด้านคุณภาพแรงงานพบว่าอัตราการอ่านออกเขียนได้ของประชากรอายุมากกว่า 15 ปีขึ้นไปของซูดานคือร้อยละ 53.52 ซึ่งถือว่าเป็นค่าที่ต่ำ อย่างไรก็ตาม ข้อมูลดังกล่าวเป็นข้อมูลจากธนาคารโลก ณ ปี 2008 ซึ่งเป็นข้อมูลปัจจุบันที่สุดของธนาคารโลก สำหรับข้อมูลจาก CIA World Fact Book เป็นข้อมูลประมาณการณ์ ณ ปี 2015 ระบุไว้ว่าประชากรอายุมากกว่า 15 ปีขึ้นไปของซูดานมีอัตราการอ่านออกเขียนได้ร้อยละ 75.9

(2) โครงสร้างพื้นฐาน[10]

ซูดานมีแม่น้ำไนล์ (Nile) ไหลผ่านกลางประเทศจากเหนือไปใต้ โดยประชากรส่วนใหญ่ตั้งถิ่นที่อยู่อย่างหนาแน่นตามแนวแม่น้ำไนล์ อนึ่ง พื้นที่ของซูดานแบ่งออกได้เป็น 3 ส่วน ได้แก่ (1) พื้นที่ส่วนที่เป็นทะเลทรายอยู่ทางตอนเหนือของประเทศครอบคลุมกว่าร้อยละ 30 ของพื้นที่ประเทศ (2) พื้นที่กึ่งแห้งแล้งอยู่ตอนกลางของประเทศ และพื้นที่ชุ่มน้ำและป่าฝนอยู่ทางตอนใต้ของประเทศ โดยรายละเอียดโครงสร้างพื้นฐานของซูดานจำแนกออกเป็น 2 กลุ่ม คือ โครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคม และโครงสร้างพื้นฐานด้านสาธารณูปโภคและโทรคมนาคม ดังนี้

[10] Bank of Khartoum Group (2018) และ Africa Infrastructure Country Diagnostic (2011)

1) โครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคม

1.1) การขนส่งทางบก

ถนน ซูดานมีถนนราดยางรวม 135,444 กิโลเมตร โดยถนนเส้นหลักทุกสายมาบรรจบกันที่เมืองคาร์ทูม (Khartoum) ได้แก่ (1) the coastal gateway เชื่อมคาร์ทูมกับพอร์ตซูดาน (2) เส้นทางเชื่อมคาร์ทูมกับอียิปต์และแอฟริกาเหนือ (3) เส้นทางเชื่อมคาร์ทูมกับชายแดนเอริเทรีย (Eritrean) และ (4) เส้นทางเชื่อมคาร์ทูมกับเอธิโอเปีย ทั้งนี้ อย่างไรก็ดี ความหนาแน่นของถนนหรือการครอบคลุมพื้นที่ของถนนในระดับต่ำที่สุดในแอฟริกาและโลก และคุณภาพถนนของซูดานถือว่ายังอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ

รูปภาพที่ 2-10: ถนนในซูดาน

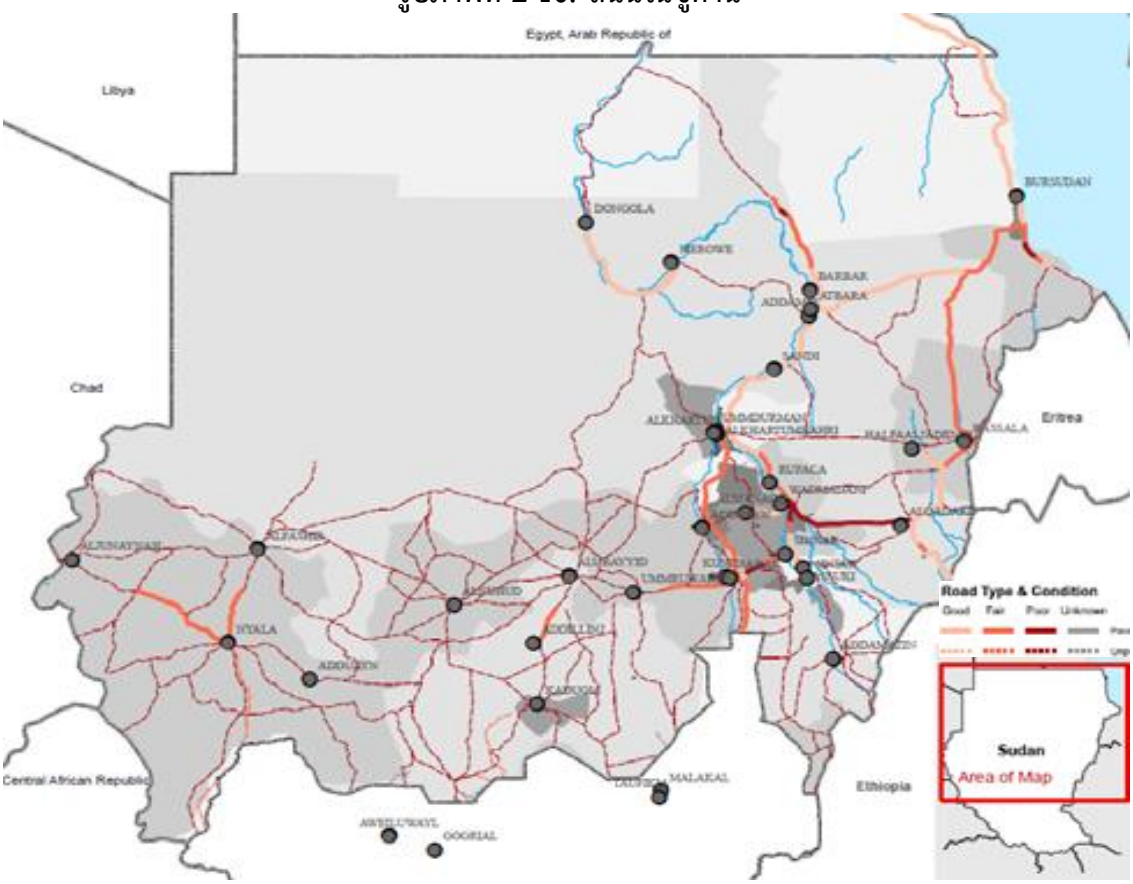

ที่มา: Africa Infrastructure Country Diagnostic (2011)

ข้อมูลจากการลงพื้นที่ซูดาน

การขนส่งสินค้าโดยใช้สัตว์ประเภทม้า และลา ยังมีให้เห็นโดยทั่วไปในซูดาน

รถไฟ ซูดานมีรางรถไฟรวม 5,898 กิโลเมตร โดยในปี 2016 มีการขนส่งสินค้าผ่านรถไฟรวม 618,000 ตัน และมีผู้โดยสารรวม 210,000 คน เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้า

1.2) การขนส่งทางอากาศ ซูดานมีสนามบินทั้งหมด 30 แห่ง ในปี 2016 รองรับผู้โดยสารทั้งในและต่างประเทศรวม 2,927,000 คน ลดลงจากปีก่อนหน้าเล็กน้อย

1.3) การขนส่งทางน้ำ ซูดานมีท่าเรือ (Sea Port) จำนวน 5 แห่ง และท่าเรือบก (Dry Port) จำนวน 2 แห่ง ในปี 2015 มีปริมาณการขนส่งสินค้าผ่านการขนส่งทางน้ำรวม 25,000 ตัน และรองรับผู้โดยสารรวม 12,000 คน

2) โครงสร้างพื้นฐานด้านสาธารณูปโภคและโทรคมนาคม

2.1) ไฟฟ้า ซูดานมีกำลังการผลิตไฟฟ้าราว 3,000 เมกกะวัตต์ ซึ่งผลิตจากพลังงานน้ำเป็นส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 54 ด้วยซูดานมีโรงไฟฟ้าพลังงานน้ำขนาดใหญ่ที่สุดในแอฟริกาตะวันออก (1,250 เมกกะวัตต์) รองลงมาเป็นไฟฟ้าที่ผลิตจากพลังงานความร้อนร้อยละ 43 และการซื้อไฟฟ้าจากเอธิโอเปียร้อยละ 3 ตามลำดับ อนึ่ง ปริมาณการใช้ไฟฟ้าส่วนใหญ่กว่าครึ่งของความต้องการใช้ไฟฟ้าทั้งประเทศอยู่ในภาคครัวเรือน รองลงมาเป็นภาคอุตสาหกรรม ภาคบริการ ภาครัฐ และภาคการเกษตร ดังแสดงในรูปภาพที่ 2-11

รูปภาพที่ 2-11: ปริมาณการใช้ไฟฟ้าในซูดาน จำแนกตามสาขา (กิกะวัตต์ต่อชั่วโมง) ปี 2017

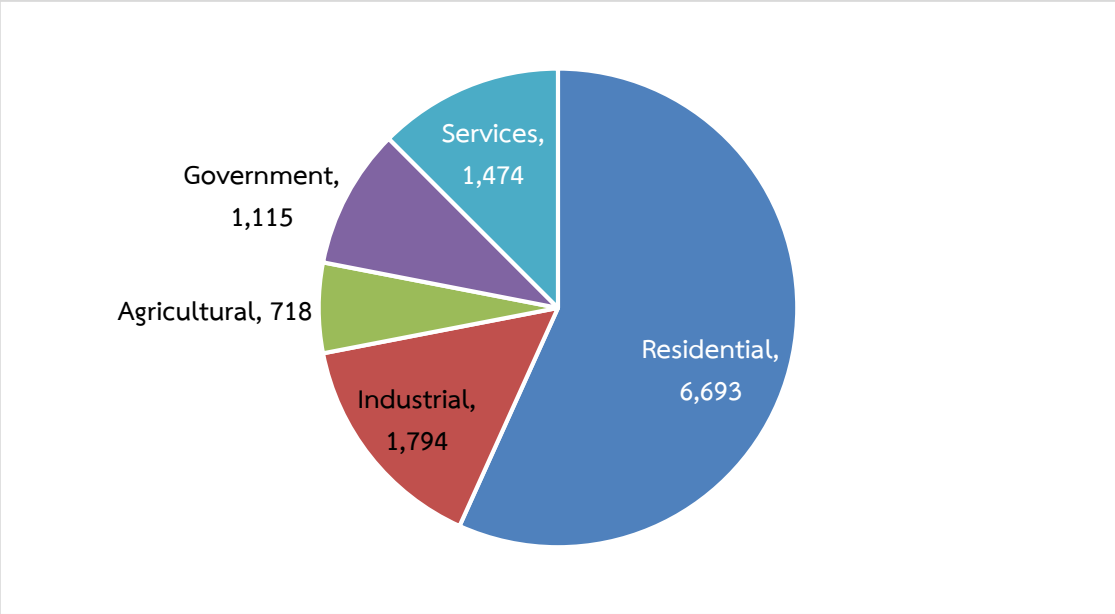

ที่มา: Bank of Khartoum Group (2018)

อนึ่ง พลังงานทดแทน สามารถเป็นแหล่งพลังงานหลักของซูดานได้ เนื่องจากบริเวณตอนกลางและตะวันออกของประเทศซูดานมีแรงลมความเร็วสูงเหมาะแก่การผลิตไฟฟ้าจากพลังงานลม ซูดานจึงมีความมั่นคงทางพลังงานค่อนข้างสูง

2.2) น้ำ ซูดานมีทรัพยากรน้ำจำนวนมากราว 30.8 ล้านลูกบาศก์เมตร เนื่องด้วยมีแม่น้ำไนล์เป็นแหล่งน้ำหลักของประเทศ โดยเฉลี่ยซูดานมีปริมาณน้ำอุปโภคบริโภคต่อคนต่อวันเท่ากับ 50.1 ลิตร ซึ่งสูงกว่าปริมาณความต้องการใช้น้ำมาตรฐานสำหรับการดำรงชีพที่ 20 ลิตรต่อคนต่อวัน เช่นเดียวกับปริมาณการผลิตน้ำอุปโภคบริโภคของซูดานในปี 2016 รวม 4,558 พันล้านลูกบาศก์เมตรต่อวัน สูงกว่าปริมาณการอุปโภคบริโภคของประชากรในประเทศที่มีเพียง 4,220 พันล้านลูกบาศก์เมตรต่อวัน (ตารางที่ 2.1) แสดงถึงปริมาณน้ำอุปโภคบริโภคที่เพียงพอต่อความต้องการใช้ภายในประเทศของซูดาน

ตารางที่ 2-2: บริมาณการผลิตและบริโภคน้ำในซูดาน ปี 2016 (หน่วย: ล้านลูกบาศก์เมตร)

เขต	บริมาณการผลิต	ปริมาณการอุปโภคบริโภค
เขตเมือง	2,328	2,160
เขตชนบท	2,230	2,060
รวมทั้งหมด	4,558	4,220

ที่มา: Bank of Khartoum Group (2018)

2.3) โทรศัพท์และอินเทอร์เน็ต อุตสาหกรรมสื่อสารและโทรคมนาคนในซูดานเป็นอุตสาหกรรมที่เติบโตในอัตราสูง ด้วยงบลงทุนกว่า 5 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ด้วยจำนวนผู้ใช้โทรศัพท์เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 2 ในปี 1995 เป็นร้อยละ 60 ในปี 2015 อนึ่ง ซูดานมีผู้ใช้ซิมการ์ดมากถึง 28 ล้านเบอร์ในปี 2015 อย่างไรก็ตาม การใช้บริการสัญญาโทรศัพท์ในซูดานครอบคลุมพื้นที่ไม่เกินร้อยละ 44 ของพื้นที่ประเทศทั้งหมด ขณะที่ประชากรซูดานกระจายตัวอยู่ราวร้อยละ 80 ของพื้นที่ประเทศทั้งหมด สำหรับอินเทอร์เน็ต มีผู้ใช้บริการราว 11 ล้านราย ส่วนใหญ่ใช้อินเทอร์เน็ตผ่านโทรศัพท์มือถือมากกว่าอินเทอร์เน็ตบ้าน

ข้อมูลจากการลงพื้นที่ซูดาน

เครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่ได้รับความนิยมมากที่สุดในซูดานคือ Zain รองลงมาคือ Sudani ทั้งนี้ โทรศัพท์ระบบเติมเงินสามารถหาซื้อบัตรเติมเงินได้ตามร้านค้าแผงลอยทั่วไป

สรุปด้านโครงสร้างพื้นฐาน

โดยสรุป ซูดานมีโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคม และโครงสร้างพื้นฐานด้านโทรคมนาคม ทั้งในมิติของความครอบคลุมและคุณภาพการให้บริการจัดอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ อย่างไรก็ดี โครงสร้างพื้นฐานด้านสาธารณูปโภค ทั้งไฟฟ้าและน้ำอุปโภคบริโภคอยู่ในระดับที่ดี กล่าวคือมีปริมาณการผลิตที่เพียงพอต่อความต้องการใช้ภายในประเทศ

ความเห็นด้านระบบโครงสร้างพื้นฐานของซูดานจากการสำรวจภาคสนาม

จากการสำรวจภาคสนามของคณะวิจัยมีความเห็นต่อระบบโครงสร้างพื้นฐานของซูดานในด้านต่างๆ ดังนี้

- ระบบขนส่งทางบกไม่ครอบคลุมเนื่องจากมีพื้นที่กว้างใหญ่เมื่อเปรียบเทียบกับความหนาแน่นของประชากร ทำให้ความครอบคลุมด้านถนน ราง และท่าอากาศยานไม่สูงนัก อีกทั้งการบูรณะ (maintenance) ก็ทำได้ลำบาก
- การขนส่งทางน้ำ ที่น่าสนใจมี 2 แห่ง คือ การขนส่งในแม่น้ำไนล์มีไม่มากนัก ส่วนการขนส่งทางทะเลที่น่าสนใจคือท่าเรือที่พอร์ตซูดานมีการพัฒนาที่ค่อนข้างดี อีกทั้งตั้งอยู่ในทำเลที่เหมาะสมโดยเฉพาะอย่างยิ่งการขนส่งทางเรือไปยังอาหรับเช่น ท่าเรือเจดดาห์ ที่ซาอุดิอาระเบีย ใช้เวลาเพียง 1 วันเท่านั้น
- การขนส่งทางรางมีการใช้น้อยมาก และไม่ครอบคลุม
- การขนส่งทางถนนเป็นการขนส่งสินค้าหลักภายในประเทศ
- ท่าอากาศยานมีความหนาแน่นสูง แต่การบริหารจัดการยังไม่ดีนัก
- ระบบไอซีที แม้มีราคาไม่สูงแต่คุณภาพไม่ดีนัก ความเร็วอินเตอร์เน็ตค่อนข้างต่ำ
- ระบบน้ำ และไฟฟ้า ยังไม่ค่อยดีนัก แม้มีค่าใช้จ่ายต่ำ ปัญหาน้ำหยุดไหล และไฟฟ้าตก เกิดขึ้นบ่อยครั้ง โรงงานจำเป็นต้องมีเครื่องกำเนิดไฟฟ้า (generator) ของตนเอง

(3) ความพร้อมทางเทคโนโลยี

ซูดานถูกจัดเป็นประเทศที่มีรายได้ต่ำจนถึงปานกลาง (lower-middle-income country) มีการพัฒนาด้านทรัพยากรมนุษย์อยู่ในเกณฑ์ต่ำ และยังคงมีปัญหาเรื่องความไม่สงบภายในประเทศเป็นระยะ รวมทั้งการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยียังมีไม่มากนัก แต่อย่างไรก็ดีซูดานมีแผนในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าขึ้นเพื่อให้สามารถแข่งขันในเศรษฐกิจโลกได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายหลังได้รับการยกเลิกมาตรการคว่ำบาตรไปเมื่อปี 2017 ซูดานได้เริ่มการพัฒนาประเทศอย่างจริงจังโดยนำเอาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเข้ามาช่วย ข้อมูลพื้นฐานทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของซูดานมีดังนี้

1. นโยบายด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

นโยบายด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมฉบับล่าสุดของซูดานเริ่มให้ร่างขึ้นในปี 2008 และถูกนำมาใช้ในปี 2017 โดยการสนับสนุนขององค์กร UNESCO ภายใต้ความมุ่งหมายในการประกาศการเริ่มต้นค้นคว้าวิจัยทางด้านวิทยาศาสตร์แบบใหม่ในซูดาน[11] โดยมีความมุ่งเน้นการพัฒนาประเทศให้เจริญแบบยั่งยืน Sustainable Development Goals (SDGs) ภายในปี 2030 ด้วยการนำเอางานวิจัยด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาช่วยในการแก้ปัญหาความยากจนของประเทศ ซึ่งสาขาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มีส่วนเกี่ยวข้องสำคัญ ได้แก่ วิทยาศาสตร์พื้นฐาน ทรัพยากรน้ำ พลังงานทดแทน และการประยุกต์ด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น เทคโนโลยีชีวภาพ นาโนเทคโนโลยี รวมทั้งการนำเอาเทคโนโลยีด้านอวกาศมาประยุกต์ใช้ในงานวิจัยเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ เป็นต้น

นโยบายนี้มีวัตถุประสงค์ในการสร้างสังคมแห่งองค์ความรู้โดยการรวมเอาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมเข้าไว้ด้วยกัน เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายในการพัฒนาประเทศและการปฏิรูปเศรษฐกิจของประเทศ และวัตถุประสงค์อีกเรื่องหนึ่งคือต้องการสร้างให้วิทยาศาสตร์กลายเป็นส่วนหนึ่งในวัฒนธรรมของคนในประเทศ และต้องการจัดตั้งให้เกิดหน่วยงาน Council for the Development of Scientific Research, Technology and Innovation ของซูดานขึ้นอย่างสมบูรณ์

นโยบายใหม่นี้มีการกำหนดเป้าหมายในการกระตุ้นเงินทุนในการวิจัยพัฒนา (R & D) จากเดิมคือร้อยละ 0.2 ของ GDP ให้เพิ่มเป็นร้อยละ 2 ของ GDP ภายในปี 2030 นอกเหนือจากเงินทุนสำหรับการวิจัยพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแล้ว ยังมีเงินทุนสำหรับการวิจัยพัฒนาทางด้านการเงินในส่วนของการกู้ยืมและการขอเงินทุนจากภายนอก

หน่วยงาน The Ministry of Higher Education and Scientific Research (MoHESR) เป็นหน่วยงานหนึ่งของรัฐบาลที่ถูกจัดตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจนกว่าหน่วยงาน Council for the Development of Scientific Research, Technology and Innovation จะเริ่มปฏิบัติงานในด้านนี้ได้ โดยในช่วงนี้หน่วยงาน MoHESR จึงมีหน้าที่ในการจัดเตรียมแผนงานสำหรับการดำเนินการตามแผนที่ได้รับจากนโยบายฉบับใหม่ รวมทั้งการจัดเตรียมแผนงบประมาณและเงินทุนสำหรับการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อขอความเห็นชอบจากรัฐสภา

[11] United Nations Educational, Science and Cultural Organization (2018).

2. ความร่วมมือกับต่างชาติ

ปัจจุบันนี้เศรษฐกิจของซูดานขึ้นอยู่กับธุรกิจด้านบริการเป็นหลัก จากข้อมูลของ UNESCO พบว่าในปี 2013 ภาคส่วนธุรกิจบริการมีมูลค่าร้อยละ 50 ของ GDP ภาคส่วนอุตสาหกรรมมีมูลค่าร้อยละ 22 ของ GDP (ในจำนวนนี้ร้อยละ 8 มาจากอุตสาหกรรมการผลิต ซึ่งพบว่ามีเพียงร้อยละ 0.7 เท่านั้นที่เป็นสินค้าที่มีเทคโนโลยี) ส่วนจำนวนที่เหลือร้อยละ 28 ของ GDP มาจากภาคส่วนของเกษตรกรรม เพื่อให้เกิดการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้ก้าวหน้าขึ้น รัฐบาลซูดานได้เข้าร่วมในสัญญาข้อตกลงทวิภาคีกับแอฟริกาใต้เมื่อปี 2015 โดยสาขาที่ต้องการให้เกิดความร่วมมือกัน ได้แก่ การพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์อวกาศและด้านเกษตรกรรม ซึ่งทั้ง 2 สาขานี้ได้ถูกจัดไว้เป็นสาขาที่ร่วมมือกันใน Arab Strategy for Science, Technology and Innovation ในปี 2014 เช่นกัน

นอกจากนี้แล้วซูดานและกลุ่มประเทศอาหรับยังมีนโยบายด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอื่นๆ ที่สอดคล้องกันอีก ได้แก่ การพัฒนาและบริหารจัดการน้ำ การประยุกต์ใช้นาโนเทคโนโลยีในด้านสุขภาพ การพัฒนาอุตสาหกรรมอาหาร และการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมและพลังงานทดแทน

นอกเหนือจากความร่วมมือกับกลุ่มประเทศอาหรับแล้ว ซูดานยังมีความร่วมมือกับ Organisation of Islamic Cooperation’s Science, Technology and Innovation Agenda to 2026 อีกด้วย

3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ที่สำคัญ ได้แก่

- Sudanese Ministry of Science and Technology เป็นหน่วยงานภาครัฐที่สนับสนุนงานวิจัยและพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และพัฒนาด้านทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการพัฒนาประเทศ และสนับสนุนเศรษฐกิจของประเทศในภาพรวม โดยกำหนดนโยบายการพัฒนาให้สอดคล้องกับนโยบายของประเทศ กิจกรรมอื่นที่สำคัญ ได้แก่ การถ่ายทอดเทคโนโลยีและการจัดให้มีเทคโนโลยีที่เหมาะสม รวมทั้งการพัฒนาเทคโนโลยี การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และการนำเอาเครื่องมืออุปกรณ์ที่ทันสมัยเข้ามาใช้ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
- Sudanese National Academy of Sciences (SNAS) เป็นหน่วยงานที่ไม่ใช่ภาครัฐ ตั้งอยู่ที่เมือง Khartoum มีภารกิจหลักๆ ได้แก่ กำหนดมาตรฐานและการพัฒนาวิจัยทั้งทางด้านทฤษฎีและวิทยาศาสตร์ประยุกต์ เป็นที่ปรึกษาให้กับภาครัฐและเอกชนในด้านการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และด้านการวิจัยพัฒนาต่างๆ เผยแพร่ความรู้และงานวิจัยต่างๆ สู่สาธารณะ ร่วมมือกับสถาบันอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อการพัฒนาประเทศ สนับสนุนด้านเงินทุนการศึกษา ทุนการทำวิจัย และรางวัลต่างๆ ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- Ministry of Higher Education and Scientific Research (Sudan) (MOHE) มีหน้าที่หลักๆ คือ จัดระบบการศึกษาขั้นสูงโดยเฉพาะด้านวิทยาศาสตร์ให้มีคุณภาพ เพื่อให้ผู้ที่เรียนจบสามารถแข่งขันในตลาดได้ พัฒนาและเผยแพร่ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี งานวิจัยต่างๆ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยีของประเทศ รวมทั้งสนับสนุนด้านเงินทุนในการวิจัยและพัฒนาด้านเทคโนโลยี
- Sudan Research Hub เป็นหน่วยงานของ Ministry of Higher Education & Research ประกอบไปด้วยองค์กรย่อย ได้แก่ Centers of Excellence และ Research Institutes

4. อุทยานวิทยาศาสตร์และหน่วยงานศูนย์บ่มเพาะ

- The Youth Agribusiness Incubation Centers (YABICs) เป็นหน่วยงานศูนย์บ่มเพาะที่เน้นในด้านการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาธุรกิจด้านเกษตรกรรม โดยความร่วมมือกันกับ African Agribusiness Incubators Network (AAIN) และ IITA
- ซูดานได้ร่วมมือกับ International Association of Science Parks and Areas of Innovation ในการพัฒนาประเทศให้มีการจัดตั้งศูนย์บ่มเพาะขึ้นในประเทศเพื่อสร้างวัฒนธรรมด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้แข็งแกร่งและเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศด้วยธุรกิจด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม โดยได้มีการจัดโปรแกรม Incubation Training Workshop ขึ้นที่เมือง Khartoum เมื่อเดือนตุลาคม 2017[12]

5. หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ/เอกชน ที่สำคัญ ได้แก่

GIAD Industrial Group เป็นหน่วยงานรัฐวิสาหกิจที่มีบทบาทมากในหลากหลายอุตสาหกรรมของซูดาน ได้แก่ อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ อุตสาหกรรมการบิน อุตสาหกรรมประมงน้ำเค็ม อุตสาหกรรมเหมืองแร่ อุตสาหกรรมโลหะ อุตสาหกรรมยานยนต์ อุตสาหกรรมการเกษตร การคมนาคมขนส่ง โครงสร้างพื้นฐานและการก่อสร้าง เทคโนโลยีทางด้านอวกาศ เฟอร์นิเจอร์และอุปกรณ์ต่างๆ พลังงานหมุนเวียนและพลังงานทดแทน และการเป็นหน่วยงานที่ปรึกษา โดยเป้าหมายในการดำเนินงานของ GIAD Industrial Group คือต้องการขับเคลื่อนและสร้างความเข้มแข็งให้กับเทคโนโลยีและการพัฒนาความสามารถด้านอุตสาหกรรมต่างๆ ของซูดาน ซึ่งประกอบด้วย ขีดความสามารถด้านทรัพยากรมนุษย์ วิศวกรรมศาสตร์ขั้นสูง และขีดความสามารถในด้านอุตสาหกรรมต่างๆ

ตัวอย่างสาขางานของ GIAD Industrial Group เช่น

- เป็นหน่วยงานที่ปรึกษา และค้นคว้าพัฒนาวิจัยในด้านต่างๆ (Consultancies, Research and Development ; R&D)
- สาขาด้านเฟอร์นิเจอร์และอุปกรณ์ต่างๆ เช่น เฟอร์นิเจอร์สำหรับที่อยู่อาศัย เฟอร์นิเจอร์สำหรับทางการแพทย์และอุปกรณ์ต่างๆ ทางด้านการแพทย์ (Medical furniture and equipment)[13] เฟอร์นิเจอร์สำนักงาน และสำหรับสถาบันการศึกษาต่างๆ
- พลังงานหมุนเวียนและพลังงานทดแทน (โครงการสำหรับเฟอร์นิเจอร์) เช่น เชื้อเพลิงชีวภาพ พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานลม พลังงานน้ำ
- โครงสร้างพื้นฐานและการก่อสร้าง เช่น การเป็นที่ปรึกษาในการออกแบบด้านการก่อสร้างทางอุตสาหกรรมและเครื่องจักรกลระบบอิเล็กทรอนิกส์ การก่อสร้างเมืองอุตสาหกรรม งานบริการด้านวิศวกรรมสำหรับถนนและสัญญาณจราจร
- การคมนาคมขนส่ง เช่น ถนนหนทางต่างๆ การขนส่งทางน้ำและทางทะเล การขนส่งทางอากาศ
- อุตสาหกรรมการเกษตร เช่น เครื่องมือเครื่องจักรทางด้านการเกษตร (รถแทรกเตอร์ รถตักดิน ขนดิน เครื่องมือด้านชลประทาน เครื่องมือเก็บเกี่ยว และการบริการฉีดพ่นทางด้านการเกษตร)
- อุตสาหกรรมยานยนต์ เช่น รถยนต์ รถบรรทุก รถเทรลเลอร์ รถถัง และอุปกรณ์เกี่ยวกับรถ

[12] International Association of Science Parks and Areas of Innovation (2017).

[13] (1) เฟอร์นิเจอร์สำหรับทางการแพทย์ ได้แก่ เตียง ตู้ โต๊ะ สำหรับผู้ป่วยที่ใช้ในโรงพยาบาล และ (2) เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในทางการแพทย์ ซึ่งผลิตตามมาตรฐานสากล

- อุตสาหกรรมโลหะ เช่น การขึ้นรูปโลหะ การผลิตโลหะผสม (Alloy) จากเหล็ก ทองแดง อะลูมิเนียม การผลิตสายเคเบิ้ล เหรียญโลหะต่างๆ
- อุตสาหกรรมเหมืองแร่ เช่น การสำรวจความเป็นไปได้ของแหล่งแร่ การขุดเจาะ การสกัด การบริการจัดหาวิธีการและเป็นที่ปรึกษา
- อุตสาหกรรมประมงน้ำเค็ม เช่น การออกแบบ การผลิต การบำรุงรักษา
- อุตสาหกรรมการบิน เช่น การออกแบบ การผลิต การบำรุงรักษา การฝึกอบรม
- อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ เช่น อุปกรณ์เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ เครื่องมือวัด เครื่องจักร

กลุ่มบริษัทของ GIAD ประกอบด้วยบริษัทต่างๆ ดังนี้

(4) ทรัพยากรธรรมชาติ/ปัจจัยขับเคลื่อนเศรษฐกิจ

จากหัวข้อต่างๆ ที่ได้อธิบายไว้ข้างต้น ด้านทรัพยากรที่สำคัญ และเป็นปัจจัยขับเคลื่อนการเติบโตของเศรษฐกิจของซูดานที่ชัดเจนที่สุด คือ น้ำมัน รองลงมาคือ ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งในด้านทรัพยากรธรรมชาตินั้นจะเห็นได้ว่าซูดานเริ่มหันมาให้ความสนใจกับการเพิ่มความหลากหลายของกิจกรรมทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยซูดานมีพื้นที่ที่กว้างขวางอีกทั้งพื้นที่ลุ่มน้ำส่วนใหญ่ยังอุดมสมบูรณ์ และพร้อมให้นักลงทุนเข้าไปประกอบกิจการ และสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับพื้นที่

(5) ความเชื่อมโยงระหว่างประเทศ

ในการพิจารณาความเชื่อมโยงและตลาดที่สำคัญ คณะผู้วิจัยได้พิจารณา 2 ส่วนหลัก คือ การค้ากับประเทศเพื่อนบ้าน และความตกลงระหว่างประเทศด้านการค้าการลงทุนที่สำคัญของซูดาน

โดยการค้ากับประเทศเพื่อนบ้าน สังเกตจากตารางที่ 2-3 จะเห็นว่าการค้ากับประเทศเพื่อนบ้านของซูดานยังค่อนข้างมีนัยสำคัญต่ำต่อเศรษฐกิจของประเทศ โดยสัดส่วนมูลค่าการค้ากับประเทศเพื่อนบ้านคิดเป็นร้อยละ 5.43 ของการค้ากับทั่วโลกของซูดาน ประเทศเพื่อนบ้านที่มีการค้ากับซูดานสูงสุด คือ อียิปต์ ส่วนประเทศเพื่อนบ้านประเทศอื่นๆ มีสัดส่วนมูลค่าการค้ากับซูดานไม่ถึงร้อยละ 1 ของมูลค่าการค้าระหว่างประเทศของซูดานทั้งหมด อนึ่ง สังเกตว่าซูดานขาดดุลการค้าแทบทั้งสิ้น ยกเว้นเพียง สาธารณรัฐแอฟริกากลาง ซูดานใต้ และชาด ซึ่งเป็นประเทศที่ไม่มีทางออกสู่ทะเล ทำให้ซูดานได้รับดุลการค้าเป็นบวกจากทั้ง 3 ประเทศ หรือกล่าวเป็นอีกนัยได้ว่าซูดานเป็นศูนย์กระจายสินค้าให้กับกลุ่มประเทศดังกล่าว

ตารางที่ 2-3: มูลค่าการค้ากับประเทศเพื่อนบ้านของซูดาน ในปี 2015

คู่ค้า	มูลค่าการค้า (ล้าน USD)	สัดส่วนมูลค่าการค้าต่อการค้ากับทั่วโลก (ร้อยละ)	การส่งออก (ล้าน USD)	การนำเข้า (ล้าน USD)	ดุลการค้า (ล้าน USD)
ทั่วโลก	14,000.96	100.00	5,587.52	8,413.44	-2,825.92
การค้ากับเพื่อนบ้าน	760.21	5.43	170.47	589.74	-419.27
อียิปต์	697.39	4.98	151.76	545.63	-393.87
เอธิโอเปีย	42.68	0.30	6.77	35.91	-29.15
เอริเทรีย	9.86	0.07	4.89	4.97	-0.09
สาธารณรัฐแอฟริกากลาง	4.69	0.03	3.14	1.56	1.58
ซูดานใต้	2.96	0.02	2.96	0.00	2.96
ลิเบีย	2.06	0.01	0.59	1.48	-0.89
ชาด	0.57	0.00	0.37	0.19	0.18

ที่มา: Trademap.org, ประมวลโดย มูลนิธิ สวค.

ทั้งนี้ สินค้าสำคัญที่ค้าขายระหว่างกัน ในรายการของสินค้าที่ซูดานมีมูลค่าส่งออกให้กับประเทศเพื่อนบ้านเรียงลำดับจากมากไปน้อย 5 อันดับแรก ของปี 2015 ได้แก่ เมล็ดพืชหรือผลไม้ที่มีน้ำมัน (113.29 ล้านเหรียญสหรัฐฯ) เนื้อสัตว์ (19.13 ล้านเหรียญสหรัฐฯ) ฝ้าย (13.23 ล้านเหรียญสหรัฐฯ) ผัก (6.40 ล้านเหรียญสหรัฐฯ) และน้ำมัน (3.68 ล้านเหรียญสหรัฐฯ)

ส่วนรายการของสินค้าที่ซูดานมีมูลค่านำเข้าจากประเทศเพื่อนบ้านเรียงลำดับจากมากไปน้อย 5 อันดับแรก ของปี 2015 ได้แก่ น้ำมัน (62.96 ล้านเหรียญสหรัฐฯ)[14] พลาสติก (47.33 ล้านเหรียญสหรัฐฯ) เภสัชภัณฑ์ (33.34 ล้านเหรียญสหรัฐฯ) น้ำตาล (32.14 ล้านเหรียญสหรัฐฯ) และผัก (31.74 ล้านเหรียญสหรัฐฯ)

สำหรับประเทศที่เป็นคู่ค้าสำคัญของซูดานสังเกตได้จากตารางที่ 2-4 จะเห็นว่าประกอบไปด้วย จีน อินเดีย และกลุ่มประเทศอาหรับ ซึ่งรวมมูลค่าการค้าของซูดานกับกลุ่มประเทศคู่ค้าที่มีมูลค่าการค้าสูงสุด 5 อันดับแรกดังกล่าวคิดเป็นเป็นสัดส่วนต่อการค้าระหว่างประเทศทั้งหมดของซูดานสูงถึงร้อยละ 65.81

[14] นำเข้าจากอียิปต์ทั้งหมด

ตารางที่ 2-4: ประเทศคู่ค้าสำคัญ 5 อันดับแรกของซูดาน ปี 2015 (หน่วย: ล้านเหรียญสหรัฐฯ)

ประเทศ	มูลค่าการค้า	สัดส่วนต่อมูลค่าการค้าทั้งหมด (ร้อยละ)	ส่งออก	นำเข้า	ดุลการค้า
โลก	14,000.96	100.00	5,587.52	8,413.44	-2,825.92
1. จีน	5,068.05	36.20	3,153.04	1,915.01	1,238.04
2. สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์	1,274.55	9.10	805.55	469.00	336.55
3. ซาอุดิอาระเบีย	1,201.69	8.58	803.70	397.99	405.70
4. อินเดีย	921.70	6.58	204.03	717.67	-513.64
5. จอแดน	748.40	5.35	26.09	722.32	-696.23
อื่นๆ	4,786.56	34.19	595.11	4,191.45	-3,596.34

ที่มา: Trademap.org, ประมวลโดย มูลนิธิ สวค.

(6) ความตกลงทางการค้าระหว่างประเทศ

ในส่วนของความตกลงระหว่างประเทศที่สำคัญต่อการค้าการลงทุนของซูดานยังไม่ปรากฏชัด โดยซูดานได้มีการเจรจาอย่างไม่เป็นทางการกับสหรัฐฯ ยุโรป ออสเตรเลีย และแคนาดา แต่ยังไม่ปรากฏผลเป็นรูปธรรม[15]

สำหรับความตกลงทางการค้าแบบกลุ่ม ซูดานอยู่ในกลุ่มตลาดร่วมแห่งแอฟริกาตะวันออกและแอฟริกาตอนใต้ (Common Market for Eastern and Southern Africa: COMESA) โดยมีสมาชิกเป็นกลุ่มประเทศในทวีปแอฟริกา จำนวน 19 ประเทศ[16]

สรุปภาพรวมประเทศซูดาน

จากการศึกษาสามารถสรุปภาพรวมประเทศซูดานได้ ดังนี้

[15] http://www.economywatch.com/world_economy/sudan/export-import.html

[16] http://focusafrica.gov.in/Trade_Agreements_Africa.html

การเมือง (Politics)	ประวัติประเทศ	มีอารยธรรมเก่าแก่กว่า 3,000 ปีก่อนคริสตกาล (Nubia และKushite) ร่วมยุคกับอียิปต์ ภายหลังอารยธรรมมุสลิมปกครอง และเคยอยู่ภายใต้จักรวรรดิ์ออตโตมัน (เติร์ก) ก่อนจะถูกปกครองโดยอังกฤษร่วมกับอียิปต์ (British-Egyptian) จนปี 1955 ได้ประกาศเอกราช ส่วนใหญ่จะถูกปกครองภายใต้รัฐบาลทหารเนื่องจากมีปัญหาสงครามภายใน (Civil War) บ่อยครั้ง จนปี 2011 ได้แยกประเทศระหว่างซูดาน (มุสลิม) กับซูดานใต้ (คริสต์) ความรุนแรงในซูดานจึงสงบลง
	ระบบการเมือง	มีการเลือกตั้งเป็นประชาธิปไตย โดยประธานาธิบดี Bashir ชนะการเลือกตั้งได้เสียงร้อยละ 95 การปกครองบริหารจัดการแบบรวมศูนย์สามารถจัดการได้รวดเร็วว่องไวแม้จะให้อิสระในการบริหารของแต่ละรัฐพอสมควร
	ระบบกฎหมาย	กฎหมายจารีตประเพณี (customary law) และกฎหมายอิสลามในบางกรณี (รวมถึงระบบธนาคาร)
เศรษฐกิจ (Economics)	ขนาดตลาด	83,016.7 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ประชากร 37.8 ล้านคน
	โครงสร้าง GDP	เกษตร ร้อยละ 40 อุตสาหกรรม ร้อยละ 5 บริการ ร้อยละ 55
	การเปิดเสรี	การค้าระหว่างประเทศคิดเป็น ร้อยละ 21.9 ของ GDP
	การลงทุนจากต่างประเทศ	16,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ปี 2016
	เสถียรภาพ	ค่าเงินตกต่ำ เงินเฟ้อสูงขึ้น หนี้สาธารณะสูง ขาดดุลการค้า
สังคม (Social)	ทรัพยากรมนุษย์	ประชากร 37.8 ล้านคน
	เชื้อชาติ	ชาวซูดาน (คล้ายอาหรับผสมแอฟริกัน)
	ศาสนา	อิสลาม
	ภาษา	อารบิก
	วัฒนธรรมธุรกิจ	สุภาพเรียบร้อย อัธยาศัยดี เวลาทำงานไม่เป็นสากล ต้องมีสวัสดิการด้านต่างๆ เช่น อาหาร ที่พักให้กับแรงงาน
โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure)	การขนส่งทางถนน	เป็นการขนส่งหลัก ถนนคุณภาพใช้ได้ในตัวเมือง ออกนอกเมืองเป็นทางลูกรังมาก ยกเว้นไฮเวย์ อย่างไรก็ตามมีน้ำท่วมบ่อยครั้งต้องหลีกเลี่ยงเส้นทาง
	การขนส่งทางราง	ไม่ใช่การขนส่งหลัก มีบ้างในการขนส่งสินค้า แต่ไม่นิยมขนส่งบุคคล
	การขนส่งทางน้ำ	ท่าเรือที่พอร์ตซูดานมีความพร้อมพอสมควร และมีการพัฒนาขยายอยู่เรื่อยๆ แต่การขนส่งในแม่น้ำไนล์ยังมีไม่มากนัก
	การขนส่งทางอากาศ	มีสายการบินภายใน 3 สาย แต่การจัดการต่างๆ ยังไม่เป็นสากลนัก สนามบินนานาชาติมีขนาดเล็กและค่อนข้างเก่า
	ไฟฟ้า	ค่าใช้จ่ายต่ำเนื่องจากรัฐอุดหนุน อย่างไรก็ตามมีปัญหาไฟฟ้าตกบ่อย
	ประปา	ค่าใช้จ่ายต่ำเนื่องจากรัฐอุดหนุน
	ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ	ค่อนข้างช้า
เทคโนโลยี (Technology)	หน่วยงานสำคัญ	มีมหาวิทยาลัยผลิตบุคลากรจำนวนมาก แต่ส่วนมากไม่มีงานในประเทศจึงออกไปทำงานยังต่างประเทศ เช่น ในอาหรับ

ที่มา: มูลนิธิ สวค.

กฎระเบียบและนโยบายด้านการลงทุน 3

สาธารณรัฐซูดาน

3.1 ภาพรวมกฎระเบียบและนโยบายที่สำคัญด้านการลงทุน

ซูดานเป็นประเทศที่เปิดการค้าการลงทุนแบบเสรี หลังจากการที่ซูดานได้รับการยกเลิกมาตรการคว่ำบาตรจากสหรัฐอเมริกาแล้ว ซูดานได้มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในประเทศให้ดีขึ้น แต่ยังขาดแคลนในเรื่องเทคโนโลยีที่ยังมีความล้าสมัยและขาดความก้าวหน้า ดังนั้นซูดานจึงต้องการเทคโนโลยีและองค์ความรู้จากต่างชาติเพื่อมาพัฒนาประเทศตนเอง

นโนบายส่งเสริมการลงทุนในซูดานสร้างแรงดึงดูดแก่นักลงทุนต่างชาติด้วยการให้นักลงทุนต่างชาติสามารถถือสัดส่วนในการทำธุรกิจได้ในร้อยละ 100 แต่ความไม่แน่นอนในกฎหมาย ช่องว่างในกฎหมายที่ยังมีอยู่มาก ทำให้การลงทุนในซูดานควรเป็นการลงทุนในกิจการร่วมกับนักลงทุนท้องถิ่นซูดาน นอกจากนั้นรัฐบาลซูดานยังให้การสนับสนุนการลงทุนในซูดานด้วยการเข้ามาดูแล พร้อมทั้งให้คำแนะนำแก่นักลงทุนต่างชาติตั้งแต่ตอนเริ่มกิจการ นอกจากนั้นยังมี One Stop Service ที่อยู่ภายใต้การควบคุมของ Ministry of Investment ที่จะทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการประสานงานระหว่างนักลงทุนต่างชาติและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การขอใบอนุญาตลงทุน และการร่างนโยบายส่งเสริมการลงทุนต่างๆ

ด้วยเหตุที่ซูดานเป็นประเทศที่มีความพร้อมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ จึงมีนโยบายส่งเสริมการลงทุนผ่านเขตการค้าเสรีต่างๆในซูดาน ที่ในแต่ละเขตการค้าเสรีจะมีอุตสาหกรรมหลักแตกต่างกันไป มีสิทธประโยชน์สำหรับการลงทุนในเขตการค้าเสรีมากกว่าพื้นที่อื่นในซูดาน เพื่อกระตุ้นการลงทุนแก่นักลงทุนต่างชาติมากขึ้น

อย่างไรก็ตามนักลงทุนควรพึงระวังในการทำธุรกิจในซูดาน เนื่องจากกฎหมายที่ยังไม่แน่นอน ช่องว่างในกฎหมายการลงทุนยังมีอยู่มากนัก การโอนเงินในประเทศซูดานอาจจะยังทำได้ไม่สะดวกนัก และค่าเงินซูดานยังไม่เป็นที่ยอมรับ ทำให้ต้องผ่านประเทศที่ 3 ในการโอนเงิน

3.2 กฎระเบียบและข้อห้ามในการลงทุน

ในส่วนนี้จะกล่าวถึงกฎระเบียบและข้อห้ามในการลงทุนในซูดาน ได้แก่ กิจการที่ห้ามลงทุนในซูดาน สัดส่วนการถือหุ้นของนักลงทุนต่างชาติ ขั้นตอนการจัดตั้งธุรกิจในซูดาน การก่อสร้างสถานประกอบการและโรงงาน การถือครองที่ดิน การขออนุญาตสร้างโรงงาน มาตรฐานโรงงาน มาตรฐานสิ่งแวดล้อม แรงงาน การนำเข้าสินค้า ภาษี พิธีการศุลกากร การส่งออก และการโอนเงินกลับประเทศ โดยรายละเอียดมีดังนี้

3.2.1 การจดทะเบียนธุรกิจ

(1) กิจการต้องห้าม

กิจการที่ต้องห้ามสำหรับนักลงทุนต่างชาตินั้น ซูดานยังไม่มีกฎหมายชัดเจนในเรื่องนี้ มีเพียงแต่การขออนุญาตในกิจการที่ลงทุนก่อนการทำกิจการเท่านั้น อย่างไรก็ตามก่อนการทำกิจการในซูดาน นักลงทุนจะต้องทำ Feasibility Study ที่อยู่ภายใต้การดูและควบคุมของรัฐบาลซูดาน ตามกฎหมายที่ใช้ในปัจจุบันคือ Investment Encouragement Act, 1999" Amended (2003)

(2) สัดส่วนการถือหุ้น

นักลงทุนต่างชาติสามารถเข้ามาทำธุรกิจในซูดานได้ในสัดส่วนร้อยละ 100 แต่การทำธุรกิจในซูดานยังไม่เป็นที่นิยมมากนัก เนื่องจากกฎหมายของซูดานยังปรับเปลี่ยนได้ตลอดเวลา ดังนั้นหากนักลงทุนต่างชาติต้องการเข้ามาลงทุนในซูดาน ควรที่จะเป็นการร่วมทุนกับนักลงทุนท้องถิ่นในซูดานก่อน เพื่อความสะดวกในการลงทุนมากขึ้น

(3) ขั้นตอน

ขั้นตอนในการจัดตั้งธุรกิจในซูดานประกอบไปด้วย 11 ขั้นตอน เวลาในการดำเนินการจัดตั้งธุรกิจประมาณ 37 วัน เอกสารสำคัญที่นักลงทุนต้องเตรียมเพื่อการจัดตั้งธุรกิจมีดังนี้

a) หนังสือบริคณห์สนธิและข้อบังคับบริษัท
b) เอกสารแสดงข้อมูลผู้ถือหุ้น
c) รายละเอียดเกี่ยวกับบริษัท เช่น วัตถุประสงค์ของบริษัท ทุนจดทะเบียน ผู้ถือหุ้น พร้อมตราประทับตามกฎหมายซูดาน
d) เอกสาร Feasibility Study
e) แบบฟอร์ม C2 and C2a ที่อนุมัติแล้ว(สามารถดาวน์โหลดได้ในเว็บไซต์) พร้อมทั้งลงนามโดยผู้ก่อตั้ง ผู้ถือหุ้น ทั้งหมด และต้องได้รับการรับรองจากทนายความตามกฎหมายของซูดาน

โดยขั้นตอนการจัดตั้งธุรกิจในซูดานมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 3-1: ขั้นตอนการจัดตั้งธุรกิจในซูดาน

ลำดับ	ขั้นตอน	เวลาในการดำเนินการ	ค่าใช้จ่าย
1	**APPLIES TO WOMEN ONLY**: Obtain husband' s permission to open a business (สำหรับนักลงทุนเพศ**หญิงเท่านั้น**): ต้องได้รับอนุญาตจากสามีในการทำธุรกิจ - ตามประมวลกฎหมาย Civil Code Art. 1117 ได้ระบุไว้ว่า ผู้หญิงที่แต่งงานหรือมีครอบครัวแล้ว ก่อนจะทำธุรกิจต้องขออนุญาตจากสามีก่อน เนื่องจากตามกฎหมายสามีสามารถปกป้องภรรยาและสามารถขจัดสิ่งที่ขัดต่อผลประโยชน์ของครอบครัวได้ หากผู้หญิงคนใดไม่ได้ขออนุญาตจากสามี สามีมีสิทธิ์เรียกร้องการยุติการทำธุรกิจต่อศาลได้ หน่วยงานรับผิดชอบ : Domicile	1 วัน	ไม่มีค่าใช้จ่าย
2	**Apply for registration and reserve a company name ยื่นขอจดทะเบียนและจองชื่อบริษัท** หน่วยงานรับผิดชอบ : Commercial Registrar - ในการจดทะเบียนบริษัท จะต้องได้รับการอนุมัติชื่อก่อน หากชื่อบริษัทซ้ำกันจะไม่สามารถอนุมัติได้ เอกสารที่ใช้ในการดำเนินการ(แบบร่าง) 1. สำเนาหนังสือบริคณห์สนธิและข้อบังคับของบริษัท 2. รายละเอียดเกี่ยวกับบริษัท เช่น วัตถุประสงค์ของบริษัท ทุนจดทะเบียน ผู้ถือหุ้น พร้อมตราประทับตามกฎหมายซูดาน	3 วัน	280 ปอนด์ซูดาน
3	**Notarize the memorandum and articles of association สำเนาหนังสือบริคณห์สนธิและข้อบังคับ** **Agency : Notary** เอกสารที่ใช้ในการดำเนินการ - แบบฟอร์ม C2 and C2a ที่อนุมัติแล้วตามข้อข้างต้น พร้อมทั้งลงนามโดยผู้ก่อตั้ง ผู้ถือหุ้น ทั้งหมด และต้องได้รับการรับรองจากทนายความตามกฎหมายของซูดาน	2 วัน	500 ปอนด์ซูดาน
4	**Notify the taxation chambers แจ้งเก็บภาษี** **Agency : Taxation chambers** เอกสารที่ใช้ในการดำเนินการ - **หนังสือบริคณห์สนธิและข้อบังคับ** - **แบบฟอร์ม C2 and C2a**	1 วัน	ร้อยละ 0.2 ของทุนจดทะเบียน
5	**Register with the commercial registry ลงทะเบียนการค้า** **Agency : Commercial Registry** เอกสารที่ใช้ในการดำเนินการ - หนังสือบริคณห์สนธิและข้อบังคับ - แบบฟอร์ม C2 and C2a	4 วัน	1,050 ปอนด์ซูดาน
6	**Receive site inspection ตรวจสอบสถานที่** Agency : Commercial Registry	2 วัน	ไม่มีค่าใช้จ่าย
7	**Apply for a tax identcation number (TIN) การขอหมายเลขประจำตัวผู้เสียภาษี** **Agency : Taxation chambers** เอกสารที่ใช้ในการดำเนินการ - เอกสารแสดงข้อมูลผู้ถือหุ้น - หนังสือบริคณห์สนธิและข้อบังคับ - ใบรับรองของบริษัท - แบบฟอร์มการลงทะเบียนบริษัทที่ได้รับการอนุมัติแล้ว - หนังสือมอบอำนาจ (ถ้ามี)	1 วัน	5 ปอนด์ซูดาน
8	**Register for VAT การลงทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม** Agency : Taxation chambers	2 วัน	ไม่มีค่าใช้จ่าย

ลำดับ	ขั้นตอน	เวลาในการดำเนินการ	ค่าใช้จ่าย
9	**Register with the labor authorities การลงทะเบียนกับกระทรวงแรงงาน** Agency : Labor authorities	14 วัน	192 ปอนด์ซูดาน
10	**Enroll employees in social security การลงทะเบียนกับสำนักงานประกันสังคม** Agency : Social Insurance Fund เอกสารที่ต้องใช้ในการดำเนินการ - สำเนาทะเบียนนิติบุคคลและหนังสือบริคณห์สนธิและข้อบังคับบริษัท - แบบฟอร์มการลงทะเบียนบริษัทที่ผ่านการอนุมัติแล้ว - รายชื่อพนักงานในบริษัท	5 วัน	25 ปอนด์ซูดาน
11	**Make a company seal จัดทำตราประทับบริษัท** Agency: Sudan Currency Printing Press Co.	2 วัน	1,450 ปอนด์ซูดาน

ที่มา: World bank Doing Business Sudan 2018

3.2.2 การก่อสร้างสถานโรงงาน/สถานประกอบการ

(1) การถือครองที่ดิน

นักลงทุนต่างชาติที่เข้ามาลงทุนในซูดานได้รับอนุญาตให้เช่าซื้ออสังหาริมทรัพย์ในซูดานได้ แต่ต้องเป็นไปตามกฎหมายที่ซูดานกำหนดไว้ สำหรับการถือครองที่ดินในเขตการค้าเสรีมีข้อกำหนดให้นักลงทุนต่างชาติสามารถเช่าได้อย่างเดียว โดยระบุระยะเวลาสำหรับการเช่า การเช่าเพื่อทำอุตสาหกรรม 20 ปี และการเช่าเพื่อการทำกิจการเกี่ยวกับพาณิชย์ 15 ปี

การจัดหาที่ดินของนักลงทุนต่างชาติในซูดาน

จากการสำรวจภาคสนามพบว่า ในการลงทุนยังซูดานผ่านหน่วยงานของรัฐ เช่น Ministry of Investment รัฐบาลซูดานจะช่วยเหลือในการจัดหาที่ดินที่เหมาะสมให้ ซึ่งอาจอยู่ในรูปของการเช่า หรือการร่วมธุรกิจกับรัฐบาลหรือเอกชนซึ่งเป็นเจ้าของที่ดินอยู่แล้ว โดยในกรณีของการร่วมทุนกับรัฐบาล เช่น ร่วมทุนกับรัฐวิสาหกิจ (GIAD) รัฐวิสาหกิจจะเป็นผู้จัดหาและให้ที่ดินสำหรับประกอบกิจการ อย่างไรก็ตามจากการสำรวจภาคสนามพบว่าการได้มาซึ่งเอกสารสิทธิ์ในกรณีที่ร่วมทุนกับรัฐบาลนี้ ต้องมีการจัดทำรายงานผลการศึกษาความเป็นไปได้ (feasibility Study) ของโครงการก่อน

(2) มาตรฐานสิ่งแวดล้อม (EIA)

ซูดานมีการประเมินผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม (Environment Impact Assessment: EIA) โดยภายใต้การควบคุมของกระทรวงสิ่งแวดล้อมซูดาน Environmental Governance in Sudan หรือ UNEP ที่กำหนดให้ทุกอุตสาหกรรมต้องมีการประเมินผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมก่อน ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งแวดล้อม Environment Protection Act of 2001

(3) การขออนุญาตก่อสร้าง

ขั้นตอนการขออนุญาตก่อสร้างมีทั้งหมด 15 ขั้นตอน ใช้เวลาดำเนินการประมาณ 287 วัน ซึ่งนักลงทุนที่ต้องการขออนุญาตก่อสร้างต้องทำตามขั้นตอนดังนี้

ตารางที่ 3-2: ขั้นตอนการขออนุญาตก่อสร้าง

ลำดับ	ขั้นตอน	เวลาในการดำเนินการ	ค่าใช้จ่าย	หน่วยงานรับผิดชอบ
1	ขอรับโฉนดจากกรมที่ดิน	7 วัน	10 เหรียญสหรัฐฯ	กรมที่ดิน
2	อนุญาตก่อสร้างจากหน่วงงานเทศบาล - บริษัทก่อสร้างจะต้องยื่นรายละเอียดของตำแหน่งที่ดิน และยื่นแบบแปลนของอาคารแก่กรมการผังเมือง	7 วัน	300 เหรียญสหรัฐฯ	หน่วยงานเขต
3	ขออนุมัติการก่อสร้างจากกรมสุขภาพและสิ่งแวดล้อม	35 วัน	22 ปอนด์ซูดาน	กรมสุขภาพและสิ่งแวดล้อม
4	ขออนุมัติการก่อสร้างจากหน่วยงานดับเพลิง	30 วัน	ไม่มีค่าใช้จ่าย	หน่วยงานดับเพลิง
5	ขอใบอนุญาตการก่อสร้างชั่วคราวจากหน่วยงานเขต - บริษัทก่อสร้างจะสามารถยื่นเรื่องก่อสร้างชั่วคราวได้หลังจากได้รับการรับรองจากกรมสุขภาพและสิ่งแวดล้อมแล้วเท่านั้น	25 วัน	ไม่มีค่าใช้จ่าย	หน่วยงานเขต
6	ชำระค่าขอใบอนุญาตก่อสร้าง	2 วัน	9945 ปอนด์ซูดาน	ธนาคาร
7	ได้รับการอนุญาตก่อสร้าง - ผู้ขอรับการอนุญาตจะต้องยื่นคำร้องไปยังกรมการก่อสร้างและ กระทรวงสาธารณสุขและสาธารณูปโภค - การก่อสร้างจะต้องเป็นไปตาม กฎหมายการก่อสร้างอาคารแห่งรัฐคาร์ทูม ปี 1997 มาตราที่ 5 กล่าวถึงการดำเนินการขออนุญาตก่อสร้าง - มาตราที่ 6 กำหนดให้การขออนุญาตก่อสร้างจะต้องถูกตอบรับภายใน 15 วันหลังจากการยื่นคำร้อง - มาตราที่ 8 กำหนดว่าที่ดินที่จัดสรรต้องเป็นของผู้ยื่นคำร้อง - เอกสารประกอบการยื่นคำร้อง ได้แก่ ○ รายละเอียดชื่อและที่อยู่ของผู้ยื่นคำร้อง ○ รายละเอียดจำนวนแปลงและเขตที่ตั้งของที่ดิน ○ รายละเอียดขนาดของที่ดินและประเภท ○ โฉนดที่ดินที่ถูกเตรียมจากผู้สำรวจเพื่อกำหนดพื้นที่การดำเนินงาน ○ ใบรับรองจากกรมที่ดิน โดยใบรับรองจะต้องแสดงสถานะของที่ดินว่าเป็นการถือกรรมสิทธิ์ หรือเป็นการเช่าซื้อ หากเป็นการเช่าซื้อ จำเป็นต้องยื่นเอกสารการต่อสัญญาครั้งล่าสุดเพิ่มเติม หากมี - เอกสารทางวิศวกรรมประกอบการขอใบอนุญาตเป็นไปตามกฎหมายการก่อสร้างอาคารแห่งรัฐคาร์ทูม ปี 1997 ถึงกระนั้นในทางปฏิบัติจะใช้เอกสาร ดังนี้ ○ แบบแปลนสถาปัตยกรรม ○ แบบแปลนโครงสร้าง ○ แผนผังชั้น ○ ระบบและทิศทางการระบายน้ำ ○ แผนผังระบบประปา ○ แผนผังระบบไฟฟ้า ○ แผนผังระบบป้องกันอัคคีภัย	40 วัน	ไม่มีค่าใช้จ่าย	กรมการก่อสร้างและกระทรวงสาธารณสุขและสาธารณูปโภค
8	รับการตรวจสอบรากฐานอาคาร	1 วัน	ไม่มีค่าใช้จ่าย	กรมการก่อสร้าง
9	การสุ่มตรวจสอบ - มาตราที่ 12 กฎหมายการก่อสร้างอาคารแห่งรัฐคาร์ทูม ปี 1997 กำหนดให้ผู้มีอำนาจในการตรวจสอบการก่อสร้างสามารถเข้าไปยังสถานที่ก่อสร้างเมื่อใดก็ได้เพื่อให้แน่ใจว่าการก่อสร้างเป็นไปตามแบบแปลนที่วางไว้	1 วัน	ไม่มีค่าใช้จ่าย	กรมการก่อสร้าง

ลำดับ	ขั้นตอน	เวลาในการดำเนินการ	ค่าใช้จ่าย	หน่วยงานรับผิดชอบ
10	ยื่นเรื่องและรับการตรวจสอบขั้นสุดท้าย - มาตราที่16 กฎหมายการก่อสร้างอาคารแห่งรัฐคาร์ทูม ปี 1997 กำหนดให้ผู้ยื่นขอทำการก่อสร้างจัดทำจดหมายนำส่งไปยังกรมการก่อสร้างแจ้งว่าการก่อสร้างเสร็จสมบูรณ์แล้ว เพื่อดำเนินการออกใบรับรองมาตรฐาน	1 วัน	ไม่มีค่าใช้จ่าย	กรมการก่อสร้าง
11	รับใบรับรองมาตรฐาน - งานที่ได้รับการอนุญาตก่อสร้างจะต้องรับการตรวจสอบเพื่อรับการอนุมัติ โดยผู้ที่ยื่นขอทำการก่อสร้างจะต้องแจ้งต่อกรมการก่อสร้างว่าอาคารพร้อมได้รับการตรวจสอบและจัดทำการนัดหมาย - หลังจากการตรวจสอบ หากอาคารเป็นไปตามมาตรฐานการก่อสร้าง ซึ่งเป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ กฎเกณฑ์แบบแผน และ รายละเอียด กรมการก่อสร้างจึงทำการออกใบรับรองมาตรฐาน	30 วัน	ไม่มีค่าใช้จ่าย	กรมการก่อสร้างและกระทรวงสาธารณสุขและสาธารณูปโภค
12	ขอการเชื่อมต่อระบบบำบัดน้ำเสีย	1 วัน	ไม่มีค่าใช้จ่าย	บริษัท ผลิตไฟฟ้าและประปาของรัฐ (PEWC)
13	รับการประเมินระบบประปาและบำบัดน้ำเสีย	1 วัน	ไม่มีค่าใช้จ่าย	บริษัท ผลิตไฟฟ้าและประปาของรัฐ(PEWC)
14	รับการเชื่อมต่อระบบประปาและบำบัดน้ำเสีย	105 วัน	1200 ปอนด์ซูดาน	บริษัท ผลิตไฟฟ้าและประปาของรัฐ(PEWC)
15	ปรับปรุงข้อมูลทะเบียนที่ดิน	1 วัน	210 ปอนด์ซูดาน	กรมที่ดิน

ที่มา: World bank Doing Business Sudan 2018

3.2.3 การประกอบกิจการ

(1) มาตรฐานโรงงาน

มาตรฐานภายในของซูดานยังไม่มีความชัดเจนมากนัก อย่างไรก็ตามในการส่งออกจะต้องปฏิบัติตามมาตรฐานของประเทศที่จะส่งออกอยู่แล้ว โดยซูดานยอมรับ (recognize) มาตรฐานสากล เช่น ISO หรือมาตรฐานของยุโรป (EN) เป็นต้น

(2) มาตรฐานสิ่งแวดล้อม

เช่นเดียวกับมาตรฐานโรงงาน ซูดานยังไม่มีความชัดเจนด้านมาตรฐานสิ่งแวดล้อมมากนัก อย่างไรก็ตามก่อนการประกอบกิจการจะต้องทำ EIA ก่อน ซึ่งในการประกอบกิจการก็จะต้องปฏิบัติตามผลการศึกษา EIA ด้วย ทั้งนี้รัฐบาลซูดานจะทำการดูแลอย่างใกล้ชิดตั้งแต่ก่อนเริ่มดำเนินธุรกิจ และระหว่างที่ดำเนินธุรกิจโดยจะเข้ามาตรวจสอบทุก 6 เดือน

3.2.4 แรงงาน

(1) ค่าจ้างขั้นต่ำ

ค่าจ้างขั้นต่ำทางการ (official rate) ของซูดาน กำหนดตั้งแต่ปี 2008 อยู่ที่ 425 SDG ต่อเดือน ซึ่งขณะนั้น (ปี 2008) อยู่ที่ประมาณ 70 เหรียญสหรัฐฯ ต่อเดือน อย่างไรก็ตามในปัจจุบันค่าเงิน SDG อ่อนค่าลงอย่างมาก นอกจากนั้นค่าครองชีพต่างๆ ก็เพิ่มสูงขึ้น ในทางปฏิบัติที่แท้จริงนั้น จากการสำรวจภาคสนามพบว่าอัตราจ้างที่เหมาะสม คือ ประมาณ 2,000 SDG ต่อเดือนสำหรับแรงงานทั่วไป และประมาณ 15,000 SDG ต่อเดือนสำหรับแรงงานฝีมือ ทั้งนี้จากการสำรวจภาคสนามยังพบอีกว่า นายจ้างควรมีสวัสดิการด้านอื่น เช่น อาหาร ค่ารักษาพยาบาล ด้วย ดังจะกล่าวต่อไป

ตารางที่ 3-3: ค่าจ้างที่เหมาะสมในซูดานตามทักษะแรงงาน

ประเภทแรงงาน	ค่าจ้างที่เหมาะสมต่อเดือน (เหรียญสหรัฐฯ)	ค่าจ้างที่เหมาะสมต่อเดือน (ปอนด์ซูดาน)
แรงงานทั่วไป	80	2,000
แรงงานฝีมือ	500	15,000

ที่มา: มูลนิธิ สวค.

(2) สิทธิและสวัสดิการ

เนื่องจากค่าจ้างที่ซูดานค่อนข้างต่ำ นายจ้างจึงควรมีสวัสดิการต่างๆให้แก่ลูกจ้าง อาทิ

- แรงงานมีสิทธิได้รับค่าแรงในการเดินทางจากที่ทำงานของตนเองกลับสถานที่ที่ตนกำเนิดได้ปีละครั้ง
- แรงงานที่ทำงานเกิน 3 เดือนขึ้นไป มีสิทธิได้รับค่าจ้างเต็มจำนวนในวันหยุดและวันหยุดราชการ
- อาหารให้ 1 มื้อ ต่อ 1 กะเวลาการทำงานและที่พักแก่พนักงาน รวมทั้งสวัสดิการอื่นๆ เช่น รักษาพยาบาล

(3) เวลางาน

เวลางานปกติ

1. เวลาเริ่มงาน 6.00 น. และเลิกงาน 14.00 น. ซึ่งในแต่ละแห่งอาจจะมีเวลาการทำงานที่แตกต่างกัน หรือบางแห่งก็แบ่งเวลางานเป็น 2 ช่วงการทำงานต่อวัน
2. เวลาทำงานปกติจำนวน 8 ชั่วโมงต่อวัน หรือ 48 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และในเวลางานสามารถพักรับประทานอาหารหรือพักผ่อนได้ไม่เกินครึ่งชั่วโมง
3. ในกรณีที่แรงงานผู้หญิงเพิ่งคลอดบุตรไม่เกิน 2 ปี ในช่วงเดือนรอมฎอน เวลาทำงานปกติจะเหลือ 7 ชั่วโมงต่อวัน

การทำงานล่วงเวลา

1. หากทำงานล่วงเวลาในวันทำงานปกติ แรงงานจะได้รับค่าจ้างล่วงเวลาเพิ่มขึ้นชั่วโมงละ 1.5 เท่าของค่าแรงต่อชั่วโมงปกติ
2. หากทำงานล่วงเวลาในวันหยุด แรงงานจะได้รับค่าจ้างล่วงเวลาเพิ่มขึ้นชั่วโมงละ 2 เท่าของค่าแรงต่อชั่วโมงปกติ

การหยุดงาน

สิทธิในการลาหยุดงานประจำปีของแรงงานแบ่งออกเป็นดังนี้

1. แรงงานที่ได้รับการจ้างงานเป็นเวลา 1-3 ปี มีสิทธิในการหยุดงาน 20 วันต่อปี
2. แรงงานที่ได้รับการจ้างงานเป็นเวลา 4-14 ปี มีสิทธิในการหยุดงาน 25 วันต่อปี
3. แรงงานที่ได้รับการจ้างงานเป็นเวลา 15 ปีขึ้นไป มีสิทธิในการหยุดงาน 30 วันต่อปี

(4) การเลิกจ้าง

เมื่อแรงงานถูกเลิกสัญญาจ้างงานจากนายจ้าง นายจ้างต้องจ่ายเงินชดเชย ดังนี้

1. เมื่อสิ้นสุดสัญญาจ้าง เช่น เกษียณอายุ ตาย หมดสัญญาจ้าง ลาออก ต้องจ่ายเงินชดเชยตามอายุงาน และสัญญาจ้าง ดังนี้
   - ค่าชดเชย 1 เดือนสำหรับลูกจ้างรายเดือน
   - ค่าชดเชย 2 สัปดาห์สำหรับลูกจ้างรายครึ่งเดือน ที่ทำงานน้อยกว่า 5 ปี

- ค่าชดเชย 1 สัปดาห์สำหรับลูกจ้างรายสัปดาห์ที่ทำงานน้อยกว่า 2 ปี
- ค่าชดเชย 1 วันสำหรับลูกจ้างรายวันที่ทำงานน้อยกว่า 3 เดือน
- ค่าชดเชย 1 สัปดาห์สำหรับลูกจ้างรายวันที่ทำงานมากกว่า 3 เดือนแต่ไม่ถึง 2 ปี
- ค่าชดเชย 2 สัปดาห์สำหรับลูกจ้างรายวันที่ทำงานมากกว่า 2 ปีแต่ไม่ถึง 5 ปี
- ค่าชดเชย 1 เดือนสำหรับลูกจ้างรายวันและรายสัปดาห์ที่ทำงานมากกว่า 5 ปี
- ค่าชดเชย 6 เดือนสำหรับลูกจ้างที่ทำงานจนเกษียณอายุ

2. กรณีที่บริษัทประสบปัญหาทางเศรษฐกิจจำเป็นต้องให้ลูกจ้างออก นายจ้างต้องจ่ายเงินตอบแทน 6 เดือนเพื่อชดเชย
3. ลูกจ้างทำผิดกฎหรือก่อให้เกิดความเสียหายร้ายแรง ไม่ต้องจ่ายค่าชดเชย

(5) สหภาพแรงงาน

ระบบสหภาพแรงงานในซูดานยังไม่มีระบบที่ชัดเจนนัก เนื่องจากมีอัตราการว่างงานสูง อย่างไรก็ตาม ซูดานมีลักษณะเป็นระบบสังคมสวัสดิการ กล่าวคือ ค่าแรงไม่สูงนักแต่โดยมากจะต้องให้สวัสดิการต่างๆ เช่น อาหาร และที่พัก อย่างครบครัน

3.2.5 การนำเข้าเครื่องจักร/สินค้าทุน

สินค้าที่นำเข้าในซูดานต้องผ่านพิธีการศุลกากรต่างๆให้เรียบร้อย โดยเอกสารที่ใช้ในการนำเข้าจะแตกต่างกันไปตามประเภทของสินค้า โดยแบ่งสินค้าที่นำเข้าได้ออกเป็น 2 ชนิด คือสินค้าห้ามนำเข้า และสินค้าที่ต้องขออนุญาตนำเข้า

- **สินค้าห้ามนำเข้า** อาทิ สารเคมีบางชนิด เช่น โพแทสเซียมโพรไมด์ สิ่งของที่เกี่ยวกับการพนัน อาวุธปืน วัตถุระเบิด เสื้อผ้าที่ใช้แล้ว ยางรถยนต์ที่ใช้แล้ว ไวน์ ยาเสพติด ครีมและเครื่องสำอางที่ไม่ได้ลงทะเบียนในกระทรวงสาธารณสุขของซูดาน สื่อสิ่งพิมพ์อนาจาร และสิ่งของที่มาจากอิสราเอล
- **สินค้าที่ต้องขออนุญาตนำเข้า** อาทิ ทองคำ ยาและเวชภัณฑ์ต่างๆ หนังสือ สิ่งพิมพ์ และหนังสือพิมพ์ เมล็ดพันธุ์ ยาฆ่าแมลง และอุปกรณ์การทำประมง

(1) ภาษี

ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีเงินได้นิติบุคคลในซูดานแตกต่างกันตามประเภทกิจการ ดังนี้

- ร้อยละ 0 สำหรับกิจการที่เกี่ยวกับการเกษตร
- ร้อยละ 10 สำหรับอุตสาหกรรมการผลิตอื่นๆ
- ร้อยละ 15 สำหรับกิจการที่เกี่ยวกับการพาณิชย์ การเงิน และการประกันภัย
- ร้อยละ 30 สำหรับกิจการที่เกี่ยวกับบุหรี่และยาสูบ
- ร้อยละ 35 สำหรับกิจการที่เกี่ยวกับน้ำมันและก๊าซ

ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของซูดานกำหนดในอัตราก้าวหน้าตามฐานรายได้ในแต่ละปี โดย อยู่ในช่วงระหว่าง ร้อยละ 5 ถึง ร้อยละ 15

ภาษีมูลค่าเพิ่ม

ตามปกติภาษีมูลค่าเพิ่มของซูดานจัดเก็บอยู่ที่อัตรา ร้อยละ 17 ของราคาสินค้า ยกเว้น บริการอย่างอื่น เช่น โทรคมนาคมจัดเก็บที่ร้อยละ 30

ภาษีอื่นๆ

- ร้อยละ 3 สำหรับภาษีการพัฒนาสังคม
- ร้อยละ 10 สำหรับการได้รายได้จากการให้เช่า

(2) พิธีการศุลกากร และขั้นตอนอื่นๆ ในกระบวนการนำเข้า

ซูดานเป็นประเทศที่เปิดให้มีการค้าการลงทุนกันอย่างเสรี เปิดโอกาสในการนำสินค้านำเข้ามาขายในซูดาน แต่ในสินค้าบางประเภทก็ถูกจำกัดการนำเข้า เนื่องจากสินค้าประเภทนี้เป็นสินค้าที่มีแล้วในซูดาน ซึ่งส่งผลต่อการแข่งขันในสินค้าได้ ทุกประเทศสามารถนำเข้าสินค้าได้หมด ยกเว้นสินค้านำเข้าจากอียิปต์และจอร์แดนจะได้รับการคุ้มครองเป็นพิเศษ[1]

3.2.6 การส่งออก

- ร้อยละ 5 สำหรับสินค้าทั่วไป
- ร้อยละ 10 สำหรับผ้าฝ้าย หมากฝรั่ง
- ร้อยละ 5 ถึง ร้อยละ 150 สำหรับเครื่องดื่มแอลกฮอล์และยาสูบ

3.2.7 การโอนเงินกลับประเทศ

สำหรับนักลงทุนต่างชาติที่เข้ามาลงทุนในซูดาน สามารถโอนเงินกลับประเทศได้อย่างเสรี อย่างไรก็ตามมีอุปสรรคในการโอนเงิน 2 ประการ คือ (1) ค่าเงินปอนด์ซูดานที่ไม่เป็นที่ยอมรับ และ (2) ธนาคารในไทยส่วนใหญ่ไม่รับโอนเงินจากซูดานโดยตรงเนื่องจากกังวลเรื่องความเสี่ยง แม้ว่าธนาคารแห่งประเทศไทยจะประกาศว่าซูดานไม่อยู่ในบัญชีรายชื่อประเทศต้องห้ามก็ตาม

ดังนั้น รูปแบบการโอนเงินในปัจจุบันจึงอยู่ในลักษณะของการผ่านประเทศที่ 3 ที่รับแลกเปลี่ยนเงินปอนด์ซูดาน เช่น สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ แต่จะรับแลกในอัตราตลาดมืด ทั้งนี้ จากการสำรวจภาคสนาม พบว่าซูดานมีอัตราแลกเปลี่ยน 3 อัตรา คือ อัตราทางการ อยู่ที่ 18 ปอนด์ซูดานต่อเหรียญสหรัฐฯ อัตราธนาคารอยู่ที่ประมาณ 35 ปอนด์ซูดานต่อเหรียญสหรัฐฯ และอัตราตลาดมืดอยู่ที่ประมาณ 40 ปอนด์ซูดานต่อเหรียญสหรัฐฯ

จากการสำรวจภาคสนามพบว่า ธนาคารในซูดานจะต้องเป็นธนาคารที่ปฏิบัติตามหลักศาสนาอิสลาม เช่น ไม่เก็บดอกเบี้ยแต่จะอยู่ในรูปของอัตรากำไรผู้ฝาก (Credit Sale) และอัตรากำไรธนาคารแทน เป็นต้น ธนาคารในซูดานมี 29 แห่ง [2] ได้แก่

1. Abu Dhabi National Bank
2. African Bank for Trade and Development
3. Agricultural Bank of Sudan
4. Al Shamal Islamic Bank Farmer’s Commercial Bank
5. Aljazeera Sudanese Jordanian Bank
6. Alsalam Bank
7. Animal Resources’ Bank
8. Arab Sudanese Bank

[1] https://www.nationsencyclopedia.com/Africa/Sudan-CUSTOMS-AND-DUTIES.html

[2] https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_banks_in_Sudan

9. Baraka Bank (Sudan)
10. Blue Nile Mashreq Bank
11. Byblos Bank (Africa)
12. El -Nilien Bank Bank of Khartoum
13. Export Development Bank
14. Faisal Islamic Bank
15. Family Bank Financial Investment Bank
16. Industrial Development Bank
17. Islamic Cooperative Development Bank
18. National Bank of Sudan
19. Omdurman National Bank
20. Qatar National Bank
21. Real Estates Commercial Bank
22. Saudi Sudanese Bank
23. Savings and Social Development Bank
24. Sudanese Egyptian Bank
25. Sudanese French Bank
26. Sudanese Islamic Bank
27. Tadamon Islamic Bank
28. United Capital Bank
29. Workers' National Bank

3.3 กฎระเบียบและนโยบายส่งเสริมการลงทุน

3.3.1 หน่วยงานหลักในการส่งเสริม

- หน่วยงานหลักในการส่งเสริมการลงทุนของซูดาน คือ Ministry of investment โดยทำหน้าที่เป็นลักษณะ One Stop gate system ดำเนินนโยบายด้านการลงทุน ส่งเสริมการลงทุน อำนวยความสะดวกการลงทุนแก่นักลงทุน
- หน่วยงานอื่นๆ อาทิ กระทรวงเกษตร สำหรับอุตสาหกรรม ประมง เลี้ยงปลา เกษตรพื้นฐาน และปศุสัตว์ โดยทำหน้าที่ออกใบอนุญาตแล้วในปัจจุบันยังส่งเสริมและช่วยในการทำ เกษตรพันธสัญญา (contract farming) ด้วย แต่หากมีการแปรรูปจะต้องติดต่อกับกระทรวงอุตสาหกรรมด้วย

3.3.2 ประเภทกิจการที่ได้รับการส่งเสริม

ตามกฎหมายของซูดานนั้น ในปัจจุบันซูดานกำหนดอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลแบ่งตามประเภทกิจการอยู่แล้ว ซึ่งกิจการต่างๆจะได้รับการกำหนดอัตราภาษีตามประเภทกิจการต่างๆโดยอัตโนมัติ โดยประเภทกิจการที่ซูดานให้การส่งเสริมเป็นพิเศษ คือ กิจการด้านการเกษตรที่ซูดานไม่เก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล

อย่างไม่กำหนดระยะเวลา (perpetualty) ส่วนการผลิตอยู่ที่ร้อยละ 10 และภาคบริการอยู่ที่ร้อยละ 15 ซึ่งค่อนข้างต่ำอยู่แล้วหากเปรียบเทียบกับไทย (ร้อยละ 20 ถึงร้อยละ 30)

นอกจากนั้นซูดานยังส่งเสริมเพิ่มเติมอีกสำหรับกิจการที่ตั้งอยู่ในเขตเศรษฐกิจพิเศษต่างๆ ดังนี้

- AL-Thawra (24) free zone เขตการค้าเสรีตั้งอยู่บริเวณท่าเรือซูดาน เป็นที่รวบรวมคลังสินค้าขนาดใหญ่ มีพื้นที่ประมาณ 3,000,000 ตารางเมตร แต่มีการใช้งานจริงประมาณ 800,000 ตารางเมตร อุตสาหกรรมหลักในเขตนี้คือ 1) การส่งออกสินค้าอุตสาหกรรม 2) โลจิสติกส์และการพาณิชย์ และ 3) กิจกรรมที่เกี่ยวกับการบริการ
- Sea land free zone เขตการค้าเสรีตั้งอยู่บริเวณกลางท่าเรือซูดาน มีคลังสินค้าและมีพื้นที่ประมาณ 167,500 ตารางเมตร อุตสาหกรรมหลักในเขตนี้คือ อุตสาหกรรมเบา
- Northern Free zone เขตการค้าเสรีตั้งอยู่บริเวณตอนเหนือของท่าเรือซูดานและทางตอนใต้ของ Mohammad Gul มีพื้นที่ประมาณ 90,000,000 ตารางเมตร อุตสาหกรรมหลักในเขตนี้คือ 1) อุตสาหกรรมอาหาร 2) อุตสาหกรรมปิโตรเคมีภัณฑ์ 3) อุตสาหกรรมเหมืองแร่ 4) อุตสาหกรรมการผลิต และ 5) อุตสาหกรรมหนังสัตว์และเนื้อสัตว์
- Free zone for petroleum products เขตการค้าเสรีตั้งอยู่ทางตอนเหนือของท่าเรือบาแซร์ (Bashair) ขนาดพื้นที่ประมาณ 2,500,000 ตารางเมตร มีสนามบินและถนนเส้นหลักตัดผ่าน รวมทั้งมีท่อส่งน้ำมันตัดผ่านพื้นที่ด้วย อุตสาหกรรมหลักในเขตนี้คือ อุตาหกรรมหนัก นอกจากนั้น
- Free medical zone เขตการค้าเสรีตั้งอยู่ระหว่างทางตอนใต้ของท่าเรือซูดานและทางตะวันออกของสนามบินนานาชาติซูดาน มีพื้นที่ประมาณ 2,000,000 ตารางเมตร กิจการหลักในเขตนี้คือ 1) โรงพยาบาล 2) คลินิกพิเศษ และ 3) อุตสาหกรรมเวชภัณฑ์
- Free zone for Livestock หรือ Animal production free zone ตั้งอยู่บริเวณทางตอนใต้ของเขต Swakin มีพื้นที่ประมาณ 1,500,000 ตารางเมตร อุตสาหกรรมหลักในเขตนี้คือ 1) โรงฆ่าสัตว์ 2) อุตสาหกรรมเนื้อสัตว์ 3) อุตสาหกรรมหนัง 4) อุตสาหกรรมอาหารสัตว์ และ 5) เหมืองแร่
- Free zone Um Kifal ตั้งอยู่บริเวณแถบชายฝั่ง The Um Kifal anchorage มีพื้นที่ประมาณ 3,500 ตารางเมตร การลงทุนในเขตนี้จะเหมาะสมกับอุตสาหกรรมหนัก
- Free Market Hall (Port Sudan Airport) ตั้งอยู่บริเวณสนามบินซูดาน มีพื้นที่ประมาณ 364 ตารางเมตร
- Free Market Hall (Othman Dikna Swakin) ตั้งอยู่บริเวณท่าเรือ Osman Dikna มีพื้นที่ประมาณ 364 ตารางเมตร

3.3.3 สิทธิประโยชน์

สำหรับกิจการที่ตั้งอยู่ในเขตเศรษฐกิจพิเศษที่กล่าวมาข้างต้น (หัวข้อ 3.3.2) จะได้รับสิทธิประโยชน์ ดังนี้

- ได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลเป็นระยะเวลา 15 ปี
- เงินเดือนของชาวต่างชาติได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา
- ได้รับการยกเว้นภาษีศุลกากร
- ได้รับการยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม
- ได้รับราคาพิเศษในการเข้าถึงที่ดิน

3.3.4 ขั้นตอนในการขอรับการส่งเสริม

การขอรับการส่งเสริม จากการสำรวจภาคสนามพบว่า ต้องผ่าน 2 หน่วยงาน คือ Ministry of Investment ในฐานะ One Stop Gate System และหน่วยงาน Free Zone นั้นๆ โดยตามกฎหมายการลงทุนของซูดาน กำหนดให้หน่วยงานต่างๆต้องอนุมัติภายใน 1 สัปดาห์ จากข้อมูลของทางซูดาน มีขั้นตอนที่สำคัญดังนี้

1. Application Form (แสดงความสนใจในการการลงทุนในซูดาน)
2. ผลการศึกษาความเป็นไปได้ (Feasibility Study) **ซึ่งส่วนนี้มีความสำคัญมาก นอกจากจะใช้ในการขออนุญาตแล้ว หน่วยงานระดับรัฐก็ต้องการ** “เพื่อที่จะออกเอกสารสิทธิ์ที่ดินให้” ด้วย ทั้งนี้ค่าจัดทำในซูดานมีราคาถูกสามารถให้มหาวิทยาลัยจัดทำให้ก็ได้ (เช่น มหาวิทยาลัย Red Sea)
3. ใบอนุญาตจากกระทรวงที่เกี่ยวข้อง (ในกรณีนี้คือ กระทรวงเกษตร) ทั้งนี้กระทรวงที่เกี่ยวข้อง เช่น ท่องเที่ยว เป็นผู้ระบุให้ด้วยว่าสินค้าใดที่นำเข้าถือว่าเป็นสินค้าทุนที่ได้รับการยกเว้นภาษีนำเข้า (กรณีโรงแรมจะระบุประเภทเฟอร์นิเจอร์ที่นำเข้าแล้วไม่เสียภาษีศุลกากร)
4. ใบอนุญาตจากผู้ว่าการรัฐ หรือ หน่วยงานกลาง (federal ministry)
5. ใบรับรองโครงการ
6. เอกสารระบุที่ดิน (จากการสำรวจภาคสนามพบว่าหากเป็นกรณีที่รัฐจัดหาที่ดินให้ เช่น การร่วมทุนกับรัฐ ต้องยื่น feasibility study ให้หน่วยงานรัฐนั้นก่อน หน่วยงานของรัฐนั้นจึงจะจัดทำเอกสารสิทธิ์ในที่ดินให้)
7. ใบรับรองรายชื่อสินค้าทุนที่ได้รับการยกเว้นภาษี (จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในข้อ 3)

ข้อมูลจากการสำรวจภาคสนาม ประเทศซูดาน

จากการสำรวจภาคสนามในซูดาน พบว่า สิ่งสำคัญในการทำธุรกิจในประเทศซูดาน คือ ผลการศึกษาความเป็นไปได้ (feasibility Study) ของโครงการนั้นๆ เนื่องจากผลการศึกษา Feasibility Study มีความสำคัญในซูดานในหลายประเด็น ดังต่อไปนี้

(1) ตามข้อกำหนดในการอนุญาตจัดตั้งธุรกิจในซูดาน นักลงทุนต้องยื่นผลการศึกษา Feasibility Study ประกอบการอนุมัติ
(2) นักลงทุนต้องยื่นผลการศึกษา Feasibility Study เพื่อประกอบการอนุมัติการส่งเสริมการลงทุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
(3) นักลงทุนต้องยื่นผลการศึกษา Feasibility Study เพื่อประกอบการการขอเอกสารสิทธิ์ในที่ดินจากภาครัฐ
(4) ในการขออนุมัติเงินกู้ยืมจากสถาบันการเงินจำเป็นต้องมีผลการศึกษา Feasibility Study
(5) ผลการศึกษา Feasibility Study มีความสำคัญต่อการตัดสินใจ และวางแผนการลงทุนในซูดาน

ดังนั้น การทำ Feasibility Study จึงมีความจำเป็นอย่างมากต่อการลงทุนในซูดาน

3.3.5 อนุสัญญาภาษีซ้อน

ซูดานไม่มีอนุสัญญาภาษีซ้อนกับไทย แต่ซูดานมีอนุสัญญาภาษีซ้อนกับ อังกฤษ แอฟริกาใต้ ออสเตรเลีย สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ เม็กซิโก มาเลเซีย ฮังการี และสวิตเซอร์แลนด์

3.3.6 ความตกลงเพื่อคุ้มครองการลงทุน

ซูดานยังไม่มีความตกลงเพื่อคุ้มครองการลงทุนกับประเทศต่างๆ

3.3.7 FTA กับประเทศต่างๆ

ซูดานยังไม่มีความตกลง FTA กับต่างประเทศ แต่มีความตกลงการค้าที่ใกล้เคียงกับ FTA ได้แก่

- Trade and Investment Framework Agreement (TIFA) in 2001 กับสหรัฐอเมริกา
- Global preferential Trade Agreement

นอกจากนั้น ซูดานยังได้รับสิทธิ GSP ระดับ Everything but arms (EBA) ซึ่งเป็นสิทธิ GSP สูงสุดจากสหภาพยุโรป ประเทศที่ได้สิทธิ EBA นี้จะได้รับสิทธิพิเศษทางภาษี (ยกเว้นภาษีศุลกากร) สำหรับสินค้าทุกประเภทยกเว้นสินค้าจำพวกอาวุธยุทธโธปกรณ์ที่ส่งออกไปยังสหภาพยุโรป

สรุปกฎระเบียบที่สำคัญของซูดาน

นโยบายหลัก		**การลงทุนในเขต Free Zone ,นโยบายส่งเสริมการลงทุน ปี 2000**
การจัดตั้งธุรกิจ	การถือครองธุรกิจ	ร้อยละ 100 แต่ไม่แนะนำ เนื่องจากกฎระเบียบยังใหม่อยู่ ไม่เป็นระบบ ควรมี Partner ช่วยเหลือในการทำธุรกิจ
	กิจการต้องห้าม	-
	ขั้นตอนสำคัญ	***ผู้หญิงต้องได้รับอนุญาตจากสามีก่อนในการทำธุรกิจ** 1) จองชื่อบริษัท 2) เสียภาษีและชำระอากรแสตมป์ 3) ลงทะเบียนกระทรวงแรงงาน 4) จัดทำตราประทับบริษัท
การดำเนินการ	มาตรฐาน	ไม่มี
	แรงงาน	แรงงานทั่วไป 80 เหรียญสหรัฐฯ/เดือน แรงงานฝีมือ 500 เหรียญสหรัฐฯ/เดือน
	ภาษีนำเข้า	ร้อยละ 0 สำหรับ เครื่องจักร อุปกรณ์ วัตถุดิบ
	VAT	ร้อยละ 0 การเกษตร ร้อยละ 10 น้ำผลไม้และเครื่องดื่ม ร้อยละ 17 สินค้าทั่วไป ร้อยละ 20 การขนส่ง ร้อยละ 30 โทรคมนาคม ร้อยละ 50 เบียร์ ไวน์ รถจักรยานยนต์ ร้อยละ 100 ยาสูบ
	ภาษีอื่นๆ	ภาษีหัก ณ ที่จ่าย ร้อยละ 0 สำหรับ เงินปันผล ร้อยละ 7 สำหรับ ดอกเบี้ย ร้อยละ 15 สำหรับ ค่าลิขสิทธิ์
	นิติบุคคล	ร้อยละ 0 กิจการที่เกี่ยวกับเกษตรกรรม ร้อยละ 10 อุตสาหกรรมอื่นๆ ร้อยละ 15 กิจการที่เกี่ยวกับพาณิชย์ ธนาคาร ประกันภัย ร้อยละ 30 กิจการที่เกี่ยวกับบุหรี่และยาสูบ ร้อยละ 35 กิจการที่เกี่ยวกับน้ำมันและก๊าซ
	บุคคลธรรมดา	การเก็บภาษีแบบอัตราก้าวหน้า ร้อยละ 0-15
	การโอนเงินกลับประเทศ	สามารถโอนกลับประเทศได้ แต่ค่าเงินซูดานยังไม่เป็นที่ยอมรับ
มาตรการส่งเสริมการลงทุน	รูปแบบการส่งเสริม	Free Zone , Free market
	เงื่อนไข	กิจการที่อยู่ในเขต Suakin Free Zone และ Aljaily Free Zone
	Tax Incentive	- ยกเว้นภาษีนิติบุคคลเป็นระยะเวลา 15 ปี - ยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา - ยกเว้นภาษีนำเข้าและส่งออก สำหรับสินค้าที่ผลิตในเขต Free Zone
	Non Tax Incentive	- เงินทุนและกำไรที่ได้จากการลงทุนในเขต Free Zone สามารถโอนออกได้อย่างเสรี จากซูดานไปยังประเทศต่างๆ ผ่านธนาคารที่อยู่ในเขต Free Zone
ความตกลงระหว่างประเทศ	FTA	ไม่มี
	Others	สิทธิ GSP ระดับ Everything but arms (EBA)

ที่มา: มูลนิธิ สวค.

ข้อมูลที่สำคัญสำหรับสำหรับการประกอบธุรกิจ 4

สาธารณรัฐซูดาน

ในบทนี้จะทำการอธิบายถึงลักษณะตลาด ประเทศคู่ค้าหลักสินค้าที่มีศักยภาพ ข้อมูลต้นทุนธุรกิจที่สำคัญ ทั้งต้นทุนคงที่ และต้งทุนผันแปร และข้อมูลกำลังการผลิตของสินค้าที่มีศักยภาพ และขีดความสามารถของท่าเรือในซูดาน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

4.1 ตลาดและราคาสินค้า

4.1.1 ตลาดหลัก

ตลาดการค้าหลักของซูดาน จากบทที่ 2 ได้แสดงให้เห็นว่า จีน และกลุ่มประเทศอาหรับเป็นตลาดที่สำคัญของซูดาน โดยมีส่วนแบ่งตลาดการส่งออกจากกลุ่มประเทศดังกล่าวคิดเป็นร้อยละ 94.81 ของการส่งออกทั้งหมดของซูดานในปี 2015 ดังแสดงตามรูปภาพ 4-1

รูปภาพที่ 4-1: ประเทศผู้นำเข้าสินค้าสำคัญของซูดานในปี 2015

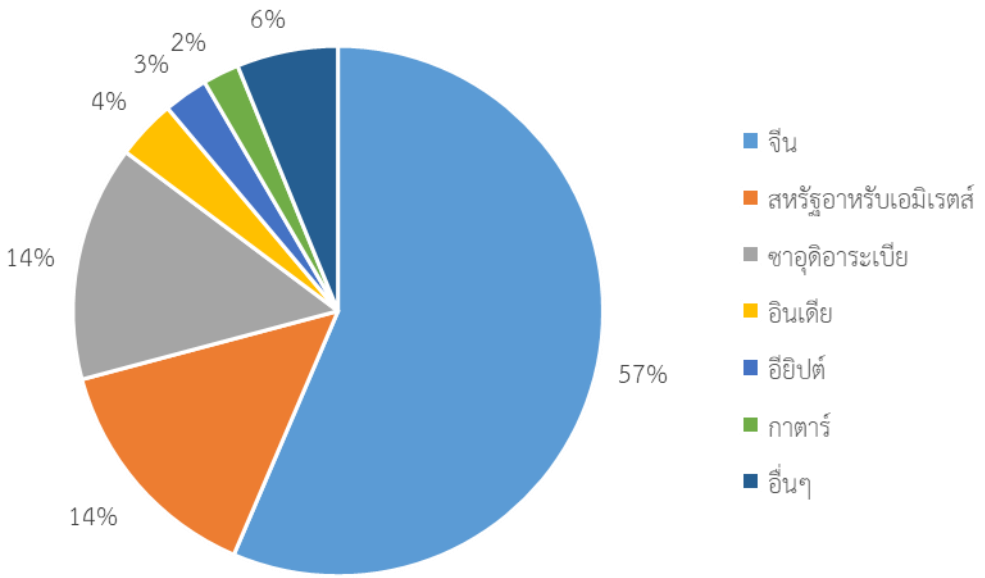

ที่มา: มูลนิธิ สวค. ประมวลจาก Trademap, UNCTAD

ทั้งนี้ สินค้าที่ซูดานมีมูลค่าส่งออกไปจีนสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่

1. น้ำมัน 2,996.82 ล้านเหรียญสหรัฐฯ
2. เมล็ดงา 127.02 ล้านเหรียญสหรัฐฯ
3. ฝ้าย 20.88 ล้านเหรียญสหรัฐฯ

ส่วนสินค้าที่ซูดานมีมูลค่าการส่งออกไปกลุ่มประเทศอาหรับสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่

1. สัตว์มีชีวิต 501.08 ล้านเหรียญสหรัฐฯ
2. เนื้อสัตว์ 139.54 ล้านเหรียญสหรัฐฯ
3. ปลา 0.27 ล้านเหรียญสหรัฐฯ

4.1.2 ภาพรวมการค้า

ซูดานไม่มีการแปรรูปและเพิ่มมูลค่าสินค้าเพื่อการส่งออกมากนัก ในปี 2015 สินค้าส่งออก 5 อันดับแรก ได้แก่

1) น้ำมัน มูลค่า 3,000.50 ล้านเหรียญสหรัฐฯ
2) เมล็ดงา มูลค่า 916.45 ล้านเหรียญสหรัฐฯ
3) ทองคำ มูลค่า 685.84 ล้านเหรียญสหรัฐฯ
4) สัตว์มีชีวิต มูลค่า 501.85 ล้านเหรียญสหรัฐฯ
5) เนื้อสัตว์ มูลค่า 140.46 ล้านเหรียญสหรัฐฯ

มูลค่าสินค้าส่งออก 5 อันดับแรกของซูดาน มีมูลค่าสูงถึงร้อยละ 94 ของมูลค่าการส่งออกของซูดานทั้งหมดในปี 2015 ดังแสดงไว้ในรูปภาพ 4-2

รูปภาพที่ 4-2: สินค้าส่งออกสำคัญของซูดานในปี 2015

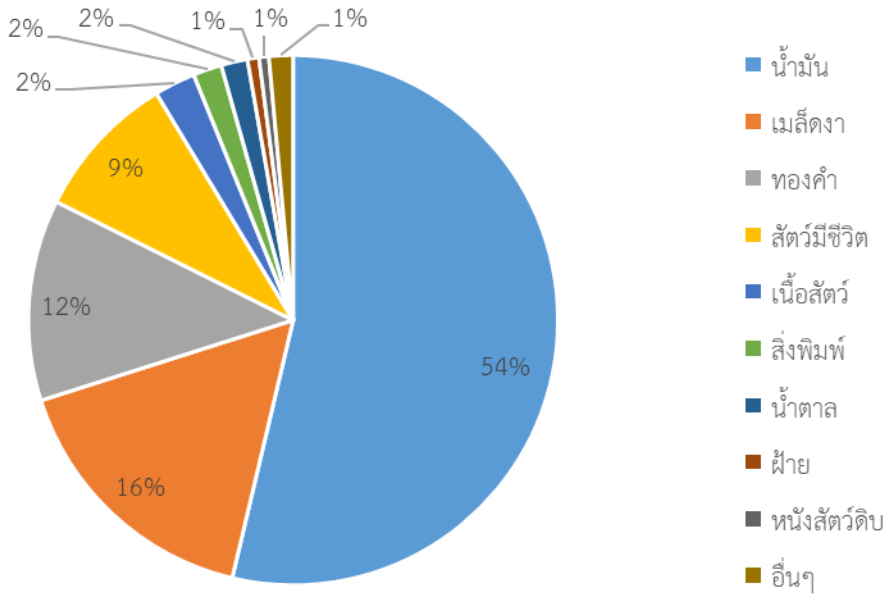

ที่มา: มูลนิธิ สวค. ประมวลจาก Trademap, UNCTAD

ส่วนสินค้านำเข้า 5 อันดับแรกของซูดานในปี 2015 ได้แก่

1) รถยนต์และรถบรรทุก มูลค่า 1,030.93 ล้านเหรียญสหรัฐฯ
2) เครื่องจักร มูลค่า 891.10 ล้านเหรียญสหรัฐฯ
3) เครื่องบิน มูลค่า 670.92 ล้านเหรียญสหรัฐฯ
4) น้ำตาล มูลค่า 563.92 ล้านเหรียญสหรัฐฯ
5) เภสัชภัณฑ์ มูลค่า 501.78 ล้านเหรียญสหรัฐฯ

อนึ่งข้อมูลจากการสำรวจภาคสนามพบว่า ซูดานต้องการให้มีการผลิตภายในประเทศเพื่อส่งออกมากขึ้นเช่นกัน นอกจากนี้ ในส่วนของตลาดน้ำตาล ชาวซูดานรวมไปถึงประเทศใกล้เคียงมีลักษณะนิสัยชอบบริโภคน้ำตาลเป็นปริมาณมาก แม้มีการนำเข้าเป็นปริมาณที่สูงแต่ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของภูมิภาค

4.1.3 สินค้าสำคัญ มูลค่า ราคา ปริมาณที่ซื้อขาย แนวโน้ม และขนาดตลาดของตลาด

จากข้างต้น จะเห็นได้ว่าสินค้าส่งออกสำคัญของซูดานนอกเหนือจากกลุ่มพลังงานและแร่ธาตุ คือ สินค้าประเภทสัตว์มีชีวิตและเนื้อสัตว์ โดยสัตว์มีชีวิตและเนื้อสัตว์ของซูดานเกือบทั้งหมดถูกส่งออกไปยังกลุ่มประเทศอาหรับ มีเพียงแกะมีชีวิตบางส่วน มูลค่า 0.63 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ถูกส่งออกไปยังสหรัฐฯ

สัตว์มีชีวิตเกือบทั้งหมดของซูดานถูกส่งออกไปยังซาอุดิอาระเบีย โดยมีมูลค่าการส่งออกสัตว์มีชีวิตไปยังซาอุดิอาระเบีย 496.05 ล้านเหรียญสหรัฐฯ หรือคิดเป็นร้อยละ 98.84 ของการส่งออกสัตว์มีชีวิตทั้งหมดของซูดาน ซึ่งสัตว์มีชีวิตที่ส่งออกไปซาอุดิอาระเบียมากที่สุดคือ แกะ มูลค่า 467.05 ล้านเหรียญสหรัฐฯ รองลงมาคือ แพะ มูลค่า 28.99 ล้านเหรียญสหรัฐฯ โดยในแต่ละปีซูดานส่งออกแกะและแพะมีชีวิตประมาณปีละ 1.5 ล้านตัว โดยเฉพาะในช่วงเดือนที่มีพิธีอัจญ์ ซูดานส่งออกสัตว์มีชีวิตมากถึงสัปดาห์ละ 1 แสนตัว เพื่อรองรับความต้องการของผู้แสวงบุญในซาอุดิอาระเบีย

ในส่วนของเนื้อสัตว์ ซูดานทำการส่งออกด้วยวิธีการแช่เย็นหรือแช่แข็งไปยังสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ กาตาร์ และอียิปต์ เป็นมูลค่า 81.57 ล้านเหรียญสหรัฐฯ (คิดเป็นร้อยละ 58.20 ของการส่งออกเนื้อสัตว์ทั้งหมดของซูดาน) 33.70 ล้านเหรียญสหรัฐฯ (คิดเป็นร้อยละ 24.04 ของการส่งออกเนื้อสัตว์ทั้งหมดของซูดาน) และ 19.13 ล้านเหรียญสหรัฐฯ (คิดเป็นร้อยละ 13.65 ของการส่งออกเนื้อสัตว์ทั้งหมดของซูดาน) ตามลำดับ

ตารางที่ 4-1: มูลค่าการส่งออกและตลาดสำคัญของสัตว์มีชีวิต และเนื้อสัตว์ของซูดานในปี 2015

สินค้า	สินค้าย่อย	ประเทศผู้นำเข้า	มูลค่า (ล้านเหรียญสหรัฐฯ)	สัดส่วนต่อการส่งออกทั้งหมดในสินค้าชนิดนั้นๆ
สัตว์มีชีวิต	ทั้งหมด	ทั้งหมด	501.85	100.00
		ซาอุดิอาระเบีย	496.05	98.84
		กาตาร์	3.50	0.70
		คูเวต	1.12	0.22
		สหรัฐฯ	0.63	0.13
		อียิปต์	0.20	0.04
	แกะ	ทั้งหมด	468.12	100.00
		ซาอุดิอาระเบีย	467.05	99.77
		สหรัฐฯ	0.63	0.13
		สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์	0.19	0.04
		กาตาร์	0.18	0.04
	แพะ	ทั้งหมด	29.17	100.00
		ซาอุดิอาระเบีย	28.99	99.38
		อียิปต์	0.16	0.55
		กาตาร์	0.02	0.07
เนื้อสัตว์	ทั้งหมด	ทั้งหมด	140.16	100.00
		สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์	81.57	58.20
		กาตาร์	33.70	24.04
		อียิปต์	19.13	13.65
		จอร์แดน	2.54	1.81
		คูเวต	1.07	0.76
	เนื้อแกะแช่แข็ง	ทั้งหมด	105.28	100.00
		สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์	70.58	67.04
		กาตาร์	29.85	28.35
		จอร์แดน	2.50	2.37
		คูเวต	1.05	1.00
	เนื้อแพะแช่แข็ง	ทั้งหมด	12.48	100.00
		สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์	9.94	79.65
		กาตาร์	2.49	19.95

ที่มา: มูลนิธิ สวค. ประมวลจาก Trademap, UNCTAD

เมื่อพิจารณาด้านปริมาณ กับราคาสินค้าสำคัญที่ซูดานส่งออกในปัจจุบัน พบว่า ในส่วนของสัตว์มีชีวิตและเนื้อสัตว์ แพะมีราคาสูงกว่าแกะด้วยน้ำหนักต่อตัวที่น้อยกว่า รวมไปถึงปริมาณการส่งออกที่น้อยกว่าเช่นกัน ส่วนสินค้าสำคัญอื่นๆ อาทิ น้ำมัน ทองคำ และเมล็ดงา ราคาไม่แตกต่างจากราคาตลาดโลก

ตารางที่ 4-2: ปริมาณ และราคาเฉลี่ย ของ สินค้าส่งออกที่สำคัญของซูดาน

หน่วย: เหรียญสหรัฐฯ

สินค้า	ปริมาณ	ราคา
แกะมีชีวิต	3,720,350 ตัว	125.83 เหรียญสหรัฐฯ ต่อตัว
แพะมีชีวิต	185,000 ตัว	157.68 เหรียญสหรัฐฯ ต่อตัว
เนื้อแกะ	2,196 ตัน	47,941.26 เหรียญสหรัฐฯ ต่อตัน
เนื้อแพะ	170 ตัน	73,400 เหรียญสหรัฐฯ ต่อตัน
น้ำมัน	34,643,217.05 บาเรลล์	85.84 เหรียญสหรัฐฯ ต่อบาเรลล์
ทองคำ	18 ตัน	37,874,777.78 เหรียญสหรัฐฯ ต่อตัน
เมล็ดงา	296,518 ตัน	2,839.05 เหรียญสหรัฐฯ ต่อตัน

ที่มา: มูลนิธิ สวค. ประมวลจาก Trademap, UNCTAD

หมายเหตุ แกะ 1 ตัวหนักประมาณ 40 กิโลกรัม แพะ 1 ตัวหนักประมาณ 35 กิโลกรัม

สังเกตได้ว่าซาอุดิอาระเบียเป็นประเทศที่มีที่ตั้งใกล้กับซูดาน โดยมีระยะทางระหว่างท่าเรือในพอร์ตซูดานกับท่าเรือเจดดาร์ 297 กิโลเมตร หรือใช้เวลาการเดินทางระหว่างกัน 14 ชั่วโมง ดังนั้นการขนส่งสัตว์มีชีวิตจึงใช้วิธีการขนส่งทางเรือข้ามทะเลแดง ทำให้ซูดานมีการส่งออกไปยังซาอุดิอาระเบียมากกว่าการส่งออกกับประเทศอื่นๆ ซึ่งมีที่ตั้งไกลออกไป เช่น สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ และกาตาร์ ซึ่งสัตว์ต้องผ่านกระบวนการแปรรูปขั้นต้นเพื่อสะดวกต่อการขนส่ง ดังนั้น หากอุตสาหกรรมการแปรรูปในซูดานได้รับการพัฒนามากขึ้น ประกอบกับสามารถสร้างการรับรู้ให้กับประเทศซึ่งมีที่ตั้งห่างไกลซูดานให้ทราบถึงคุณภาพสินค้าของซูดาน ซูดานมีโอกาสที่จะส่งออกสินค้าประเภทเนื้อสัตว์ได้มากขึ้น และมีทางเลือกในการทำตลาดมากขึ้นตามไปด้วย

4.2 ต้นทุนในการประกอบธุรกิจ

ต้นทุนในการประกอบธุรกิจประกอบไปด้วยต้นทุน 2 ส่วนคือ ต้นทุนคงที่ซึ่งผู้ประกอบการต้องชำระตั้งแต่เริ่มต้นจัดตั้งธุรกิจ และต้นทุนผันแปรซึ่งจะเกิดขึ้นภายหลังจากที่ได้เริ่มประกอบธุรกิจแล้ว โดยมีรายละเอียดของต้นทุนในการประกอบธุรกิจในซูดานดังนี้

4.2.1 ต้นทุนคงที่ (Fixed Cost)

ในหัวข้อต้นทุนคงที่ของธุรกิจ ได้มีการรวบรวมอัตราค่าดำเนินการต่างๆ ในการจัดตั้งธุรกิจ ได้แก่ ค่าใบอนุญาต ค่าดำเนินการต่างๆ ค่าจดชื่อธุรกิจ ราคาที่ดินในแต่ละพื้นที่ของซูดาน และอัตราค่าบริการคลังสินค้า

ทั้งนี้การจัดตั้งธุรกิจในซูดานมีค่าใช้จ่ายรวมทั้งหมด (ไม่รวมค่าขนส่ง และการขออนุญาตทำงาน) ประมาณ 1,724 ปอนด์ซูดาน

ตารางที่ 4-3: ค่าใบอนุญาตและค่าดำเนินการต่างๆ ในการจัดตั้งธุรกิจในซูดาน

รายการ	ค่าใช้จ่าย (ปอนด์ซูดาน)
ค่าสมัครสำหรับทุกการลงทุน	150
ใบอนุญาตลงทุน	1.011
งดเว้นการขนส่ง ร้อยละ 50	1,000 (สำหรับทุกๆ ยานพาหนะ)
ใบอนุญาตทำงาน ณ สถานประกอบการ	3,000

ที่มา: Ministry of Investment

ตารางที่ 4-4: อัตราค่าจดชื่อธุรกิจ

รายการ	ค่าใช้จ่าย (ปอนด์ซูดาน)
การจดทะเบียนชื่อธุรกิจ (บุคคล หรือนิติบุคคล)	284
การจดทะเบียนหุ้นส่วนชื่อธุรกิจ	550
ค่าธรรมเนียมจดชื่อธุรกิจ	284
ค่าธรรมเนียมการรวมหุ้นส่วน	274
ค่าระงับการใช้ชื่อธุรกิจ	130
ค่าเอกสารฉบับจริง	52

ที่มา: Ministry of Investment

ที่ดินในซูดาน หากเป็นพื้นที่ในเมืองคาร์ทูมจะมีราคาค่อนข้างสูง โดยเฉพาะในเขตอุตสาหกรรม ราคาที่ดินสูงที่สุดตารางเมตรละ 2,000 ปอนด์ซูดาน ขณะที่ในพื้นที่อื่นๆ ของคาร์ทูมเฉลี่ยราคาประมาณตารางเมตรละ 300 ปอนด์ซูดาน ทั้งนี้ ในพื้นที่ต่างจังหวัดของซูดานราคาที่ดินต่ำกว่าในคาร์ทูมมาก โดยที่ดินในต่างจังหวัดของซูดานมีราคาตั้งแต่ 15 ปอนด์ซูดานต่อตารางเมตร ถึงสูงสุด 150 ปอนด์ซูดานต่อตารางเมตร

ตารางที่ 4-5: ราคาที่ดินในคาร์ทูม

หน่วย: ปอนด์ซูดานต่อตารางเมตร

ภูมิภาค	ทำเลดีที่สุด	ทำเลดี	ทำเลทั่วไป
Khartoum -- เขตอุตสาหกรรมเดิม	2,000	1,500	1,000
Khartoum-- เขตอุตสาหกรรมใหม่	2,000	1,500	1,000
Local Suk Square 35	500	400	300
เขตอุตสาหกรรมที่ Shajara และ Hamadab	300	250	200
เขตอุตสาหกรรมที่ Shajara square 3	300	250	200
เขตอุตสาหกรรม Suba	100	80	70
Bahry Industrial Square 1-8	500	300	200
Bahry Industrial Square 11-12	500	300	200
Kafuri Industrial Square 2	500	300	200
Algayli	30	25	20
Omdurman Industrial Square 2/5			
Part 1 (A)	250	280	250
Part 2 (B)	275	250	200

ที่มา: Ministry of Investment

ตารางที่ 4-6: ราคาที่ดินในพื้นที่ต่างๆ ของซูดาน

หน่วย: ปอนด์ซูดานต่อตารางเมตร

ภูมิภาค	เขต	ราคา
Gezira State	Maringan	90
	Shendifoag	100-150
	ShargElniel	100
	Fadasi	65
	ElHasaheesa	60
	EljadeedElthawra	65
	Elmanagil	40-60
	Rofaa และ Gezira ตะวันออก	30
	Abogota	50
	Abu oshar	30
White Nile State	พื้นที่อุตสาหกรรม Rabak	15-25
	พื้นที่อุตสาหกรรม Kosti	15-25
	พื้นที่อุตสาหกรรม Tandalti	5-10-15
	พื้นที่อุตสาหกรรม Elduim	15-20
Red Sea State	พื้นที่บริการ (การขนส่ง)	50
	พื้นที่อุตสาหกรรม	50
Northern State	พื้นที่อุตสาหกรรม	10
	พื้นที่บริการ (การขนส่ง)	10
	พื้นทีเกษตร	50 (ต่อเอเคอร์)
Sinnar State	Sinnar industrial square 30-31	15
	Fuel Stations at trade price	15
	Industrial area Sinnar locality (banat Al Nefedia)	15
	Singa industrial area	15
	Al Dinder industrial	15
	Suki industrial	15
	Abu Hajjar industrial	15
	Al Dali และ Al Mazmum industrial	15
	Service areas: Al Dinder Al Suki Abu Hajjar Al Dali และ Al Mazmum	15
River Nile State	พื้นที่อุตสาหกรรม	50
	พื้นที่เกษตร	110 (ต่อเฟดัน)
Blue Nile State	พื้นที่เกษตร	1.5 (ต่อเฟดัน)
	พื้นที่อุตสาหกรรม	6
Kordofan State	พื้นที่อุตสาหกรรมและบริการ; Um Rawaba Al Rahad และ Bara	20
	Shiekan Square 8	10
Gedaref State	พื้นที่อุตสาหกรรมและบริการ; Um Rawaba Al Rahad และ Bara	11
	พื้นที่ปศุสัตว์ (สายพันธุ์ การเลี้ยง การผลิตนม)	11 (ต่อเฟดัน)
Kassala State	พื้นที่อุตสาหกรรม	10
	พื้นที่อุตสาหกรรม Reeba	10
	พื้นที่อุตสาหกรรม Al Gerba	5
	พื้นที่อุตสาหกรรม Halfa Al Gadeeda	10
Southern Dafur State	พื้นที่อุตสาหกรรมและบริการ	20-700 (ต่อเฟดัน)
	พื้นที่เกษตร	150 – 3000 (ต่อเฟดัน)

ที่มา: Ministry of Investment

หมายเหตุ: 1 เฟดัน เท่ากับ 2.625 ไร่

สำหรับค่าเช่าคลังสินค้ามีอัตราค่าบริการแบ่งตามประเภทของสินค้า และลักษณะการเก็บรักษา ซึ่งคลังสินค้าใน Garri Free Zone มีรายการค่าบริการคลังสินค้าดังนี้

ตารางที่ 4-7: ราคาค่าเช่าคลังสินค้าใน Garri Free Zone

หน่วย: เหรียญสหรัฐฯ ต่อตารางเมตรต่อปี

ชนิดสินค้า	ภายในคลัง	ภายนอกคลัง (ลานกลางแจ้ง)
1. วัสดุและสินค้าเกษตร		
• บรรจุถุง	0.15	0.10
• อื่นๆ	0.20	0.15
2. ไม้และแร่ธาตุ		
• ดิบ	0.15	0.10
• ผ่านการผลิต	0.20	0.15
3. สิ่งทอ เครื่องหนัง และยาง		
• ดิบ	0.15	0.10
• ผ่านการผลิต	0.20	0.15
4. พลาสติก		
• ดิบ	0.20	0.15
• ผ่านการผลิต	0.30	0.20
5. สารเคมี	25 เซนต์	20 เซนต์
6. บุหรี่ และยาสูบ	75 เซนต์	50 เซนต์
7. ทอง เงิน และสิ่งมีค่า	20 ต่อ กิโลกรัม	
8. ยานพาหนะ และรถบรรทุก		
• กระบะและรถบัส	0.75	0.50
• ยานพาหนะขนาดใหญ่	1.00	0.75
• อุปกรณ์ขนาดใหญ่	2.00	1.50
• อื่นๆ	3.50	2.30
9. เครื่องใช้ไฟฟ้า	0.35	0.25
10. วัสดุอื่นๆ	0.20	0.15

ที่มา: https://garrifreezone.com/en/business-development-fees/

4.2.2 ต้นทุนผันแปร (Variable Cost)

ในการศึกษานี้ได้รวบรวมต้นทุนผันแปรประเภทต่างๆ อาทิ ค่าใช้จ่ายสำหรับธุรกรรมต่างๆ ระหว่างการดำเนินธุรกิจ และค่าสาธารณูปโภคพื้นฐาน เป็นต้น

ค่าใช้จ่ายสำหรับธุรกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินการดำเนินธุรกิจมีอาทิ การรวมหุ้น การกระจายหุ้น และการเปลี่ยนแปลงเจ้าของ เป็นต้น

ตารางที่ 4-8: อัตราค่าดำเนินการต่างๆ ระหว่างการลงทุน

หน่วย: ปอนด์ซูดาน

รายการ	ค่าใช้จ่าย
การรวมหุ้น	1,000
การกระจายหุ้น	1,000
การเปลี่ยนวัตถุประสงค์การลงทุน	1,000
การจำนอง	1,000
การเปลี่ยนแปลงเจ้าของ	1,500

ที่มา: Ministry of Investment

ค่าน้ำของซูดานใช้วิธีการจัดเก็บแบบเหมาจ่าย กล่าวคือ มีการคิดค่าน้ำ 60 ลูกบาศก์เมตรในราคา 95 ปอนด์ซูดาน หากมีการใช้เกิน 60 ลูกบาศก์เมตร ผู้ใช้น้ำต้องทำการเหมาเพิ่มอีก 60 ลูกบาศก์เมตรในราคาเดิม

ตัวอย่างเช่น หากผู้ประกอบการต้องการใช้น้ำปริมาณ 75 ลูกบาศก์เมตร ผู้ประกอบการต้องซื้อน้ำแบบเหมาจ่าย 120 ลูกบาศก์เมตรเพื่อให้เพียงพอต่อการใช้งาน จึงชำระค่าน้ำทั้งสิ้น 190 ปอนด์ซูดาน

ตารางที่ 4-9: อัตราค่าน้ำของซูดาน

ประเภทการใช้น้ำ	ลูกบาศก์เมตร	ราคาขั้นต่ำ (ปอนด์ซูดาน)	ส่วนเกิน
พาณิชย์	60	95	ซื้อเหมาเพิ่มอีกครั้ง
อุตสาหกรรม	60	95	ซื้อเหมาเพิ่มอีกครั้ง

ที่มา: Ministry of Investment

สำหรับค่าไฟฟ้าของซูดานแบ่งเป็น อัตราสำหรับอุตสาหกรรม 0.18 ปอนด์ซูดานต่อกิโลวัตต์ชั่วโมง และอัตราสำหรับเกษตร 0.16 ปอนด์ซูดานต่อกิโลวัตต์ชั่วโมง

4.3 กำลังการผลิต

4.3.1 กำลังการผลิตในสินค้าสำคัญ

สินค้าสำคัญของซูดานประกอบไปด้วยสินค้าจากการปศุสัตว์ และการเกษตร ซึ่งในปี 2017 การปศุสัตว์ของซูดานมีการเลี้ยงสัตว์จำนวน 108.19 ล้านตัวต่อปี โดยชนิดสัตว์ที่มีการเลี้ยงมากที่สุดคือ แกะ จำนวน 40.75 ล้านตัวต่อปี หรือคิดเป็นร้อยละ 37.67 ของการเลี้ยงสัตว์ทั้งหมดของซูดาน รองลงมาคือแพะ จำนวน 31.66 ล้านตัวต่อปี หรือคิดเป็นร้อยละ 29.26 ของการเลี้ยงสัตว์ทั้งหมดของซูดาน และวัว จำนวน 30.93 ล้านตัวต่อปี หรือคิดเป็นร้อยละ 25.59 ของการเลี้ยงสัตว์ทั้งหมดของซูดาน

ตารางที่ 4-10: ชนิดและจำนวนสัตว์ที่ผลิตได้ของซูดานระหว่างปี 2013-2017

หน่วย: ตัว

ชนิดสัตว์	2013	2014	2015	2016	2017
อูฐ	4,773,000	4,792,000	4,809,000	4,830,000	4,850,000
แพะ	30,984,000	31,029,000	31,227,000	31,481,000	31,659,000
แกะ	39,568,000	39,846,000	40,210,000	40,612,000	40,752,000
วัว	30,010,000	30,191,000	30,376,000	30,632,000	30,926,000
รวม	105,335,000	105,858,000	106,622,000	107,555,000	108,187,000

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติซูดาน (Central Bureau of Statistics)

ส่วนผลิตภัณฑ์จากสัตว์พบว่า ในปี 2017 ซูดานผลิตนมได้มากที่สุดเป็นปริมาณ 4.55 ล้านตัน รองลงมาคือ เนื้อสัตว์ 1.52 ล้านตัน

ตารางที่ 4-11: ผลิตภัณฑ์จากสัตว์ของซูดานระหว่างปี 2013-2017

หน่วย: ตัน

ชนิด	2013	2014	2015	2016	2017
ไข่	45,000	50,000	55,000	60,000	63,000
เนื้อสัตว์ปีก	55,000	60,000	60,000	65,000	68,000
เนื้อปลา	89,000	91,000	33,000	36,000	38,400
นม	4,359,000	4,391,000	4,451,000	4,507,000	4,553,000
หนัง	53,000	53,500	53,800	26,077	26,313
เนื้อสัตว์	1,466,000	1,476,000	1,484,000	1,502,000	1,519,000

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติซูดาน (Central Bureau of Statistics)

สำหรับกลุ่มสินค้าเกษตร พืชที่ซูดานเพาะปลูกได้มากที่สุดในปี 2017 คือ ข้าวฟ่าง (Sorghum) ปริมาณ 6.44 ล้านตัน รองลงมาคือ ถั่วลิสง ปริมาณ 1.83 ล้านตัน และข้าวฟ่างเม็ดเล็ก (Millet) ปริมาณ 1.46 ล้านตัน ทั้งนี้มีข้อสังเกตว่าซูดานมีผลผลิตต่อไร่ของสินค้าเกษตรค่อนข้างต่ำ

ตารางที่ 4-12: ผลผลิตทางการเกษตรของซูดานระหว่างปี 2013-2017

ชนิดพืช		2013	2014	2015	2016	2017
ฝ้าย	ผลผลิต (ตัน)	131,000	162,000	176,000	205,000	170,000
ถั่วลิสง		1,767,000	963,000	1,871,000	1,042,000	1,826,000
เมล็ดงา		562,000	721,000	496,000	329,000	525,000
ข้าวฟ่าง (Sorghum)		7,827,000	2,249,000	6,169,000	2,744,000	6,441,000
ข้าวฟ่างเม็ดเล็ก (Millet)		1,091,000	359,000	1,245,000	486,000	1,457,000
ข้าวสาลี		279,000	242,000	473,000	456,000	563,000
ดอกทานตะวัน		86,000	56,000	51,000	70,000	87,000
ฝ้าย	ผลผลิตต่อไร่ (กิโลกรัม/ไร่)	306	361	408	383	432
ถั่วลิสง		131	123	137	114	126
เมล็ดงา		42	43	42	36	39
ข้าวฟ่าง (Sorghum)		106	83	112	85	109
ธัญพืช (Millet)		63	38	60	46	77
ข้าวสาลี		272	305	337	339	352
ดอกทานตะวัน		130	141	128	121	114

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติซูดาน (Central Bureau of Statistics)

4.3.2 ขนาดความจุท่าเรือ

ท่าเรือหลักตั้งอยู่ที่พอร์ตซูดาน ซึ่งที่ท่าเรือพอร์ตซูดานมีความลึกของร่องน้ำประมาณ 9-12 เมตร แบ่งเป็นท่าเรือ 3 ท่าเรือ ได้แก่ ท่าเรือเหนือสำหรับสินค้ากลุ่มปิโตรเลียมและสินค้าอุตสาหกรรม ท่าเรือใต้สำหรับสินค้าทั่วไป และท่าเรือสีเขียว (Green Port) สำหรับสินค้าเกษตร รวมทั้งหมดมีท่าเทียบเรือ 24 ท่า และมีขีดความสามารถรองรับการขนส่งต่อปี[1] ดังนี้

- ตู้คอนเทนเนอร์ 1.2 ล้านตันต่อปี
- สินค้าแบบแยกหีบห่อ (Break bulk) 5 ล้านตันต่อปี
- สินค้าแห้ง (Dry bulk) 4 ล้านตันต่อปี
- สินค้าเหลว (Liquid bulk) 3 ล้านตันต่อปี

นอกจากนี้ ซูดานกำลังจะพัฒนาท่าเรือ Suakin ให้มีศักยภาพรองรับการขนส่งได้มากกว่าเดิม โดยมีบริษัทจีนเป็นผู้ออกแบบเพื่อเชื่อมโยงและรองรับการขยายตัวของ Free Zone ซึ่งตั้งอยู่บริเวณใกล้เคียง

4.4 สรุป

จากข้างต้น สามารถสรุปข้อมูลสำคัญของตลาดหลักและสินค้าส่งออกสำคัญ กำลังการผลิต ศักยภาพท่าเรือ ค่าดำเนินการในการประกอบธุรกิจต่างๆ และค่าสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานได้ดังนี้

[1] https://dlca.logcluster.org/display/public/DLCA/2.1+Port+of+Sudan;jsessionid=72D36971D222C160245EA26A00550593

ตารางที่ 4-13: ตารางสรุปตลาดหลัก กำลังการผลิตสินค้า และต้นทุนทางธุรกิจที่สำคัญในซูดาน

รายการ	คำอธิบาย
ตลาดหลักและสินค้าส่งออกสำคัญ	ตลาดหลัก 1. จีน 2. กลุ่มประเทศอาหรับ สินค้าส่งออกสำคัญ 1. น้ำมัน 2. เมล็ดงา 3. ทองคำ 4. สัตว์มีชีวิตและเนื้อสัตว์ 5. ฝ้าย
กำลังการผลิต	การปศุสัตว์ 108.19 ล้านตัว สัตว์ที่มีการเลี้ยงมากที่สุดคือ แกะ แพะ และวัว ส่วนผลิตภัณฑ์จากปศุสัตว์ที่ผลิตได้มากสุดคือ นม และเนื้อสัตว์ การเกษตร ผลผลิตต่อไร่ของพืชผลการเกษตรต่ำ ส่วนพืชที่ให้ผลผลิตมากที่สุดคือ ข้าวฟ่าง ถั่วลิสง ข้าวฟ่างเม็ดเล็ก ข้าวสาลี และเมล็ดงา
ท่าเรือ	ท่าเรือพอร์ตซูดาน ความลึกร่องน้ำ 9-12 เมตร และมีแผนขยายท่าเรือที่ Suakin
ค่าจัดตั้งธุรกิจ	ค่าใช้จ่ายรวมทั้งหมด (ไม่รวมค่าขนส่ง และการขออนุญาตทำงาน) ประมาณ 1,724 ปอนด์ซูดาน
ค่าดำเนินการต่างๆ	ค่าใช้จ่ายสำหรับธุรกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินการดำเนินธุรกิจมีอาทิ การรวมหุ้น การกระจายหุ้น และการเปลี่ยนแปลงเจ้าของ เป็นต้น มีค่าดำเนินการ 1,000 ปอนด์ซูดาน ยกเว้นการเปลี่ยนแปลงเจ้าของ 1,500 ปอนด์ซูดานรายการเดียวเท่านั้น
ราคาที่ดิน	ในคาร์ทูม 300-2,000 ปอนด์ซูดานต่อตารางเมตร ในพื้นที่อื่นๆ 15-150 ปอนด์ซูดานต่อตารางเมตร
ค่าเช่าคลังสินค้า	ใน Garri Free Zone ค่าเช่าคลังสินค้า 15 เซนต์ ถึง 20 เหรียญสหรัฐฯ ต่อตารางเมตรต่อปี ตามประเภทสินค้าและวิธีการจัดเก็บ
ค่าไฟฟ้า	อุตสาหกรรม 0.18 ปอนด์ซูดานต่อกิโลวัตต์ชั่วโมง และ เกษตร 0.16 ปอนด์ซูดานต่อกิโลวัตต์ชั่วโมง
ค่าน้ำ	ค่าน้ำ 60 ลูกบาศก์เมตรในราคา 95 ปอนด์ซูดาน หากมีการใช้เกิน 60 ลูกบาศก์เมตร ผู้ใช้น้ำต้องทำการเหมาเพิ่มอีก 60 ลูกบาศก์เมตรในราคาเดิม

ที่มา: มูลนิธิ สวค.

ข้อมูลที่สำคัญด้านการลงทุน 5

สาธารณรัฐซูดาน

ข้อมูลการลงทุนในซูดานที่สำคัญ ประกอบด้วย (1) ข้อมูลการลงทุนโดยตรงระหว่างประเทศซูดาน ทั้งการลงทุนของต่างชาติในซูดาน (Inward) และการลงทุนของชาซูดานในต่างประเทศ (Outflow) รวมถึง (2) ข้อมูลการลงทุนที่สำคัญในซูดาน ดังมีรายละเอียด ดังนี้

5.1 การลงทุนโดยตรงระหว่างประเทศ

5.1.1 การลงทุนโดยตรงของต่างชาติในซูดาน (Inward Direct Investment)

ซูดานมีมูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างชาติ (FDI inflow) ในปี 2016 เท่ากับ 1,064 ล้านเหรียญสหรัฐฯ คิดเป็นร้อยละ 8 ของมูลค่า FDI inflow ในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาในแถบภูมิภาคแอฟริกาเหนือ ซึ่งสูงเป็นอันดับที่สี่ในกลุ่มประเทศดังกล่าว รองจากอียิปต์ (ร้อยละ 59) โมร็อกโก (ร้อยละ 16) และแอลจีเรีย (ร้อยละ 12) ตามลำดับ อย่างไรก็ดี FDI inflow ของซูดานมีแนวโน้มลดลงในช่วง ปี 2012-2016 ที่ผ่านมา เป็นผลให้มูลค่า FDI สะสมของซูดานเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง ดังแสดงในรูปภาพที่ 5-1

รูปภาพที่ 5-1: การลงทุนโดยตรงของต่างชาติในซูดาน (Inward Direct Investment)

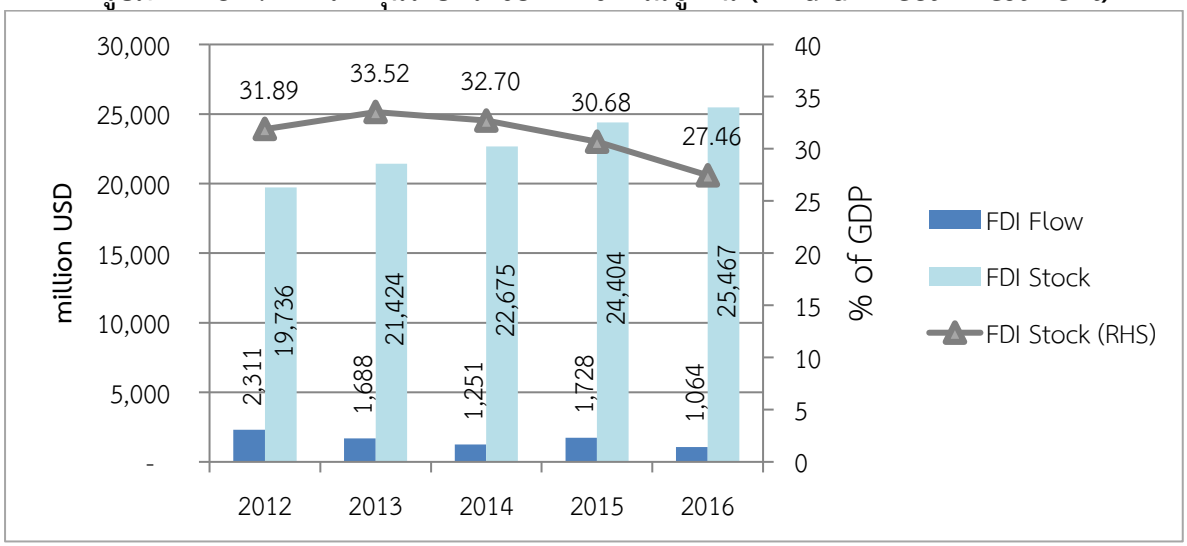

ที่มา: UNCTAD (2017)

(1) ประเทศที่มาลงทุนในซูดาน

นักลงทุนต่างชาติที่มาลงทุนในซูดานเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ จีน เยอรมนี กาตาร์ มาเลเซีย สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ อินเดีย อียิปต์ อินโดนีเซีย เลบานอน และซาอุดิอาระเบีย ตามลำดับ โดยมูลค่าการลงทุนร้อยละ 57 ของเป็นของนักลงทุนชาวจีน เยอรมนี และกาตาร์

รูปภาพที่ 5-2: การลงทุนโดยตรงของต่างชาติในซูดาน จำแนกตามประเทศ ปี 2003-2015

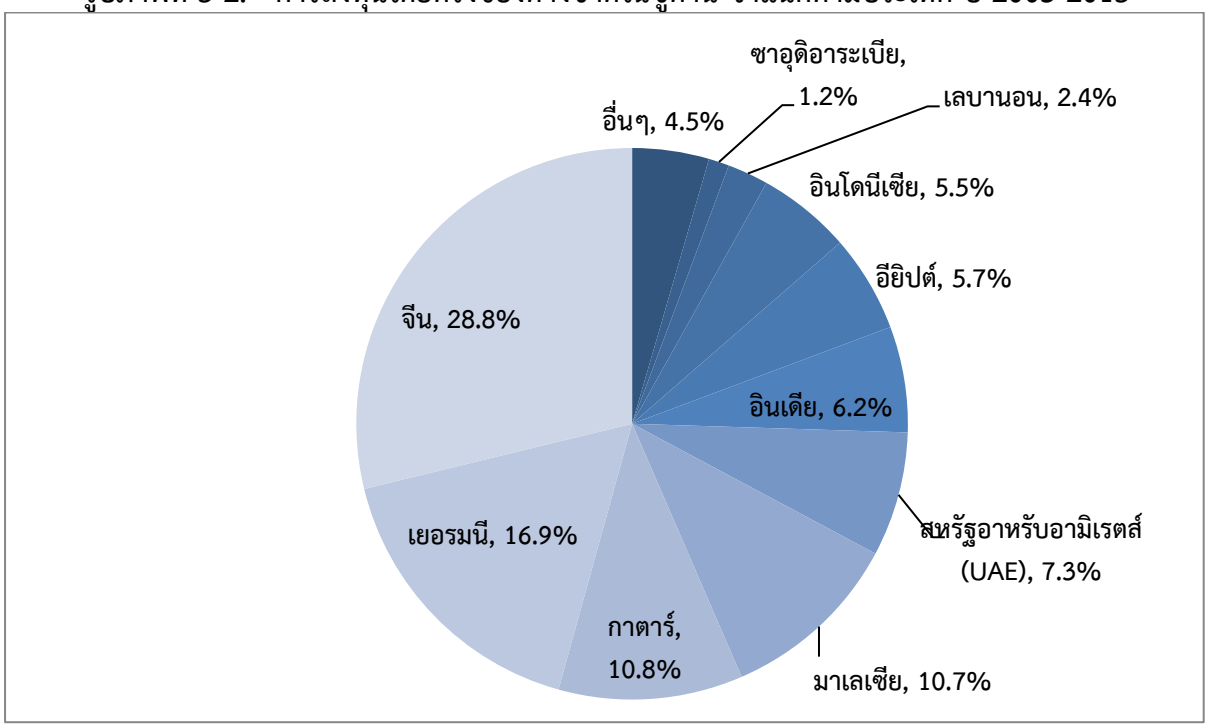

ที่มา: The Arab Investment & Export Credit Guarantee Corporation (2016)

ตารางที่ 5-1: การลงทุนโดยตรงของต่างชาติในซูดาน จำแนกตามประเทศ ปี 2003-2015

ลำดับที่	ประเทศ	จำนวนบริษัท	จำนวนโครงการ	จำนวนงาน (Jobs)	เงินลงทุน (ล้านเหรียญสหรัฐฯ)
1	จีน	3	5	1,320	2,789
2	เยอรมนี	1	1	146	1,641
3	กาตาร์	3	5	1,148	1,045
4	มาเลเซีย	2	3	557	1,042
5	สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์	12	17	2,673	706
6	อินเดีย	3	3	827	606
7	อียิปต์	4	4	1,490	549
8	อินโดนีเซีย	1	1	214	537
9	เลบานอน	3	5	234	228
10	ซาอุดิอาระเบีย	5	6	563	120
11	อิหร่าน	1	1	864	95
12	รัสเซีย	1	1	864	95
13	ไต้หวัน	1	1	222	60
14	ไนจีเรีย	1	1	91	45
15	ฝรั่งเศส	2	2	145	33
16	ตุรกี	2	2	195	33

ลำดับที่	ประเทศ	จำนวนบริษัท	จำนวนโครงการ	จำนวนงาน (Jobs)	เงินลงทุน (ล้านเหรียญสหรัฐฯ)
17	เกาหลีใต้	1	1	641	27
18	ญี่ปุ่น	1	1	511	23
19	คูเวต	2	2	34	19
20	จอร์แดน	1	1	14	6
	รวม	**50**	**63**	**12,753**	**9,698**

ที่มา: The Arab Investment & Export Credit Guarantee Corporation (2016)

(2) อุตสาหกรรมที่ต่างชาติมาลงทุนในซูดาน

การลงทุนของต่างชาติในซูดานส่วนใหญ่เป็นการลงทุนในอุตสาหกรรมก๊าซและน้ำมันมากถึงร้อยละ 64.5 รองลงมาเป็นอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์ร้อยละ 9.8 และอุตสาหกรรมอาหารและยาสูบร้อยละ 3.7 อนึ่ง บรรษัทปิโตรเลียมแห่งชาติของจีน (The Chinese National Petroleum Company: CNPC) เป็นบริษัทต่างชาติหลักที่มาลงทุนในซูดาน ด้วยการลงทุนกว่า 3 โครงการ รวมมูลค่าการลงทุน 2.7 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ นอกจากนี้ จากการสำรวจพื้นที่ภาคสนาม พบว่า ในอุตสาหกรรมยานยนต์ มีการร่วมทุนกับระหว่างบริษัท Kia Motor Corporation ของเกาหลี กับรัฐวิสาหกิจของซูดาน (GIAD) และการลงทุนในอุตสาหกรรมเหล็กของนักลงทุนชาวจีน

ตารางที่ 5-2: บริษัทต่างชาติในซูดาน

ลำดับที่	อุตสาหกรรม	จำนวนบริษัท	จำนวนโครงการ	จำนวนการสร้างงาน (Jobs)	เงินลงทุน	
					ล้านเหรียญสหรัฐฯ	ร้อยละ
1	ถ่านหิน น้ำมัน และาซธรรมชาติ	6	8	1,335	6,267	65.0
2	อสังหาริมทรัพย์	3	4	1,090	947	10.0
3	อาหารและยาสูบ	3	3	2,178	363	4.0
4	ขนส่ง	4	4	1,065	321	3.0
5	ยานยนต์ (OEM)	3	3	2,592	284	3.0
6	บริการทางการเงิน	11	19	561	277	3.0
7	โลหะ	1	1	1,012	270	3.0
8	โรงแรมและการท่องเที่ยว	3	3	451	261	3.0
9	การก่อสร้างและวัสดุอุปกรณ์	1	1	450	253	2.6
10	การสื่อสาร	5	5	188	179	1.8
	อื่นๆ	**10**	**12**	**1,831**	**278**	**3.0**
รวม		**50**	**63**	**12,753**	**9,698**	**100.0**

ที่มา: The Arab Investment & Export Credit Guarantee Corporation (2016)

ข้อมูลจากการลงสำรวจพื้นที่ ณ ซูดาน

ข้อมูลเชิงประจักษ์จากการลงสำรวจพื้นที่ซูดานในปี 2018 พบว่า ระเบียบราชการในซูดานยังไม่เป็นระบบที่ดีนัก อีกทั้ง กฎระเบียบอาจมีการเปลี่ยนแปลงได้บ่อยครั้ง ทำให้ในการลงทุนแต่ละครั้ง นักลงทุนต้องมีการทำความตกลงร่วมกับรัฐบาล หรือลงทุนร่วมกับรัฐวิสาหกิจ (GIAD) ในซูดาน เพื่อให้บริษัทในซูดานเป็นผู้จัดการและอำนวยความสะดวกด้านต่างๆ ให้กับนักลงทุน อย่างไรก็ดี กฎระเบียบต่างๆ ของซูดานไม่ได้แบ่งแยกระหว่างนักลงทุนซูดานและนักลงทุนต่างประเทศ

5.1.2 การลงทุนโดยตรงในต่างประเทศของซูดาน (Outward Direct Investment)

(1) ประเทศที่นักลงทุนซูดานไปลงทุน

การลงทุนในต่างประเทศของซูดานทั้งหมดกระจายอยู่ใน 3 ประเทศ ได้แก่ เคนยาร้อยละ 80 อินโดนีเซียร้อยละ 15 และแอลจีเรียร้อยละ 5

ตารางที่ 5-3: การลงทุนในต่างประเทศของซูดาน จำแนกตามประเทศบ้าน ปี 2003-2015

ลำดับที่	ประเทศ (Hosting Countries)	จำนวนบริษัท	จำนวนโครงการ	จำนวนงาน (Jobs)	เงินลงทุน	
					ล้านเหรียญสหรัฐฯ	ร้อยละ
1	เคนยา	1	2	465	187.4	80.4
2	อินโดนีเซีย	1	1	64	34.8	14.9
3	แอลจีเรีย	1	1	18	11.0	4.7
รวม		**3**	**4**	**547**	**233**	**100.0**

ที่มา: The Arab Investment & Export Credit Guarantee Corporation (2016)

(2) อุตสาหกรรมที่นักลงทุนซูดานไปลงทุน

การลงทุนในต่างประเทศของซูดานส่วนใหญ่อยู่ในอุตสาหกรรมพลังงานและการเงินการธนาคาร นำโดยบริษัท Nile Petroleum Company และบริษัท Al Salam Bank รวมมูลค่าการลงทุน 233 ล้านเหรียญสหรัฐฯ

ตารางที่ 5-4: บริษัทของซูดานที่ไปลงทุนในต่างประเทศ

ลำดับที่	บริษัท	จำนวนโครงการ	จำนวนการสร้างงาน (Jobs)	เงินลงทุน (ล้านเหรียญสหรัฐฯ)
1	Nile Petroleum Company	2	465	187
2	Al Salam Bank	2	821	46
รวม		**4**	**547**	**233**

ที่มา: The Arab Investment & Export Credit Guarantee Corporation (2016)

5.2 ข้อมูลการลงทุนที่สำคัญในประเทศ

บริษัทต่างชาติที่มาลงทุนในซูดาน 10 บริษัทที่มีมูลค่าการลงทุนสูงสุด สามารถแสดงได้ดังตารางที่ 5-5 ซึ่งจะเห็นว่า 10 บริษัทดังกล่าวมีมูลค่าการลงทุนรวมกว่า 9.6 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ สามารถสร้างการจ้างงานภายในประเทศได้ถึง 12,753 ตำแหน่งงาน ในช่วงปี 2013-2015ที่ผ่านมา

ตารางที่ 5-5: บริษัทต่างชาติที่ลงทุนในซูดาน 10 อันดับแรก ปี 2003-2015

ลำดับที่	บริษัท	จำนวนโครงการ	จำนวนการสร้างงาน (Jobs)	เงินลงทุน (ล้านเหรียญสหรัฐฯ)
1	China National Petroleum (CNPC)	3	440	2,687
2	Fuchs Petrolub	1	146	1,641
3	Petronas	2	536	1,033
4	Barwa Real Estate	2	893	893
5	Medco Energi Internasional	1	214	537
6	Arab Swiss Engineering Company (ASEC)	2	1,462	523

ลำดับที่	บริษัท	จำนวน โครงการ	จำนวน การสร้างงาน (Jobs)	เงินลงทุน (ล้านเหรียญสหรัฐฯ)
7	Bharat Heavy Electricals (BHEL)	1	38	392
8	Bin Omeir Holding	1	1,720	300
9	ONGC	1	740	200
10	Investcom Holding	1	89	150
	บริษัทอื่นๆ	48	6,475	1,342
รวม		**63**	**12,753**	**9,698**

ที่มา: The Arab Investment & Export Credit Guarantee Corporation (2016)

สำหรับ**การลงทุนของนักลงทุนไทย**นั้น ปัจจุบันมีร้านอาหารไทยประกอบธุรกิจในซูดานเพียง 1 ร้าน ตั้งอยู่ในเมืองคาร์ทูม อย่างไรก็ดี ปัจจุบัน นักลงทุนไทยกำลังให้ความสนใจลงทุนในซูดานหลายกิจการ กล่าวคือ มีโครงการลงทุนในซูดานที่กำลังอยู่ระหว่างการศึกษาความเป็นไปได้ในการดำเนินธุรกิจ (Feasibility Study) และ/หรืออยู่ระหว่างการประสานงานเพื่อลงนามความตกลงร่วมหรือสัญญาการลงทุนกับรัฐบาลซูดาน จำนวนหลายโครงการ ได้แก่

(1) โครงการกิจการประมง
(2) โครงการเพาะเลี้ยงกุ้ง
(3) โครงการโรงงานผลิตไฟฟ้า เป็นต้น

อนึ่ง จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นว่ามูลค่าการลงทุนจากต่างประเทศในซูดานเมื่อเทียบกับ GDP ยังอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ สะท้อนถึงโอกาสและสภาวะการแข่งขันในตลาดได้จากนักลงทุนต่างชาติรายใหญ่และสาขาอุตสาหกรรมหลักที่ต่างชาติลงทุนในซูดาน ได้ดังแสดงในตารางที่ 5-6

ตารางที่ 5-6: สรุปข้อมูลการลงทุนโดยตรงจากต่างชาติในซูดาน

FDI inflow	รายละเอียด
ประเทศหลักที่เข้ามาลงทุนในซูดาน	1. จีน 2. เยอรมนี 3. กาตาร์ 4. มาเลเซีย 5. สหรัฐอาหรับอามิเรตส์
สาขาอุตสาหกรรมที่ต่างชาติเข้ามาลงทุน	1. ถ่านหิน และน้ำมัน 2. ก๊าซธรรมชาติ 3. อสังหาริมทรัพย์ 4. อาหารและยาสูบ 5. ขนส่ง

ที่มา: มูลนิธิ สวค.

การวิเคราะห์รายอุตสาหกรรม 6

สาธารณรัฐซูดาน

ในการศึกษาส่วนของการวิเคราะห์รายอุตสาหกรรมจะทำการเลือกอุตสาหกรรมที่น่าจะมีโอกาสการลงทุนในซูดานมาทำการศึกษาเชิงลึก อย่างน้อย 2 อุตสาหกรรม โดยในการพิจารณาว่าอุตสาหกรรมใดมีโอกาสการลงทุนในประเทศซูดานนั้น จะพิจารณาจาก 2 ด้านคือ ความเหมาะสมของประเทศเป้าหมาย และความพร้อมของไทย โดยด้านความเหมาะสมของประเทศเป้าหมายนั้นจะพิจารณา 3 ประเด็น คือ (1) เป็นอุตสาหกรรมที่มีความต้องการในประเทศ คือ เป็นสินค้าที่มีการนำเข้าสูง (2) เป็นอุตสาหกรรมที่มีทรัพยากรมาก (3) เป็นอุตสาหกรรมที่ได้รับการส่งเสริม

สำหรับซูดาน อุตสาหกรรมที่มีความต้องการในประเทศ หรือ มีการนำเข้าสูง คือ สินค้าเกือบทุกประเภท ทั้ง เครื่องจักรกล เครื่องปรับอากาศ เครื่องใช้ไฟฟ้า ยานยนต์ ข้าวสาลี ข้าว ข้าวฟ่าง น้ำตาล ยาและเวชภัณฑ์ สินค้าอุปโภคบริโภคต่างๆ ฯลฯ ทั้งที่มีทรัพยากรอุดมสมบูรณ์หลากหลาย อาทิ น้ำมัน ทองคำ ทรัพยากรทางทะเลที่อุดมสมบูรณ์ เขตพื้นที่ทางการเกษตร 2 ฟากฝั่งแม่น้ำไนล์ ทั้ง 2 สาย คือ แม่น้ำไนล์สีฟ้า (Blue Nile) และแม่น้ำไนล์สีขาว (White Nile) แร่ธาตุต่างๆในเขตทะเลทราย เช่น ซีเมนต์ พื้นที่เลี้ยงและทำปศุสัตว์ สัตว์น้ำในแม่น้ำไนล์ และแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย ทั้งสถานที่ท่องเที่ยวตามธรรมชาติที่ยังมีความสมบูรณ์ เช่น จุดดำน้ำในทะเลแดง และการท่องเที่ยวซาฟารี และที่ท่องเที่ยวทางโบราณคดี อุตสาหกรรมที่ได้รับการส่งเสริม จึงได้แก่ อุตสาหกรรมเกษตรในทุกพื้นที่ และอุตสาหกรรมแปรรูปต่างๆ ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ

ตารางที่ 6-1: อุตสาหกรรมที่มีโอกาสในซูดาน

อุตสาหกรรมที่ต้องการในประเทศ	ทรัพยากรสำคัญ	อุตสาหกรรมที่รัฐส่งเสริม
เครื่องจักรกล เครื่องปรับอากาศ เครื่องใช้ไฟฟ้า ยานยนต์ ข้าวสาลี ข้าว ข้าวฟ่าง น้ำตาล ยาและเวชภัณฑ์ สินค้าอุปโภคบริโภคต่างๆ ฯลฯ	น้ำมัน ทรัพยากรทางทะเล ทองคำ ปศุสัตว์ ซีเมนต์ แหล่งท่องเที่ยว ที่ดินซึ่งรวมถึงที่ดินการเกษตร	การเกษตร เช่น น้ำตาล การปลูกพืช การเลี้ยงสัตว์ ประมง การท่องเที่ยว อุตสาหกรรมการผลิตต่างๆ ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ

ที่มา: มูลนิธิ สวค. รวบรวมจากการศึกษา

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาจะปรากฏ อุตสาหกรรมที่มีความเหมาะสมของประเทศเป้าหมายทั้งหมด 2 อุตสาหกรรม ที่จะนำมาศึกษาเชิงลึกก่อน ได้แก่ อุตสาหกรรมประมง และอุตสาหกรรมอาหารแปรรูป เนื่องจากเมื่อพิจารณาความพร้อมของไทย และเหตุผลอื่นๆ ประกอบพบว่า (1) การท่องเที่ยว แม้จะเป็นอุตสาหกรรมที่มีความน่าสนใจและโอกาสค่อนข้างมาก แต่ซูดานไม่พร้อมในหลายด้าน ซึ่งต้องการการพัฒนาพร้อมกันในหลายด้านทั้งที่พัก (Accommodation) ระบบขนส่ง ที่แวะพักระหว่างทาง ร้านอาหาร ฯลฯ จึงต้องมียุทธศาสตร์ระดับชาติประกอบ หรืออย่างน้อยต้องเข้าลงทุนด้วยความร่วมมือพร้อมกันมากกว่า 1 ประเภทกิจการ จึงไม่ได้นำมาทำการศึกษาเชิงลึกในที่นี้ (2) อุตสาหกรรมเครื่องจักร เครื่องใช้ไฟฟ้า ซึ่งซูดานขาดแคลนปัจจัยขั้นพื้นฐาน เช่น วัสดุอุปกรณ์ไฟฟ้า (3) น้ำมัน ทองคำ และเหมืองแร่ แม้จะเป็นอุตสาหกรรมที่น่าสนใจ และควรทำการศึกษาเชิงลึกเพื่อตัดสินใจลงทุน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับการลงทุนขนาดใหญ่เพื่อดึงดูดการลงทุนจากผู้ประกอบการขนาดกลางและเล็ก แต่ในการศึกษาอุตสาหกรรมนี้ มักจะเป็นการศึกษาในรูปของการศึกษาเชิงลึกระดับโครงการทำธุรกิจ (เฉพาะเจาะจงในระดับบริษัท) ซึ่งไม่ใช่วัตถุประสงค์ของการศึกษานี้ จึงไม่ได้หยิบยกมาทำการศึกษา

ในการนี้ จึงมีเพียง 2 อุตสาหกรรมที่จะทำการศึกษาเชิงลึกคือ ประมง และอาหารแปรรูป ซึ่งอุตสาหกรรมประมง เห็นได้ว่าเป็นอุตสาหกรรมที่มีทรัพยากร เป็นอุตสาหกรรมที่รัฐส่งเสริม ส่วนตลาดนั้นนอกจากในประเทศแล้วยังสามารถส่งออกไปยังยุโรป และตะวันออกกลางได้ด้วย ส่วนอาหารแปรรูป เป็นอุตสาหกรรมที่มีทรัพยากรสนับสนุน เช่น การปศุสัตว์ และพื้นที่เกษตรมาก นอกจากนั้นยังเป็นอุตสาหกรรมที่ได้รับการส่งเสริมในเขตเศรษฐกิจพิเศษ ในขณะเดียวกันก็เป็นอุตสาหกรรมที่มีทั้งความต้องการในประเทศ และต่างประเทศเช่น ยุโรป ตะวันออกกลาง และประเทศเพื่อนบ้าน เช่น อียิปต์ ด้วย ผลการศึกษาเชิงลึกมี ดังนี้

6.1 อุตสาหกรรมประมง

สาธารณรัฐซูดานหรือซูดาน ตั้งอยู่ในภูมิภาคแอฟริกาตะวันออก มีพื้นที่ติดกับอียิปต์ เอริเทรีย เอธิโอเปีย ซูดานใต้ ลิเบีย ชาด และสาธารณรัฐแอฟริกากลาง มีจำนวนประชากรกว่า 40 ล้านคน ซูดานเป็นประเทศที่ใหญ่เป็นอันดับ 2 ในทวีปแอฟริกา โดยมีขนาดใหญ่กว่าไทยเกือบ 5 เท่า ตั้งอยู่ในเส้นทางผ่านระหว่างแอฟริกาทางตอนใต้ของทะเลทรายซาฮาร่าและตะวันออกกลาง มีแผ่นดินที่อุดมสมบูรณ์และเป็นแหล่งของปศุสัตว์ที่หลากหลาย และมีทรัพยากรมากมาย ทั้งผลผลิตการเกษตร ก๊าซพลังงาน ทองคำ แร่ธาตุต่างๆ มากมายในแทบทุกพื้นที่ โดยหลังจากสหรัฐอเมริกาประกาศยกเลิกมาตรการคว่ำบาตรทางการค้าและเศรษฐกิจกับซูดานในปี 2017 ทำให้เศรษฐกิจของซูดานฟื้นตัวขึ้นตามลำดับ ซูดานเริ่มมีเสถียรภาพมากขึ้นในมิติต่างๆ ทั้งทางด้านการเมืองและเศรษฐกิจ มีการฟื้นฟูด้านการค้า การลงทุนและอุตสาหกรรมในประเทศจากการไหลเข้ามาของเงินทุนจากต่างชาติ ทั้งในรูปแบบการเข้ามาลงทุนโดยตรงของชาติตะวันตก และการได้รับเงินกู้จากต่างประเทศเพื่อนำมาใช้พัฒนาระบบโครงสร้างขั้นพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภคภายในประเทศ ซึ่งช่วยฟื้นฟูความเชื่อมั่นของนักลงทุนในการเข้าไปลงทุนในซูดาน

อย่างไรก็ดี การพัฒนาที่เกิดขึ้นดังกล่าว ยังไม่ทันสมัยเพียงพอและขาดความก้าวหน้าเพียงพอที่จะแข่งขันกับชาติอุตสาหกรรมอื่น ๆ ของโลก ระบบเศรษฐกิจของซูดานจึงต้องการแหล่งความรู้ (Know-how) และเทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อเข้าไปช่วยพัฒนา สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับทรัพยากรที่มีอยู่ จากต่างชาติเป็นอย่างมาก ส่งผลให้เป็นโอกาสอันดีของผู้ประกอบการไทยที่มีความสนใจในการเข้าไปลงทุนในซูดานเพื่อใช้ความรู้ งานวิจัย และความชำนาญที่ได้สะสมมานานในการนำทรัพยากรของซูดานมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ซูดานเป็นประเทศที่มีศักยภาพในด้านการประมง เนื่องจากซูดานมีทรัพยากรทางน้ำที่สมบูรณ์ มีแม่น้ำไนล์ (และแม่น้ำสาขา) ไหลผ่าน มีพื้นที่ชายฝั่งทะเลแดง (Red sea) ที่ยาวถึง 850 กิโลเมตร โดยมีการคาดการณ์ว่าซูดานมีศักยภาพในการทำประมงได้ปีละ 650,000 ตัน แต่ปัจจุบัน สามารถใช้ทรัพยากรทางน้ำได้เพียงร้อยละ 14 เท่านั้น[1] จึงถือว่ามีปัจจัยการผลิตสำหรับอุตสาหกรรมอาหารจากประมงได้อีกมาก

ในภาคส่วนสินค้าจากสัตว์ของซูดานนั้น สินค้าหลักที่สร้างรายได้ให้กับประเทศ ได้แก่ เนื้อแดงและเนื้อขาว และผลิตภัณฑ์จากนม โดยคิดเป็นสัดส่วนใน GDP อยู่ที่ร้อยละ 20 และคิดเป็นร้อยละ 20 ของสินค้าส่งออกทั้งหมดของประเทศเช่นกัน แต่ในจำนวนนี้มีสินค้าประมงอยู่เพียงร้อยละ 1 ของ GDP เท่านั้น ถึงแม้ว่าซูดานจะเป็นประเทศที่มีสภาพภูมิประเทศเอื้ออำนวยต่อการจับสัตว์น้ำและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ แต่ปัจจุบันมีปริมาณปลาที่นำมาเป็นอาหารและเป็นสินค้าส่งออกอยู่ในปริมาณไม่มาก เนื่องมาจากข้อจำกัดดั้งเดิมในการบริโภคสัตว์น้ำ ข้อจำกัดทางด้านศาสนา และสาเหตุอื่นๆ จนทำให้ซูดานยังต้องนำเข้าสินค้าปลาจากต่างประเทศอยู่เป็นจำนวนมาก (ปี 2012 มีจำนวนนำเข้า 5.2 ล้านเหรียญสหรัฐฯ)[2]

รูปภาพที่ 6-1: รัฐต่างๆ ของซูดาน

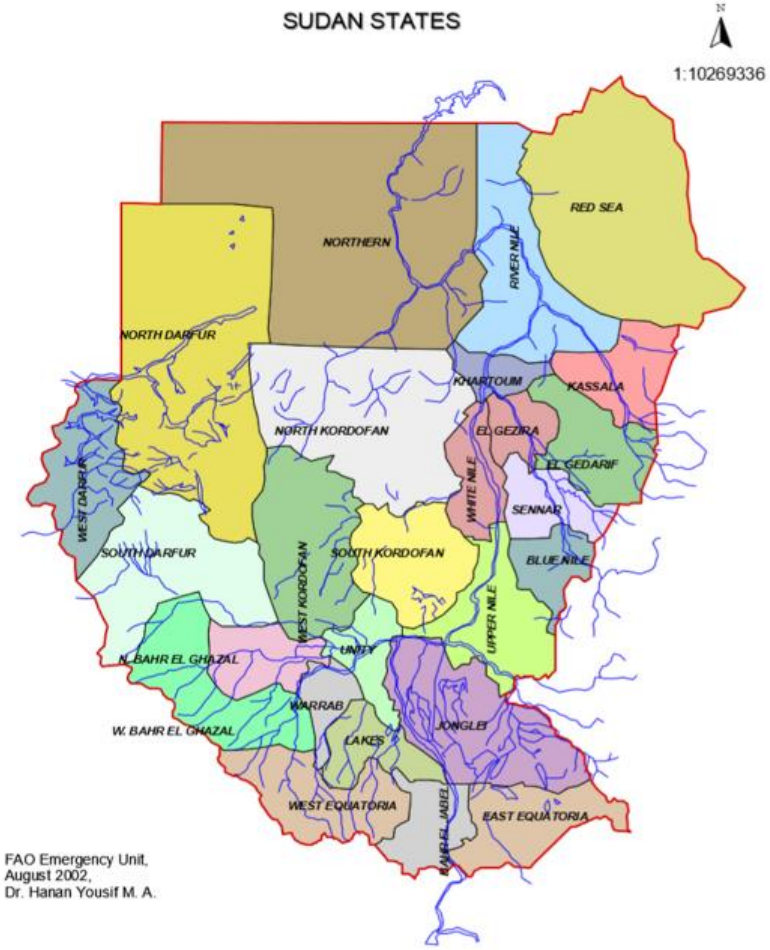

ที่มา : Food and Agriculture Organization of the United Nations. (2008).

[1] Globthailand.com (2018)

[2] United Nations Industrial Development Organization (UNIDO) (2017).

1. การวิเคราะห์ความเชื่อมโยงและสภาพแวดล้อมทางธุรกิจของอุตสาหกรรมประมง ด้วยห่วงโซ่มูลค่า (Value Chain)

ที่มา : มูลนิธิ สวค.

การวิเคราะห์ขั้นต้นน้ำของห่วงโซ่คุณค่า

ในขั้นต้นน้ำของห่วงโซ่คุณค่านั้นมีประเด็นและหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. พื้นที่การทำประมง

เนื่องจากซูดานเป็นประเทศที่เอื้อต่อการทำประมงเป็นอย่างมาก ทั้งการทำประมงน้ำจืดและการทำประมงน้ำเค็ม สำหรับการทำประมงน้ำเค็มนั้นซูดานมีชายฝั่งทะเลที่ยาวถึง 850 กิโลเมตร และสำหรับการทำประมงน้ำจืดนั้นซูดานมีแม่น้ำไนล์ และแม่น้ำสาขาไหลผ่านในประเทศ โดยแม่น้ำบลูไนล์และไวท์ไนล์ไหลมารวมกันเป็นแม่น้ำไนล์ ที่คาร์ทูม ซึ่งแม่น้ำบลูไนล์ที่ไหลผ่านซูดานนั้นมีความยาวประมาณ 800 กิโลเมตร รวมทั้งมีเขื่อนและอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่หลายแห่งอยู่ระหว่างพื้นที่ที่แม่น้ำบลูไนล์และไวท์ไนล์ไหลผ่าน จึงมีทรัพยากรทางน้ำที่อุดมสมบูรณ์

ปริมาณการทำประมงปลามีครีบ (Fin fish) ทั้งหมดของซูดานในปี 2012 โดยแยกออกเป็นปลาน้ำจืดอยู่ที่จำนวนประมาณ 140,000 ตัน และปลาน้ำเค็มอยู่ที่จำนวนประมาณ 8,000 ตัน ซึ่งในปริมาณการทำประมงน้ำเค็มนั้นยังแบ่งออกได้เป็น การทำประมงเพื่อยังชีพ โดยทั่วไปใช้เรือขนาดเล็ก (ประมาณ 3,000 ตัน) การใช้เรือลากอวน (ประมาณ 2,000 ตัน) การทำประมงแบบ per sine (ประมาณ 2,300 ตัน) กุ้งจากเรือลากอวน (ประมาณ 60 ตัน) กุ้งจากการเพาะเลี้ยง (ประมาณ 6 ตัน) หอย trochaus (ประมาณ 724 ตัน) หอย mother of pearl shell (ประมาณ 12 ตัน) และปลิงทะเล sea cucumber (ประมาณ 60 ตัน)[3]

การทำประมงของซูดานนั้นโดยทั่วไปแล้วเป็นการทำประมงแบบดั้งเดิม โดยการใช้เฟือง (เกียร์) แบบดั้งเดิมในการจับปลาตามชายฝั่ง ชาวประมงมักจะมีความคุ้นเคยกับปลาในบริเวณพื้นที่จำกัดซึ่งอยู่ตามชายฝั่งใกล้กับหมู่บ้านของตนเอง การหาปลาส่วนใหญ่เน้นหาปลาตามแนวปะการังโดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ทางเหนือซึ่งมีแนวปะการังอยู่ใกล้กับชายฝั่ง ส่วนในพื้นที่ทางด้านใต้ ชาวประมงจะใช้ตาข่ายหาปลาสำหรับการจับปลาที่อยู่ลึกลงไป ข้อมูลการจับปลาในปี 2012 สรุปได้ดังตารางด้านล่าง ซึ่งส่วนใหญ่แล้วเน้นการจับปลาแบบดั้งเดิม และพบว่ามี 6 บริษัทเริ่มทำการจับปลาสวยงามตั้งแต่ปี 2011

ตารางที่ 6-2: สรุปกิจกรรมการจับปลาในปี 2012

ปริมาณปลาที่จับ (ตัน)	จำนวนเรือ	จำนวน lunches	จำนวนชาวประมง	Trochaus (ตัน)	ปลิงทะเล (ตัน)	จำนวนปลาสวยงาม (ยังมีชีวิต)
493	326	37	844	165	5	11287

ที่มา : Sudan National Report to the Scientific Committee of the Indian Ocean Tuna Commission (2013)

ประชากรของซูดานบริโภคปลาเป็นจำนวนน้อยทั้งในแง่ของปริมาณและชนิดเมื่อเทียบกับปริมาณเฉลี่ยทั่วไปของโลก และการทำประมงส่วนใหญ่เป็นแบบดั้งเดิมซึ่งเป็นการจับปลาเพื่อการบริโภคยังชีพและสร้างรายได้แค่พอเลี้ยงครอบครัว แต่อย่างไรก็ดียังมีการทำประมงแบบอุตสาหกรรมอยู่บ้างในเขตทะเลแดงโดยภาคเอกชนของซูดานและโดยบริษัทจากต่างชาติ การทำประมงส่วนใหญ่ของซูดานเน้นที่ประมงน้ำจืดเป็นหลัก มีปริมาณผลผลิต Maximum Sustainable Yield (MSY) อยู่ที่ประมาณ 110,000 ตันต่อปี ในขณะที่การ

[3] Sudan National Report to the Scientific Committee of the Indian Ocean Tuna Commission (2013)

ทำประมงน้ำเค็ม มี MSY อยู่ที่ 10,000 ตันต่อปี ส่วนด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำกำลังอยู่ในช่วงการเริ่มพัฒนา โดยมีผลผลิตปี 2012 อยู่ที่ประมาณ 2,000 ตันต่อปี กิจกรรมการจับปลาส่วนใหญ่อยู่บริเวณรอบๆ แม่น้ำไนล์ แม่น้ำสาขา อ่างเก็บน้ำใหญ่ๆ ของซูดาน และบริเวณน่านน้ำในทะเลแดง

ตารางที่ 6-3: ภาพรวมของการทำประมงจากแหล่งพื้นที่ต่างๆ ปี 2006

Location	Surface area (km^2)	Fish potential (t/yr)	Fish Landing (t/yr)	Percent Exploitation
Sudd Region & adjacent areas	30,000 (max)	75,000 (min) 140,000 (max)	32,000	42
Gebel Aulia Reservoir	1,500 (max)	15,000	13,000	90
Roseires Reservoir	290	1,700	1,600	94
Sennar Reservoir	160 (max)	1,100	1,100	100
Khashm El Girba Reservoir	125 (max)	800	800	100
Lake Numbia	1,144 (max)	5,100	2,000	40
Red Sea	91,600	10,000	5,500	56

ที่มา : Food and Agriculture Organization of the United Nations. (2008).

รัฐ Red sea (The Red Sea State) เป็นรัฐที่ตั้งอยู่ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือติดกับทะเลแดง (Red sea) ซึ่งมีพื้นที่ชายฝั่งทะเลแดง ความยาว 720 กิโลเมตร ซึ่งได้รับสิทธิ Exclusive Economic Zone (EEZ) เป็นพื้นที่ 91,600 ตารางกิโลเมตร ประกอบไปด้วยพื้นที่ความลึกหลายระดับชั้น (Shelf area) คิดเป็นพื้นที่ 22,300 ตารางกิโลเมตร ซึ่งในจำนวนนี้เป็นเขตน้ำลึก 800 ตารางกิโลเมตร เหมาะกับการจับปลาด้วยการลากอวน

ในเขตน่านน้ำจับปลา EEZ นั้นมีอยู่หลายพื้นที่ ดังนี้[4]

- อ่าว (inlets and merssas) เป็นเขตผืนน้ำที่ห่างจากแนวชายฝั่งออกไป 1-5 กิโลเมตรที่ระดับความลึกระหว่าง 15 และ 100 ฟาทอม บริเวณนี้มีปลา Sardine และ *Siganus* sp. อยู่เป็นจำนวนมาก
- ช่องเดินเรือตามแนวชายฝั่ง (Coastal boat channels) เป็นบริเวณที่ออกไปจากชายฝั่งประมาณครึ่งไมล์ที่ระดับความลึกประมาณ 3 ฟาทอม มักพบปลา harbouring mullet, milk fishes และ Lethrinus spp.
- แนวปะการังชายฝั่ง (Fringing Reefs) เป็นพื้นที่ขนานไปตามแนวชายฝั่งประมาณ 1-2 ไมล์ ปลาที่พบมากได้แก่ Cranx sp, Litharinus sp. และ Plectropomas sp.
- ช่องเดินเรือน้ำลึก ที่ระดับความลึก 40-200 ฟาทอม มักพบปลา Aprion spp. และฉลาม
- แนวปะการังชั้นนอก มักพบปลา Lotjanus bohar, L. gibbus และ Variola louti
- Pelagic zone ที่ระดับความลึกมากกว่า 300 ฟาทอม มักพบปลา *Agus* sp., *Cranx* sp., ปลา Mackerel, ปลาทูน่าและอื่นๆ

[4] Food and Agriculture Organization of the United Nations. (2008).

รูปภาพที่ 6-2: แผนที่ความลึกของท้องทะเลบริเวณชายฝั่งรัฐ Red Sea แสดงถึงตำแหน่งเมืองสำคัญและพื้นที่การจับปลา

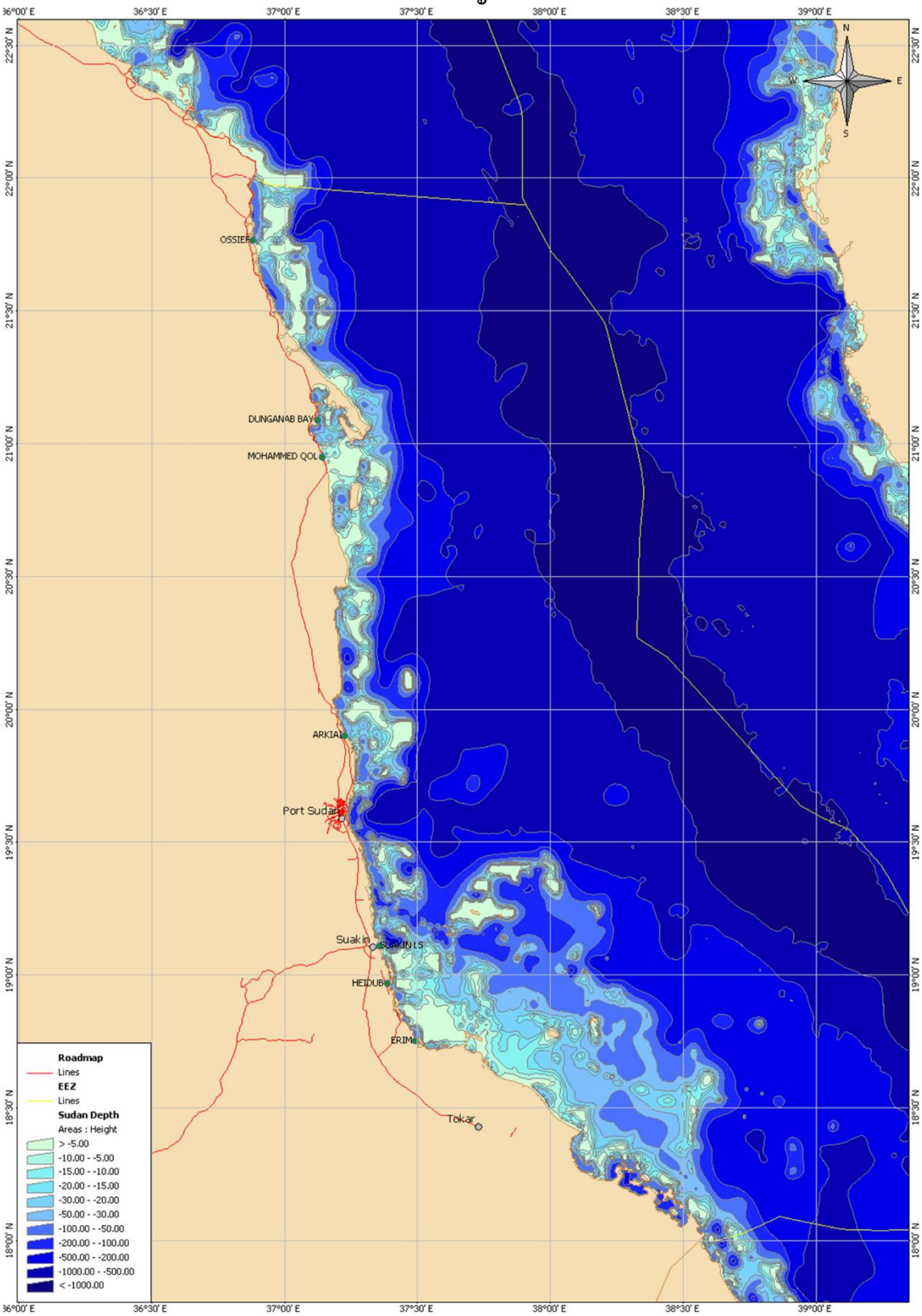

ที่มา : United Nations Industrial Development Organization (UNIDO). (2017).

รัฐบาลของรัฐ Red Sea ได้เริ่มทำการวางกลยุทธ์ในการสนับสนุนการทำประมงของรัฐ Red Sea เพื่อตอบโจทย์ในเรื่องของความมั่นคงทางอาหารและการพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐและของประเทศ ในปัจจุบันนี้ปริมาณการจับปลาทั้งหมดของซูดานทั้งปลาน้ำจืดและน้ำเค็มอยู่ที่ประมาณ 50,000 ตันต่อปี ในขณะที่ Maximum Sustainable Yield (MSY) อยู่ที่ประมาณ 120,000 ตันต่อปี ซึ่งจำนวนส่วนต่าง 70,000 ตันต่อปีนั้นคือจำนวนปลาที่มีศักยภาพในการจับได้อีก ปริมาณการทำประมงน้ำเค็มในปัจจุบันของรัฐ Red Sea ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการประมงแบบดั้งเดิมเพื่อยังชีพนั้นมีปริมาณต่ำมากเมื่อเทียบกับทรัพยากรที่มีอยู่ ดังนั้นหากพัฒนาการทำประมงให้ดีขึ้นจะช่วยเพิ่มปริมาณปลาที่จะนำมาบริโภคในประเทศและเพิ่มการส่งขายยังต่างประเทศได้

จากข้อมูลของรัฐบาลของรัฐ Red Sea (Marine Fisheries Administration, Ministry of Agriculture) นั้น พบว่าจำนวนชาวประมงและเรือประมงลากอวนมีจำนวนจำกัด ทำให้มีจำนวนผลผลิตประมาณ 6,000 ตันต่อปีเท่านั้นจากการหาปลาบริเวณชายฝั่งทะเลแดง (จากศักยภาพทั้งหมดที่ควรจะสามารถหาปลาได้ถึงประมาณ 10,000 ตันต่อปี) อันเนื่องมาจากการทำประมงส่วนใหญ่ยังคงใช้วิธีการแบบดั้งเดิม ยังขาดเครื่องมืออุปกรณ์ที่ทันสมัย ขาดทักษะความสามารถในขั้นสูงสำหรับการทำประมงในระดับขนาดใหญ่ขึ้น รวมทั้งยังขาดแคลนเงินทุนในการจัดหาอุปกรณ์ที่ทันสมัยสำหรับพัฒนาการทำประมงให้ดีขึ้น

ถึงแม้ว่าอุตสาหกรรมประมงในรัฐ Red Sea จะมีศักยภาพและส่งผลต่อเรื่องของความมั่นคงทางอาหาร อีกทั้งสร้างความหลากหลายทางเศรษฐกิจได้เป็นอย่างดี แต่ถึงกระนั้นอุตสาหกรรมประมงน้ำเค็มยังถูกจัดว่ายังไม่พัฒนามากนัก ศักยภาพในการจับปลามีครีบ (Fin fish) ของรัฐ Red Sea อยู่ที่จำนวนประมาณ 10,000 ตันต่อปี ในขณะที่จำนวนผลผลิตที่ได้มีเพียง 6,000 ตันต่อปี ส่วนปริมาณที่เหลือกลายเป็นของเหลือทิ้งเน่าเสีย ไม่เกิดประโยชน์ ปลาที่จับหลักๆ มีอยู่ 3 กลุ่ม ได้แก่ ปลา Najil (กลุ่มที่อยู่ตามแนวปะการัง, *Plectropomus pessuliferus*) ประมาณร้อยละ 27, ปลา Rishal (กลุ่ม Lyretail, *Variola louti*) ประมาณร้อยละ 7 และ ปลา Kedaban (อื่นๆ มีหลายชนิด) ประมาณร้อยละ 66 ของปริมาณทั้งหมดที่จับได้[5]

2. ความหลากหลายทางชีวภาพ

พื้นที่ในเขตทะเลแดงของซูดานนั้นมีจำนวนปลามีครีบ (Fin fish) มากมายหลายสปีชีส์ จากข้อมูลพบว่ามีจำนวนอย่างน้อย 450 สปีชีส์ ซึ่งในจำนวนนี้มี 93 สปีชีส์ที่จัดเป็นปลาที่จับเพื่อค้าขาย และจำนวนประมาณ 65 สปีชีส์เป็นปลาที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของซูดาน

[5] United Nations Industrial Development Organization (UNIDO). (2017).

ตารางที่ 6-4: จำแนกกิจกรรมการทำประมงน้ำเค็มในทะเลแดง ปี 2005

Type of marine fishery	percent
Artisanal fin fishery	63
Trawl fin fishery	25
Wild mollusc fishery	7
Shrimp fishery	4
Shark fishery	0.4
Sea cucumber fishery	0.4
Sardine fishery	0.2

ที่มา : Food and Agriculture Organization of the United Nations. (2008).

ในส่วนของประมงน้ำจืดในซูดานนั้นมีสัตว์น้ำหลากหลายชนิด ปลาที่พบได้มากคือ ปลากะพงแม่น้ำไนล์ (Nile perch) แต่ชาวซูดานไม่นิยมบริโภคปลากะพง ปลาที่นิยมบริโภคได้แก่ ปลานิล และในส่วนของการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เริ่มมีการเพาะเลี้ยงกุ้งและมีบริษัทจากต่างชาติรวมทั้งไทยได้เข้าไปร่วมลงทุนในเรื่องนี้บ้างแล้ว โดยซูดานได้จัดพื้นที่ไว้ประมาณ 100,000 ไร่ เพื่อให้นักธุรกิจไทยเข้าไปลงทุนทำการเพาะเลี้ยงกุ้งในซูดาน

ตารางที่ 6-5: สายพันธุ์ปลาน้ำจืด แบ่งตามจีนัส (Genera) และสปีชีส์ที่พบ ปี 2006

Family	No. of species	Family	No. of species
1. Protoptridae	1	*12. Cyprinidae*	25
2. Polypteeridae	3	*13.Bagridae*	7
3. Angullidae	1	*14. Schilbeidae*	6
4. Osteoglossidae	1	*15. Amphillidae*	1
5.Notopteridae	1	*16. Chariidae*	8
6. Mormyridae	15	*17. Malapteruridae*	1
7. Gymnarchidae	1	*18. Mochocidae*	15
8. Cromeridae	1	*19. Cyprinodontidae*	3
9. Charadidae	9	*20. Poeciliidae*	1
10. Distichodontidae	7	*21. Clamidae*	1
11. Citharinidae	2		

ที่มา : Food and Agriculture Organization of the United Nations. (2008).

3. การจ้างงาน

อุตสาหกรรมประมงน้ำเค็มของซูดานแม้ว่าจะเป็นขนาดที่ไม่ใหญ่และเป็นการทำประมงแบบพื้นบ้าน แต่ก็จัดว่ามีความสำคัญต่อประชากรในพื้นที่เป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นแหล่งจ้างงาน สร้างรายได้ให้กับประชากร และสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับประเทศ ในรัฐ Red Sea การจับปลาของชาวประมงในพื้นที่นี้ส่วนใหญ่แล้วเป็นการใช้เรือประมงขนาดเล็กจับปลาตามแนวปะการังโดยใช้เบ็ดมือและตาข่ายหาปลา เป็นลักษณะการประมงแบบกึ่งอุตสาหกรรมและแบบอุตสาหกรรม

4. เรือประมง

ขบวนเรือประมงของซูดานสามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มหลัก ได้แก่ 1) เรือไม้และไฟเบอร์กลาสขนาดเล็ก ขนาดความยาว 7 - 8 เมตร ขนาดความกว้าง 1.5 - 2 เมตร 2) เรือขนาดใหญ่ขึ้นไป มีขนาดความยาว 9 - 13 เมตร เรือประมงที่ใช้ส่วนใหญ่แล้วเป็นเรือประมงขนาดเล็กและนิยมออกจับปลาบริเวณแนวปะการังโดยใช้เบ็ดสายและอาจมีใช้ตาข่ายจับปลาบ้าง โดยตาข่ายมีความยาวตั้งแต่ 100 เมตรขึ้นไป มีขนาดช่องตาข่าย 3 - 5 นิ้ว จากข้อมูลปี 2012 เรือประมงประมาณ 400 ลำที่นิยมออกไปหาปลาบริเวณชายฝั่งทะเลแดง ซึ่งจะใช้ระยะเวลาในการออกไปหาปลาต่อรอบหนึ่งอยู่ที่ระหว่าง 1 - 7 วัน และสำหรับการออกไปหาปลาแบบ Lunches จะใช้เวลาประมาณ 21 วัน ในขบวนเรือประมงในน่านน้ำซูดานนี้มีเรือประมงของอียิปต์เข้ามาทำการประมงด้วย ภายใต้ข้อตกลงระหว่างรัฐบาลของทั้งสองประเทศ โดยมีบริเวณน่านน้ำจับปลาอยู่ระหว่าง ลองติจูดที่ 37 องศา - 42 ลิปดา ถึง 38 องศา - 25 ลิปดา และระหว่าง ลองติจูดที่ 18 องศา - 52 ลิปดา ถึง 18 องศา - 1 ลิปดา[6]

ตารางที่ 6-6: จำนวนเรือประมงที่ออกจับปลาในชายฝั่งทะเลแดงของซูดาน แบ่งตามชนิดของเกียร์และขนาดเรือ

Year	No. of vessels	Gear type	Size (m)	Area of fishing
2005	20	Trawing	20-25	South
2008	16	Trawing	22-25	South
2009	15	Trawing	23-30	South
2002	8	Pure seine	22-30	South
2003	12	Pure seine	20-30	South
2004	14	Pure seine	20-27	South
2005	16	Pure seine	25-30	South
2009	8	Pure seine	26-30	South

ที่มา : Sudan National Report to the Scientific Committee of the Indian Ocean Tuna Commission (2013).

เนื่องจากเทคโนโลยีในการทำประมงรวมทั้งเรือประมงขนาดใหญ่ของซูดานยังมีไม่มากเมื่อเทียบกับปริมาณสัตว์น้ำและความหลากหลายทางชีวภาพที่มีอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์ หากมองในแง่ของโอกาสแล้วถือว่าเป็นโอกาสที่น่าสนใจสำหรับธุรกิจประมงไทยที่มีความเชี่ยวชาญมากกว่า ในการไปลงทุนด้านธุรกิจประมงในซูดาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งธุรกิจประมงน้ำเค็ม

5. นโยบายและกฎหมาย

นโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทำอุตสาหกรรมประมงของซูดาน มีดังนี้

- The Constitution of the Republic of Sudan (1998)
- Freshwater Fishing Law (1954), (แก้ไขปี 1960 และ 1995)
- Marine Fisheries Ordinance (1937)
- The Encouragement of Investment Act (1999)
- The Maritime Law (1961)
- Sudanese Regional Sea and Continental Shelf Act (1970)

[6] Sudan National Report to the Scientific Committee of the Indian Ocean Tuna Commission (2013)

- Quarantine Law (1972)
- Sea ports Corporation Law (1974)
- Environmental Health Law (1975)
- Environment Conservation Law (2001)

6. หน่วยงานภาครัฐ/เอกชนที่เกี่ยวข้อง

เนื่องจากรัฐบาลซูดานต้องการพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าขึ้นจึงพยายามสร้างบรรยากาศทางเศรษฐกิจของซูดานให้เอื้อต่อการค้าการลงทุน เช่น ปรับปรุงระบบและกฎระเบียบเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่นักลงทุน การสร้างระบบ One stop shop ที่เป็นศูนย์กลางการติดต่อกับหน่วยงานราชการเพื่อลดขั้นตอนการขอใบอนุญาตการทำธุรกิจ การสร้างเขตการลงทุนปลอดภาษีอากร (Free zone) และการปรับปรุงระบบโครงสร้างพื้นฐาน ถนน ท่าอากาศยาน และท่าเรือต่าง และสิ่งสำคัญที่รัฐบาลซูดานต้องการผลักดันให้เกิดขึ้นคือความร่วมมือกับภาคเอกชนทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ และยังสนับสนุนให้ภาคเอกชนซูดานทำธุรกิจกับต่างชาติมากขึ้น ทั้งยังมีนโยบายพัฒนาระบบ one stop service สำหรับภาครัฐ รวมไปถึงสร้างแพลตฟอร์มอีกัฟเวอร์นเมนต์ (E-government platform) เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักลงทุนต่างชาติ

ในด้านการประมงของซูดานนั้นมีหน่วยงานและสถาบันที่เกี่ยวข้องโดยตรง ได้แก่ Federal Ministry of Animal Resources and Fisheries, Fisheries Administration, Fisheries Training Institute (Ministry of Animal Resources and Fisheries) ส่วนในระดับของรัฐ Red Sea ได้แก่ Ministry of Agriculture, Animal Resources and Fisheries, Marine Fisheries Administration, Marine Research Station และ the Faculty of Marine Science นอกจากนี้ซูดานยังเป็นสมาชิกของ The Committee on Fisheries (COFI) และเข้าร่วมใน INFOSAMAK ซึ่งเป็นศูนย์กลางข้อมูลข่าวสารด้านการตลาดและการให้บริการปรึกษาเกี่ยวกับสินค้าประมงในเขตประเทศแถบอาหรับ กฎหมายและระเบียบข้อกำหนดต่างๆ เกี่ยวกับกิจกรรมการทำประมง โดยมีชาวประมงประมาณ 7,000 คน ซึ่งในจำนวนนี้มี 1,500 คนที่เป็นชาวประมงน้ำเค็ม มีเรือประมงประมาณ 4,000 ลำ โดยในจำนวนนี้มี 500 ลำ ที่จับปลาในทะเลแดง และเรือส่วนใหญ่เป็นเรือขนาดเล็กที่มีเครื่องยนต์ติดด้านหลัง

รัฐบาลของรัฐ Red Sea ได้ส่งเสริมการสร้างศักยภาพด้านอุตสาหกรรมประมงน้ำเค็มให้สูงขึ้น เพื่อเป็นการเพิ่มความสามารถในการสร้างรายได้และความมั่นคงทางอาหาร และต้องการหาผู้ช่วย หรือผู้เชี่ยวชาญทางด้านนี้เพื่อเป็นที่ปรึกษาและร่วมมือกันเพื่อพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยในปี 2014 ได้จัดสรรงบประมาณลงทุนจำนวน 27,800 เหรียญสหรัฐฯ เพื่อสร้างพิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำที่จัดแสดงปลาเขตร้อนและประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการทำประมงอย่างยั่งยืนเพื่อสร้างรายได้และความมั่นคงทางอาหารให้ประชาชนได้ตระหนัก นอกจากนั้นแล้วทางรัฐบาลได้มองหาความสนับสนุนการพัฒนาประมงน้ำเค็มอย่างยั่งยืนในรัฐ Red Sea ไปด้วย และพบว่าการขาดความน่าเชื่อถือของข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณปลาที่คงเหลือ ปริมาณปลาที่จับได้ และความไม่เข้มแข็งของระบบการบริหารจัดการเป็นปัญหาสำคัญที่กระทบต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ทั้งในเรื่องของการวางกลยุทธ์การจัดตั้งนโยบาย และระเบียบบริหารจัดการต่างๆ ดังนั้นรัฐบาลต้องการพัฒนาระบบบริหารจัดการให้เป็นรูปแบบและมีระบบการวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ด้านประมงน้ำเค็มอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนได้

การวิเคราะห์ขั้นกลางน้ำของห่วงโซ่คุณค่า

ในขั้นกลางน้ำของห่วงโซ่คุณค่าอุตสาหกรรมประมงนั้น สิ่งที่เกี่ยวข้องได้แก่

1. ท่าเรือ

ท่าเรือประมงที่สำคัญของซูดาน ได้แก่ Port Sudan เป็นแหล่งศูนย์กลางการทำประมงน้ำเค็มของซูดานโดยมีทั้งเรือประมงขนาดเล็กที่จับปลาแบบพื้นบ้านและเรือประมงขนาดใหญ่แบบพาณิชย์

2. โรงงานแปรรูปสินค้าจากประมง

การแปรรูปปลาในซูดานยังมีไม่หลากหลายและยังไม่นำเทคโนโลยีเข้ามาใช้มากนัก ส่วนใหญ่แล้วเป็นการแปรรูปแบบดั้งเดิมเพื่อการบริโภคภายในประเทศ กระบวนการแปรรูปปลาที่ประชาชนซูดานนิยมมีอยู่ 2 แบบหลักๆ ได้แก่

1) ปลาเค็มตากแห้ง (Kajaik) โดยการล้างปลาให้สะอาด ใส่เกลือ นำไปตากแดดให้แห้ง แล้วนำไปจัดเรียงบรรจุในถุงกระสอบเพื่อขนส่งนำไปจำหน่ายที่ตลาด
2) ปลาแช่น้ำเกลือ / ปลาหมัก (Faseekh) โดยการล้างปลาให้สะอาด นำไปแช่น้ำเกลือทิ้งไว้ 7-10 วัน จนกระทั่งเกิดการหมักโดยสมบูรณ์ จากนั้นนำไปบรรจุในถังดีบุกหรือพลาสติกเพื่อขนส่งไปจำหน่ายที่ตลาด

ปลาสด และ Faseekh เป็นที่นิยมบริโภคในเขตเมือง ส่วน Kajaik (ปลาแห้ง) เป็นที่นิยมบริโภคในกลุ่มคนแรงงานในภาคเกษตรกรรม เช่นในเขต Gezira, Gedarif, พื้นที่ Southern Blue Nile, South Kordofan และ Upper Nile states

เนื่องจากโรงงานแปรรูปสินค้าประมงในซูดานนั้นยังมีไม่มากและเป็นแบบพื้นบ้านดังเดิม การบริโภคปลาของชาวซูดานนิยมบริโภคปลาสดที่จับมาได้ หากบริโภคไม่หมดก็จะปล่อยทิ้งให้เน่าเสียไปเป็นจำนวนมากและไม่เกิดประโยชน์ เนื่องจากยังไม่มีเทคโนโลยีการจัดเก็บแบบห้องเย็น อีกทั้งชาวซูดานไม่นิยมบริโภคสัตว์ประมงอื่นที่ไม่ใช่ปลา เช่น กุ้ง หอย ปู ล็อบสเตอร์ เป็นต้น เนื่องจากเป็นข้อกำหนดทางด้านศาสนาอิสลาม

หากมองในด้านของโอกาสแล้วถือเป็นโอกาสที่ดีและน่าสนใจของธุรกิจไทยที่มีความเชี่ยวชาญในด้านการแปรรูปอาหาร การถนอมอาหาร ซึ่งสามารถผลิตได้ด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัยและมีมาตรฐานรองรับในการที่จะเข้าไปลงทุนในด้านนี้ โดยอาจผลิตเป็นสินค้าอาหารทะเลบรรจุกระป๋อง หรืออาหารทะเลแช่แข็งเพื่อส่งจำหน่ายยังต่างประเทศได้ อีกทั้งยังสามารถนำสัตว์น้ำที่ชาวซูดานไม่นิยมบริโภค เช่น กุ้ง หอย ปู ล็อบสเตอร์ มาเป็นวัตถุดิบสำหรับการแปรรูปได้เป็นจำนวนมาก และสามารถส่งขายได้ในราคาที่ค่อนข้างสูง

โอกาสอีกอย่างหนึ่งที่มีความน่าสนใจ คือธุรกิจห้องเย็นเพื่อเก็บรักษาสินค้าประมงให้คงคุณภาพไม่เน่าเสียเพื่อการเก็บไว้บริโภคได้นานขึ้น หรือเพื่อการส่งออกขายยังต่างประเทศก็จัดได้ว่ามีโอกาสสูงมาก เนื่องจากเทคโนโลยีด้านห้องเย็นในซูดานนั้นยังขาดแคลนเช่นกัน

3. ตลาดค้าส่ง/ค้าปลีกภายในประเทศ

ตลาดปลาของซูดานเป็นตลาดเสรี ราคาขายกำหนดขึ้นตามอุปสงค์และอุปทาน ข้อมูลข่าวสารด้านการตลาดสามารถหาได้ง่ายและไม่มีสิ่งกีดกันในการเข้าตลาดหรือถูกผลักออกจากตลาด การค้าขายในตลาดปลาเป็นการค้าขายในรูปแบบดั้งเดิม การชั่งน้ำหนักและปริมาณปลาใช้เครื่องมืออุปกรณ์ดั้งเดิม ได้แก่ “Koam” ถุงกระสอบ ตะกร้า การชั่งน้ำหนักขายเป็นหน่วยกิโลกรัมนิยมในเมืองใหญ่ๆ เท่านั้น ราคาขายขึ้นอยู่กับการต่อรองของผู้ซื้อและผู้ขาย อำนาจการต่อรองพิจารณาจากสภาพคล่องทางการเงินและสภาพความสมบูรณ์ของสินค้าปลาที่นำมาขาย เนื่องจากบางครั้งอาจมีความเสียหายซึ่งเกิดจากสภาพการขนส่งและการจัดเก็บที่ไม่ดีพอ ซึ่งผู้ขายต้องยอมขายสินค้าในราคาที่ต่ำกว่าราคาตลาด ส่วนการค้าขายในเมืองใหญ่ๆ นั้น เป็นการขายแบบชั่งน้ำหนักมาตรฐาน ราคาขายมักจะสูงกว่าในตลาดแบบดั้งเดิม และอำนาจการต่อรองราคามักเป็นของผู้ขายซึ่งเป็นพ่อค้าคนกลาง ไม่ใช่ผู้ผลิตปลา

ในเรื่องของช่องทางการจัดจำหน่าย ส่วนใหญ่แล้วจะผ่านทางพ่อค้าคนกลาง (ระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภค) ซึ่งในบางครั้งเป็นผลทางด้านลบต่อผู้ผลิต ในตลาดที่อยู่ใกล้กับพื้นที่การผลิตนั้นชาวประมงพยายามจะขายสินค้าแบบอิสระเพื่อให้ได้ราคาที่ดีกว่า แต่ในความเป็นจริงแล้วอาจไม่ได้ราคาที่ดีเสมอไปเนื่องจากปลาได้รับความเสียหายจากการจัดเก็บและการขนส่งที่ไม่ดีพอ การค้าขายที่ได้ราคาดีมักเป็นการค้าขายในตลาดที่อยู่ไกลและมีปริมาณอุปสงค์ที่สูง ปลาที่ขนส่งไปจำหน่ายจะถูกแช่น้ำแข็งและขนส่งอย่างปลอดภัยโดยรถบรรทุกเพื่อนำไปขายยังตลาด ในรัฐ Red Sea มีแหล่งขายปลาที่รถบรรทุกนำไปลงอยู่ 3 แหล่งใหญ่ๆ ได้แก่ Swakin, Osife และ Mohamed Gol และมีพ่อค้าคนกลางมารับซื้อปลาไปจำหน่ายที่ตลาด Sigala market ซึ่งเป็นตลาดที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย ส่วนการส่งออกจำหน่ายยังต่างประเทศนั้นเป็นตลาดที่มีขนาดเล็กมาก ในปี 2012 มีมูลค่าอยู่ที่ 0.2 ล้านเหรียญสหรัฐเท่านั้น

การวิเคราะห์ขั้นปลายน้ำของห่วงโซ่คุณค่า

ในขั้นปลายน้ำของห่วงโซ่คุณค่าอุตสาหกรรมประมงนั้น สิ่งที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1. สินค้าประมงน้ำจืด/น้ำเค็ม

เนื่องจากซูดานเป็นประเทศที่มีทรัพยากรสัตว์น้ำอย่างอุดมสมบูรณ์ทั้งน้ำจืดและน้ำเค็ม จึงมีสินค้าประมงที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นปลา กุ้ง หอย ปู ล็อบสเตอร์ ปลิงทะเล เป็นต้น แต่ประชาชนซูดานไม่นิยมบริโภคสัตว์น้ำชนิดอื่นนอกเหนือจากปลา เนื่องจากเกี่ยวข้องกับข้อกำหนดทางด้านศาสนาอิสลาม ดังนั้นจากการจับปลาแบบลากอวนครั้งหนึ่งๆ จึงมีสินค้าสัตว์น้ำประเภทอื่นที่เหลือทิ้งเป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นโอกาสที่ดีและน่าสนใจสำหรับนักธุรกิจไทยที่จะเข้าไปลงทุนรับซื้อสินค้าประมงเหล่านี้แล้วนำไปแปรรูปหรือแช่แข็งเพื่อส่งจำหน่ายยังต่างประเทศ เช่น กลุ่มประเทศยุโรป เป็นต้น หรืออาจส่งจำหน่ายให้กับร้านอาหาร ภัตตาคารจีน หรือภัตตาคารของโรงแรมของต่างชาติที่เข้ามาลงทุนในซูดาน เนื่องจากลูกค้ากลุ่มนี้จะเป็นชาวต่างชาติที่นิยมการบริโภคอาหารทะเลเกือบทุกชนิด

2. สินค้าประมงแปรรูป

สินค้าประมงแปรรูปที่นิยมบริโภคในซูดาน ได้แก่ สินค้าประมงแปรรูปแบบพื้นบ้าน เช่น ปลาเค็มแห้ง ปลาหมักเกลือ เป็นต้น ส่วนสินค้าประมงแปรรูปแบบอุตสาหกรรมยังมีไม่มากนัก

3. ร้านอาหาร/ภัตตาคาร

ประกอบด้วยร้านอาหาร ภัตตาคาร ร้านค้าต่างๆ ที่นำสินค้าประมงทั้งน้ำจืดและน้ำเค็มมาปรุงอาหารเพื่อจำหน่ายในซูดาน ได้แก่

- ร้านอาหารทั่วไป
- ร้านอาหาร/ภัตตาคารจีนที่มาลงทุนในซูดาน
- ร้านอาหารหรือภัตตาคารของโรงแรมต่างชาติที่เข้ามาลงทุนในซูดาน

ซึ่งเมื่อมองในแง่ของโอกาสแล้ว ร้านอาหารและภัตตาคารเหล่านี้สามารถรับซื้อสัตว์น้ำหลากหลายชนิดจากชาวประมงเพื่อนำมาปรุงอาหารได้ โดยสัตว์น้ำบางชนิดสามารถนำมาปรุงเป็นอาหารที่มีราคาได้ เช่น ปู ล็อบสเตอร์ ปลิงทะเล เป็นต้น ซึ่งสามารถหาซื้อวัตถุดิบมาได้ในราคาไม่แพงเนื่องจากเป็นสิ่งที่ชาวซูดานไม่นิยมบริโภค และปล่อยทิ้งให้เน่าเสียไปเป็นจำนวนมาก

4. ตลาดส่งออกยังต่างประเทศ

ซูดานนับเป็นประเทศที่มีศักยภาพในการเป็นแหล่งรองรับการลงทุนและกระจายสินค้าของภาคเอกชนไทยไปยังประเทศอื่นๆ โดยเฉพาะในภูมิภาคแอฟริกาเนื่องจากซูดานเป็นสมาชิกองค์กรตลาดร่วมแห่งแอฟริกาตะวันออกและแอฟริกาตอนใต้ (Common Market for Eastern and Southern Africa : COMESA) ซึ่งมีประเทศสมาชิกทั้งสิ้น 19 ประเทศ และซูดานยังได้รับสิทธิ Generalized System of Preferences (GSP) ในการส่งสินค้าไปจำหน่ายยังสหภาพยุโรปอีกด้วย

แต่ปัจจุบันสินค้าประมงสำหรับส่งขายต่างประเทศของซูดานนั้นยังมีเพียงเล็กน้อยเนื่องจากยังขาดแคลนเรื่องของเทคโนโลยีการแปรรูปอาหารที่จะนำมาใช้ในการแปรรูปสินค้าส่งออก ดังนั้นจึงเป็นโอกาสอันดีของธุรกิจไทยซึ่งมีความชำนาญในด้านนี้จะเข้ามาลงทุนในธุรกิจอาหารประมงแปรรูปเพื่อส่งขายยังต่างประเทศได้

5. การคมนาคมขนส่ง

เนื่องจากซูดานมีเส้นทางคมนาคมขนส่งหลายเส้นทาง ทั้งทางถนนโดยรถยนต์ รถบรรทุก ทางรถไฟ ทางเรือ และเครื่องบิน สามารถเลือกขนส่งสินค้าได้ตามความสะดวก แต่อย่างไรก็ดีระบบถนนหนทางของซูดานยังไม่เจริญมากนัก ถนนที่อยู่นอกเมืองหลายสายเป็นถนนลูกรัง และไม่เรียบ บางแห่งเป็นหลุมเป็นบ่อ แต่สิ่งที่ทำให้ซูดานโดดเด่นกว่าประเทศอื่นในภูมิภาค เพราะซูดานมีด้านหนึ่งของประเทศติดกับชายฝั่ง ขณะที่มีประเทศเพื่อนบ้านเป็นประเทศที่ไม่มีทางออกสู่ทะเล (Landlocked) ถึง 4 ประเทศ จึงต้องเข้ามาใช้ท่าเรือของซูดานในการส่งออก ทั้งยังมี Port Sudan ซึ่งเป็นเมืองท่าที่รองรับการขนส่งสินค้าไปยังภูมิภาคตะวันออกกลางและประเทศอื่น ๆ ทั่วโลกด้วย และปัจจุบันนี้รัฐบาลซูดานกำลังพัฒนาในเรื่องของท่าเรือสำหรับอุตสาหกรรมเพิ่มเติม โดยจัดพื้นที่สำหรับท่าเรือแห่งใหม่ และทำการขุดร่องน้ำบริเวณชายฝั่งทะเลให้มีความลึกประมาณ 14 เมตรเพื่อรองรับการเป็นท่าเรือน้ำลึกแห่งใหม่สำหรับอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น แต่อย่างไรก็ดีบริเวณโดยรอบท่าเรือใหม่แห่งนี้ยังไม่มีโครงสร้างพื้นฐานอื่นๆ และระบบสาธารณูปโภคอื่นๆ รองรับ อาจยังต้องใช้เวลาในการปรับปรุงเพิ่มเติมระยะหนึ่ง

2. Market Environment: การวิเคราะห์ความเชื่อมโยงและสภาพแวดล้อมทางธุรกิจของอุตสาหกรรมด้วย Porter 5 Forces Model

รูปภาพที่ 6-3: การวิเคราะห์อุตสาหกรรมประมงด้วย Five Forces Model

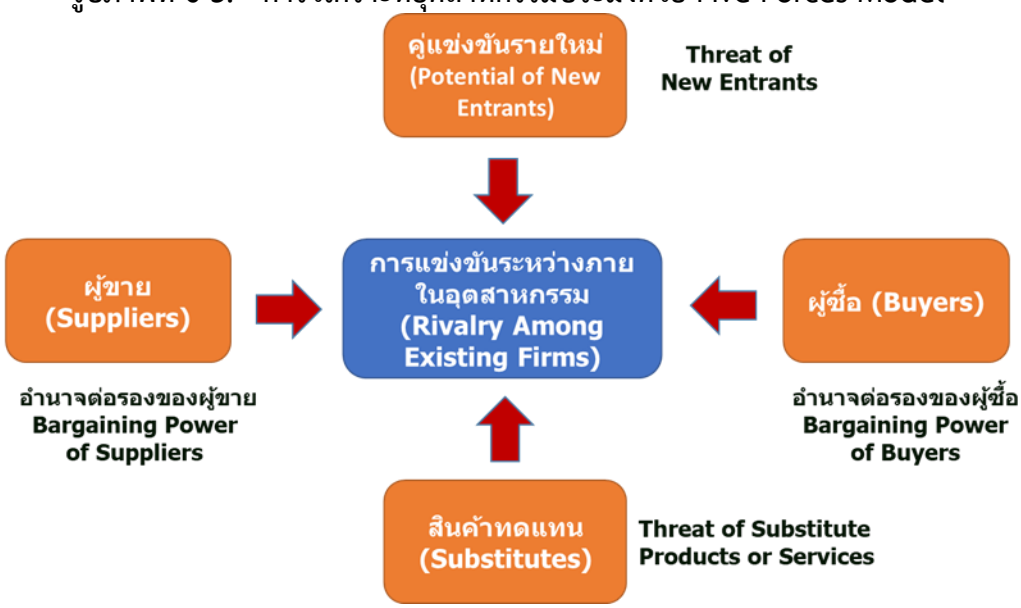

ที่มา : มูลนิธิ สวค.

การแข่งขันภายในตลาด

- อุตสาหกรรมประมงในซูดานส่วนใหญ่เป็นการทำประมงแบบพื้นบ้านดั้งเดิม ใช้เรือประมงขนาดเล็กเพื่อออกจับปลาบริเวณแนวปะการังที่ไม่ไกลจากฝั่ง และยังไม่ได้นำเทคโนโลยีรวมทั้งเครื่องมืออุปกรณ์ที่ทันสมัยมาใช้มากนัก บริษัทต่างชาติที่เข้ามาลงทุนทำประมงในซูดานมีอยู่บ้าง เช่น จากอียิปต์ แต่อย่างไรก็ดียังถือว่าการแข่งขันภายในตลาดยังไม่สูงมากนัก
- ผู้ประกอบการภาคเอกชนต่างๆ ที่เป็นผู้เล่นในอุตสาหกรรมนี้ยังมีไม่มาก เนื่องจากซูดานยังขาดแคลนเทคโนโลยีและความรู้เชิงขั้นตอน (Know-how) ในการเก็บรักษาสินค้าประมงที่จับมาได้ให้สามารถเก็บได้นานขึ้น รวมทั้งยังขาดแคลนเทคโนโลยีและความรู้เชิงขั้นตอนในการแปรรูปสินค้าอาหารประมงเพื่อเพิ่มมูลค่า และรักษาอายุการเก็บสินค้า ดังนั้นการแข่งขันในตลาดเชิงสินค้าประมงแปรรูปจึงยังมีไม่มาก
- การแข่งขันของนักลงทุนจากต่างประเทศขึ้นอยู่กับสถานการณ์ทางการเมืองและเศรษฐกิจของซูดาน ภายหลังการได้รับยกเลิกมาตรการคว่ำบาตรในปี 2017 ส่งผลให้มีการแข่งขันในตลาดที่สูงขึ้น แต่หากเกิดปัญหาการคว่ำบาตรอีกครั้ง หรือเกิดปัญหาความไม่มั่นคงทางการเมืองอาจส่งผลให้การแข่งขันของนักลงทุนจากต่างประเทศน้อยลง

อุปสรรคของผู้มาใหม่

- เนื่องจากรัฐบาลซูดานมีนโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมประมง จึงไม่เป็นการยากสำหรับการเข้ามาลงทุนสำหรับนักลงทุนต่างประเทศที่มีความรู้และเทคโนโลยีด้านนี้อยู่แล้ว แต่อาจมีปัญหาอยู่บ้างในการหาพันธมิตรทางธุรกิจที่ไว้ใจได้ ซึ่งในซูดานมีบริษัท GIAD Marine ซึ่งเป็นบริษัทประมงที่ใหญ่ที่สุดในซูดาน (เป็นองค์กรรัฐวิสาหกิจ โดยมีประธานาธิบดีดำรงตำแหน่งประธานบริษัท) และมีความมั่นคงปลอดภัย หากสามารถเข้าไปลงทุนโดยร่วมเป็นพันธมิตรกับ GIAD Marine ได้จะทำให้ได้รับความมั่นคงและได้รับสิทธิประโยชน์หลายด้าน เช่น ด้านการนำเข้าเครื่องจักร การยกเว้นภาษี ช่องทางการจัดจำหน่าย เป็นต้น
- การจะเข้ามาเป็นผู้เล่นใหม่ในอุตสาหกรรมนี้ ผู้ที่จะเข้ามาเล่นควรทำการศึกษาเกี่ยวกับกฎหมายและข้อกำหนดเกี่ยวกับสิทธิในการจับปลาให้ชัดเจนจากทางรัฐบาลซูดาน รวมทั้งเขตน่านน้ำที่ได้รับสิทธิเพื่อมิให้เกิดประเด็นความขัดแย้งทางด้านกฎหมาย
- เนื่องจากประชากรซูดานนับถือศาสนาอิสลามเป็นหลัก และมีความเคร่งครัดในศาสนา ไม่นิยมบริโภคสัตว์ประมงอื่นที่ไม่ใช่ปลา ดังนั้นหากผู้ที่ต้องการเข้ามาเป็นผู้เล่นใหม่ในอุตสาหกรรมอาหารประมงแปรรูปเพื่อส่งขายในซูดาน อาจผลิตขายได้เพียงปลาและจำเป็นต้องผลิตอาหารให้ได้ตามมาตรฐานฮาลาล รวมทั้งควรให้ได้ตามมาตรฐานสากลด้วย ส่วนสินค้าประมงอื่น เช่น กุ้ง ปู หอย ล็อบสเตอร์ อาจผลิตเพื่อส่งขายให้ร้านอาหารหรือโรงแรมต่างชาติที่เข้ามาลงทุนในซูดาน หรือผลิตเพื่อส่งขายต่างประเทศ

อำนาจต่อรองของผู้บริโภค

- ผู้บริโภคที่เป็นประชากรซูดาน สามารถเลือกซื้อสินค้าประมงภายในประเทศได้ง่ายและราคาไม่แพง โดยเฉพาะในพื้นที่ที่อยู่ใกล้กับท่าเรือและแหล่งหาปลา เนื่องจากซูดานมีแหล่งการทำประมงทั้งน้ำจืดและน้ำเค็มที่อุดมสมบูรณ์ ดังนั้นจึงมีอำนาจต่อรองค่อนข้างสูง

อำนาจต่อรองของผู้ผลิต

- เนื่องจากวัตถุดิบสดด้านการประมงในซูดานมีอย่างอุดมสมบูรณ์ หลากหลายชนิด ราคาไม่แพง และสามารถหาซื้อได้ง่าย ผู้ผลิตโดยเฉพาะชาวประมงจึงมีอำนาจต่อรองปานกลาง
- ในแง่ของผู้ผลิตด้านเทคโนโลยีการทำประมง การจับปลา และเรือประมงที่ทันสมัย ในซูดานยังมีไม่มาก จัดได้ว่ายังขาดแคลน ส่วนใหญ่เป็นการทำประมงแบบพื้นบ้านโดยใช้เรือประมงขนาดเล็ก อีกทั้งรัฐบาลซูดานมีนโยบายสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมประมงและต้องการสนับสนุนให้ต่างชาติเข้ามาลงทุนเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีของซูดานไปด้วย ดังนั้นอำนาจต่อรองของผู้ผลิตในแง่เทคโนโลยีนี้จึงค่อนข้างสูง

สินค้าทดแทน

- สินค้าอาหารประมงนำเข้าจากต่างประเทศ
- สินค้าอาหารประมงจากคู่แข่งที่เป็นบริษัทลงทุนจากต่างประเทศที่จะเข้ามาลงทุนในอุตสาหกรรมประมงในซูดานเช่นกัน

3. SWOT Analysis : การวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนของอุตสาหกรรมประมงในประเทศซูดาน

Strength	Weakness
● มีแหล่งพันธุ์สัตว์น้ำจำนวนมาก ที่แม่น้ำไนล์ และ Red Sea ● มีความอุดมสมบูรณ์ด้านการประมงทั้งน้ำจืดและประมงทางทะเล ● แหล่งที่ตั้งสามารถเป็นจุดกระจายสินค้าต่อไปยังตะวันออกกลางได้ ● มีพันธุ์ปลาน้ำจืดที่สามารถเพาะเลี้ยงได้ เช่น ปลานิล ● สัตว์น้ำอื่น เช่น ปู ล็อบสเตอร์ กุ้ง ปลิงทะเล มีเป็นจำนวนมาก ● มีบริษัทของรัฐ (GIAD) ที่สามารถเป็นพันธมิตรทางธุรกิจได้อย่างดี	● โครงสร้างพื้นฐานยังไม่พร้อม เช่น ไฟฟ้า ชลประทาน ถนนหนทางหลายสายที่ยังขรุขระ เป็นต้น ● การขาดแคลนน้ำในบางภูมิภาค เป็นบางช่วงเวลา ● โรงผลิตน้ำแข็งและห้องเย็นมีจำนวนน้อย ● ขาดเทคโนโลยีการถนอมอาหารสดและการแปรรูป ● เทคโนโลยีด้านการทำประมงยังไม่สูง ประมงน้ำเค็มส่วนใหญ่ใช้เรือขนาดเล็ก และเป็นแบบพื้นบ้าน
Opportunity	**Threat**
● มีการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางสัตว์น้ำอยู่น้อย มีคู่แข่งไม่มาก ● เทคโนโลยีในอุตสาหกรรมไม่สูงนัก และมีโอกาสในการพัฒนาอุตสาหกรรมต่างๆในส่วนต้นและปลายน้ำ เช่น ห้องเย็น โรงงานแปรรูป และอาหารสัตว์เลี้ยง เป็นต้น ● มีความเชื่อถือเทคโนโลยีการประมงของประเทศไทย ● ภาครัฐให้การสนับสนุน และมีมาตรการส่งเสริม ● โอกาสการเพาะเลี้ยงประมงน้ำจืดมีมาก ● อาหารทะเลอื่นๆ นอกจากปลามีปริมาณมาก ราคาไม่สูง	● มีกฎระเบียบของภาครัฐมีความซับซ้อน ● เทคโนโลยีด้าน Logistic สำหรับอาหารสดและเวลาในการขนส่งเนื่องจากพื้นที่กว้าง ● ในประเทศนิยมบริโภคอาหารสด และไม่นิยมสัตว์น้ำอื่นๆนอกจากปลา ● การโอนเงินระหว่างประเทศมีข้อจำกัด

4. Production technology gap : การวิเคราะห์เทคโนโลยีการผลิตของอุตสาหกรรมระหว่างเทคโนโลยีของอุตสาหกรรมประมงในประเทศซูดานกับประเทศไทย

รูปภาพที่ 6-4: Production technology gap : การวิเคราะห์เทคโนโลยีการผลิตของอุตสาหกรรมระหว่างเทคโนโลยีของอุตสาหกรรมประมงในประเทศซูดานกับประเทศไทย

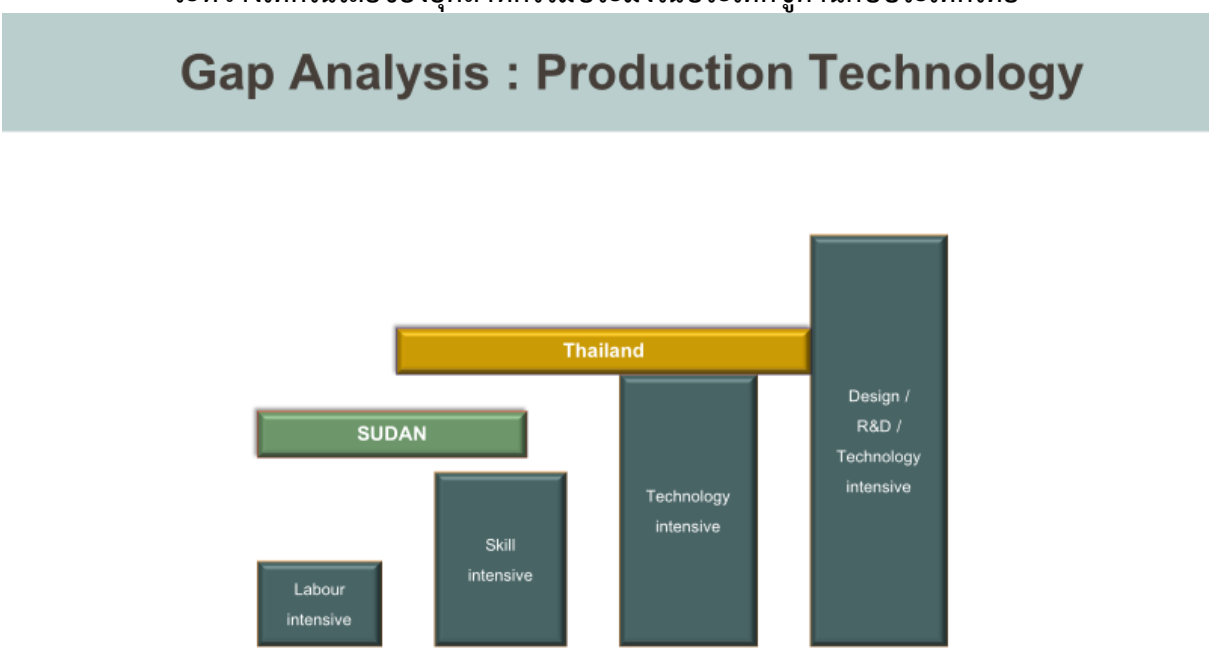

ที่มา : มูลนิธิ สวค.

ซึ่งพบว่าเทคโนโลยีของทั้ง 2 ประเทศที่ทั้งส่วนที่เหมือนกันและแตกต่างกันโดยประเทศไทยมีการนำเทคโนโลยีที่มีความทันสมัยเข้ามาใช้ในอุตสาหกรรมมากกว่าในซูดาน จึงเป็นโอกาสของนักธุรกิจไทยที่จะนำเทคโนโลยีการผลิตที่มีความก้าวหน้าเข้ามาลงทุนดำเนินธุรกิจในซูดานได้ โดยเฉพาะในด้านเทคโนโลยีในการจับสัตว์น้ำ การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ปัจจัยสนับสนุนด้านการเก็บรักษาความสดของสัตว์น้ำ และการแปรรูปสัตว์น้ำ

5. สิทธิประโยชน์ / กฎระเบียบ

รัฐบาลซูดานได้เพิ่มนโยบายเพื่อสนับสนุนการลงทุน กระตุ้นการลงทุนในซูดานให้มากขึ้น ดังนี้

- มาตรการส่งเสริมการลงทุน โดยรูปแบบการส่งเสริมจะเป็นการให้สิทธิประโยชน์สำหรับการลงทุนในเขต Free Zone, Free market สำหรับกิจการที่อยู่ในเขต Suakin Free Zone และ Aljaily Free Zone
- สิทธิประโยชน์ทางภาษีที่ได้รับ ได้แก่
  1) ยกเว้นภาษีนิติบุคคลเป็นระยะเวลา 15 ปี
  2) ยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา
  3) ยกเว้นภาษีนำเข้าและส่งออก สำหรับสินค้าที่ผลิตในเขต Free Zone
- สิทธิประโยชน์อื่นๆ ได้แก่ เงินทุนและกำไรที่ได้จากการลงทุนในเขต Free Zone สามารถโอนออกได้อย่างเสรี จากซูดานไปยังประเทศต่างๆ ผ่านธนาคารที่อยู่ในเขต Free Zone

6. **รูปแบบและกลยุทธ์การลงทุนที่เหมาะสมต่ออุตสาหกรรมประมงในประเทศซูดาน** โดยทางทีมวิเคราะห์ได้จัดทำข้อเสนอแนะกลยุทธ์ที่เหมาะสมต่อการลงทุนทางธุรกิจสำหรับอุตสาหกรรมประมงในซูดาน โดยแบ่งกลยุทธ์ออกเป็น 3 ด้าน ใน 3 ช่วงเวลา ดังนี้

ช่วงเวลา กลยุทธ์	ช่วงเริ่มต้นการลงทุน ระยะเวลาประมาณ 1 – 2 ปี	ช่วงขยายธุรกิจ ระยะเวลาประมาณ 2 – 3 ปี	ช่วงดำเนินธุรกิจที่มั่นคง หลังจากมีเสถียรภาพด้านการลงทุน
1.1 รูปแบบการลงทุน	Joint Venture และทำความร่วมมือกับภาครัฐ GIAD	เพิ่มสัดส่วนการถือหุ้นของ Joint Venture	รูปแบบหลัก Greenfield และ Joint Venture
	สร้างความสัมพันธ์อันดีกับ GIAD และชุมชนโดยรอบ	เริ่มลงทุนในรูปแบบ Greenfield ใน EPZ	ลงทุนร่วมกับ GIAD ในโครงการอื่นๆ
1.2 ด้านกลยุทธ์การลงทุนในอุตสาหกรรม	เข้าลงทุนโดยหาพันธมิตรท้องถิ่น เช่น GIAD ในการขอสัมปทานต้นน้ำของอุตสาหกรรม เช่น พื้นที่ทำการประมง, อุปกรณ์สำหรับการประมงน้ำจืด และน้ำเค็ม เป็นต้น หรือการลงทุนในส่วนของกลางน้ำ เช่น ห้องเย็น เป็นต้น	ขยายการลงทุนด้านการผลิตอุตสาหกรรมต้นน้ำที่มีมูลค่าสูงขึ้น เช่น อาหารและยาสำหรับสัตว์น้ำ สายพันธุ์สัตว์น้ำ เป็นต้น และหรืออุตสาหกรรมปลายน้ำ เช่น ร้านอาหาร และ การแปรรูปอาหารจากสัตว์น้ำเพื่อการส่งออก เป็นต้น โดยเพิ่มสัดส่วนการถือหุ้นใน JV และหรือ Greenfield ในเขต EPZ เป็นต้น	=> Strategic Partner ที่ไว้วางใจกัน ได้ => ขยายการลงทุนในธุรกิจที่มีมูลค่าสูงขึ้น ใน Value Chain ในอุตสาหกรรมประมง เพื่อเพิ่ม Value และความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ เช่น ร้านอาหารอาหารกึ่งสำเร็จรูป เพื่อส่งขายทั้งในและต่างประเทศ เป็นต้น
1.3 สถานที่ลงทุน	บริเวณใกล้เคียงกับการทำประมงน้ำจืด หรือชายฝั่งในกรณีมีพันธมิตรที่จัดหาพื้นที่ได้	เขตเศรษฐกิจพิเศษ (EPZ) นอกเขต EPZ ในกรณีมีพันธมิตรที่จัดหาพื้นที่ที่มีน้ำเพียงพอได้	เขตเศรษฐกิจพิเศษ (EPZ) นอกเขต EPZ ในกรณีมีพันธมิตรที่จัดหาพื้นที่ที่มีน้ำเพียงพอได้
2.1 เป้าหมายกลุ่มตลาดและลูกค้า	การส่งเสริมการประมงภายในซูดาน และการส่งออกไปยังตะวันออกกลางและ EU	การส่งเสริมการประมงภายในซูดาน และการส่งออกไปยังตะวันออกกลางและ EU กลุ่มโรงแรมหรือสถานที่ท่องเที่ยว	การส่งเสริมการประมงภายในซูดาน และการส่งออกไปยังตะวันออกกลางและ EU กลุ่มโรงแรมหรือสถานที่ท่องเที่ยว
2.2 กลยุทธ์การสร้างข้อได้เปรียบ	เน้นด้านการเก็บรักษาและการแปรรูปให้สามารถเก็บรักษาความสดให้ได้ยาวนานขึ้น	เน้นด้านการเก็บรักษาและการแปรรูปให้มีคุณภาพสูงขึ้น และส่งเสริมตลาดการส่งออกมากขึ้น	พัฒนาการแปรรูปให้มีผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายขึ้น
3.1 กลยุทธ์ด้านการบริหารจัดการแรงงาน	ต้นทุนแรงงานค่อนข้างต่ำ	ต้นทุนแรงงานค่อนข้างต่ำ	ต้นทุนแรงงานค่อนข้างต่ำ และให้โอกาสเติบโตแก่พนักงานท้องถิ่น
	ควรฝึกอบรมความรู้ด้านการใช้เทคโนโลยี	เริ่มถ่ายทอดองค์ความรู้ และให้โอกาสเติบโตแก่พนักงานท้องถิ่น	สร้างระบบบริหารจัดการ โดยจัดทีมเข้าตรวจเช็คปัจจัยต่างๆที่ Setup ไว้

ช่วงเวลา กลยุทธ์	ช่วงเริ่มต้นการลงทุน ระยะเวลาประมาณ 1 – 2 ปี	ช่วงขยายธุรกิจ ระยะเวลาประมาณ 2 – 3 ปี	ช่วงดำเนินธุรกิจที่มั่นคง หลังจากมีเสถียรภาพด้านการลงทุน
3.2 กลยุทธ์ด้านเทคโนโลยีในอุตสาหกรรม	เน้นการผลิตที่ใช้แรงงานประเภท Non Skill เป็นหลัก	พัฒนาฝีมือแรงงานเพื่อยกระดับให้เป็น Semi Skill และเริ่มนำเทคโนโลยีเข้ามาเริ่มใช้ในบางส่วน	พัฒนาฝีมือแรงงานเพื่อยกระดับให้เป็น Skill และนำเทคโนโลยีการแปรรูปที่ทันสมัยขึ้นเข้ามาใช้ควบคู่ไปกับส่วนที่ใช้แรงงานคน
3.3 กลยุทธ์ด้านการเงิน	แบ่งส่วนแบ่งรายได้เป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1. ส่วนแบ่งจากกำไรสู่ผู้ถือหุ้น และการลงทุนต่อเนื่อง 2. โอนเงินส่วนของกำไรกลับประเทศได้โดยผ่าน International Bank	แบ่งส่วนแบ่งรายได้เป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1. ส่วนแบ่งจากกำไรสู่ผู้ถือหุ้น และการลงทุนต่อเนื่อง 2. โอนเงินส่วนของกำไรกลับประเทศได้โดยผ่าน International Bank 3. ค่าบริหารจัดการช่องทางจัดจำหน่ายและการบริการลูกค้าในต่างประเทศ โดยให้ลูกค้าชำระตรงสู่บริษัทผู้ลงทุน	แบ่งส่วนแบ่งรายได้เป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1. ส่วนแบ่งจากกำไรสู่ผู้ถือหุ้น และการลงทุนต่อเนื่อง 2. โอนเงินส่วนของกำไรกลับประเทศได้โดยผ่าน International Bank 3. ค่าบริหารจัดการช่องทางจัดจำหน่ายและการบริการลูกค้าในต่างประเทศ โดยให้ลูกค้าชำระตรงสู่บริษัทผู้ลงทุน

ทั้งนี้รายละเอียดอื่นๆ ที่เป็นข้อแนะนำสำหรับการลงทุนจะปรากฏในบทที่ 7

การลงทุนในอุตสาหกรรมประมงในประเทศซูดานยังมีโอกาสอย่างมาก เนื่องจากซูดานยังมีโอกาสและทรัพยากรสัตว์น้ำที่หลากหลายซึ่งเป็นต้นน้ำในห่วงโซ่มูลค่าของอุตสาหกรรมประมงอยู่จำนวนมาก แต่ขาดเทคโนโลยีที่ช่วยส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำประมง หลายประการ อาทิ เทคโนโลยีการจับสัตว์น้ำ อุปกรณ์สำหรับการประมงน้ำจืดและน้ำเค็ม เทคโนโลยีการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เทคโนโลยีการจัดเก็บของสดและการแปรรูปสัตว์น้ำ เป็นต้น อีกทั้งทางภาครัฐให้การสนับสนุนผู้ประกอบการต่างชาติให้เข้ามาลงทุนในอุตสาหกรรมดังกล่าวของประเทศ โดยการจัดมาตรการต่างๆ ให้เอื้อต่อการเข้ามาลงทุนและเป็นที่ดึงดูดใจของนักลงทุน ทั้งในแง่ของการสนับสนุนทางภาษี การร่วมเป็นพันธมิตรทางธุรกิจ โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ อย่างไรก็ตามสำหรับการลงทุนในอุตสาหกรรมประมงในซูดาน มีปัจจัยที่ต้องเตรียมแผนการจัดการให้รัดกุม เช่น การขนส่ง การพัฒนาพันธมิตรทางธุรกิจ และกฎระเบียบต่างๆ เป็นต้น

ทั้งนี้ทางทีมที่ปรึกษาเสนอแนะให้เริ่มการลงทุนในรูปแบบ Joint Venture และทำความร่วมมือกับ GIAD ซึ่งเป็นบริษัทที่ภาครัฐให้การสนับสนุน โดยเน้นจุดเด่นด้านเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและแปรรูป โดยในช่วงเริ่มต้นจำเป็นต้องสรรหาพันธมิตรในพื้นที่เพื่อการประสานงานต่างๆ กับหน่วยงานภายในประเทศและช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเข้าถึงแหล่งวัตถุดิบต่างๆ โดยการลงทุนในซูดานจะมีมาตรการส่งเสริมการลงทุนในแต่ละอุตสาหกรรมที่แตกต่างกัน โดยสามารถศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมได้จากบทที่ 3 เป็นต้น และการร่วมลงทุนกับพันธมิตรธุรกิจดังกล่าวทางทีมที่ปรึกษาเสนอแนะให้ใช้วิธีร่วมลงทุน (Joint Venture) กับบริษัท GIAD โดยเน้นจุดเด่นในด้านการเก็บรักษาและการแปรรูปให้สามารถเก็บรักษาความสดให้ได้ยาวนานขึ้น เช่น เทคโนโลยีห้องเย็น และเทคโนโลยีในการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสัตว์น้ำ เป็นต้น นอกจากนี้ซูดานยังเป็นช่องทางในการกระจายสินค้าเข้าสู่ประเทศซาอุดิอาระเบียและประเทศใกล้เคียงได้

นอกจากนี้ นักลงทุนควรวางแผนการขยายการลงทุนและการถอนทุนในด้านต่างๆ เป็นการสำรองไว้เพื่อให้สามารถปรับเปลี่ยนกลยุทธ์การลงทุนได้ทันท่วงทีตามสถานการณ์ที่แปรเปลี่ยนไป ดังเช่นตัวอย่างการวางกลยุทธ์ด้านต่างๆในแต่ละช่วงเวลาของธุรกิจที่จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในเบื้องต้นที่ระบุรายละเอียดกลยุทธ์ด้านต่างๆ ไว้โดยสังเขป โดยอุตสาหกรรมประมงในซูดานนี้ควรเน้นกลยุทธ์ในด้านการเก็บรักษาและการแปรรูปให้สามารถเก็บรักษาความสดและคุณภาพได้ยาวนานขึ้น รวมทั้งการพัฒนาอาหารสัตว์เลี้ยงสำหรับการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การพัฒนามาตรฐานสินค้า และการพัฒนาความสัมพันธ์กับพันธมิตรทางธุรกิจ ให้มีความรัดกุม ซึ่งจะส่งผลต่อการขยายธุรกิจในลำดับต่อไปเป็นอย่างมาก

6.2 อุตสาหกรรมอาหารแปรรูป

ซูดานถูกจัดให้เป็นประเทศที่มีรายได้ต่ำจนถึงปานกลาง (lower-middle-income country) และมีการพัฒนาด้านทรัพยากรมนุษย์อยู่ในเกณฑ์ต่ำ ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศยากจน โดยเมื่อจัดอันดับแล้วพบว่า Human Development Index เป็นอันดับที่ 167 จาก 188 ประเทศทั่วโลก[7] ภายหลังการแยกประเทศกันกับซูดานใต้เมื่อปี 2011 ส่งผลให้ทรัพยากรน้ำมันลดลงและทำให้รายได้ของประเทศลดลงไปด้วย นอกจากนั้นแล้วซูดานยังประสบปัญหาความขัดแย้งระหว่างประเทศกับซูดานใต้มาเป็นระยะๆ ถึงแม้ว่าจะมีสัญญาสงบศึกกันแล้วก็ตาม ยังพบว่ามีการสู้รบกันเป็นระยะในรัฐ Darfur รัฐ South Kordofan รัฐ Blue Nile

[7] World Food Programme (2017).

และเขตพื้นที่ Jebel Marra ส่งผลให้เกิดการอพยพย้ายที่อยู่ของประชากรเพื่อลี้ภัยกันอย่างมากมาย โดยมีการอพยพครั้งใหญ่เมื่อปี 2016 ซึ่งเกิดจากปัญหาความขัดแย้งในเขตพื้นที่ Jebel Marra โดยมีประชากรของซูดานใต้อพยพมายังซูดานเป็นจำนวนมาก และส่งผลต่อเรื่องความมั่นคงทางอาหาร ประชากรขาดแคลนอาหารสำหรับการบริโภคเป็นจำนวนมาก

นอกจากปัญหาทางการเมืองของประเทศแล้ว ปรากฏการณ์เอลนีโญ (The El Niño weather phenomenon) ยังส่งผลต่อสภาพอากาศทำให้เกิดความแห้งแล้งและภัยธรรมชาติในหลายๆ พื้นที่ ทำให้พืชผลการเกษตรต่างๆ มีผลผลิตตกต่ำและไม่เพียงพอต่อการบริโภคของประชากร และกระทบต่อปัญหาการขาดแคลนอาหารของประเทศมากยิ่งขึ้น ซูดานจึงถูกจัดเป็นหนึ่งในประเทศผู้ขาดแคลนอาหารมากที่สุดของโลก

ปัจจัยหลักที่มีผลต่อเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ของประชากรซูดาน รวมไปถึงระบบตลาดสินค้าอาหารหลักสำหรับการบริโภค ได้แก่ เขตสภาพภูมิอากาศในแต่ละพื้นที่ ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองการทหารที่มีมายาวนาน และความไม่เสถียรของเศรษฐศาสตร์มหภาค

ภาคการเกษตรกรรมและปศุสัตว์เป็นปัจจัยสำคัญต่อเศรษฐกิจของซูดาน (นอกเหนือจากน้ำมันซึ่งมีมากในซูดาน) โดยมีสัดส่วนในผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product : GDP) สูงถึงร้อยละ 35-40 อุตสาหกรรมปศุสัตว์มีสัดส่วนประมาณครึ่งหนึ่งของผลผลิตด้านเกษตรกรรมทั้งหมด และคิดเป็นร้อยละ 19.8 ของ GDP ของประเทศ ในส่วนของตลาดภายในประเทศนั้นอุตสาหกรรมปศุสัตว์เป็นสิ่งหลักของสินค้าอุปโภคบริโภคทางการเกษตรและเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญของซูดาน โดยสินค้าปศุสัตว์จากแกะมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 80 ของสินค้าปศุสัตว์ส่งออกทั้งหมด[8]

จึงกล่าวได้ว่าซูดานมีการพัฒนาขึ้นเป็นอย่างมากในเรื่องของเกษตรกรรมและปศุสัตว์ดังจะเห็นได้จากการจัดทำแผนพัฒนาชาติเพื่อการลดปัญหาความยากจนและหิวโหย ซึ่งมีแผน Interim Poverty Reduction Strategy Paper (I-PRSP) และ the Five-year Program for Economic Reforms ที่จัดตั้งขึ้นในเดือนธันวาคมปี 2014

พืชผลทางการเกษตรที่เป็นอาหารหลักในการบริโภคของชาวซูดานได้แก่ ข้าวฟ่าง (Sorghum และ Millet) และข้าวสาลี[9] จากตารางที่ 6-7 ซึ่งเป็นข้อมูลปี 2009-2014 จะเห็นได้ว่าในภาพรวมแล้วซูดานประสบปัญหาการขาดแคลนทางด้านอาหารหลักในช่วงหลายปีที่ผ่านมา และมีปริมาณการนำเข้าข้าวสาลีจากต่างประเทศในปริมาณที่เพิ่มขึ้นเพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการบริโภคภายในประเทศ ส่วนข้าวฟ่าง (Sorghum) นั้นมีมากเกินความต้องการบริโภค การนำเข้าข้าวสาลีนั้นเป็นการนำเข้าเพื่อการบริโภคของประชากร ส่วนข้าวโพด (Maize) นั้นนำเข้าเพื่อการทำปศุสัตว์เป็นหลัก แต่อย่างไรก็ดีการนำเข้าสินค้าธัญพืชจากต่างประเทศนี้ก็ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการบริโภคภายในประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปีที่ผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ แม้ว่าจะมีการนำเข้าทั้งในแง่ของการซื้อจากต่างประเทศและการบริจาคเพื่อเป็นการช่วยเหลือจากต่างประเทศแล้วก็ตาม การนำเข้าสินค้าส่วนใหญ่จะผ่านเข้าทาง Port Sudan แล้วเข้าสู่เมือง Khartoum ก่อนที่จะกระจายสู่ส่วนต่างๆ ของประเทศ

[8] The World Bank (2013).

[9] Famine Early Warning Systems Network (FEWS NET) (2015).

ตารางที่ 6-7: สินค้าอุปโภคบริโภคของซูดาน (Sudan commodity balance sheet, 1,000s MT) ระหว่างปี 2009 – 2014

Element	All cereals	Sorghum	Millet	Maize	Wheat	Rice
Commodity availability						
Total local availability	**4,587**	**3,285**	**595**	**39**	**643**	**25**
Opening stocks	490	173	12	0	305	0
Production	4,097	3,112	584	39	338	25
Commercial imports	1,664	0	0	0	1,615	49
Commodity utilization						
Total utilization	**6,000**	**3,355**	**607**	**45**	**1,919**	**73**
Food	5,151	2,645	528	36	1,871	70
Feed and Seed	391	316	46	6	21	2
Post-harvest losses	350	286	32	4	27	1
Export	108	108	0	0	0	0
Import gap						
Import requirements	**1,342**	**0**	**12**	**6**	**1,276**	**48**

ที่มา : Famine Early Warning Systems Network (FEWS NET) (2015). Estimates based on 2009/10- 2013/14 ACFSAM reports and complementary information from the Ministry of Agriculture and Irrigation Food Security Technical Secretariat (FSTS), the Strategic Reserve Corporation (SRC), Bank of Sudan, and other key informants.

ศูนย์กลางการบริโภคอาหารที่ใหญ่ที่สุดของซูดานคือรัฐ Khartoum ซึ่งมีจำนวนประชากรสูงถึง 1 ใน 4 ของประเทศ ดังแสดงในตารางที่ 6-8 และเนื่องจากปริมาณการผลิตอาหารที่มีจำกัดใน Khartoum ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองของ Khartoum เกือบทั้งหมดจึงต้องพึ่งพาการจัดหาอาหารบริโภคจากตลาด อัตราการเพิ่มขึ้นของประชากรในเขตเมืองของซูดานสูงขึ้นเรื่อยๆ เนื่องมาจากปัญหาการปะทะกันของทหารในหลายเขตพื้นที่เป็นระยะเวลานานกว่าสิบปี เช่น รัฐ Darfur, South Kordofan และ Blue Nile ประกอบกับปัญหาภัยธรรมชาติและความแห้งแล้ง ซึ่งส่งผลให้ประชากรอพยพย้ายถิ่นฐานเข้ามาอาศัยในเขตเมืองมากขึ้น

ตารางที่ 6-8: แสดงปริมาณการบริโภคอาหารธัญพืชโดยเฉลี่ยของประชากรซูดานในรัฐต่างๆ (1,000s MT)

State	Total cereal production (1,000s MT 5-yr avg.)	Total population (1,000s) a/	Total cereal requirement b/	Net surplus (1,000s MT)
Gedaref	667	1,739	253.90	413.11
Sennar	374	1,580	230.68	143.32
S Kordofan	360	1,812	264.55	95.45
Gezira	696	4,285	625.61	70.39
Wh Nile	349	2,087	304.70	44.30
Blue Nile	152	966	141.04	10.96
Northern	129	814	118.84	10.16
W Kordofan	N/A	N/A	N/A	N/A
W Darfur	152	1,530	223.38	-71.38
R Nile	101	1,309	191.11	-90.11
Kassala	132	2,134	311.56	-179.56

State	Total cereal production (1,000s MT 5-yr avg.)	Total population (1,000s) a/	Total cereal requirement b/	Net surplus (1,000s MT)
Red Sea	8	1,367	199.58	-191.58
N Kordofan	221	3,074	448.80	-227.80
N Darfur	97	2,231	325.73	-228.73
S Darfur	442	4,701	686.35	-244.35
Khartoum	20	6,535	954.11	-934.11
National	**4,153**	**36,164**	**5,278.00**	**-1126.94**

ที่มา : Famine Early Warning Systems Network (FEWS NET) (2015).

ประชากรในเขตเมืองที่เพิ่มสูงขึ้นนี้ส่งผลให้มีการบริโภคอาหารภายในประเทศที่สูงขึ้นด้วยและมีแนวโน้มการบริโภคข้าวสาลีที่ใช้ทำขนมปังและพาสต้าในอัตราที่สูงขึ้นกว่าอาหารหลักประเภทอื่น สืบเนื่องมาจากรูปแบบการบริโภคอาหารที่เปลี่ยนแปลงไปของประชากรในเขตแอฟริกาทางตอนใต้ของซาฮาร่า

และนอกจากนี้ยังมีการคาดการณ์ว่าภายในไม่กี่ปีข้างหน้านี้จากการที่มีการย้ายถิ่นเข้ามาอาศัยในเขตเมืองกันมากขึ้น (ประกอบไปด้วย Khartoum, Wad Madani และ Kosti เป็นต้น) ร้อยละ 90 ของจำนวนประชากรใหม่เหล่านี้จะเปลี่ยนรูปแบบการบริโภคอาหารหลักจากเดิมที่มีการบริโภคทั้งข้าวฟ่างและข้าวสาลีมาเป็นการบริโภคข้าวสาลีสำหรับทำขนมปังเป็นอาหารหลักเพียงอย่างเดียว โดยจะเห็นได้จากตัวเลขปริมาณการนำเข้า การจัดเก็บ การแปรรูป และการบริโภคข้าวสาลีที่สูงขึ้นในเมืองหลักๆ ของซูดาน

ในพื้นที่อื่นของซูดานที่มีปัญหาการขาดแคลนอาหาร ได้แก่ รัฐ North และ South Darfur ในทางภาคตะวันตกของซูดาน สืบเนื่องมาจากปัญหาการปะทะกันของทหารในเขตพื้นที่เหล่านั้นเป็นเวลาต่อเนื่องยาวนาน ทำให้กระทบต่อพื้นที่การเพาะปลูก ในพื้นที่เหล่านี้ประชากรนิยมบริโภคข้าวฟ่าง (Millet) เป็นอาหารหลัก รองลงมาได้แก่ ข้าวฟ่าง (Sorghum) และข้าวสาลี การทดแทนกันของสินค้าอุปโภคบริโภคขึ้นอยู่กับราคาและการหาได้ในท้องตลาดเป็นหลัก ในพื้นที่สองรัฐนี้ สินค้าอาหารสำหรับการบริโภคขึ้นกับการซื้อขายกับพื้นที่ภาคกลางและภาคตะวันตกของซูดานเป็นหลัก ข้าวสาลีส่วนใหญ่จะนำเข้าจากต่างประเทศ เมล็ดธัญพืชนำเข้าจากประเทศเพื่อนบ้านได้แก่ชาด และนอกจากนี้ยังมีการบริจาคเพื่อการช่วยเหลือจากนานาชาติอีกด้วย

ในพื้นที่ภาคกลางของซูดาน รัฐ North Kordofan ซึ่งตั้งอยู่ในเขตที่มีศักยภาพต่ำ ตลาดสินค้าอุปโภคบริโภคหลักจะมาจากภาคกลางของซูดานและจากจุดเชื่อมต่อการค้าระหว่างภาคตะวันออกและภาคตะวันตกของซูดาน ส่วนในรัฐ Northern ที่มีประชากรไม่หนาแน่นและเป็นพื้นที่ที่มีผลผลิตต่ำมีปริมาณอาหารหลักที่เพียงพอสำหรับการเลี้ยงชีพโดยมีข้าวสาลีเป็นอาหารหลัก ในพื้นที่ประชากรหนาแน่นในรัฐ Kassala ซึ่งเป็นจุดเชื่อมต่อหลักสำหรับสินค้าและผู้คนระหว่างซูดานและประเทศเพื่อนบ้านได้แก่เอริเทรียมีปริมาณอาหารหลักสำหรับการบริโภคในท้องถิ่นที่เพียงพอและสามารถส่งไปช่วยเหลือยังรัฐเพื่อนบ้าน ได้แก่ รัฐ Gedaref, Gezira และ Sennar ส่วนรัฐ Red Sea และ รัฐ River Nile นั้นการจัดหาอาหารสำหรับการบริโภคขึ้นกับตลาดภายในประเทศและตลาดต่างประเทศเป็นหลัก

1. การวิเคราะห์ความเชื่อมโยงและสภาพแวดล้อมทางธุรกิจของอุตสาหกรรมอาหาร ด้วยห่วงโซ่มูลค่า (Value Chain)

รูปภาพที่ 6-5: ห่วงโซ่มูลค่าอุตสาหกรรมอาหาร

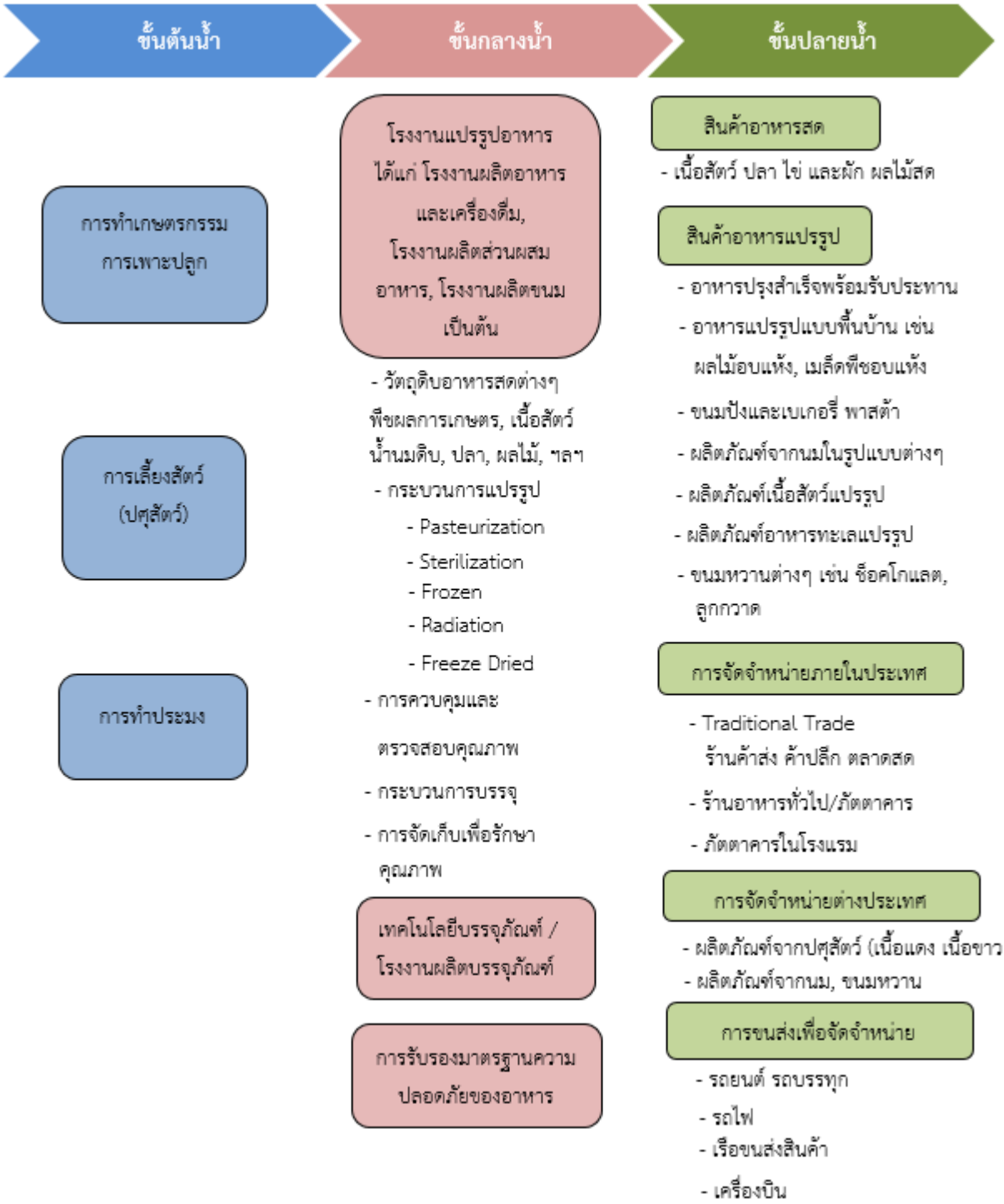

ที่มา : มูลนิธิ สวค.

การวิเคราะห์ขั้นต้นน้ำของห่วงโซ่คุณค่า

ในขั้นต้นน้ำของห่วงโซ่คุณค่านั้นมีภาคส่วนอุตสาหกรรมการเกษตรเป็นแหล่งทรัพยากรต้นน้ำหลัก โดยมีกลุ่มอุตสาหกรรมย่อยที่เกี่ยวข้องอยู่ 3 กลุ่ม ได้แก่ การทำเกษตรกรรมเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์ (ปศุสัตว์) และการทำประมง ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ภาคส่วนอุตสาหกรรมการเกษตรของซูดานประกอบไปด้วยอุตสาหกรรมย่อย ได้แก่ การเพาะปลูก การทำปศุสัตว์ การทำประมง และการทำป่าไม้ จากข้อมูลทางสถิติก่อนที่จะมีการแยกประเทศของซูดานใต้ พบว่าอุตสาหกรรมปศุสัตว์สามารถสร้างมูลค่าให้กับภาคส่วนอุตสาหกรรมการเกษตรได้มากกว่าร้อยละ 60 และมีสัดส่วนที่สูงกว่าการเพาะปลูก ดังแสดงในรูปภาพที่ 6-5 และรูปภาพที่ 6-6

รูปภาพที่ 6-6: สัดส่วนมูลค่าทางเศรษฐกิจของเกษตรกรรมเพาะปลูกและปศุสัตว์ในภาคส่วนอุตสาหกรรมการเกษตร (ร้อยละ)

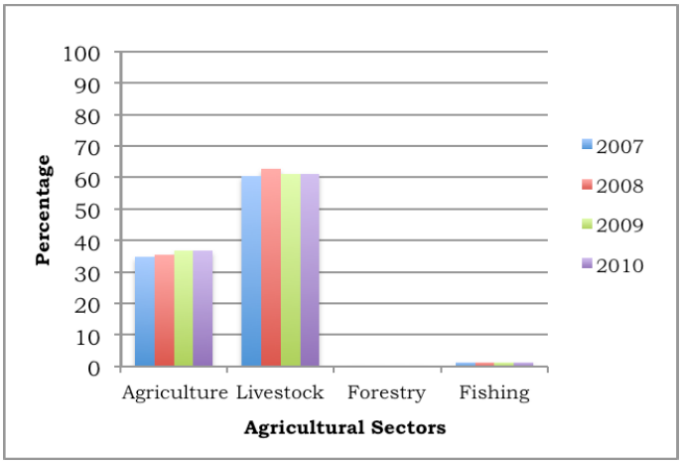

ที่มา : Feinstein International Center (2012).

รูปภาพที่ 6-7: มูลค่าทางเศรษฐกิจของเกษตรกรรมเพาะปลูกและปศุสัตว์ในภาคส่วนอุตสาหกรรมการเกษตร (ล้านปอนด์ซูดาน)

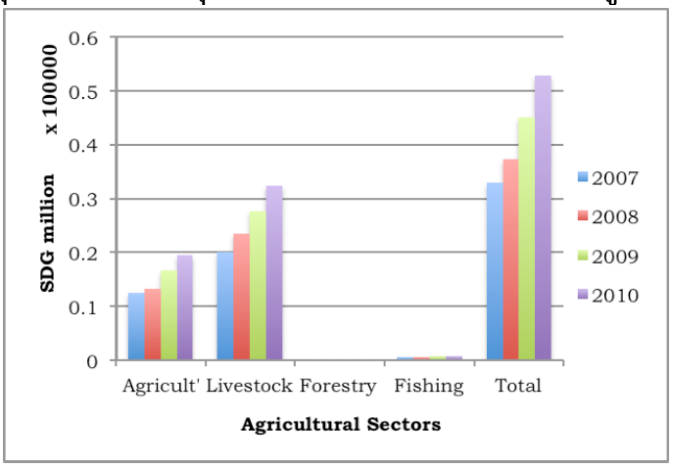

ที่มา : Feinstein International Center (2012).

1. การทำเกษตรกรรมเพาะปลูก

ด้วยลักษณะภูมิประเทศที่กว้างใหญ่ของซูดานที่มีพื้นที่ขนาดใหญ่กว่า 1.88 ล้านตารางกิโลเมตร จึงส่งผลให้มีความหลากหลายของพืชพันธุ์ซึ่งแปรผันไปตามสภาพภูมิอากาศ โดยแบ่งเป็นภูมิอากาศแบบป่าไม้เขตร้อนในพื้นที่ทางตอนใต้ ภูมิอากาศแบบกึ่งทุ่งหญ้าสะวันนาจนถึงภูมิอากาศแบบแห้งแล้งในพื้นที่ทางตอนเหนือ โดยมีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยทั้งปีอยู่ช่วงระหว่าง 25 มิลลิเมตรในพื้นที่ตอนเหนือ จนถึง 1,600 มิลลิเมตร แต่ถึงกระนั้นพื้นที่จำนวนมากในทางตอนเหนือของประเทศกลับเป็นทะเลทราย อย่างไรก็ตาม การที่ซูดานมีฤดูฝนที่ค่อนข้างยาวนาน โดยเฉพาะในภาคใต้ของประเทศ ประกอบกับการที่ซูดานมีแม่น้ำไนล์ไหลผ่าน จึงทำให้ซูดานมีศักยภาพอยู่พอสมควรในการปลูกพืช ซึ่งในปัจจุบัน มีการปลูกพืชหลายชนิด ได้แก่ ข้าวฟ่าง ข้าวสาลี ฝ้าย ถั่ว งา เมล็ดทานตะวัน และต้นอะคาเซีย (Acacia) ซึ่งยางที่ได้จากต้นอะคาเซีย หรือที่เรียกว่า “กัมอารบิค” สามารถนำไปใช้ในอุตสาหกรรมอาหารต่าง ๆ เช่น ลูกกวาด เบียร์ และเบเกอรี่ เป็นต้น[10]

การทำเกษตรกรรมเพื่อผลิตอาหารหลักในการอุปโภคบริโภคของประเทศนั้นมี 3 รูปแบบ ได้แก่ การเกษตรกรรมแบบดั้งเดิมโดยพึ่งพาน้ำฝนจากธรรมชาติ เกษตรกรรมแบบกึ่งระบบกลไก และการเกษตรแบบระบบชลประทาน ดังแสดงในตารางที่ 6-9

ตารางที่ 6-9: ผลผลิตธัญพืชอาหารหลักโดยเฉลี่ย แบ่งตามรูปแบบการเพาะปลูก ระหว่างปี 2008– 2013 (1,000s MT)

Sector	Total cereals	Sorghum	Millet	Wheat
Irrigated	1,223	845	4	374
Mechanized	1,422	1,366	56	0
Traditional	1,546	991	543	12
Total Sudan	**4,189**	**3,201**	**603**	**385**

ที่มา : Famine Early Warning Systems Network (FEWS NET) (2015).

ระบบการทำเกษตรกรรมทั้ง 3 รูปแบบของซูดานนั้น แต่ละระบบสามารถก่อให้เกิดผลผลิตธัญพืชจากการเกษตรได้รูปแบบละหนึ่งในสามของผลผลิตธัญพืชเฉลี่ยทั้งประเทศของซูดาน การเก็บเกี่ยวข้าวฟ่าง (Sorghum และ Millet) จากการเกษตรแบบดั้งเดิมแบบพึ่งพาน้ำฝนจากธรรมชาตินั้นจะอยู่ในช่วงเดือนพฤศจิกายนจนถึงมกราคม ในขณะที่ผลผลิตข้าวสาลีจากการเกษตรแบบชลประทานสามารถเก็บเกี่ยวได้สูงที่สุดช่วงเดือนมีนาคม รัฐทางภาคตะวันออกได้แก่ Gezira (ร้อยละ 85 เป็นเกษตรกรรมแบบชลประทาน ร้อยละ 15 เป็นเกษตรกรรมแบบดั้งเดิม), Gedaref (เกือบทั้งหมดเป็นเกษตรกรรมแบบกึ่งระบบกลไก) และ Sennar (ร้อยละ 67 เป็นเกษตรกรรมแบบกึ่งระบบกลไก) เป็นพื้นที่ที่มีผลผลิตจากการเพาะปลูกธัญพืชที่เป็นอาหารหลักในภาพรวมมากที่สุด และจากข้อมูลทางสถิติพบว่าปริมาณผลผลิตทางการเกษตรจากรัฐทางภาคกลางตอนใต้ (รัฐ South Kordofan) และ ภาคตะวันตก (รัฐ West และ South Darfur) ของซูดานสามารถสร้างผลผลิตทางเกษตรภาพรวมเพื่อเป็นแหล่งอาหารให้กับประเทศได้มากที่สุด[11]

[10] Globthailand.com (2018).

[11] Famine Early Warning Systems Network (FEWS NET) (2015).

อย่างไรก็ดีแนวโน้มนี้มีการเปลี่ยนแปลงไปบ้างเมื่อไม่กี่ปีมานี้เนื่องจากระบบทางทหารได้เข้าไปรบกวนพื้นที่การเกษตรกรรมแบบดั้งเดิม และถึงแม้ว่าในพื้นที่ทางตอนเหนือและในรัฐ River Nile จะมีการเกษตรกรรมแบบระบบชลประทานและแบบดั้งเดิมอยู่บ้าง แต่เนื่องด้วยสภาพพื้นที่ที่ค่อนข้างทุรกันดารและแห้งแล้งจึงยังคงทำให้เกิดปัญหาการขาดแคลนอาหารหลักในการบริโภค

เนื่องจากซูดานเป็นประเทศที่มีพื้นที่กว้างขวางมาก ส่งผลต่อสภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศที่แตกต่างกันไปในแต่ละส่วนของประเทศ และแม้ว่าซูดานจะมีระบบเกษตรกรรมทั้ง 3 รูปแบบ และรัฐบาลซูดานได้พยายามในการลงทุนนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยรวมทั้งการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตร แต่ถึงกระนั้นการเกษตรกรรมของซูดานยังคงพึ่งพาน้ำฝนจากธรรมชาติเป็นปัจจัยหลักในการเพาะปลูก ซึ่งปริมาณน้ำฝนในแต่ละพื้นที่ของซูดานมีความแตกต่างกันมาก ดังแสดงในรูปภาพที่ 6-7

รูปภาพที่ 6-8: แสดงปริมาณน้ำฝนในแต่ละพื้นที่โดยเฉลี่ยของซูดาน ช่วงปี 2000-2014

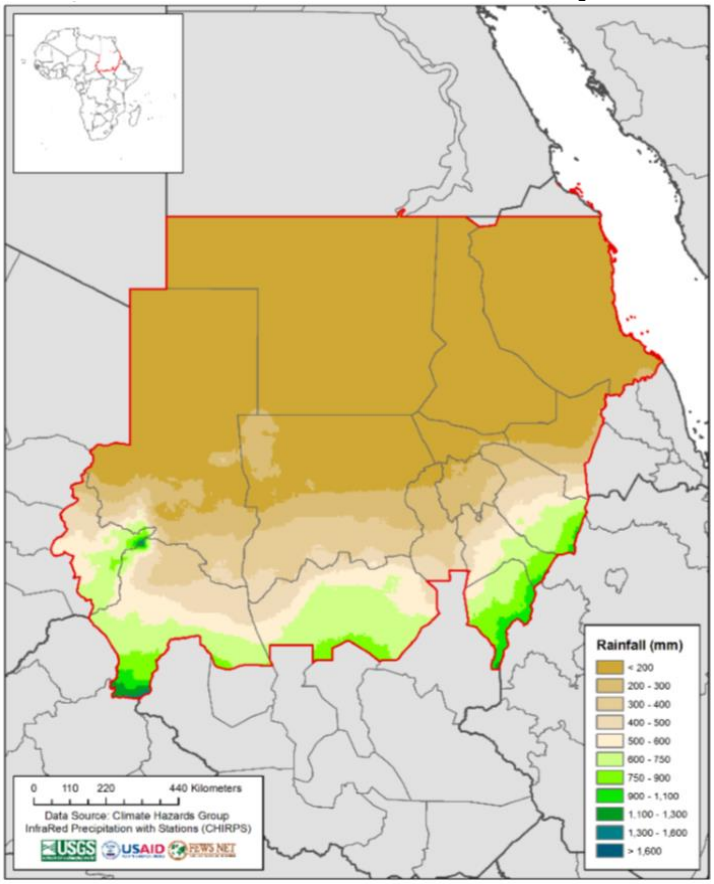

ที่มา : Famine Early Warning Systems Network (FEWS NET) (2015).

ซูดานมีช่วงฤดูฝนที่เด่นชัดเพียงช่วงเดียวคือเดือนกรกฎาคมถึงตุลาคม ส่วนเดือนพฤศจิกายนจนถึงเดือนมิถุนายนเป็นช่วงแห้งแล้ง แบ่งเป็น 2 ฤดูกาลย่อย ได้แก่ 1) ช่วงเดือนพฤศจิกายนจนถึงกุมภาพันธ์หรือมีนาคม จะมีสภาพอากาศที่เย็นกว่าช่วงอื่น 2) ช่วงเดือนมีนาคมจนถึงเดือนมิถุนายนจะเป็นช่วงที่มีอุณหภูมิสูงกว่าช่วงอื่น ปริมาณน้ำฝนที่แตกต่างกันบวกกับลักษณะภูมิอากาศที่หลากหลายในแต่ละพื้นที่ส่งผลต่อระบบการเกษตรกรรมเพาะปลูกของซูดานเป็นอย่างมาก

ปริมาณน้ำฝนที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ของประเทศนั้นมีตั้งแต่ฝนไม่ตกในเขตพื้นที่กึ่งทะเลทรายจนไปถึงปริมาณน้ำฝนที่มากกว่า 1,000 มิลลิเมตร ในรัฐ Blue Nile โดยส่วนใหญ่แล้วพื้นที่ในทางภาคใต้ของประเทศจะมีปริมาณน้ำฝนมากกว่าบริเวณอื่น และปริมาณน้ำฝนจะลดลงเรื่อยๆ ในบริเวณพื้นที่ทางเหนือของประเทศขึ้นไป

นอกหนือจากปริมาณน้ำฝนในแต่ละพื้นที่ของประเทศที่แตกต่างกันแล้ว ปริมาณน้ำฝนในแต่ละพื้นที่ของแต่ละปียังมีความไม่แน่นอนอยู่มาก ในบางพื้นที่มีความแตกต่างจากปริมาณน้ำฝนโดยเฉลี่ยของพื้นที่นั้นมากกว่าร้อยละ 30 ในเดือนกันยายนจะเป็นช่วงที่ข้าวฟ่าง (Sorghum) ออกดอกออกผล แต่เมื่อมีปริมาณฝนที่เปลี่ยนแปลงหรือล่าช้าในช่วงนี้จะกระทบกับผลผลิตได้ ส่วนเรื่องของภัยธรรมชาติจากน้ำท่วมมักเกิดในพื้นที่ทางตอนใต้บริเวณเส้นทางผ่านของแม่น้ำไนล์และแม่น้ำไวท์ไนล์ ซึ่งปัญหาน้ำท่วมนี้จะมีความเสี่ยงมากที่สุดในช่วงเดือนสิงหาคมจนถึงตุลาคม

รูปภาพที่ 6-9: ปฏิทินฤดูกาลของซูดาน

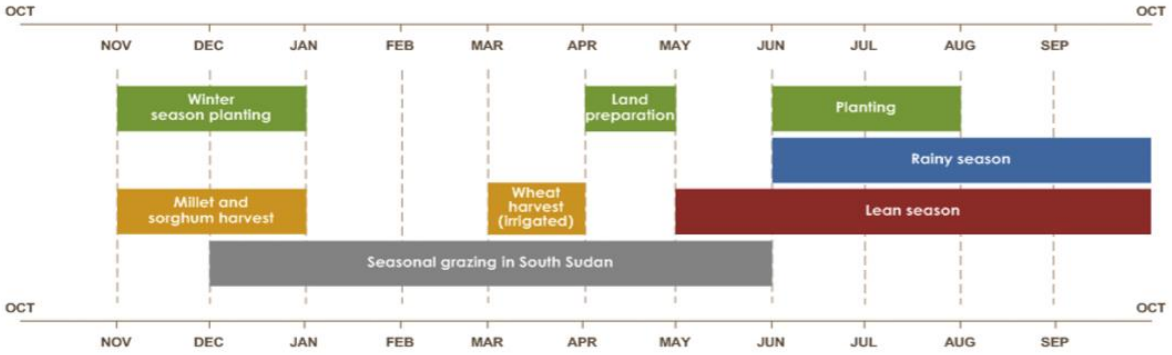

ที่มา : Famine Early Warning Systems Network (FEWS NET) (2015).

ปัจจัยหลักที่ทำให้ผลิตผลธัญพืชทางการเกษตรภายในประเทศมีปริมาณแตกต่างกันไปในแต่ละปีคือปริมาณน้ำฝน ส่วนปัจจัยอื่นๆ ได้แก่ ปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง นโยบายของรัฐบาลที่ยังคลุมเครือ (เช่น การจัดเงินช่วยเหลือจากรัฐบาล โครงการให้เครดิตด้านการเกษตรกรรม และนโยบายทางการค้า เป็นต้น) ระบบเศรษฐกิจที่ถูกคว่ำบาตรจากชาติมหาอำนาจมาเป็นเวลานาน และต้นทุนต่างๆ ที่ใช้ในการผลิตล้วนแล้วแต่เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความเปลี่ยนแปลงปริมาณผลผลิตทางการเกษตร ในบางพื้นที่ของประเทศมีปริมาณผลผลิตมาก แต่ในบางพื้นที่เกิดการขาดแคลน และยังกระทบต่อปัญหาความขาดแคลนอาหารสำหรับการบริโภคในภาพรวมของประเทศอีกด้วย และทำให้ต้องนำเข้าอาหารจากต่างประเทศเข้ามาบริโภคในส่วนที่ขาด

การจัดเก็บผลผลิตธัญพืชและเมล็ดธัญพืชของซูดานนั้นส่วนใหญ่แล้วจะอยู่ในพื้นที่ที่มีปริมาณผลผลิตสูง (ในบริเวณตะวันออกและตอนกลางของรัฐ White Nile, Blue Nile, Gedaref, Gezira และ Sennar) ในพื้นที่ที่มีการบริโภคสูงคือรัฐ Khartoum และบริเวณที่มีการนำเข้าอาหารจากต่างประเทศคือบริเวณรัฐ Red Sea โดยการจัดเก็บนี้มีหลายระดับ ได้แก่ ระดับของพ่อค้าคนกลาง ระดับฟาร์ม และระดับครัวเรือน การจัดเก็บส่วนใหญ่แล้วจะไม่มีแบบที่เป็นระดับใหญ่ๆ อยู่มากนักเนื่องจากในหลายๆ พื้นที่มีปริมาณผลผลิตและอาหารที่ไม่มากพอสำหรับการจัดเก็บในปริมาณมาก รวมทั้งบางพื้นที่มีปัญหาความขัดแย้งทางการทหาร

2. การเลี้ยงสัตว์ (ปศุสัตว์)

อุตสาหกรรมปศุสัตว์มีบทบาทสำคัญในด้านความมั่นคงทางอาหารและการจ้างงานของซูดาน ประชากรซูดานมากกว่าร้อยละ 80 ที่อาศัยในเขตชนบทพึ่งพากิจกรรมการทำปศุสัตว์และการเกษตรแบบดั้งเดิมสำหรับการหาเลี้ยงชีพ และสินค้าอาหารจากปศุสัตว์มีความสำคัญมากในแง่ของความมั่นคงทางอาหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงเวลาที่ผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ

อุตสาหกรรมปศุสัตว์เป็นภาคส่วนย่อยที่มีมูลค่าใหญ่ที่สุดของเศรษฐกิจในประเทศซูดานและกำลังเติบโตในส่วนของการส่งออก ผลผลิตจากปศุสัตว์ประมาณร้อยละ 90 ของทั้งหมดมาจากผู้ผลิตรายเล็กและผู้ผลิตที่มีการย้ายที่อยู่อาศัย ไม่ได้อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่ง โดยภาพรวมแล้วเศรษฐกิจในภาคปศุสัตว์ของซูดานเป็นการผสมผสานกันระหว่างการทำปศุสัตว์แบบฟาร์มที่อยู่เป็นหลักแหล่ง และจากกลุ่มที่ทำแบบไม่เป็นหลักแหล่งมีการเคลื่อนย้ายอยู่เสมอ และรัฐบาลซูดานเองได้มีแผนในการพัฒนาอุตสาหกรรมปศุสัตว์ของประเทศให้เติบโตมากขึ้น

สัตว์เศรษฐกิจของซูดานมีหลายชนิด ที่สำคัญได้แก่ แกะ วัว ควาย แพะ อูฐ และเป็ดไก่ สินค้าจากการทำปศุสัตว์ของซูดานแสดงดังตารางที่ 6-10

ตารางที่ 6-10: มูลค่าผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์โดยรวมของซูดาน ปี 2009 (ปอนด์ซูดาน)

Product	Northern states	Southern states	Sudan total
Cattle milk	9,123,015,552	1,984,428,576	11,107,444,120
Camel milk	3,247,597,056	-	3,247,597,056
Sheep milk	1,066,348,320	352,611,232	1,418,959,552
Goat milk	3,025,559,008	1,290,502,336	4,316,061,344
Subtotal milk	**16,462,519,936**	**3,627,542,144**	**20,090,062,080**
Cattle offtake	4,727,715,702	1,999,256,171	6,726,971,873
Camel offtake	740,720,640	-	740,720,640
Sheep offtake	2,018,928,224	667,603,212	2,686,531,436
Goat offtake	758,306,700	323,443,200	1,081,749,900
Poultry meat, tons	N/A	N/A	302,746,300
Subtotal animal offtake	**8,245,671,266**	**2,990,302,583**	**11,538,720,149**
Eggs	N/A	N/A	287,309,800
Fish	N/A	N/A	728,861,300
Manure for fertilizer	N/A	N/A	N/A
Change in stocks	N/A	N/A	1,198,176,400
TOTAL OUTPUT	**24,708,191,202**	**6,617,844,727**	**33,843,129,729**

ที่มา : IGAD Centre for Pastoral Areas and Livestock Development (ICPALD) (2013).

ในภาคส่วนสินค้าจากสัตว์ของซูดานนั้น สินค้าหลักที่สร้างรายได้ให้กับประเทศ ได้แก่ เนื้อแดงและเนื้อขาว และผลิตภัณฑ์จากนม โดยคิดเป็นสัดส่วนในผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product : GDP) อยู่ที่ร้อยละ 20 และคิดเป็นร้อยละ 20 ของสินค้าส่งออกทั้งหมดของประเทศเช่นกัน แต่ในจำนวนนี้มีสินค้าประมงอยู่เพียงร้อยละ 1 ของ GDP เท่านั้น[12]

[12] United Nations Industrial Development Organization (UNIDO) (2017).

3. การทำประมง

จากในส่วนของเนื้อหารายงานการวิเคราะห์อุตสาหกรรมประมงของซูดานที่กล่าวไว้ในรายงานฉบับนี้ในตอนต้น จะเห็นได้ว่าซูดานเป็นประเทศที่เอื้อต่อการทำประมงเป็นอย่างมาก ทั้งการทำประมงน้ำจืด การทำประมงน้ำเค็ม และการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ โดยซูดานมีชายฝั่งของรัฐ Red Sea ที่ติดกับทะเลแดงยาวถึง 850 กิโลเมตร มีแม่น้ำไนล์และแม่น้ำสาขาไหลผ่านในประเทศ และมีอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ จึงมีทรัพยากรทางน้ำที่อุดมสมบูรณ์ที่สามารถผลิตอาหารได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านของประมงน้ำเค็มนั้นซูดานจัดว่าเป็นประเทศที่มีความหลากหลายทางชีวภาพของสัตว์น้ำเค็มเป็นอย่างมาก พื้นที่ในเขตทะเลแดงของซูดานนั้นมีจำนวนปลามีครีบ (Fin fish) มากมายหลายสปีชีส์ จากข้อมูลพบว่ามีจำนวนอย่างน้อย 450 สปีชีส์ ซึ่งในจำนวนนี้มี 93 สปีชีส์ที่จัดเป็นปลาที่จับเพื่อค้าขาย และจำนวนประมาณ 65 สปีชีส์เป็นปลาที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของซูดาน และนอกจากปลาแล้วยังมีสัตว์น้ำอื่นๆ ที่พบอีกมาก เช่น ปู หอย กุ้ง ล็อบสเตอร์ หมึก ปลิงทะเล เป็นต้น

แต่ปัจจุบันมีปริมาณปลาและสัตว์น้ำที่นำมาเป็นอาหารและเป็นสินค้าส่งออกอยู่ในปริมาณไม่มาก เนื่องมาจากข้อจำกัดดั้งเดิมในการบริโภคสัตว์น้ำ ข้อจำกัดทางด้านศาสนา โดยชาวซูดานไม่นิยมบริโภคสัตว์ประมงอื่นที่ไม่ใช่ปลา เช่น กุ้ง หอย ปู ล็อบสเตอร์ เป็นต้น ตามหลักของศาสนาอิสลาม และสาเหตุอื่นๆ ประกอบกับการที่ซูดานยังไม่มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้มากนักในเรื่องการจัดเก็บสัตว์น้ำที่จับมาได้ให้สามารถรักษาคุณภาพไว้ได้นาน การถนอมอาหาร รวมทั้งเรื่องของการแปรรูปสัตว์น้ำไปเป็นอาหาร จึงทำให้ซูดานมีปริมาณสัตว์น้ำหลากหลายชนิดที่จับมาได้เหลือทิ้งเน่าเสียเป็นจำนวนมาก

และอีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญที่ทำให้ซูดานยังไม่สามารถทำประมงน้ำเค็มได้เต็มศักยภาพตามที่ควรเมื่อเทียบกับความอุดมสมบูรณ์และความหลากหลายทางชีวภาพที่มีอยู่ เนื่องมาจากเทคโนโลยีการทำประมง เครื่องมืออุปกรณ์ รวมทั้งเรือประมงที่ใช้ยังไม่ทันสมัย ชาวซูดานส่วนใหญ่ทำประมงแบบพื้นบ้านดั้งเดิมโดยใช้เรือประมงขนาดเล็ก ออกหาปลาตามแนวปะการังไม่ห่างจากชายฝั่งมากนัก เรือประมงขนาดใหญ่ยังมีไม่มาก จึงทำให้ผลผลิตด้านการประมงยังมีจำกัด ดังนั้นหากมีการพัฒนาอุตสาหกรรมประมงน้ำเค็มให้ดีขึ้น หรือหากมีนักธุรกิจจากต่างประเทศที่มีความชำนาญในด้านประมงมากกว่า มีเทคโนโลยีและอุปกรณ์ที่พร้อมมากกว่าเข้ามาลงทุนทำประมง เช่น นักธุรกิจจากไทย เป็นต้น ก็จะเป็นการสร้างผลผลิตทางประมงน้ำเค็มให้สูงขึ้น และสามารถเป็นวัตถุดิบในขั้นต้นน้ำของอุตสาหกรรมอาหารได้เป็นอย่างดี

จากการวิเคราะห์จะพบว่าทรัพยากรในขั้นต้นน้ำในอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปของซูดานมีอยู่ค่อนข้างสมบูรณ์ และมีศักยภาพเพียงพอที่สามารถนำมาเป็นวัตถุดิบสำหรับอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นในด้านของวัตถุดิบจากพืชผลทางการเกษตร วัตถุดิบจากปศุสัตว์ และวัตถุดิบจากการทำประมงทั้งน้ำจืดและน้ำเค็ม อีกทั้งรัฐบาลซูดานเองมีนโยบายส่งเสริมการผลิตอาหารเพื่อแก้ปัญหาความขาดแคลนอาหารของประเทศ และต้องการเพิ่มการส่งออกสินค้าอาหาร จึงยิ่งมีความน่าสนใจและมีศักยภาพในการเติบโตได้เป็นอย่างดี

การวิเคราะห์ขั้นกลางน้ำของห่วงโซ่คุณค่า

1. โรงงานแปรรูปอาหาร : เป็นจุดสำคัญในการแปลงวัตถุดิบสด ทั้งวัตถุดิบที่เป็นพืชผลทางการเกษตร วัตถุดิบสดที่เป็นเนื้อสัตว์ ผลิตภัณฑ์จากสัตว์ ปลา และสัตว์น้ำอื่นๆ ให้เกิดมูลค่าและเป็นอาหารที่จะใช้บริโภคภายในประเทศ ตลอดจนสามารถส่งขายยังต่างประเทศเพื่อพัฒนาธุรกิจการส่งออกให้เติบโตตามนโยบายของรัฐบาลได้

ในการแปรรูปอาหารนี้มีกระบวนการสำคัญที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- การคัดเลือกวัตถุดิบอาหารสดที่มีคุณภาพเพื่อนำเข้าสู่กระบวนการแปรรูป ซึ่งวัตถุดิบในซูดานมีอย่างอุดมสมบูรณ์ดังที่กล่าวไปแล้วในการวิเคราะห์ขั้นต้นน้ำ ในการนำวัตถุดิบเข้ามาจัดเก็บเพื่อรอการผลิตต้องทำสถานที่จัดเก็บให้เหมาะสม เช่น เก็บในห้องเย็น เพื่อเป็นการรักษาคุณภาพและอายุของวัตถุดิบ
- กระบวนการแปรรูป ซึ่งมีอยู่หลายวิธีการ ขึ้นอยู่กับชนิดของสินค้าที่ต้องการว่าจะให้เป็นแบบใด เช่น การปรุงสุก (Cooking) การฆ่าเชื้อแบบ Pasteurization Sterilization การถนอมอาหารโดยการแช่แข็ง การฉายรังสี การอบแห้ง การทำเป็นผง การทำ Freeze dried เป็นต้น ซึ่งในกระบวนการเหล่านี้มีเทคโนโลยีและเครื่องจักรเข้ามาเกี่ยวข้องอยู่มาก และต้องมีการกำหนดสภาวะต่างๆ ในการผลิตให้เหมาะสม เพื่อให้อาหารที่ได้มีความปลอดภัย สะอาด มีคุณภาพและมาตรฐาน และสามารถเก็บรักษาได้นานขึ้นตามอายุของแต่ละผลิตภัณฑ์
- การควบคุมและตรวจสอบคุณภาพ เป็นขั้นตอนสำคัญอีกอย่างหนึ่งในกระบวนการผลิต เพื่อให้มั่นใจว่าทุกขั้นตอนในการผลิตเป็นไปตามสภาวะที่กำหนดไว้ และผลิตภัณฑ์อาหารที่ได้นั้นมีคุณภาพ ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน และมีความปลอดภัยต่อผู้บริโภค
- กระบวนการบรรจุ มีเทคโนโลยีการบรรจุหลายแบบ ทั้งอาหารแข็ง อาหารเหลว ซึ่งจะใช้เทคโนโลยีและเครื่องจักรที่ต่างกัน ขึ้นอยู่กับชนิดของสินค้าที่ต้องการผลิต และในขั้นตอนนี้จำเป็นต้องมีการควบคุมมาตรฐานการบรรจุเพื่อให้สินค้ามีคุณภาพ ได้ตามมาตรฐาน และมีความปลอดภัยต่อผู้บริโภค
- การจัดเก็บเพื่อรักษาคุณภาพของผลิตภัณฑ์ที่ได้ ต้องจัดเก็บให้เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์นั้นๆ ซึ่งมีทั้งการจัดเก็บในโกดังสินค้าทั่วไปที่อุณหภูมิปกติไม่โดนแสงแดดและความร้อน หรือการจัดเก็บในรูปแบบห้องเย็นที่อุณหภูมิต่างๆ

2. เทคโนโลยีบรรจุภัณฑ์ / โรงงานผลิตบรรจุภัณฑ์ : ในการผลิตอาหารให้มีคุณภาพ และสามารถเก็บรักษาได้นานตามอายุของผลิตภัณฑ์นั้น บรรจุภัณฑ์ที่ใช้มีความสำคัญเป็นอย่างมาก ผลิตภัณฑ์บางชนิดต้องบรรจุในภาชนะหรือบรรจุภัณฑ์ที่เป็นสุญญากาศ บางชนิดต้องเป็นบรรจุภัณฑ์ทึบแสง และบรรจุภัณฑ์ต้องสามารถป้องกันการผ่านของออกซิเจนได้ เป็นต้น

3. การรับรองมาตรฐานความปลอดภัย : ผลิตภัณฑ์อาหารที่ผลิตได้ควรมีมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับอาหารรองรับ เพื่อให้ผู้บริโภคมั่นใจได้ถึงคุณภาพและความปลอดภัยของอาหารนั้นๆ ซึ่งมาตรฐานต่างๆ เหล่านี้มีหลายอย่าง ตั้งแต่มาตรฐานอาหารทั่วๆ ไป เช่น GMP, HACCP, Halal จนถึงมาตรฐานการส่งออก ขึ้นกับข้อกำหนดของแต่ละประเทศ

ภายหลังจากที่ซูดานได้รับการยกเลิกมาตรการคว่ำบาตรไปเมื่อปี 2017 ทำให้เศรษฐกิจของซูดานฟื้นตัวขึ้นตามลำดับ ซูดานเริ่มมีเสถียรภาพมากขึ้นในมิติต่าง ๆ ทั้งทางด้านการเมืองและเศรษฐกิจ มีการฟื้นฟูด้านการค้า การลงทุนและอุตสาหกรรมในประเทศ จากการไหลเข้ามาของเงินทุนจากต่างชาติ ทั้งในรูปแบบการเข้ามาลงทุนโดยตรงของชาติตะวันตก และการได้รับเงินกู้จากต่างประเทศเพื่อนำมาใช้พัฒนาระบบโครงสร้างขั้นพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภคภายในประเทศ ซึ่งช่วยฟื้นฟูความเชื่อมั่นของนักลงทุนในการเข้าไปลงทุนในซูดาน รวมไปถึงการลงทุนในอุตสาหกรรมอาหารได้มากขึ้น

แต่ถึงแม้ว่าซูดานได้มีการปรับปรุงระบบสาธารณูปโภคต่างๆ และพัฒนาบรรยากาศของประเทศให้เอื้อต่อการลงทุนมากขึ้นแล้ว แต่สิ่งหลักที่ซูดานยังขาดแคลนคือเรื่องขององค์ความรู้และเทคโนโลยีที่จะนำเข้ามาใช้ในการพัฒนาอุตสาหกรรมต่างๆ ของประเทศ รวมทั้งในด้านของอุตสาหกรรมอาหารซึ่งยังคงขาดแคลนองค์ความรู้ เครื่องจักร อุปกรณ์ และเทคโนโลยีในการแปรรูปอาหาร การจัดเก็บอาหาร และการถนอมอาหาร ซึ่งถือเป็นโอกาสที่ดีและน่าสนใจของธุรกิจไทยที่มีความชำนาญในด้านอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปที่สนใจจะเข้ามาลงทุนในซูดานและเกิดการเติบโตได้

การวิเคราะห์ขั้นปลายน้ำของห่วงโซ่คุณค่า

ในขั้นปลายน้ำของห่วงโซ่คุณค่าอุตสาหกรรมอาหารนั้น สิ่งที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1. สินค้าอาหารสด เนื้อสัตว์ต่างๆ ผัก ผลไม้สด และอาหารแปรรูปต่างๆ เช่น เนื้อแดง เนื้อขาว ปลา อาหารปรุงสำเร็จพร้อมรับประทาน อาหารแช่แข็ง อาหารกระป๋อง ขนมปัง เบเกอรี่ ผลิตภัณฑ์จากนมในรูปแบบต่างๆ (นมพาสเจอร์ไรส์ นมสเตอร์ริไรส์ นมผง โยเกิร์ต ชีส ครีม ไอศกรีม) ผลิตภัณฑ์ขนมหวานต่างๆ ลูกกวาด ผัก ผลไม้กระป๋อง แยมผลไม้ น้ำผลไม้ เป็นต้น

2. การจัดจำหน่าย แบ่งเป็นการจัดจำหน่ายภายในประเทศและต่างประเทศ
   - การจัดจำหน่ายในประเทศส่วนใหญ่จะเป็นในรูปแบบ Traditional trade คือ ขายในตลาดสด ซึ่งลักษณะจะเป็นแบบตลาดพื้นบ้านขายโดยใส่ตะกร้าวางบนพื้นให้เลือกซื้อ ร้านขายส่ง ร้านขายปลีกทั่วๆ ไป ส่วนในลักษณะซุปเปอร์มาร์เก็ตนั้นมีอยู่น้อย และเป็นแบบขนาดเล็ก นอกจากนั้นจะเป็นในรูปแบบร้านอาหาร ภัตตาคาร หรือร้านอาหารในโรงแรมของต่างชาติที่เข้ามาลงทุนในซูดาน และพบว่าในร้านขายของชำที่ลักษณะคล้ายซุปเปอร์มาร์เก็ตมีสินค้าอาหารแปรรูปจากไทยวางจำหน่าย เช่น น้ำผลไม้ สับปะรดกระป๋อง เป็นต้น
   - การจัดจำหน่ายต่างประเทศ อาหารแปรรูปที่ส่งออกจำหน่ายยังต่างประเทศยังมีไม่มากนัก เนื่องจากยังขาดแคลนเรื่องของเทคโนโลยีการแปรรูปอาหารที่จะนำมาใช้ในการแปรรูปสินค้าส่งออก สินค้าอาหารแปรรูปส่งออกที่ซูดานทำได้ดีคือสินค้าจากนมและผลิตภัณฑ์จากนม และจากการที่ซูดานเป็นสมาชิกองค์กรตลาดร่วมแห่งแอฟริกาตะวันออกและแอฟริกาตอนใต้ หรือ (Common Market for Eastern and Southern Africa : COMESA) ซึ่งมีประเทศสมาชิกทั้งสิ้น 19 ประเทศ และซูดานยังได้รับสิทธิ Generalized System of Preferences (GSP) ในการส่งสินค้าไปจำหน่ายยังสหภาพยุโรป จึงเป็นโอกาสอันดีของธุรกิจไทยซึ่งมีความชำนาญในด้านนี้จะเข้ามาลงทุนในธุรกิจอาหารแปรรูปจากพืชผลการเกษตรและผลไม้ เนื้อสัตว์ รวมทั้งอาหารประมงแปรรูปเพื่อส่งขายยังต่างประเทศได้

3. การขนส่งเพื่อจัดจำหน่าย : เนื่องจากซูดานเป็นมีเส้นทางคมนาคมขนส่งหลายเส้นทาง ทั้งทางถนนโดยรถยนต์ รถบรรทุก ทางรถไฟ ทางเรือ และเครื่องบิน สามารถเลือกขนส่งสินค้าได้ตามความสะดวก สิ่งที่ทำให้ซูดานโดดเด่นกว่าประเทศอื่นในภูมิภาค เพราะซูดานมีด้านหนึ่งของประเทศติดกับชายฝั่ง ขณะที่มีประเทศเพื่อนบ้านเป็นประเทศที่ไม่มีทางออกสู่ทะเล (Landlocked) ถึง 4 ประเทศ จึงต้องเข้ามาใช้ท่าเรือของซูดานในการส่งออก ทั้งยังมี Port Sudan ซึ่งเป็นเมืองท่าที่รองรับการขนส่งสินค้าไปยังภูมิภาคตะวันออกกลาง

และประเทศอื่น ๆ ทั่วโลกด้วย และในปัจจุบัน รัฐบาลซูดานกำลังพัฒนาในเรื่องของท่าเรือสำหรับอุตสาหกรรมเพิ่มเติม โดยจัดพื้นที่สำหรับท่าเรือแห่งใหม่ และทำการขุดร่องน้ำบริเวณชายฝั่งทะเลให้มีความลึกประมาณ 14 เมตรเพื่อรองรับการเป็นท่าเรือน้ำลึกแห่งใหม่สำหรับอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น แต่อย่างไรก็ดีบริเวณโดยรอบท่าเรือใหม่แห่งนี้ยังไม่มีโครงสร้างพื้นฐานอื่นๆ และระบบสาธารณูปโภคอื่นๆ รองรับ อาจยังต้องใช้เวลาในการปรับปรุงเพิ่มเติมระยะหนึ่ง

2. Market Environment: การวิเคราะห์ความเชื่อมโยงและสภาพแวดล้อมทางธุรกิจของอุตสาหกรรมด้วย Porter 5 Forces Model

การแข่งขันภายในตลาด

- ผู้ประกอบการภาคเอกชนต่างๆ ที่เป็นผู้เล่นในอุตสาหกรรมนี้ยังมีอยู่ไม่มาก และเป็นแบบอุตสาหกรรมแปรรูปขนาดเล็ก บางรายเป็นการแปรรูปแบบพื้นบ้าน ยังไม่มีการนำเอาเทคโนโลยีและองค์ความรู้สมัยใหม่เข้ามาใช้มากนัก ดังนั้นการแข่งขันในอุตสาหกรรมนี้จึงยังมีไม่มาก อุตสาหกรรมอาหารแปรรูปที่มีความน่าสนใจในการลงทุน ได้แก่ อาหารทะเลแปรรูป ผัก ผลไม้แปรรูป (เช่น ผลไม้กระป๋อง แยมผลไม้ น้ำผลไม้ ซอสมะเขือเทศ) ขนมหวาน เบเกอรี่
- ในส่วนของอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปที่เป็นผลิตภัณฑ์จากนม มีผู้ผลิตรายใหญ่ของซูดานที่เป็นผู้เล่นหลักในตลาดอยู่แล้ว และมีเทคโนโลยีการผลิตที่ทันสมัย ดังนั้นการจะเข้าไปเป็นผู้เล่นใหม่ในอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปจากนมนั้นจึงมีความเป็นไปได้ต่ำกว่าอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปชนิดอื่น
- การแข่งขันของนักลงทุนจากต่างประเทศขึ้นอยู่กับสถานการณ์ทางการเมือง การทหารและเศรษฐกิจของซูดาน ภายหลังการได้รับยกเลิกมาตรการคว่ำบาตรในปี 2017 ส่งผลให้มีการแข่งขันในตลาดที่สูงขึ้น

อุปสรรคของผู้มาใหม่

- เนื่องจากวัตถุดิบทางการเกษตรกรรมเพาะปลูกส่วนใหญ่แล้วขึ้นอยู่กับฤดูกาลและปริมาณน้ำฝนจากธรรมชาติเป็นหลัก ดังนั้นอาจมีบางช่วงที่เกิดปัญหาขาดแคลนวัตถุดิบสำหรับป้อนเข้าสู่อุตสาหกรรมแปรรูปอาหาร ผู้เล่นที่จะเข้ามาในอุตสาหกรรมนี้ควรหามาตรการจัดการเรื่องนี้ไว้ล่วงหน้า
- ประชากรซูดานไม่นิยมบริโภคอาหารแปรรูป ส่วนมากแล้วมักบริโภคแบบสดเช่น ผัก ผลไม้สด หรือนำวัตถุดิบอาหารสดมาปรุงเป็นอาหารพร้อมรับประทาน เมื่อวัตถุดิบเหลือมักปล่อยให้เน่าเสียทิ้งไป ดังนั้นผู้ที่จะเข้ามาลงทุนผลิตอาหารแปรรูปในซูดานควรทำการสำรวจก่อนว่าควรผลิตอาหารประเภทใดบ้างที่สามารถส่งขายภายในประเทศได้ และสามารถขายในตลาดใดได้บ้าง อีกทางเลือกหนึ่งที่มีความน่าสนใจคือการผลิตอาหารแปรรูปหลากหลายชนิดเพื่อส่งขายตลาดต่างประเทศ
- เนื่องจากประชากรซูดานนับถือศาสนาอิสลามเป็นหลัก และมีความเคร่งครัดในศาสนา ไม่นิยมบริโภคสัตว์ประมงอื่นที่ไม่ใช่ปลา ดังนั้นหากผู้ที่ต้องการเข้ามาเป็นผู้เล่นใหม่ในอุตสาหกรรมอาหารประมงแปรรูปเพื่อส่งขายในซูดาน อาจผลิตขายได้เพียงปลาและจำเป็นต้องผลิตอาหารให้ได้ตามมาตรฐานฮาลาล รวมทั้งควรให้ได้ตามมาตรฐานสากลด้วย ส่วนสินค้าประมงอื่น เช่น กุ้ง หอย ปู ล็อบสเตอร์ อาจผลิตเพื่อส่งขายให้ร้านอาหารหรือโรงแรมต่างชาติที่เข้ามาลงทุนในซูดาน หรือผลิตเพื่อส่งขายต่างประเทศ

อำนาจต่อรองของผู้บริโภค

- ประชากรซูดานมีความต้องการบริโภคอาหารสูง ประกอบกับปัญหาการขาดแคลนอาหารภายในประเทศ จึงมีอำนาจต่อรองไม่สูงเนื่องจากจำเป็นต้องหาอาหารมาบริโภคเพื่อยังชีพ และด้วยเหตุผลที่ซูดานยังไม่มีเทคโนโลยีการจัดเก็บอาหาร การถนอมอาหาร และการแปรรูปอาหารมากนัก ทำให้วัตถุดิบสดที่เป็นอาหารไม่สามารถเก็บไว้ได้นาน เมื่อบริโภคไม่หมดก็เน่าเสียไป เมื่อถึงช่วงที่ผลผลิตการเกษตรไม่ดี หรือเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติจึงทำให้เกิดปัญหาการขาดแคลนอาหาร อีกทั้งสินค้าอาหารแปรรูปภายในประเทศยังมีให้เลือกบริโภคไม่มากนัก

อำนาจต่อรองของผู้ผลิต

- เนื่องจากวัตถุดิบสดต่างๆ ทั้งจากภาคเกษตรกรรม ปศุสัตว์ และประมงในซูดาน มีอยู่ค่อนข้างอุดมสมบูรณ์ หลากหลายชนิด ดังนั้นผู้ประกอบการในขั้นกลางน้ำ เช่น โรงงานแปรรูปอาหารต่างๆ สามารถหาวัตถุดิบได้ง่ายและราคาไม่แพง

สินค้าทดแทน

- สินค้าอาหารแปรรูปนำเข้าจากต่างประเทศ
- สินค้าอาหารแปรรูปจากคู่แข่งที่เป็นบริษัทลงทุนจากต่างประเทศที่จะเข้ามาลงทุนในอุตสาหกรรมอาหารในซูดานเช่นกัน

3. SWOT Analysis : การวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนของอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปในประเทศซูดาน

Strength	Weakness
● มีวัตถุดิบต้นน้ำที่หลากหลาย รวมทั้งมีความอุดมสมบูรณ์ด้านการประมงทั้งน้ำจืดและประมงทางทะเล ● สามารถเชื่อมโยงกับประเทศรอบข้างได้ ● รัฐบาลให้การสนับสนุนการลงทุนจากต่างประเทศอย่างจริงจัง ● มีบริษัทของรัฐ (GIAD) ที่สามารถเป็นพันธมิตรทางธุรกิจได้อย่างดี ● ประชาชนมีอัธยาศัยดี	● โครงสร้างพื้นฐานยังไม่พร้อม เช่น ไฟฟ้า ชลประทาน ถนนหนทางหลายสายที่ยังขรุขระ เป็นต้น ● การขาดแคลนน้ำในบางภูมิภาค เป็นบางช่วงเวลา ● ขาดเทคโนโลยีการถนอมอาหารสดและการแปรรูป
Opportunity	**Threat**
● สินค้าอาหารสำเร็จรูปและกึ่งสำเร็จรูปมีไม่มาก ● ความนิยมของผู้บริโภคสมัยใหม่ให้ความสนใจกับสินค้าแปรรูปมากขึ้น ● วัตถุดิบต้นน้ำที่หลากหลายและยังเป็นการแปรรูปเพียงเบื้องต้น ● ภาครัฐให้การสนับสนุน และมีมาตรการส่งเสริม ● คู่แข่งจากต่างประเทศมีจำนวนน้อยเนื่องจากอยู่ระหว่างถูกกีดกันทางการค้า ● มีพื้นที่ที่ยังไม่ได้ใช้ประโยชน์จำนวนมาก โดยแต่ละภูมิภาคในประเทศมีความหลากหลาย	● การสรรหาพันธมิตรทางธุรกิจที่ดีต้องมีความสัมพันธ์อันดีกับภาครัฐ ● กฎระเบียบของภาครัฐมีความซับซ้อน ● เทคโนโลยีด้าน Logistic สำหรับการขนส่งวัตถุดิบสดและเวลาในการขนส่งเนื่องจากพื้นที่กว้าง ● การโอนเงินระหว่างประเทศมีข้อจำกัด ● ทักษะของแรงงานในการใช้เทคโนโลยีและการควบคุมเครื่องจักร

4. Production technology gap : การวิเคราะห์เทคโนโลยีการผลิตของอุตสาหกรรมระหว่างเทคโนโลยีของอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปในประเทศซูดานกับประเทศไทย

รูปภาพที่ 6-10: Production technology gap : การวิเคราะห์เทคโนโลยีการผลิตของอุตสาหกรรมระหว่างเทคโนโลยีของอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปในประเทศซูดานกับประเทศไทย

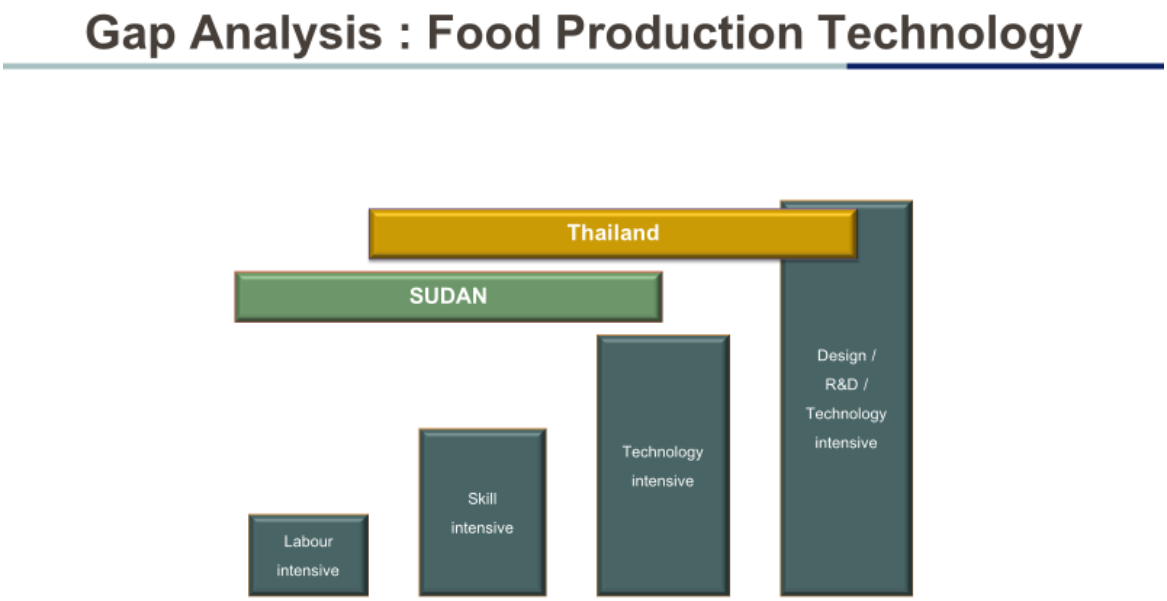

ที่มา : มูลนิธิ สวค.

ซึ่งพบว่าเทคโนโลยีของทั้ง 2 ประเทศมีทั้งส่วนที่เหมือนกันและแตกต่างกันโดยประเทศไทยมีการนำเทคโนโลยีที่มีความทันสมัยเข้ามาใช้ในอุตสาหกรรมมากกว่าในซูดาน จึงเป็นโอกาสของนักธุรกิจไทยที่จะนำเทคโนโลยีการผลิตที่มีความก้าวหน้าเข้ามาลงทุนดำเนินธุรกิจในซูดานได้ โดยเฉพาะในด้านเทคโนโลยีในการแปรรูปอาหาร

5. สิทธิประโยชน์ / กฎระเบียบ

รัฐบาลซูดานได้เพิ่มนโยบายเพื่อสนับสนุนการลงทุน กระตุ้นการลงทุนในซูดานให้มากขึ้น ดังนี้

- มาตรการส่งเสริมการลงทุน โดยรูปแบบการส่งเสริมจะเป็นการให้สิทธิประโยชน์สำหรับการลงทุนในเขต Free Zone , Free market สำหรับกิจการที่อยู่ในเขต Suakin Free Zone และ Aljaily Free Zone
- สิทธิประโยชน์ทางภาษีที่ได้รับ ได้แก่
  1) ยกเว้นภาษีนิติบุคคลเป็นระยะเวลา 15 ปี
  2) ยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา
  3) ยกเว้นภาษีนำเข้าและส่งออก สำหรับสินค้าที่ผลิตในเขต Free Zone
- สิทธิประโยชน์อื่นๆ ได้แก่ เงินทุนและกำไรที่ได้จากการลงทุนในเขต Free Zone สามารถโอนออกได้อย่างเสรี จากซูดานไปยังประเทศต่างๆ ผ่านธนาคารที่อยู่ในเขต Free Zone

4) **รูปแบบและกลยุทธ์การลงทุนที่เหมาะสมต่ออุตสาหกรรมอาหารแปรรูปในประเทศซูดาน** โดยทางทีมวิเคราะห์ได้จัดทำข้อเสนอแนะกลยุทธ์ที่เหมาะสมต่อการลงทุนทางธุรกิจสำหรับอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปในซูดาน โดยแบ่งกลยุทธ์ออกเป็น 3 ด้าน ใน 3 ช่วงเวลา ดังนี้

ช่วงเวลา กลยุทธ์	ช่วงเริ่มต้นการลงทุน ระยะเวลาประมาณ 1 – 2 ปี	ช่วงขยายธุรกิจ ระยะเวลาประมาณ 2 – 3 ปี	ช่วงดำเนินธุรกิจที่มั่นคง หลังจากมีเสถียรภาพด้านการลงทุน
1.1 รูปแบบการลงทุน	Joint Venture และทำความร่วมมือกับภาครัฐ GIAD	เพิ่มสัดส่วนการถือหุ้นของ Joint Venture	รูปแบบหลัก Greenfield และ Joint Venture
	สร้างความสัมพันธ์อันดีกับ GIAD และชุมชนโดยรอบ	เริ่มลงทุนในรูปแบบ Greenfield ใน EPZ	ลงทุนร่วมกับ GIAD ในโครงการอื่นๆ
1.2 ด้านกลยุทธ์การลงทุนในอุตสาหกรรม	เข้าลงทุนโดยหาพันธมิตรท้องถิ่น เช่น GIAD หรือการลงทุนในส่วนของกลางน้ำ เช่น การแปรรูปอาหาร เป็นต้น	ขยายการลงทุนด้านการผลิตอุตสาหกรรมต้นน้ำที่มีมูลค่าสูงขึ้น เช่น เทคโนโลยีการเพาะปลูก เป็นต้น และหรืออุตสาหกรรมปลายน้ำ เช่น ร้านอาหาร และ การแปรรูปอาหารเพื่อการส่งออก เป็นต้น โดยเพิ่มสัดส่วนการถือหุ้นใน JV และหรือ Greenfield ในเขต EPZ เป็นต้น	1. Strategic Partner ที่ไว้วางใจกัน ได้ 2. ขยายการลงทุนในธุรกิจที่มีมูลค่าสูงขึ้น ใน Value Chain ในอุตสาหกรรมอาหาร เพื่อเพิ่ม Value และความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ เช่น อาหารแปรรูปเพื่อส่งขายทั้งในและต่างประเทศ เป็นต้น
1.3 สถานที่ลงทุน	บริเวณที่ภาครัฐให้การส่งเสริม หรือในกรณีมีพันธมิตรที่จัดหาพื้นที่ได้	เขตเศรษฐกิจพิเศษ (EPZ) นอกเขต EPZ ในกรณีมีพันธมิตรที่จัดหาพื้นที่ที่มีน้ำเพียงพอได้	เขตเศรษฐกิจพิเศษ (EPZ) นอกเขต EPZ ในกรณีมีพันธมิตรที่จัดหาพื้นที่ที่มีน้ำเพียงพอได้
2.1 เป้าหมายกลุ่มตลาดและลูกค้า	การส่งเสริมด้านการแปรรูปอาหารภายในซูดาน และการส่งออกไปยังตะวันออกกลางและ EU	การส่งเสริมด้านการแปรรูปอาหารภายในซูดาน และการส่งออกไปยังตะวันออกกลางและ EU กลุ่มโรงแรมหรือสถานที่ท่องเที่ยว	การส่งเสริมด้านการแปรรูปอาหารภายในซูดาน และการส่งออกไปยังตะวันออกกลางและ EU กลุ่มโรงแรมหรือสถานที่ท่องเที่ยว
2.2 กลยุทธ์การสร้างข้อได้เปรียบ	เน้นด้านการแปรรูปอาหารให้มีคุณภาพ และได้มาตรฐาน GMP HACCP HALAL	เน้นด้านการแปรรูปให้มีคุณภาพสูงขึ้น และส่งเสริมตลาดการส่งออกมากขึ้น	พัฒนาการแปรรูปให้มีผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายขึ้น
3.1 กลยุทธ์ด้านการบริหารจัดการแรงงาน	ต้นทุนแรงงานค่อนข้างต่ำ	ต้นทุนแรงงานค่อนข้างต่ำ	ต้นทุนแรงงานค่อนข้างต่ำ และให้โอกาสเติบโตแก่พนักงานท้องถิ่น
	ควรฝึกอบรมความรู้ด้านการใช้เทคโนโลยี	เริ่มถ่ายทอดองค์ความรู้ และให้โอกาสเติบโตแก่พนักงานท้องถิ่น	สร้างระบบบริหารจัดการ โดยจัดทีมเข้าตรวจเช็คปัจจัยต่างๆที่ Setup ไว้
3.2 กลยุทธ์ด้านเทคโนโลยีในอุตสาหกรรม	เน้นการผลิตที่ใช้แรงงานประเภท Non Skill และ Semi Skill เป็นหลัก ร่วมกับศึกษาแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ด้านการพัฒนาสินค้าอาหารแปรรูป และ ด้านมาตรฐาน GMP HACCP	พัฒนาฝีมือแรงงานเพื่อยกระดับให้เป็น Semi Skill และเริ่มนำเทคโนโลยี และระบบ Semi Automation เข้ามาเริ่มใช้ในบางส่วน และด้านมาตรฐาน GMP HACCP	พัฒนาฝีมือแรงงานเพื่อยกระดับให้เป็น Skill และนำเทคโนโลยีการแปรรูปที่ทันสมัยขึ้นเข้ามาใช้ควบคู่ไปกับส่วนที่ใช้แรงงานคน โดยมีเทคโนโลยีที่สามารถควบคุมคุณภาพของสินค้าได้

ช่วงเวลา กลยุทธ์	ช่วงเริ่มต้นการลงทุน ระยะเวลาประมาณ 1 – 2 ปี	ช่วงขยายธุรกิจ ระยะเวลาประมาณ 2 – 3 ปี	ช่วงดำเนินธุรกิจที่มั่นคง หลังจากมีเสถียรภาพด้านการลงทุน
3.3 กลยุทธ์ด้านการเงิน	แบ่งส่วนแบ่งรายได้เป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1. ส่วนแบ่งจากกำไรสู่ผู้ถือหุ้น และการลงทุนต่อเนื่อง 2. โอนเงินส่วนของกำไรกลับประเทศได้โดยผ่าน International Bank	แบ่งส่วนแบ่งรายได้เป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1. ส่วนแบ่งจากกำไรสู่ผู้ถือหุ้น และการลงทุนต่อเนื่อง 2. โอนเงินส่วนของกำไรกลับประเทศได้โดยผ่าน International Bank 3. ค่าบริหารจัดการช่องทางจัดจำหน่ายและการบริการลูกค้าในต่างประเทศ โดยให้ลูกค้าชำระตรงสู่บริษัทผู้ลงทุน	แบ่งส่วนแบ่งรายได้เป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1. ส่วนแบ่งจากกำไรสู่ผู้ถือหุ้น และการลงทุนต่อเนื่อง 2. โอนเงินส่วนของกำไรกลับประเทศได้โดยผ่าน International Bank 3. ค่าบริหารจัดการช่องทางจัดจำหน่ายและการบริการลูกค้าในต่างประเทศ โดยให้ลูกค้าชำระตรงสู่บริษัทผู้ลงทุน

ทั้งนี้รายละเอียดอื่นๆ ที่เป็นข้อแนะนำสำหรับการลงทุนจะปรากฏในบทที่ 7

การลงทุนในอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปในประเทศซูดานยังมีโอกาสอย่างมาก เนื่องจากซูดานยังมีโอกาสและทรัพยากรที่หลากหลายซึ่งเป็นต้นน้ำในห่วงโซ่มูลค่าของอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปอยู่จำนวนมาก แต่ขาดเทคโนโลยีที่ช่วยส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพในการแปรรูปผลผลิตจากการเกษตร ปศุสัตว์ หลายประการ อาทิ เทคโนโลยีการแปรรูป เป็นต้น อีกทั้งทางภาครัฐให้การสนับสนุนผู้ประกอบการต่างชาติให้เข้ามาลงทุนในอุตสาหกรรมดังกล่าวของประเทศ โดยการจัดมาตรการต่างๆ ให้เอื้อต่อการเข้ามาลงทุนและเป็นที่ดึงดูดใจของนักลงทุน ทั้งในแง่ของการสนับสนุนทางภาษี การร่วมเป็นพันธมิตรทางธุรกิจ โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ อย่างไรก็ตามสำหรับการลงทุนในอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปในซูดานมีปัจจัยที่ต้องเตรียมแผนการจัดการให้รัดกุม เช่น การขนส่ง การพัฒนาพันธมิตรทางธุรกิจ และกฎระเบียบต่างๆ เป็นต้น

ทั้งนี้ทางทีมที่ปรึกษาเสนอแนะให้เริ่มการลงทุนในรูปแบบ Joint Venture และทำความร่วมมือกับ GIAD ซึ่งเป็นบริษัทที่ภาครัฐให้การสนับสนุน เน้นจุดเด่นด้านเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและแปรรูป โดยในช่วงเริ่มต้นจำเป็นต้องสรรหาพันธมิตรในพื้นที่เพื่อการประสานงานต่างๆ กับหน่วยงานภายในประเทศ และช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเข้าถึงแหล่งวัตถุดิบต่างๆ โดยการลงทุนในซูดานจะมีมาตรการส่งเสริมการลงทุนในแต่ละอุตสาหกรรมที่แตกต่างกัน โดยสามารถศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมได้จากบทที่ 3 เป็นต้น และการร่วมลงทุนกับพันธมิตรธุรกิจดังกล่าวทางทีมที่ปรึกษาเสนอแนะให้ใช้วิธีร่วมลงทุน (Joint Venture) กับบริษัท GIAD โดยเน้นจุดเด่นในด้านเทคโนโลยีด้านการแปรรูปอาหาร เช่น เครื่องจักรสำหรับอุตสาหกรรมอาหาร และเทคโนโลยีในการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากการเกษตร เป็นต้น นอกจากนี้ซูดานยังเป็นช่องทางในการกระจายสินค้าเข้าสู่ประเทศซาอุดิอาระเบียและประเทศใกล้เคียงได้

นอกจากนี้ นักลงทุนควรวางแผนการขยายการลงทุนและการถอนทุนในด้านต่างๆเป็นการสำรองไว้เพื่อให้สามารถปรับเปลี่ยนกลยุทธ์การลงทุนได้ทันท่วงทีตามสถานการณ์ที่แปรเปลี่ยนไป ดังเช่นตัวอย่างการวางกลยุทธ์ด้านต่างๆ ในแต่ละช่วงเวลาของธุรกิจที่จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในเบื้องต้นที่ระบุรายละเอียดกลยุทธ์ด้านต่างๆ ไว้โดยสังเขป โดยอุตสาหกรรมอาหารในซูดานนี้ควรเน้นกลยุทธ์ในด้านการเทคโนโลยีการพัฒนาคุณภาพสินค้า มาตรฐานสินค้า และการพัฒนาความสัมพันธ์กับพันธมิตรทางธุรกิจ ให้มีความรัดกุมซึ่งจะส่งผลต่อการขยายธุรกิจในลำดับต่อไปเป็นอย่างมาก

บทสรุปและข้อเสนอแนะ 7

สาธารณรัฐซูดาน

ในบทที่ 7 จะทำการสรุปและวิเคราะห์ลู่ทางการลงทุนในซูดาน ในประเด็นต่างๆ ซึ่งได้จัดแบ่งไว้เป็น 2 ส่วนสำคัญ คือ ข้อเสนอแนะในภาพรวม กับข้อเสนอแนะระดับอุตสาหกรรมที่น่าสนใจ 2 อุตสาหกรรม

ในส่วนของข้อเสนอแนะในภาพรวม ได้เริ่มจากการวิเคราะห์คำถามสำคัญข้อแรก คือ ความคุ้มค่าของการลงทุนก่อน ว่าในภาพรวมนั้นซูดาน มีความคุ้มค่าหรือไม่ หากไม่มีคือลงทุนแล้วขาดทุนและไม่มีช่วงคืนทุนก็จะสรุปได้ว่า “ไม่ควรลงทุน” แต่หากสรุปได้ว่าคุ้มค่าก็จะทำการศึกษาต่อไปว่าในภาพรวมมีประเด็นใดที่ต้องพิจารณาบ้าง โดยเริ่มจากการสรุปจุดเด่น จุดด้อยด้านการลงทุนในประเทศออกตามประเด็นการศึกษา ตั้งแต่ภาพรวมประเทศ กฎระเบียบ นโยบายส่งเสริมการลงทุน คู่แข่ง และทรัพยากรสำคัญ ก่อนที่จะทำการวิเคราะห์ ตำแหน่งของประเทศเป้าหมายต่อการลงทุนของไทย การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT) ของการลงทุนบ้าง แล้วจึงใช้ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวมาสรุปเป็นข้อเสนอแนะด้วย TOWS Matrix ก่อนจะจำแนกเป็น ผังการลงทุนที่แนะนำ และกิจกรรมสำหรับแต่ละหน่วยงานต่อไป

ส่วนข้อเสนอแนะระดับอุตสาหกรรม จะเป็นการรวบรวมข้อมูลจากบทที่ 6 มาทำการวิเคราะห์ด้วยเครื่องมือดังที่ได้เสนอไว้ในบทที่ 1 เพื่อเป็นข้อเสนอแนะเฉพาะในรายอุตสาหกรรมผลการศึกษามี ดังนี้

7.1 ภาพรวมความคุ้มค่าในการลงทุน

คำถามสำคัญคำถามหนึ่งที่นักลงทุนมักถามเป็นอันดับแรก คือ การลงทุนนั้นมีความคุ้มค่าในการลงทุนหรือไม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความคุ้มค่าทางการเงิน เพราะหากไม่มีความคุ้มค่าปัจจัยและเหตุผลอื่นๆ ก็ไม่อาจจะจูงใจให้นักลงทุนออกไป “ขาดทุน” ยังต่างประเทศได้ แต่ในทางกลับกันหากมีความคุ้มค่า คือ ลงทุนแล้วได้ “กำไร” นักลงทุนก็พร้อมจะศึกษาหาลู่ทาง ซึ่งรวมถึงการแก้ไขปัญหาอื่นๆ ที่อาจเกิดขึ้นในระหว่างการลงทุนเพื่อทำให้การลงทุนเกิดขึ้นได้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า “หากการลงทุนมีกำไร ทุกปัญหาย่อมมีทางออก” แต่ “หากการลงทุนขาดทุน ต่อให้ไม่มีปัญหาก็มีปัญหา”

สำหรับซูดาน Ministry of Investment ได้รวบรวมโครงการที่น่าสนใจไว้หลายโครงการ แบ่งออกเป็นสาขาเกษตร สาขาอุตสาหกรรม และสาขาบริการ โดยบางโครงการได้มีการทำการศึกษาความเป็นไปได้ และความคุ้มทุนของโครงการ (Feasibility Study) ไว้แล้วในเบื้องต้น การศึกษานี้จึงขอแสดงตัวอย่างผลการศึกษาดังกล่าวเพื่อให้เห็นแนวทางในภาพรวมถึงความคุ้มค่าในการลงทุนยังซูดาน ดังตาราง ดังนี้

ตารางที่ 7-1: ผลการศึกษาความคุ้มค่าของการลงทุนของตัวอย่างโครงการลงทุนที่น่าสนใจในซูดาน

โครงการ	กิจกรรม	เงินลงทุน (เหรียญสหรัฐฯ)	IRR (ร้อยละ)	ระยะเวลาคืนทุน
โรงงานผลิตซิลิกอน	ผลิตแผงซิลิกอนจากแร่ในซูดานสำหรับโรงงานผลิตโซลาร์เซลล์	45 ล้าน	15	9 ปี
โรงงานผลิตเชื้อเพลิงอากาศยานจากสบู่ดำ	ผลิตเชื้อเพลิงอากาศยานจากเมล็ดสบู่ดำ ซึ่งปลูกในพื้นที่ 1 แสนเฟดดัน คำนวณผลผลิตได้ประมาณ 2 แสนตันต่อปี ซึ่งจะผลิตเป็นเชื้อเพลิงได้ปีละ 50,000 ตัน	50 ล้าน	15	9 ปี
การให้บริการเครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่โดยไม่ต้องมีโครงข่ายของตัวเอง (Mobile Virtual Network Operator)	ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ในกิจกรรมต่างๆ เช่น การตลาด การขาย บริการหลังการขาย กิจกรรมส่งเสริม ฯลฯ โดยใช้ระบบโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัลของรัฐบาลซูดาน (ไม่ต้องทำโครงข่ายเอง)	80 ล้าน	12	5 ปี
Al Dindir Resort and Wild Live Center	สร้างและพัฒนารีสอร์ต รวมถึงศูนย์เพาะเลี้ยง ดูแลสัตว์ป่า	13 ล้าน	20	8 ปี
Khartoum Intensive Aquaculture	เลี้ยงปลา/สัตว์น้ำ ในพื้นที่ 480 เฮกแตร์ ซึ่งคาดว่าจะผลิตปลาได้ 1,600 ตันต่อปี	ผลการศึกษาความคุ้มค่าระบุว่ามีกำไรสูง (High Profitability)		

ที่มา: Ministry of Investment, Sudan

นอกจากนี้เพื่อให้เห็นภาพที่ชัดเจนถึงความคุ้มค่าในการลงทุนที่ซูดานที่สอดคล้องกับอุตสาหกรรมที่ทำการศึกษา คือ อุตสาหกรรมประมง และเกษตรแปรรูป การศึกษานี้จึงได้ทำการคำนวณความเป็นไปได้ทางการเงินในเบื้องต้นของการเลี้ยงกุ้งไว้ เพื่อใช้สำหรับการทำความเข้าใจถึงความคุ้มค่าในการลงทุนที่ซูดานในภาพรวม (เท่านั้น) ทั้งนี้ในการลงทุนจริงของภาคเอกชนจะต้องทำการศึกษาเชิงลึกด้วยตนเองต่อไป (ข้อมูลส่วนหนึ่งใช้การประมาณการจากแหล่งข้อมูลต่างๆไม่ใช่ข้อมูลเฉพาะของแต่ละโครงการ)

โดยในการเลี้ยงกุ้งนี้ ประกอบไปด้วยต้นทุน 2 ประเภท คือ ต้นทุนคงที่ ที่จ่ายครั้งแรกครั้งเดียวก่อนเริ่มโครงการ กับต้นทุนผันแปรรายปี ที่ต้องจ่ายทุกปีตามขนาดพื้นที่โครงการ กับรายได้ที่คิดตามขนาดพื้นที่เป็นรายปี โดยต้นทุนและรายได้ประเภทต่างๆในการเลี้ยงกุ้งที่นำมาคำนวณมี ดังนี้

ตารางที่ 7-2: ประเภทต้นทุนและรายได้จากการเลี้ยงกุ้ง

ต้นทุนคงที่	ค่าบริการ เตรียมเอกสาร และดำเนินการเพื่อจัดตั้งธุรกิจ ค่าธรรมเนียมจัดตั้งธุรกิจ
ต้นทุนผันแปร	ค่าที่ดิน (ค่าเช่าต่อปี) ค่าเสื่อมราคาการขุด และจัดเตรียมบ่อเลี้ยง ค่าพันธุ์กุ้ง ค่าอาหารกุ้ง ค่าน้ำมัน ค่าแรง ค่าจุลินทรีย์ ยา และสารเคมีอื่นๆ
รายได้	ขายกุ้ง (คิดเป็นกิโลกรัม)

ที่มา: มูลนิธิ สวค.

โดยการเลี้ยงกุ้งที่นำมาศึกษานี้ เป็นกรณีของกุ้งขาวแวนนาไม ขนาด 60 ตัวต่อกิโลกรัม ซึ่งเป็นพันธุ์และขนาดกุ้งที่นิยมในประเทศไทย โดยข้อมูลหลักมาจากข้อมูลของกรมประมงซึ่งเป็นกรณีของประเทศไทย ในการศึกษาจึงใช้การประมาณข้อมูลของซูดานบนฐานจากข้อมูลการเลี้ยงกุ้งในประเทศ กล่าวคือ

ด้านการเลี้ยงกุ้งในไทยมีข้อมูลสำคัญ ดังนี้

(1) พื้นที่ 1 ไร่จะเลี้ยงลูกกุ้งประมาณ 120,000 ตัว
(2) การเลี้ยงกุ้งในไทยมีอัตราการรอดที่ ร้อยละ 70
(3) ขนาดกุ้งคือ 60 ตัวต่อกิโลกรัม ดังนั้น จะได้ผลผลิตกุ้ง 1,400 กิโลกรัม (1.4 ตัน) ต่อไร่
(4) ต้นทุน รวมในการเลี้ยงกุ้งในไทย คือ 165,763 บาทต่อไร่
(5) ราคากุ้งคือ กิโลกรัมละ 145 บาท
(6) ดังนั้นจะมีรายได้ เท่ากับ 1,400x145 = 203,000 บาทต่อไร่
(7) กำไรต่อไร่ของไทย คือ 37,237 บาทต่อไร่

ตารางที่ 7-3: ต้นทุนการเลี้ยงกุ้งในไทย

หน่วย: บาท

ประเภทต้นทุน	มูลค่าต่อไร่
ค่าที่ดิน (ค่าเช่าต่อปี)	3,738
ค่าเสื่อมราคาการขุด และจัดเตรียมบ่อเลี้ยง	19,000
ค่าพันธุ์กุ้ง	14,400
ค่าอาหารกุ้ง	88,200
ค่าน้ำมัน	28,486
ค่าแรง	9,051
ค่าจุลินทรีย์ ยา และสารเคมีอื่นๆ	2,888

ที่มา: กรมประมง (2555)

เมื่อคาดการณ์ต้นทุน และราคาจากข้อมูลในไทยเป็นซูดาน จึงต้องคาดการณ์จากสถานการณ์แวดล้อม เช่น ค่าน้ำมันที่ถูกกว่าไทย (อยู่ที่ร้อยละ 25 ของไทย เนื่องจากราคาน้ำมันที่ซูดานเพียงลิตรละ 7 SDG เท่านั้น) และค่าแรงที่ถูกกว่าไทย (ประมาณ 2,000 บาทต่อเดือน ในขณะที่ไทยอยู่ที่ 330 บาทต่อวัน) ซึ่งเมื่อประมาณกับศักยภาพแรงงานที่ต่ำกว่าไทยจึงเผื่อไว้ที่ร้อยละ 40 ของไทย และการคาดการณ์เผื่อในกรณีที่แย่ที่สุด เช่น ไม่สามารถผลิตอาหารกุ้ง (ปลาป่น) ได้เองในซูดาน และต้องนำเข้าจากต่างประเทศ รวมถึงต้นทุนอื่นๆ ได้แก่ ค่าจัดเตรียมบ่อ ค่าพันธุ์กุ้ง และค่าจุลินทรีย์ ยา และสารเคมีอื่นๆ ให้มีราคาสูงกว่าไทยร้อยละ 50

ตารางที่ 7-4: ประมาณการณ์ต้นทุนการเลี้ยงกุ้งในซูดาน

หน่วย: บาท

รายการ	มูลค่าต่อไร่ในไทย	อัตราคูณ	มูลค่าต่อไร่ในซูดาน	หมายเหตุ
ค่าที่ดิน (ค่าเช่าต่อปี)	3,738	0	0	รัฐบาลซูดานร่วมทุนในรูปของที่ดิน
ค่าเสื่อมราคาการขุด และจัดเตรียมบ่อเลี้ยง	19,000	1.5	28,500	1. ผู้รับเหมาซูดาน 2. เผื่อในกรณีที่แย่ที่สุด
ค่าพันธุ์กุ้ง	14,400	1.5	21,600	1. พัฒนาพันธุ์ในซูดาน 2. เผื่อในกรณีที่แย่ที่สุด
ค่าอาหารกุ้ง	88,200	1.5	132,300	1. นำเข้า 2. เผื่อในกรณีที่แย่ที่สุด
ค่าน้ำมัน	28,486	0.25	7,121.5	น้ำมันที่ซูดานลิตรละ 7 บาท
ค่าแรง	9,051	0.4	3,620.4	1. ค่าแรงขั้นต่ำที่ซูดานประมาณ 2,000 บาทต่อเดือน 2. ศักยภาพแรงงานไทยสูงกว่าซูดาน
ค่าจุลินทรีย์ ยา และสารเคมีอื่นๆ	2,888	1.5	5,776	1. นำเข้า 2. เผื่อในกรณีที่แย่ที่สุด

ที่มา: มูลนิธิ สวค.

หากเป็นไปตามกรณีดังกล่าวร่วมกับ ค่าบริการ เตรียมเอกสาร และดำเนินการเพื่อจัดตั้งธุรกิจที่ 544,696 บาท[1] และค่าธรรมเนียมจัดตั้งธุรกิจที่ 1,724 บาท[2] และราคากุ้งที่ 145 บาทต่อกิโลกรัม (เช่นเดียวกับในไทย) พบว่า

(1) มีกำไร 5,526 บาทต่อไร่ต่อปี (ไม่รวมค่าบริหารจัดการ)

(2) แต่เนื่องจากซูดานมีพื้นที่กว้างใหญ่จึงสามารถสร้างกำไรต่อปีตามขนาดพื้นที่ที่รัฐบาลซูดานอนุญาต ดังตาราง

ตารางที่ 7-5: ประมาณการณ์กำไรการเลี้ยงกุ้งในซูดานตามขนาดพื้นที่

ขนาดพื้นที่ (ไร่)	1	100	1,000	10,000	100,000	2,000,000
กำไรต่อปี (บาท)	5,526	552,610	5,526,100	55,261,000	552,610,000	11,052,200,000

ที่มา: มูลนิธิ สวค.

(3) หากประหยัดต้นทุนต่างๆลงได้ โดยเฉพาะค่าอาหารกุ้ง ซึ่งในกรณีของซูดานคือ 88,200 บาทต่อไร่ หรือ คิดเป็น ร้อยละ 53 ของต้นทุนลงได้จะสามารถสร้างกำไรได้มากขึ้นอีกมาก (อาหารกุ้งที่สำคัญคือ ปลาป่น ซึ่งหากไทยเข้ามาลงทุนจับปลาในซูดานอยู่แล้ว ก็สามารถนำ “ปลาเป็ดปลาไก่” ซึ่งเป็นของเหลือในอุตสาหกรรมจับปลามาผลิตเป็นปลาป่นได้ ก็จะลดต้นทุนจากการนำเข้าปลาป่นจากต่างประเทศได้)

(4) อย่างไรก็ตามตลาดหลักของกุ้งไม่ใช่ตลาดในประเทศซูดาน แต่เป็นตลาดต่างประเทศเช่น สหภาพยุโรป ซึ่งไม่สามารถจะส่งออกกุ้งสด/มีชีวิตออกไปได้ จะต้องผ่านการแปรรูปเสียก่อน เช่น กุ้งต้ม หรือกุ้งแช่แข็ง ซึ่งจะเพิ่มมูลค่าได้อีก ทั้งนี้ราคานำเข้ากุ้งแช่แข็งของสหภาพยุโรปเฉลี่ยปี 2017 อยู่ที่ 270 บาท ต่อกิโลกรัม ซึ่งสูงกว่าราคากุ้งสดประมาณการณ์ที่ 145 บาท ร้อยละ 53

จึงสามารถสรุปได้ว่า การลงทุนเลี้ยงกุ้งในซูดานมีความคุ้มค่า

ทั้งนี้ จากการศึกษาภาพรวมทางเศรษฐกิจของซูดาน พบว่า ทั้งอัตรากำไรผู้ฝาก (Credit Sale) และอัตรากำไรธนาคาร[3] ในซูดานอยู่ในอัตราที่ค่อนข้างสูงและไม่ห่างกันนัก (Low Gap) กล่าวคือ อัตรากำไรผู้ฝากอยู่ที่ร้อยละ 13.3 ส่วนกำไรธนาคารอยู่ที่ร้อยละ 18 ถึงร้อยละ 20 ซึ่งไม่ต่างกันมากนัก แสดงให้เห็นว่ามีความเสี่ยงการลงทุนไม่สูงมาก สอดคล้องกับอัตรา NPL เฉลี่ยที่ค่อนข้างต่ำคืออยู่ที่เพียง ร้อยละ 2.5 อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาอัตรากำไรธนาคารที่ร้อยละ 18 ถึงร้อยละ 20 จะเห็นว่าอยู่ในอัตราที่ค่อนข้างสูง สะท้อนให้เห็นถึงอัตราผลตอบแทนการลงทุนที่ต้องสูงตาม (ไม่เช่นนั้นจะไม่มีผู้ขอยืมลงทุน) จึงเห็นได้ว่าในภาพรวมนั้นการลงทุนในซูดานให้ผลตอบแทนดี และมีความเสี่ยงไม่สูงนัก ซึ่งสาเหตุหนึ่งอาจมาจากค่าใช้จ่ายด้านสาธารณูปโภค และที่ดินที่ค่อนข้างต่ำ ดังที่ได้แสดงให้เห็นแล้วในบทก่อนหน้า

อย่างไรก็ตาม การลงทุนในซูดานยังมีความเสี่ยงจากปัจจัยภายนอกต่างๆ อาทิ ภาพรวมทางเศรษฐกิจที่ยังไม่ดีนัก รวมถึงระบบโครงสร้างพื้นฐานต่างๆที่ต้องการการพัฒนาปรับปรุงซึ่งจะทำการวิเคราะห์ต่อไปดังนี้

[1] Healy Consulting Group

[2] บทที่ 4

[3] คล้ายกับอัตราดอกเบี้ย เพียงแต่ธนาคารอิสลามไม่อนุญาตให้คิดดอกเบี้ย จึงอยู่ในรูปของกำไรธนาคาร และกำไรผู้ฝาก แทน

7.2 ข้อเสนอแนะในภาพรวม

การวิเคราะห์ในส่วนที่ผ่านมาได้แสดงให้เห็นว่าการลงทุนในซูดานมีความคุ้มค่าในภาพรวม ในส่วนนี้จึงจะทำการวิเคราะห์ถึงข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการลงทุน หรือเข้าไปลงทุนยังภูมิภาคนี้ในภาพรวม โดยจะเริ่มจากการสรุปข้อมูลที่สำคัญที่พบ และใช้การสรุปผลดังกล่าวมาพิจารณาในรูปแบบของ SWOT Analysis ก่อนที่จะใช้การวิเคราะห์ SWOT มาจัดทำเป็น TOWS Matrix เพื่อกำหนดข้อเสนอแนะที่เหมาะสมต่อแต่ละภาคส่วนที่สำคัญต่อไป ผลการวิเคราะห์มีดังนี้

(1) สรุปผลการศึกษาที่สำคัญ

ในการศึกษาได้ทำการศึกษาในประเด็นต่างๆที่สำคัญในการลงทุนยังซูดาน ทั้งในด้านภาพรวม การเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม โครงสร้างพื้นฐาน นโยบายการลงทุน กฎระเบียบการลงทุน นโยบายส่งเสริมการลงทุน คู่แข่ง ตลาดหลัก และทรัพยากรสำคัญไว้ สามารถสรุปได้ดังตาราง ดังนี้

	จุดเด่น	จุดด้อย
การเมือง	บริหารจัดการแบบรวมศูนย์สามารถจัดการได้รวดเร็วว่องไว	ต้องพัฒนาปรับปรุงยุทธศาสตร์ชาติในหลายด้าน
เศรษฐกิจ	ทรัพยากรธรรมชาติ และแรงงานมีล้นเหลือ	ขนาดเศรษฐกิจเล็ก รายได้ต่อหัวต่ำ การเติบโตทางเศรษฐกิจไม่สูง ค่าเงินอ่อนค่าสูงมาก หนี้สาธารณะสูง ขาดดุลการค้า
สังคมวัฒนธรรม	สุภาพเรียบร้อย อัธยาศัยดี	เวลาทำงานไม่เป็นสากล ต้องมีสวัสดิการด้านต่างๆ เช่น อาหาร ที่พักให้กับแรงงาน
โครงสร้างพื้นฐาน	ค่าที่ดิน ค่าน้ำ ค่าน้ำมัน ค่าไฟฟ้า มีราคาถูกมาก	คุณภาพยังไม่ดี ไฟฟ้าตกบ่อย อินเทอร์เน็ตช้า
กฎระเบียบ	ต่างชาติถือครองกิจการได้ ร้อยละ 100 อัตราภาษีไม่สูง ยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	กฎระเบียบเฉพาะ หรือแบบหนังสือสัญญายังมีน้อยทำให้ล่าช้าในบางกระบวนการ
นโยบายสำคัญ	ให้ความสำคัญกับการดึงดูดการลงทุนจากต่างชาติ และกำลังปรับปรุงกฎหมายคุ้มครองและส่งเสริมการลงทุน เน้นการผลิตเพื่อส่งออก นอกจากนั้นยังใช้รัฐวิสาหกิจ (GIAD) นำร่องร่วมทุนกับต่างชาติในกิจการประเภทต่างๆ	
มาตรการส่งเสริม	ในเขตเศรษฐกิจพิเศษจะได้รับการยกเว้นภาษีนิติบุคคลสูงสุด 15 ปี นอกจากนั้นยังยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และภาษีนำเข้าสินค้า	
ตลาดสำคัญ	COMESA และอาหรับ (ในความเป็นจริงมีโอกาสดีในการส่งออกไปยังยุโรปเพราะตั้งอยู่ในทำเลที่เหมาะสม อย่างไรก็ตามปัจจุบันมีการส่งออกไปน้อย)	
วัตถุดิบสำคัญ	น้ำมัน ทองคำ สินค้าเกษตร เช่น กัมอารบิก ปศุสัตว์ หนัง ฝ้าย ประมง แรงงาน และที่ดิน	
นักลงทุนหลักในประเทศ	จีน อาหรับ ยุโรปมีน้อย โดยมากจะมาร่วมทุนหรือรับจ้างที่ปรึกษา	

ที่มา: มูลนิธิ สวค.

<u>ตำแหน่งการลงทุนของไทยในซูดาน</u>

จากตารางเห็นได้ว่า ซูดานเป็นอีกประเทศที่มีทรัพยากรล้นเหลือด้วยขนาดพื้นที่ที่กว้างใหญ่ และมีประชากรจำนวนไม่มาก ซูดานมีทรัพยากรมากมายทั้ง น้ำมัน ทองคำ พื้นที่ทำการเกษตร (ริมแม่น้ำไนล์) ประมงน้ำจืด ประมงทะเล รวมถึงสถานที่ท่องเที่ยวหลากหลายรูปแบบ ทั้งทะเล แหล่งโบราณคดีที่ร่วมยุคกับอียิปต์ หรือป่าซาฟารี อย่างไรก็ตามจากอดีตที่ผ่านมาซูดานผ่านวิกฤติทั้งทางการเมืองและเศรษฐกิจจนไม่สามารถนำทรัพยากรต่างๆมาใช้ประโยชน์ได้ นโยบายและการดำเนินการหลายด้านของรัฐต้องปรับปรุง ปัจจุบันเศรษฐกิจซูดานมีปัญหามากพอควร คือ นอกจากเดิมจะมีขนาดเศรษฐกิจที่เล็กและมีรายได้ต่อหัวต่ำแล้ว การเติบโตทางเศรษฐกิจยังต่ำด้วย ร่วมกับหนี้สาธารณะที่สูง ส่งผลให้ค่าเงินอ่อนค่าลงอย่างมาก ในขณะที่การผลิตในประเทศก็ยังไม่พัฒนานักซูดานจึงขาดดุลการค้า นอกจากนั้นอัตราการว่างงานก็ยังสูงมากอีกด้วย

อย่างไรก็ตามรัฐบาลซูดานเห็นว่าการพัฒนาประเทศที่สำคัญต้องมาจากแรงผลักจากต่างชาติจึงมีนโยบายส่งเสริมการลงทุนจากต่างชาติเต็มที่ ทั้งการให้ต่างชาติถือครองกิจการได้ ร้อยละ 100 การเก็บภาษีที่ไม่สูง การยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และการสนับสนุนให้ค่าที่ดิน และค่าสาธารณูปโภคต่างๆมีราคาถูก รัฐบาลซูดานทั้งในระดับส่วนกลางและระดับรัฐต่างพร้อมที่จะปรับตัวและร่วมมือกับนักลงทุนต่างชาติ โดยเฉพาะไทยอย่างเต็มที่ในการพัฒนาอุตสาหกรรมและการลงทุนในซูดาน บทบาทการลงทุนไทยในซูดานจึงควรเป็น **“ประเทศเป้าหมายลำดับต้นของไทย และนักลงทุนไทย โดยไทยในระดับประเทศต้องมียุทธศาสตร์ที่เหมาะสมและครอบคลุมทุกด้าน รวมถึงความช่วยเหลือระดับรัฐต่อรัฐ รัฐวิสาหกิจต่อรัฐวิสาหกิจ และเอกชนต่อรัฐวิสาหกิจด้วย”**

BOX 7.1: ตำแหน่งการลงทุนของไทยในซูดาน

ด้วยทรัพยากรธรรมชาติที่ล้นเหลือ แต่ขาดการพัฒนาอันเนื่องจากความขัดแย้งในอดีต ผนวกกับการขาดประสบการณ์ องค์ความรู้ และโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ ซูดานจึงประสบปัญหาในการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และประเทศรวมถึงโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ แต่ด้วยความต้องการการพัฒนา และความเชื่อถือเชื่อมั่นของซูดานต่อไทย ไทยจึงอาจช่วยเหลือซูดานในการพัฒนาประเด็นต่างๆเหล่านี้ได้ **ตำแหน่งการลงทุน (Investment Position) ของไทยในซูดานจึงควรเป็นการ ให้ความสำคัญกับซูดานในฐานะประเทศเป้าหมายลำดับต้นของไทย และนักลงทุนไทย โดยไทยในระดับประเทศต้องมียุทธศาสตร์ที่เหมาะสมและครอบคลุมทุกด้าน รวมถึงความช่วยเหลือระดับรัฐต่อรัฐ รัฐวิสาหกิจต่อรัฐวิสาหกิจ และเอกชนต่อรัฐวิสาหกิจด้วย**

(2) SWOT Analysis

ในการศึกษาบทที่ผ่านมาสามารถสรุปและทำการวิเคราะห์ SWOT Analysis ได้ดังตาราง โดย

- ด้านจุดแข็ง ของการลงทุนคือ เทคโนโลยี และองค์ความรู้ (Know How) ของไทยที่สูงกว่าซึ่งเป็นที่ต้องการของซูดานโดยเฉพาะในอุตสาหกรรมการเกษตร ส่วนด้านทรัพยากรซูดานมีความหลากหลายและอุดมสมบูรณ์มาก ทั้งน้ำมัน สินแร่ ทองคำ สัตว์น้ำ ทรัพยากรทางทะเล พื้นที่เพาะปลูก ปศุสัตว์ และแหล่งท่องเที่ยว ส่วนด้านแรงงานก็มีแรงงานว่างงานมากและมีค่าจ้างต่ำ เช่นเดียวกับที่ดินที่มีอัตราความหนาแน่นของประชากรต่ำ จึงมีที่ดินว่างเป็นบริเวณกว้างมหาศาล และมีราคาถูก
- จุดอ่อน ของการลงทุน ในซูดานที่สำคัญได้แก่ ระบบโครงสร้างพื้นฐานที่คุณภาพยังไม่ดีนัก เช่น ระบบไฟฟ้าที่ตกบ่อยและต้องมีเครื่องกำเนิดไฟฟ้าสำรองในโรงงานเอง ขนาดตลาดในประเทศที่ไม่ใหญ่นัก คือ มีประชากรน้อยกว่า 40 ล้านคน นอกจากนั้นในเชิงธุรกิจนักลงทุนในซูดานยังมีไม่มาก อุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่องสนับสนุนจึงมีน้อย และประสบการณ์ในการทำธุรกิจกับชาวต่างชาติของซูดานก็มีไม่มากด้วย สุดท้ายปัญหาสำคัญของซูดานในปัจจุบันก็คือปัญหาภาพรวมเศรษฐกิจที่มีปัญหา เช่น ระดับหนี้สาธารณะ เงินเฟ้อ และอัตราแลกเปลี่ยน เป็นต้น
- ด้านโอกาสของการลงทุน พบว่าซูดานในปัจจุบันมีการเปิดเสรีด้านการลงทุน และมีมาตรการจูงใจค่อนข้างมาก แก่นักลงทุนค่อนข้างมากตามนโยบายของประธานาธิบดี อัล บาชีร์ เมื่อผนวกกับทัศนคติของชาวซูดานต่อไทยที่ดีมากก็จะยิ่งเป็นโอกาสต่อการลงทุนของไทยในซูดาน นอกจากนั้น ต้นทุนค่าสาธารณูปโภคในซูดานยังมีราคาที่ต่ำ และมีทำเลที่ตั้งที่ใกล้ทั้งตลาดอาหรับ และยุโรปอันจะเป็นประโยชน์และข้อได้เปรียบของนักลงทุนไทยในการผลิตเพื่อรุกตลาดอาหรับ และยุโรปได้

- อุปสรรคที่สำคัญในการลงทุน คือ ระบบกฎหมายต่างๆของซูดานที่อยู่ในช่วงพยายามพัฒนาปรับปรุงจึงยังมีความไม่พร้อมอยู่บ้าง อย่างไรก็ตามในปัจจุบันรัฐบาลซูดานใช้การประสานระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐ คือ Ministry of Investment ในฐานะคนกลางผู้อำนวยความสะดวก กับอุปสรรคที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ วัฒนธรรมและค่านิยมบางอย่างของซูดานที่ไม่เอื้อต่อการทำธุรกิจ เช่น วันหยุดที่ไม่แน่นอน และการเป็นสังคมสวัสดิการเลี้ยงดู ที่แรงงานส่วนใหญ่ “เสพติด” การอุดหนุน และเลี้ยงดูจากรัฐ หรือนายจ้าง

Strengths	Weaknesses
● ไทยมีเทคโนโลยีและKnow Howสูงกว่า ● ทรัพยากรมีความหลากหลายและอุดมสมบูรณ์ ● แรงงานว่างงานมากและมีค่าจ้างต่ำ ● ที่ดินมีมากและราคาถูก	● ระบบโครงสร้างพื้นฐานคุณภาพยังไม่ดีนัก ● ภาวะเศรษฐกิจในประเทศมีปัญหา ● ประสบการณ์ในการทำธุรกิจกับต่างชาติยังไม่มากนัก ● ตลาดในประเทศไม่ใหญ่นัก ● อุตสาหกรรมเชื่อมโยงมีน้อย
Opportunities	**Threats**
● เปิดเสรีด้านการลงทุน และมีมาตรการจูงใจค่อนข้างมาก ● ต้นทุนค่าสาธารณูปโภคต่ำ ● ทัศนคติที่ดีมากต่อไทย ● ทำเลที่ตั้งที่ใกล้ทั้งตลาดอาหรับ และยุโรป	● ระบบกฎหมายต่างๆอยู่ในช่วงพยายามพัฒนาปรับปรุง ● วัฒนธรรมและค่านิยมบางอย่างไม่เอื้อต่อการทำธุรกิจ เช่น วันหยุดที่ไม่แน่นอน และการเป็นสังคมสวัสดิการเลี้ยงดู

(3) TOWS Matrix และข้อเสนอแนะในภาพรวม

จากการวิเคราะห์ SWOT สามารถจัดทำเป็นตาราง TOWS Matrix ได้ดังนี้

	Strengths ■ ไทยมีเทคโนโลยีและKnow Howสูงกว่า ■ ทรัพยากรมีความหลากหลายและอุดมสมบูรณ์ ■ แรงงานว่างงานมากและมีค่าจ้างต่ำ ■ ที่ดินมีมากและราคาถูก	Weaknesses ● ระบบโครงสร้างพื้นฐานคุณภาพยังไม่ดี ● ภาวะเศรษฐกิจในประเทศมีปัญหา ● ประสบการณ์ในการทำธุรกิจกับต่างชาติยังไม่มากนัก ● ตลาดในประเทศไม่ใหญ่นัก ● อุตสาหกรรมเชื่อมโยงมีน้อย
Opportunities ■ เปิดเสรีด้านการลงทุน และมีมาตรการจูงใจค่อนข้างมาก ■ ต้นทุนค่าสาธารณูปโภคต่ำ ■ ทัศนคติที่ดีมากต่อไทย ■ ทำเลที่ตั้งที่ใกล้ทั้งตลาดอาหรับ และยุโรป	● นโยบายและกิจกรรมส่งเสริมการลงทุน เช่น การอำนวยความสะดวก การดูแลประคับประคองนักลงทุน ฯลฯ ● ความช่วยเหลือระดับรัฐต่อรัฐ ซึ่งเปิดช่องให้นักลงทุนไทยสอดแทรก	● แผนประชาสัมพันธ์ ● แผนลงทุนระยะยาวเพื่อขยายตลาดและลงทุนยังภูมิภาค ● แผนการตลาดในตลาด EU สหรัฐฯ และอ่าวอาหรับ
Threats ■ ระบบกฎหมายต่างๆอยู่ในช่วงพยายามพัฒนาปรับปรุง ■ วัฒนธรรมและค่านิยมบางอย่างไม่เอื้อต่อการทำธุรกิจ เช่น วันหยุดที่ไม่แน่นอน และการเป็นสังคมสวัสดิการเลี้ยงดู	● หน่วยงานรัฐของไทยและซูดาน เช่น กระทรวงต่างประเทศและ BOI ร่วมกับสถานทูตซูดาน เริ่มเจรจาและหาคู่ธุรกิจให้กับนักลงทุนไทย (เช่น GIAD)	● แผนลงทุนให้กู้พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ

จากตาราง TOWS สามารถสรุปแนวนโยบายสำคัญต่อการลงทุนได้ 7 ด้าน คือ

- <u>นโยบายและกิจกรรมส่งเสริมการลงทุนเชิงรุกในซูดาน</u> เช่น การอำนวยความสะดวกแก่นักลงทุนในการติดต่อนัดหมายหน่วยงาน การลดระยะเวลาและขั้นตอนกฎระเบียบต่างๆ เป็นพิเศษ การดูแลนักลงทุนระหว่างดำเนินการ เช่น การมีหน่วยงานคอยดูแลช่วยเหลือ และการทำประกันธุรกิจ การทำความเข้าใจกับแหล่งเงินกู้ และธนาคารที่รับโอนเงิน[4] เป็นต้น
- <u>กิจกรรมประชาสัมพันธ์ให้คนไทยรู้จักซูดาน</u> โดยเฉพาะโอกาสทางธุรกิจ เช่น การเผยแพร่รายงานการศึกษา การทำคลิปสารคดี การทำ info graphic การจัด Road Show หรือ Exhibition หรือในรูปแบบอื่นๆ เช่น ผ่านการท่องเที่ยว และภาพยนตร์ (รวม ละคร สารคดี โฆษณา เกมโชว์ ฯลฯ)
- <u>แผนระยะยาวเพื่อขยายการลงทุนในภูมิภาคอื่นๆ</u> เนื่องจากซูดานเป็นตลาดไม่ใหญ่มากแต่ทว่ามีอาณาเขตใกล้ชิด และมีข้อตกลงการค้าเสรีกับอีกหลายประเทศในภูมิภาคแอฟริกา รวมถึงสิทธิ GSP กับตลาด EU และสหรัฐฯ นักลงทุนจึงสามารถขยายตลาดไปยังตลาดต่างๆ ที่กล่าวมาได้ด้วย ด้วยเหตุดังกล่าวจึงต้องมีแผนระยะกลาง และระยะยาวในการขยายตลาด ซึ่งอาจเป็นการร่วมมือกับนักลงทุนท้องถิ่นที่ชำนาญด้านตลาดก็ได้
- <u>นโยบายลงทุนในระบบโครงสร้างพื้นฐาน</u> การลงทุนในระบบโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่หลายโครงการซูดานต้องการการพัฒนาปรับปรุง โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการบริหารจัดการและดูแลรักษา ซึ่งในความเป็นจริงหากพิจารณาจากทรัพยากรที่สำคัญของซูดาน คือ น้ำมัน และทองคำ จะเห็นได้ว่าซูดานมีศักยภาพในการจ่ายคืนเงินกู้ อย่างไรก็ตามซูดานไม่มีแผนงานด้านการกู้และจ่ายคืนที่ดีพอ ดังนั้นไทยจึงอาจต้องมีความช่วยเหลืออื่นในระดับรัฐต่อรัฐ เช่น การให้ความช่วยเหลือด้านผู้เชี่ยวชาญเพื่อช่วยเหลือตั้งแต่การวางแผนด้านต่างๆในซูดาน เช่น ด้านเศรษฐกิจ โครงสร้างพื้นฐาน และด้านการสาธารณสุข เป็นต้น
- <u>ความช่วยเหลือระดับรัฐต่อรัฐ</u> ซูดานยังมีปัญหาเศรษฐกิจ และปัญหาจากการวางแผนที่ขาดประสบการณ์และความเชี่ยวชาญ ไทยจึงอาจให้ความช่วยเหลือด้านดังกล่าวได้ ซึ่งจะช่วยได้ทั้งด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และการเปิดโอกาสให้แก่นักลงทุนไทยเข้าสอดแทรกการลงทุนต่างๆในซูดานได้ด้วย โดยในไทยอาจต้องปรับเปลี่ยนบทบาทของหลายหน่วยงานเพื่อให้ดำเนินการได้ เช่น TICA ของกระทรวงการต่างประเทศ เป็นต้น
- <u>นโยบายส่งเสริมการจับคู่ธุรกิจ และช่วยเจรจาธุรกิจ</u> การไปลงทุนในตลาดที่ไม่คุ้นชินอย่างซูดานอาจส่งผลให้การลงทุนไม่ประสบความสำเร็จก็ได้ (เช่น อาจไม่ชำนาญในเรื่องของระบบตลาด เป็นต้น) จึงจำเป็นต้องร่วมมือกับนักธุรกิจท้องถิ่นที่เชื่อถือได้ หรือรัฐวิสาหกิจของซูดาน เช่น GIAD ซึ่งความชำนาญในด้านที่แตกต่างกับไทย (เช่น นักลงทุนท้องถิ่นอาจเชี่ยวชาญในการหาแหล่งวัตถุดิบกับตลาด และการประสานกับหน่วยงานรัฐ ส่วนไทยอาจเชี่ยวชาญในการผลิตและแปรรูป หรือกับตลาดใน EU) ซึ่งจะช่วยส่งเสริมกันได้ดี นโยบายหาและจับคู่ธุรกิจ เช่น การทำ Business Matching หรือ การรวบรวมรายชื่อนักธุรกิจท้องถิ่นที่เชื่อถือได้ จึงมีความจำเป็น อย่างไรก็ตามเพื่อป้องกันความเสี่ยงการทำสัญญาที่เหมาะสมจึงมีความจำเป็นเช่นกัน จึงต้องนโยบายในการร่างสัญญาคู่ธุรกิจที่เหมาะสมที่ไทยจะไม่ถูกฉ้อโกง หรือเอาเปรียบ (และในทางกลับกันไทยก็ไม่ควรฉ้อโกง และเอาเปรียบคู่ธุรกิจด้วย เพราะจะทำให้เสียชื่อเสียงต่อภาพรวมของนักลงทุนไทยรายอื่น)

[4] ปัญหาสำคัญอย่างหนึ่งในการทำธุรกิจกับซูดานคือการโอนเงิน โดยปัญหาไม่ได้เกิดจากฝั่งซูดาน แต่เกิดจากธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยที่ไม่รับโอนเงินจากซูดาน

อย่างไรก็ตามนักลงทุนชาวซูดานโดยมากมักเป็นรายใหญ่มาก ขนาดกลางและเล็กมีไม่มากนัก หรือจะอยู่ในรูปของรัฐวิสาหกิจอย่าง GIAD ซึ่งในการเข้าถึงนั้นอาจต้องใช้หน่วยงานรัฐของไทยเป็นผู้เริ่มต้นนำนักธุรกิจเข้าติดต่อ รวมถึงช่วยเจรจาเพื่อช่วยเหลือและปกป้องนักลงทุนไทยเพิ่มเติมเพื่อสร้างความมั่นใจด้วย

- <u>แผนการตลาดใน EU สหรัฐฯ และอ่าวอาหรับ</u> เนื่องจากตลาดซูดานมีขนาดตลาดไม่ใหญ่นัก และราคาสินค้าในประเทศไม่สูง อีกทั้งไม่ใช่ตลาดเดิมที่ไทยชำนาญ การเน้นตลาดที่ซูดานที่ได้สิทธิ GSP อย่าง EU และสหรัฐฯ (ซึ่งค่าขนส่งและระยะเวลาจากซูดาน ถูกกว่าและสั้นกว่าจากไทย) และตลาดที่ใกล้ชิดติดกันอย่างอ่าวอาหรับ โดยเฉพาะซาอุดิอาระเบียที่มีกำลังซื้อสูง และเคยเป็นตลาดหลักของไทยในอดีตก่อนหน้าปัญหาทางการเมืองที่ทำให้ตลาดดังกล่าวซบเซาลง จึงมีความสำคัญ

(4) แผนผังขั้นตอนการลงทุนที่แนะนำ และข้อเสนอแนะต่อภาคส่วนต่างๆ ที่สำคัญ

จากการศึกษารวบรวมข้อมูลทั้งทุติยภูมิ และปฐมภูมิจากการลงพื้นที่ภาคสนามและสัมภาษณ์เชิงลึก สามารถนำมาสรุปวิเคราะห์ข้อเสนอแนะขั้นตอน (ผัง) การลงทุนที่เหมาะสมสำหรับนักลงทุนไทยได้ตามรูปภาพ ซึ่งมีขั้นตอน กระบวนการ และหน่วยงานเกี่ยวข้องหลากหลายหน่วยงานที่มีบทบาทแตกต่างกันไป โดยขั้นตอนทั้งหมดมี 15 ขั้นตอน เริ่มตั้งแต่นักลงทุนมีความสนใจในขั้นตอนแรก ไปจนถึง การโอนกำไรกลับในขั้นตอนสุดท้าย จึงจะแบ่งการอธิบายออกเป็น 2 ส่วนคือ ขั้นตอนก่อนการเริ่มกิจการ และขั้นตอนเมื่อเริ่มกิจการ ดังนี้

ในขั้นตอนก่อนเริ่มกิจการประกอบไปด้วย 7 ขั้นตอน คือ (1) ผู้ลงทุนมีความสนใจลงทุนในประเทศเป้าหมาย (2) ศึกษาข้อมูลทุติยภูมิในประเทศ (3) สำรวจภาคสนามเพื่อศึกษาข้อมูลยังประเทศเป้าหมาย (4) จัดทำรายงานศึกษาความเป็นไปได้ในการลงทุน (Feasibility Study) (5) จัดหา/ตัดสินใจเลือกผู้ร่วมลงทุน/คู่ธุรกิจ ท้องถิ่น (Local Partner) (6) จัดทำแผนธุรกิจ (Business Plan) ที่ครอบคลุมแผนการผลิต แผนการตลาด แผนการขนส่งโลจิสติกส์ ฯลฯ และ (7) การจัดตั้งธุรกิจ (Start Up Business) ในแต่ละขั้นมีรายละเอียดที่จะอธิบายเพิ่มเติม เช่น หน่วยงานสำคัญที่เกี่ยวข้อง วิธีการ คำอธิบายในขั้นตอนนั้นๆ ดังนี้

(1) ผู้ลงทุนมีความสนใจลงทุนในประเทศเป้าหมาย ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนแรกก่อนการลงทุน โดย ผู้ลงทุนอาจเริ่มจากการแสดงความสนใจในการขยายกิจการไปยังต่างประเทศโดยยังไม่ต้องกำหนดประเทศก่อนก็ได้ แล้วมากำหนดประเทศที่สนใจผ่านการสัมมนาที่ BOI หรือหน่วยงานอื่นๆ จัดร่วมกับการศึกษาข้อมูลต่างๆ เพิ่มเติมเพื่อกำหนดประเทศเป้าหมายของตนเองต่อไปได้

(2) ศึกษาข้อมูลทุติยภูมิในประเทศ ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนหลังจากผู้ลงทุนเริ่มต้นทราบประเทศเป้าหมายก็สามารถจะศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมได้จากหลายทาง โดยทางหนึ่งที่แนะนำคือภายใต้ BOI เนื่องจากมีรายงานการศึกษาลู่ทางการลงทุนในประเทศต่างๆ ไว้หลายประเทศทั้งในรูปแบบรายงานฉบับสมบูรณ์ และคู่มือการลงทุน นอกจากนั้นยังมีการอบรมบ่มเพาะเพื่อเตรียมความรู้ผู้ประกอบการก่อนไปลงทุนยังต่างประเทศด้วย BOI จึงเป็นช่องทางสำคัญสำหรับผู้ประกอบการในการศึกษาและเตรียมข้อมูลทุติยภูมิของประเทศเป้าหมาย

(3) การสำรวจภาคสนาม ภายหลังจากการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิแล้ว ข้อมูลที่จำเป็นอีกส่วนคือการสำรวจภาคสนามเพื่อศึกษาความพร้อมทางธุรกิจที่แท้จริง โดยในการสำรวจควรประกอบทั้ง (1) การศึกษาสังเกตุสถานที่จริง ทั้งตลาด และการผลิต (2) การศึกษากฎระเบียบ นโยบาย

การให้ความช่วยเหลือต่างๆจากหน่วยงานรัฐ (3) การพบปะพูดคุยสัมภาษณ์รวมถึงมองหาผู้ประกอบการที่มีความเป็นไปได้ในการเป็นคู่ธุรกิจ (potential partner) โดยในส่วนนี้ ผู้ลงทุนควรมีร่างรูปแบบการลงทุนและลักษณะคู่ธุรกิจที่ต้องการคร่าวๆ (ยังไม่ต้องทำแผนธุรกิจที่ชัดเจน) เพื่อให้หน่วยงานของไทยซึ่งได้แก่ BOI ภายใต้ความร่วมมือของ กระทรวงการต่างประเทศติดต่อกับสถานเอกอัครราชทูตซูดานประจำประเทศไทย เผื่อประสานกับหน่วยงานต่างๆในซูดานในการอำนวยความสะดวกและติดต่อนัดหมายหน่วยงานต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง Ministry of Investment Ministry of Foreign Affair และ GIAD รวมถึงจัดหา potential partner ให้ด้วย

(4) จัดทำรายงานศึกษาความเป็นไปได้ โดยหลังจากนักลงทุนได้ข้อมูลทั้งทุติยภูมิ และปฐมภูมิแล้ว ในขั้นตอนต่อไปนักลงทุนจะต้องทำการตัดสินใจว่าควรลงทุนหรือไม่ หากการศึกษาในเบื้องต้นด้วยตนเองเห็นว่าควรและพร้อมที่จะลงทุน ขั้นตอนต่อไปก็คือการศึกษาถึงความเป็นไปได้ในการลงทุนในเชิงลึกว่าหากลงทุนจริงจะมีกำไรหรือไม่ คืนทุนเมื่อไร กำไรมากน้อยเพียงใด มีความเสี่ยงด้านใดมากน้อยเพียงใด ปัญหาและอุปสรรคสำคัญคือด้านใด ฯลฯ เพื่อให้เกิดความชัดเจนก่อนการลงทุน โดยในการจัดทำรายงานนี้ควรใช้บริษัทที่ปรึกษาในการจัดทำโดยอาจเป็นบริษัทจากไทยก็ได้หากรูปแบบการลงทุนมีความซับซ้อน หรือมีเทคนิคมาก อย่างไรก็ตามในกรณีที่เป็นรูปแบบปกติไม่ยุ่งยากซับซ้อน สามารถใช้บริษัทท้องถิ่นชาวซูดาน หรือมหาวิทยาลัยในซูดานในการจัดทำได้ ซึ่งอาจขอคำแนะนำจาก Ministry of Investment ก็ได้ **อนึ่ง ขั้นตอนนี้มีความสำคัญอย่างมาก เนื่องจากรายงาน Feasibility Study เป็นเอกสารสำคัญในการขออนุมัติขั้นตอนต่างๆ ในซูดาน**

(5) เลือกคู่ธุรกิจ โดยหลังจากที่ได้จัดทำรายงานศึกษาความเป็นไปได้แล้ว และรายงานดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความคุ้มค่าและความเป็นไปได้ทางธุรกิจจนเป็นที่พอใจ ขั้นตอนต่อไปนักลงทุนควรต้องเลือกคู่ธุรกิจจาก Potential partner ในการประกอบธุรกิจ (คู่ธุรกิจไม่จำเป็นต้องอยู่ในรูปของ JV อาจอยู่ในรูปของผู้รับซื้อ หรือ Supplier หรือรูปแบบอื่นก็ได้) โดย นอกจาก Ministry of Investment ที่จะช่วยจัดหาแล้ว กงสุลกิติมศักดิ์ของไทย (ท่าน Ahmed Elnefeidi) ยังสามารถช่วยจัดหาและคัดกรองให้ได้อีกทางหนึ่งด้วย

(6) จัดทำแผนธุรกิจ เมื่อได้ทำการตกลงในเบื้องต้นกับคู่ธุรกิจแล้ว ก่อนที่จะทำสัญญา (โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อรูปแบบธุรกิจยังไม่ชัดเจน เช่น มี 2-3 ทางเลือก) ควรมีการจัดทำแผนธุรกิจเสียก่อน โดยแผนธุรกิจดังกล่าวควรต้องครอบคลุมทั้งด้านการผลิต และการตลาด และเรื่องอื่นๆที่จำเป็นตามลักษณะธุรกิจ โดยที่ปรึกษานั้นเช่นเดียวกับในข้อ 4 คือ สามารถใช้บริษัทที่ปรึกษาไทยหรือซูดานก็ได้ ตามแต่ว่ารูปแบบแผนธุรกิจมีลักษณะเช่นใด หากมีความซับซ้อนต้องการเทคโนโลยีมาก หรือมีความลับบางประการที่ต้องการปกปิดก็อาจใช้บริษัทที่ปรึกษาไทย แต่หากต้องการความสะดวกรวดเร็ว ค่าใช้จ่ายไม่สูง และ/หรือประสบการณ์ธุรกิจในซูดานก็แนะนำให้ใช้บริษัทที่ปรึกษาซูดานได้

(7) จัดตั้งธุรกิจ หลังจากที่มีแผนธุรกิจชัดเจน และอาจลงนามในสัญญาระหว่างกันแล้ว ก็จะสามารถเข้าสู่ขั้นตอนการจัดตั้งธุรกิจได้ ซึ่งจะกล่าวถึงต่อไป

รูปภาพที่ 7-1: ขั้นตอนแนะนำก่อนเริ่มจัดตั้งกิจการในซูดาน

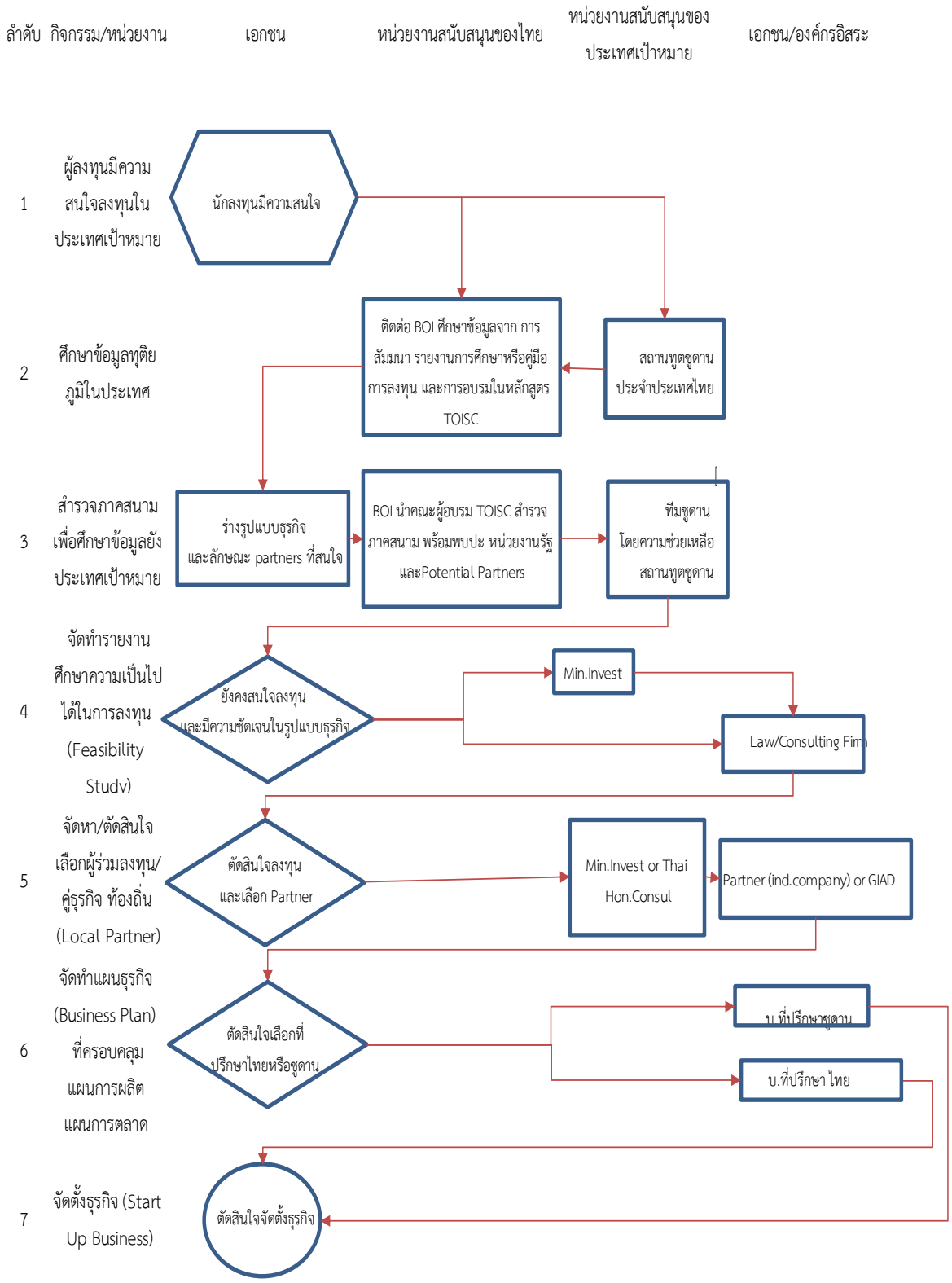

ที่มา: มูลนิธิ สวค.

หลังจากที่ได้ทำการศึกษาความเป็นไปได้ ศึกษาแผนธุรกิจ และได้คู่ธุรกิจตามแผนธุรกิจเรียบร้อยแล้ว นักลงทุนก็สามารถที่จะเริ่มต้นจัดตั้งธุรกิจได้ โดยในขั้นตอนนี้เริ่มตั้งแต่การจัดตั้งธุรกิจ ไปจนถึง ดำเนินธุรกิจจนมีผลกำไรนำกลับประเทศได้ มีทั้งหมด 9 ขั้นตอน (ขั้นตอนที่ 7 ถึง ขั้นตอนที่ 15) ดังนี้

(7) จัดตั้งธุรกิจ โดยในขั้นตอนนี้จะเป็นขั้นตอนทางด้านเอกสาร และราชการ โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วนสำคัญ คือ เรื่องของการจดทะเบียนเพื่อจัดตั้งและขออนุญาตต่างๆ กับขั้นตอนของสิทธิประโยชน์ ในขั้นตอนนี้มีหน่วยงานสำคัญที่นักลงทุนควรติดต่อ คือ Ministry of Investment ซึ่งทำหน้าที่เป็น One Stop Service Gateway ทำหน้าที่ประสานกับทุกหน่วยงานจนสามารถดำเนินธุรกิจได้ นอกจากนั้นหากนักลงทุนมี partner ที่ดี (เช่น GIAD) ก็สามารถใช้ partner ในการอำนวยความสะดวกต่างๆได้เช่นกัน

(8) จัดหาที่ดิน ในขั้นตอนนี้นักลงทุนจะต้องเลือกก่อนว่าจะจัดตั้งในเขต Free Zone หรือไม่ โดยหากจัดตั้งในเขต Free Zone จะมีข้อได้เปรียบคือ มีที่ดิน ระบบสาธารณูปโภค นอกจากนั้นยังได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีด้วย อย่างไรก็ตามในเขต Free Zone จะเป็นการเช่าที่ดิน แตกต่างจากนอกเขตที่จะได้กรรมสิทธิ์ที่ดินเป็นของบริษัท แต่จะไม่มีระบบสาธารูปโภค และไม่ได้รับสิทธิประโยชน์ (เว้น เกษตร ซึ่งไม่มีภาษีอยู่แล้ว) หากนักลงทุนเลือกจะลงทุนในเขต Free Zone จะต้องติดต่อกับ Free Zone นั้น ซึ่ง Ministry of Investment จะเป็นผู้ประสานติดต่อให้ แต่หากเลือกจะลงทุนนอกเขตก็จะต้องจัดหาที่ดินเอง ซึ่งในกรณีหลังการประสานกับ Partner ในการจัดหาที่ดินก็เป็นช่องทางหนึ่งที่แนะนำ อนึ่ง ในการลงทุนยังซูดานนั้น จากประสบการณ์ของนักลงทุนไทยพบว่าตามปกติหน่วยงานรัฐจะทำหน้าที่ประสานจัดหาที่ดินให้นักลงทุนไทยอยู่แล้ว ซึ่งโดยมากก็จะพิจารณาถึงความเหมาะสมก่อนแล้วว่าสมควรเป็นที่ดินในเขต Free Zone หรือไม่

(9) จัดหาบุคลากร โดยในการจัดหาบุคลากรในระดับแรงงานไร้ทักษะนั้นจากศึกษาพบว่าไม่เป็นการยากลำบากในการจัดหา (แต่อาจลำบากในการคัดเลือกเพราะมีผู้สมัครล้นเกินหลายเท่าจากอัตรารับ) แต่กับการพัฒนาฝีมือแรงงาน และจัดหาแรงงานทักษะอาจเป็นการยากลำบากกว่า ซึ่งซูดานไม่มีความสามารถในด้านนี้มากนัก นักลงทุนไทยจึงอาจต้องเตรียมการตระเตรียมแผนมาแต่ในประเทศ นอกจากนี้การจัดการบุคคลากรของซูดานจะต้องมีระบบสวัสดิการให้ เช่น ต้องมีอาหาร และที่พักให้ เป็นต้น

(10) เริ่มประกอบกิจการ ในขั้นตอนหลังจากที่ได้จัดหาที่ดิน สร้างสถานประกอบการ และมีคนงานพร้อมดำเนินการแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือการเริ่มประกอบกิจการ โดยสำหรับซูดานดังที่ได้กล่าวไว้แล้วว่าตลาดสำคัญคือ ยุโรป อาหรับ และตลาดแอฟริกาเพื่อนบ้าน ส่วนตลาดซูดานเองนั้นมีขนาดไม่ใหญ่มากนัก จึงต้องมองตลาดส่งออกดังที่ได้กล่าวไว้แล้วด้วย โดยในการส่งออกที่ซูดานมีบริษัทโลจิสติกส์ที่ได้มาตรฐานหลายบริษัท อีกทั้งโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ท่าเรือก็มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องอยู่ตลอด โดยในการขนส่งไปยังซาอุดิอาระเบียนั้นใช้เวลาเพียง 1 วันเท่านั้น แต่การส่งออกไปยุโรปต้องใช้เวลาถึง 21 วัน

(11) สร้างและพัฒนาเครือข่าย โดยในช่วงที่ทำการผลิต นอกจากการดูแลทั่วไป เช่น ให้การผลิตดำเนินการได้อย่างราบรื่น และการติดต่อลูกค้าต่างๆแล้ว ขั้นตอนอีกขั้นในช่วงนี้คือการสร้างและพัฒนาเครือข่ายซึ่งจะช่วยทั้งด้านการขยายตลาด จัดหาวัตถุดิบ รวมถึงการต่อยอดไปยังธุรกิจ/ผลิตภัณฑ์ใหม่ต่อไปได้ในอนาคตด้วย โดยในการสร้างและพัฒนาเครือข่ายนี้อาจต้องใช้ Partner ในการแนะนำต่อ

(12) ตรวจสอบและปรับปรุง นอกจากการผลิตและพัฒนาเครือข่ายผู้ประกอบการตามปกติจะต้องมีการตรวจสอบ และปรับปรุงการดำเนินการอยู่ตลอด โดยสำหรับซูดานนักลงทุนอาจมีพนักงานประจำคนไทยอย่างน้อย 1-2 คนคอยดูแล และหมั่นเดินทางมาตรวจสอบเองหรือโดยผู้แทน ซึ่งหากเกิดปัญหาทางเทคนิคจะต้องมีทีมเทคนิคที่สามารถเดินทางมาแก้ไขได้ไม่นาน

(13) วิจัย พัฒนา และปรับปรุง โดยนอกจากการตรวจสอบแล้ว หรือเมื่อตรวจสอบแล้วอาจพบปัญหาที่ต้องได้รับการปรับปรุงในขั้นตอนนี้ก็สามารถทำการวิจัย พัฒนาและปรังปรุงได้ โดยสำหรับซูดานเป็นประเทศที่มีเทคโนโลยีในภาพรวมอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าไทย จึงแนะนำที่จะให้ใช้ที่ปรึกษาทางเทคโนโลยีจากไทยเดินทางมาปรับปรุงยังซูดาน (หรืออาจใช้ที่ปรึกษาจากยุโรปก็ได้ แต่จะมีราคาสูง ซึ่งรวมถึงค่าใช้จ่ายในการปรับปรุงด้วย)

(14) ตัดสินใจลงทุนเพิ่ม เมื่อธุรกิจมีกำไร มีเครือข่ายที่มากขึ้น และ/หรือสามารถวิจัย พัฒนาและปรับปรุง เพื่อขยายตลาด ขยายการผลิต สร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ ฯลฯ ได้ นักลงทุนสามารถตัดสินใจลงทุนเพิ่มได้ แต่ทั้งนี้ควรมีการศึกษาความเป็นไปได้ในการลงทุนเพิ่มก่อนได้ (โดยหากตัดสินใจลงทุนเพิ่มควรปรึกษาคู่ธุรกิจก่อนพิจารณาดำเนินการตั้งแต่ขั้นตอนที่ 1 อีกครั้ง)

(15) โอนผลกำไรกลับ โดยเมื่อได้รับกำไรแล้ว และหักค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่จำเป็น หรือที่คาดว่าจะเกิดขึ้น เช่น ภาษี ดอกเบี้ย เงินเดือน และส่วนเพื่อลงทุนเพิ่ม แล้วนักลงทุนก็สามารถจะนำกำไรกลับประเทศได้ โดยการโอนเงินจากซูดานกลับไทยอาจต้องใช้การผ่านธนาคารในประเทศที่ 3 เช่น สหรัฐอาหรัฐเอมิเรตส์ในการโอน และแลกเปลี่ยนเงินตรา (ในทางปฏิบัติใช้อัตราตลาดมืดที่ประมาณ 40 ปอนด์ซูดาน ต่อเหรียญสหรัฐฯ)

รูปภาพที่ 7-2: ขั้นตอนแนะนำระหว่างดำเนินกิจการที่ซูดาน

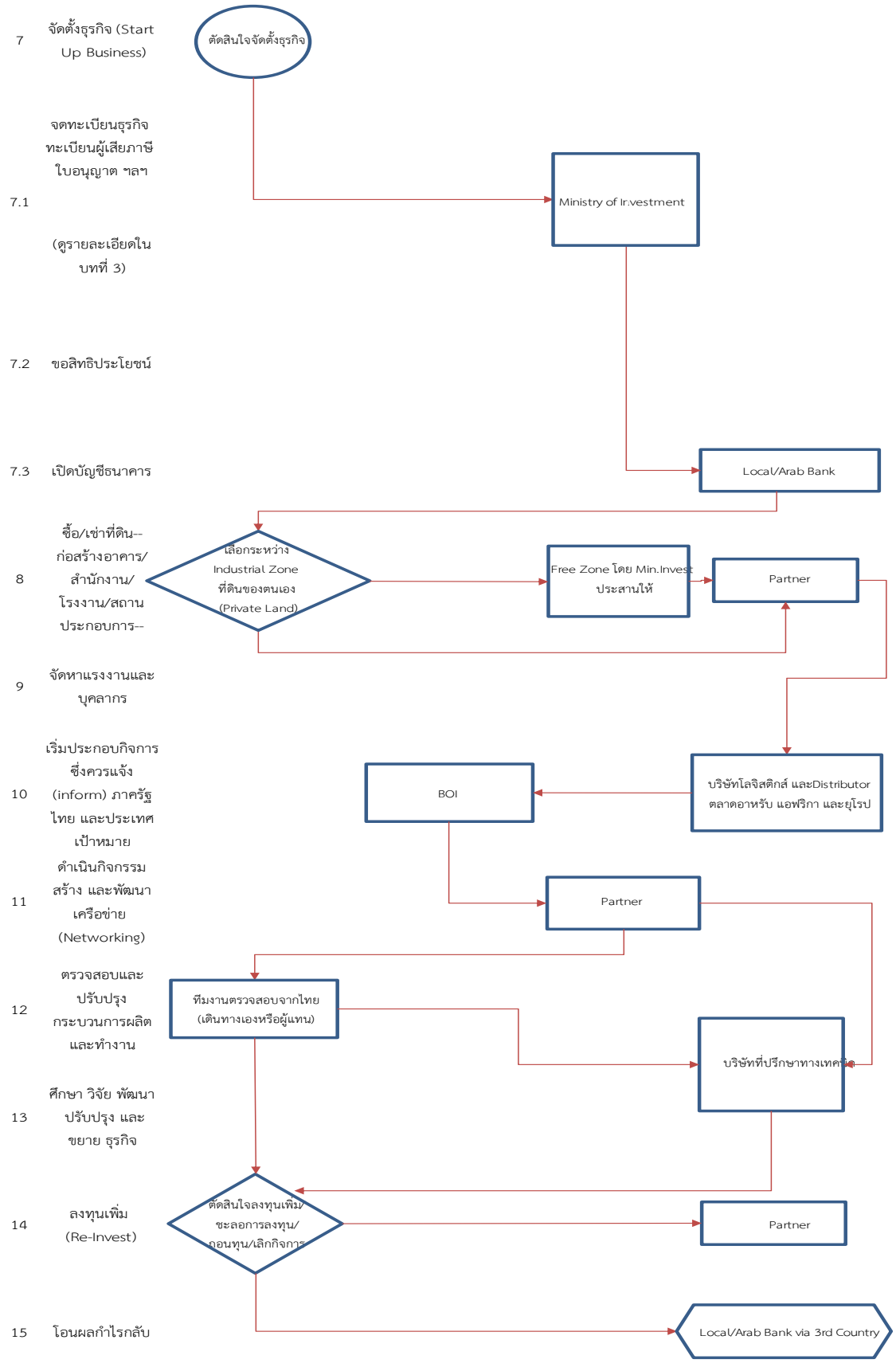

ที่มา: มูลนิธิ สวค.

ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานต่างๆ

จากการศึกษาสามารถสรุปข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานต่างๆ ของไทยได้ดังนี้

- **สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) กิจกรรมที่เหมาะสมมี อาทิ**

- กิจกรรมฝึกอบรมนักลงทุน
- กิจกรรม Road Show
- กิจกรรม Business Matching แบบเจาะจง คือ คัดเฉพาะนักลงทุนไทยที่มีโครงการหรือประเด็นลงทุนที่ชัดเจนในระดับหนึ่ง ไปพบปะกับนักลงทุน ซูดาน ที่มีคุณสมบัติตรงหรือใกล้เคียงกับที่ระบุในโครงการ
- เผยแพร่รายงานการศึกษาลู่ทางการลงทุนในรูปแบบต่างๆ เช่น รายงานการศึกษาฉบับเต็ม คู่มือการลงทุน คลิปวิดีโอ info graphic และ บทความ เป็นต้น
- ร่วมกับกระทรวงการต่างประเทศ จัดทำความตกลงอนุสัญญาคุ้มครองการลงทุน และอนุสัญญาภาษีซ้อน เนื่องจากในปัจจุบันยังไม่มีความตกลงดังกล่าว

- **กระทรวงการต่างประเทศ**

- ร่วมช่วยเอกชนในการเจรจาต่อรองเพื่อลดอุปสรรค หรือให้ได้มาซึ่งมาตรการส่งเสริมอันเป็นพิเศษเพิ่มเติม
- ร่วมกับ BOI และกระทรวงพาณิชย์ในการจัดหานักลงทุนไทยที่มีศักยภาพไปศึกษาลู่ทาง หรือ ไปลงทุน
- ร่วมกับสถานทูตใน EU สหรัฐฯ และประเทศในอ่าวอาหรับ ประชาสัมพันธ์ หรือหาช่องทางตลาดสำหรับนักลงทุนไทยในซูดาน
- ผลักดันความช่วยเหลือระหว่างประเทศ เช่น การส่งผู้เชี่ยวชาญ
- ช่วยผลักดันแผนการลงทุนขนาดใหญ่อื่นๆ
- จัดทำความตกลงอนุสัญญาคุ้มครองการลงทุน และอนุสัญญาภาษีซ้อน

- **กระทรวงพาณิชย์ (สำนักงานส่งเสริมการค้าต่างประเทศ)**

- กิจกรรม Business Matching แบบทั่วไป
- ติดตาม และรายงาน โอกาสการลงทุน เช่น ประกาศประมูลโครงการของรัฐ และความต้องการของเอกชนในการหาคู่ธุรกิจกับไทย
- รวบรวมรายชื่อเอกชนซูดานที่มีศักยภาพและเชื่อถือได้ และเอกชนไทยที่มีความสนใจ
- ร่วมกับสำนักงานส่งเสริมการค้าต่างประเทศใน EU สหรัฐฯ และประเทศในอ่าวอาหรับ ประชาสัมพันธ์ หรือหาช่องทางตลาดสำหรับนักลงทุนไทย
- เป็นที่ปรึกษาเอกชนไทยในต่างแดน
- ศึกษาความเป็นไปได้และจัดทำความตกลง FTA ไทย-ซูดาน
- จัดงาน Trade Fair เพื่อเผยแพร่สินค้าไทยในซูดาน เนื่องจากปัจจุบันมีสินค้าไทยเข้าไปขายยังซูดานผ่านตลาดอื่น เช่น ตะวันออกกลาง และในขณะเดียวกันไทยก็อาจใช้ซูดานเป็นแหล่งส่งออกสินค้าเข้าไปยังซาอุดิอาระเบียได้เช่นกัน

- **กิจกรรมของรัฐที่ยังไม่มีเจ้าภาพ**

ในส่วนนี้ คือ กิจกรรม/กลยุทธ์ ที่ควรเกิดขึ้นในการส่งเสริม แต่ยังไม่มีหน่วยงานรัฐใดดำเนินการ หรือ อยู่ภายใต้ภารกิจ จึงอาจต้องจัดหาหน่วยงานเจ้าภาพ ตั้งคณะกรรมการ หรือปรับจัดรูปเป็นหน่วยงานใหม่เพื่อดำเนินการ กิจกรรมต่างๆ มี อาทิ

จัดหา และ/หรือ สนับสนุน ค่าใช้จ่ายในการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ
- จัดทำแผนการลงทุนของไทยในซูดาน ทั้งระยะสั้น กลาง และยาว
- แผนการลงทุนในระบบโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งอาจอยู่ในรูปของเงินกู้
- ส่งเสริมการท่องเที่ยว และ/หรือ ถ่ายทำภาพยนตร์ สารคดี เกมโชว์ และละคร ในซูดาน[5]

- **ข้อเสนอแนะต่อองค์กรภาคเอกชน**

- ประชาสัมพันธ์ สร้างความเข้าใจ ส่งเสริม และผลักดัน ให้ภาคการเงิน ทั้ง ธนาคาร และบริษัทประกัน ให้เงินกู้ และทำประกันความเสี่ยงต่างๆกับภาคเอกชน ในอัตราดอกเบี้ย และเบี้ยประกันที่เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการโอนเงิน
- ประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกเห็นถึงความสำคัญของการออกไปลงทุนยังต่างประเทศ และโอกาสของการลงทุนไทยใน ซูดาน
- ให้ความเห็นต่อแผนต่างๆ เช่น แผนการลงทุนระยะยาว และแผนการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน
- ผลักดันให้หน่วยงานภาครัฐต่างๆดำเนินการตามข้อเสนอแนะ (ของรายงานนี้)

- **ข้อเสนอแนะต่อเอกชน**

- เข้าร่วมกิจกรรมกับภาครัฐ เช่น การฟังสัมมนาเพื่อให้ได้แนวคิดในเบื้องต้น การเข้าอบรมเพื่อให้ได้แนวทางในเชิงลึก การออก Road Show เพื่อเข้าใจสถานการณ์จริง การจัดทำร่างโครงการ และการทำ Business Matching เชิงลึก
- สำหรับบางกิจการสามารถเข้าร่วมให้บริการ หรือ ขายวัสดุอุปกรณ์ แก่กิจการใหญ่ หรือรัฐวิสาหกิจที่เข้าไปลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานที่ซูดานได้
- ช่วยเหลือส่งเสริมนักลงทุนไทยด้วยกันเพื่อสร้างเครือข่าย
- แจ้งข่าว หรือรายงานขอความช่วยเหลือกับภาครัฐไทย เช่น กระทรวงการต่างประเทศ หรือ ทูตพาณิชย์
- ไม่เอาเปรียบ ฉ้อโกง หรือ สร้างทัศนคติในแง่ลบของไทย
- สำรวจสอบถามความคิดเห็นลูกค้าเดิม ชาว EU สหรัฐฯ และอ่าวอาหรับ ในความเป็นไปได้ที่จะรับซื้อสินค้าที่ผลิตในซูดาน โดยให้เหตุผลถึงราคาที่จะลดลงในมาตรฐานคุณภาพใกล้เคียงเดิม (ราคาลดลงมากกว่ามาตรฐานที่ลด เพราะนอกจากลดลงด้วยค่าแรงแล้ว ค่าวัตถุดิบ ภาษีนำเข้า และค่าขนส่งยังต่ำลงด้วย) และยังมีระยะเวลาขนส่งที่ต่ำลงด้วย (โอกาสในการส่งของล่าช้าก็จะลดลงด้วย)

[5] ที่ใกล้เคียงคือ กรมการท่องเที่ยว และกองส่งเสริมการถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทย อย่างไรก็ตามหน่วยงานดังกล่าว ทำหน้าที่ส่งเสริมในประเทศ (In-Bound) ไม่ใช่ในต่างประเทศ (Out-Bound)

7.3 ข้อเสนอแนะรายอุตสาหกรรม

ในส่วนของข้อเสนอแนะรายอุตสาหกรรมได้แสดงไว้แล้วในบทที่ 6 อย่างไรก็ดีเพื่อความสะดวกของนักลงทุนที่สนใจจึงได้นำมาเสนออีกครั้งเฉพาะในส่วนของตารางสรุปข้อเสนอแนะระดับอุตสาหกรรม นักลงทุนหรือผู้สนใจอื่นสามารถอ่านรายละเอียดได้ในบทที่ 6 โดยข้อเสนอแนะมีรายละเอียดในแต่ละช่วงเวลาและแต่ละประเด็น ดังนี้

อุตสาหกรรมประมง

ช่วงเวลา กลยุทธ์	ช่วงเริ่มต้นการลงทุน ระยะเวลาประมาณ 1 – 2 ปี	ช่วงขยายธุรกิจ ระยะเวลาประมาณ 2 – 3 ปี	ช่วงดำเนินธุรกิจที่มั่นคง หลังจากมีเสถียรภาพด้านการลงทุน
1.1 รูปแบบการลงทุน	Joint Venture และทำความร่วมมือกับภาครัฐ GIAD	เพิ่มสัดส่วนการถือหุ้นของ Joint Venture	รูปแบบหลัก FDI และ Joint Venture
	สร้างความสัมพันธ์อันดีกับ GIAD และชุมชนโดยรอบ	เริ่มลงทุนในรูปแบบ FDI ใน EPZ	ลงทุนร่วมกับ GIAD ในโครงการอื่นๆ
1.2 ด้านกลยุทธ์การลงทุนในอุตสาหกรรม	เข้าลงทุนโดยหาพันธมิตรท้องถิ่น เช่น GIAD ในการขอสัมปทานต้นน้ำของอุตสาหกรรม เช่น พื้นที่ทำการประมง อุปกรณ์สำหรับการประมงน้ำจืด และ น้ำเค็ม เป็นต้น หรือการลงทุนในส่วนของกลางน้ำ เช่น ห้องเย็น เป็นต้น	ขยายการลงทุนด้านการผลิตอุตสาหกรรมต้นน้ำที่มีมูลค่าสูงขึ้น เช่น อาหารและยาสำหรับสัตว์น้ำ สายพันธุ์สัตว์น้ำ เป็นต้น และหรืออุตสาหกรรมปลายน้ำ เช่น ร้านอาหาร และ การแปรรูปอาหารจากสัตว์น้ำเพื่อการส่งออก เป็นต้น โดยเพิ่มสัดส่วนการถือหุ้นใน JV และหรือ FDI ในเขต EPZ เป็นต้น	=> Strategic Partner ที่ไว้วางใจกัน ได้ => ขยายการลงทุนในธุรกิจที่มีมูลค่าสูงขึ้น ใน Value Chain ในอุตสาหกรรมประมง เพื่อเพิ่ม Value และความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ เช่น ร้านอาหารอาหารกึ่งสำเร็จรูป เพื่อส่งขายทั้งในและต่างประเทศ เป็นต้น
1.3 สถานที่ลงทุน	บริเวณใกล้เคียงกับการทำประมงน้ำจืด หรือ ชายฝั่งในกรณีมีพันธมิตรที่จัดหาพื้นที่ได้	เขตเศรษฐกิจพิเศษ (EPZ) นอกเขต EPZ ในกรณีมีพันธมิตรที่จัดหาพื้นที่ที่มีน้ำเพียงพอได้	เขตเศรษฐกิจพิเศษ (EPZ) นอกเขต EPZ ในกรณีมีพันธมิตรที่จัดหาพื้นที่ที่มีน้ำเพียงพอได้
2.1 เป้าหมายกลุ่มตลาดและลูกค้า	การส่งเสริมการประมงภายในซูดาน และการส่งออกไปยังตะวันออกกลางและ EU	การส่งเสริมการประมงภายในซูดาน และการส่งออกไปยังตะวันออกกลางและ EU กลุ่มโรงแรมหรือสถานที่ท่องเที่ยว	การส่งเสริมการประมงภายในซูดาน และการส่งออกไปยังตะวันออกกลางและ EU กลุ่มโรงแรมหรือสถานที่ท่องเที่ยว
2.2 กลยุทธ์การสร้างข้อได้เปรียบ	เน้นด้านการเก็บรักษาและการแปรรูปให้สามารถเก็บรักษาความสดให้ได้ยาวนานขึ้น	เน้นด้านการเก็บรักษาและการแปรรูปให้มีคุณภาพสูงขึ้น และส่งเสริมตลาดการส่งออกมากขึ้น	พัฒนาการแปรรูปให้มีผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายขึ้น
3.1 กลยุทธ์ด้านการบริหารจัดการแรงงาน	ต้นทุนแรงงานค่อนข้างต่ำ	ต้นทุนแรงงานค่อนข้างต่ำ	ต้นทุนแรงงานค่อนข้างต่ำ และให้โอกาสเติบโตแก่พนักงานท้องถิ่น
	ควรฝึกอบรมความรู้ด้านการใช้เทคโนโลยี	เริ่มถ่ายทอดองค์ความรู้ และให้โอกาสเติบโตแก่พนักงานท้องถิ่น	สร้างระบบบริหารจัดการ โดยจัดทีมเข้าตรวจเช็คปัจจัยต่างๆ ที่ Setup ไว้
3.2 กลยุทธ์ด้านเทคโนโลยีในอุตสาหกรรม	เน้นการผลิตที่ใช้แรงงานประเภท Non Skill เป็นหลัก	พัฒนาฝีมือแรงงานเพื่อยกระดับให้เป็น Semi Skill และเริ่มนำเทคโนโลยีเข้ามาเริ่มใช้ในบางส่วน	พัฒนาฝีมือแรงงานเพื่อยกระดับให้เป็น Skill และนำเทคโนโลยีการแปรรูปที่ทันสมัยขึ้นเข้ามาใช้ควบคู่ไปกับส่วนที่ใช้แรงงานคน
3.3 กลยุทธ์ด้านการเงิน	แบ่งส่วนแบ่งรายได้เป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1. ส่วนแบ่งจากกำไรสู่ผู้ถือหุ้น และการลงทุนต่อเนื่อง 2. โอนเงินส่วนของกำไรกลับประเทศได้โดยผ่าน International Bank	แบ่งส่วนแบ่งรายได้เป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1. ส่วนแบ่งจากกำไรสู่ผู้ถือหุ้น และการลงทุนต่อเนื่อง 2. โอนเงินส่วนของกำไรกลับประเทศได้โดยผ่าน International Bank 3. ค่าบริหารจัดการช่องทางจัดจำหน่ายและการบริการลูกค้าในต่างประเทศ โดยให้ลูกค้าชำระตรงสู่บริษัทผู้ลงทุน	แบ่งส่วนแบ่งรายได้เป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1. ส่วนแบ่งจากกำไรสู่ผู้ถือหุ้น และการลงทุนต่อเนื่อง 2. โอนเงินส่วนของกำไรกลับประเทศได้โดยผ่าน International Bank 3. ค่าบริหารจัดการช่องทางจัดจำหน่ายและการบริการลูกค้าในต่างประเทศ โดยให้ลูกค้าชำระตรงสู่บริษัทผู้ลงทุน

อุตสาหกรรมเกษตรแปรรูป

ช่วงเวลา กลยุทธ์	ช่วงเริ่มต้นการลงทุน ระยะเวลาประมาณ 1 – 2 ปี	ช่วงขยายธุรกิจ ระยะเวลาประมาณ 2 – 3 ปี	ช่วงดำเนินธุรกิจที่มั่นคง หลังจากมีเสถียรภาพด้านการลงทุน
1.1 รูปแบบการลงทุน	Joint Venture และทำความร่วมมือกับภาครัฐ GIAD	เพิ่มสัดส่วนการถือหุ้นของ Joint Venture	รูปแบบหลัก FDI และ Joint Venture
	สร้างความสัมพันธ์อันดีกับ GIAD และชุมชนโดยรอบ	เริ่มลงทุนในรูปแบบ FDI ใน EPZ	ลงทุนร่วมกับ GIAD ในโครงการอื่นๆ
1.2 ด้านกลยุทธ์การลงทุนในอุตสาหกรรม	เข้าลงทุนโดยหาพันธมิตรท้องถิ่น เช่น GIAD หรือการลงทุนในส่วนของกลางน้ำ เช่น การแปรรูปอาหาร เป็นต้น	ขยายการลงทุนด้านการผลิตอุตสาหกรรมต้นน้ำที่มีมูลค่าสูงขึ้น เช่น เทคโนโลยีการเพาะปลูก เป็นต้น และหรืออุตสาหกรรมปลายน้ำ เช่น ร้านอาหาร และ การแปรรูปอาหารเพื่อการส่งออก เป็นต้น โดยเพิ่มสัดส่วนการถือหุ้นใน JV และหรือ FDI ในเขต EPZ เป็นต้น	=> Strategic Partner ที่ไว้วางใจกัน ได้ => ขยายการลงทุนในธุรกิจที่มีมูลค่าสูงขึ้น ใน Value Chain ในอุตสาหกรรมอาหาร เพื่อเพิ่ม Value และความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ เช่น อาหารแปรรูป เพื่อส่งขายทั้งในและต่างประเทศ เป็นต้น
1.3 สถานที่ลงทุน	บริเวณที่ภาครัฐให้การส่งเสริม หรือในกรณีมีพันธมิตรที่จัดหาพื้นที่ได้	เขตเศรษฐกิจพิเศษ (EPZ) นอกเขต EPZ ในกรณีมีพันธมิตรที่จัดหาพื้นที่ที่มีน้ำเพียงพอได้	เขตเศรษฐกิจพิเศษ (EPZ) นอกเขต EPZ ในกรณีมีพันธมิตรที่จัดหาพื้นที่ที่มีน้ำเพียงพอได้
2.1 เป้าหมายกลุ่มตลาดและลูกค้า	การส่งเสริมด้านการแปรรูปอาหารภายในซูดาน และการส่งออกไปยังตะวันออกกลางและ EU	การส่งเสริมด้านการแปรรูปอาหารภายในซูดาน และการส่งออกไปยังตะวันออกกลางและ EU กลุ่มโรงแรมหรือสถานที่ท่องเที่ยว	การส่งเสริมด้านการแปรรูปอาหารภายในซูดาน และการส่งออกไปยังตะวันออกกลางและ EU กลุ่มโรงแรมหรือสถานที่ท่องเที่ยว
2.2 กลยุทธ์การสร้างข้อได้เปรียบ	เน้นด้านการแปรรูปอาหารให้มีคุณภาพ และได้มาตรฐาน GMP HACCP HALAL	เน้นด้านการแปรรูปให้มีคุณภาพสูงขึ้น และส่งเสริมตลาดการส่งออกมากขึ้น	พัฒนาการแปรรูปให้มีผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายขึ้น

บรรณานุกรม

สาธารณรัฐซูดาน

บทที่ 2

Bank of Khartoum Group. (2018). Bank of Khartoum Group, Financial Institutions.

GIAD Industrial Group – Sudan. (2018). Retrieved from http://www.giad.com/en/

International Association of Science Parks and Areas of Innovation. (2017). Business incubation in Sudan. Retrieved from https://www.iasp.ws/activities/news/business-incubation-in-sudan

IITA. (2018). IITA builds capacity on business incubation for ENABLE Youth Sudan team. Retrieved from http://bulletin.iita.org/index.php/2018/03/30/iita-builds-capacity-business-incubation-enable-youth-sudan-team/

Sudanese national Academy of Sciences (SNAS). (2018). Retrieved from http://www.snas.org.sd/

Sudan Research Hub. (2017). Retrieved from http://srh.edu.sd/

United Nations Educational, Science and Cultural Organization. (2017). Sudanese Ministry of Science and Technology. Retrieved from http://www.un-spider.org/links-and-resources/institutions/sudanese-ministry-science-and-technology

United Nations Educational, Science and Cultural Organization. (2018). Revised policy may herald new dawn for Sudanese science. Retrieved from http://www.unesco.org/new/en/natural-sciences/science-technology/single-view-sc-policy/news/revised_policy_may_herald_new_dawn_for_sudanese_science/

บทที่ 3

Investment Opportunity 2018. Redsea University

List of banks in Sudan. https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_banks_in_Sudan

Ministry of Investment. http://www.sudaninvest.org/English/Sudan-Invest.htm

Sudan - Customs and duties. https://www.nationsencyclopedia.com/Africa/Sudan-CUSTOMS-AND-DUTIES.html)

UNCTAD. Investment policy review Sudan

United Nations Environment Programmed. Environmental Governance in Sudan

World Bank, Doing Business Sudan 2018

บทที่ 4

Garri Free Zone. (2018). Business Registration fees. Retrieved from https://garrifreezone.com/en/business-development-fees/

Ministry of Investment. (2018). Cost of Doing Businesses in Sudan.

UNCTAD. (2018). Trademap. Retrieved from https://www.trademap.org

บทที่ 5

The Arab Investment & Export Credit Guarantee Corporation. (2016). Sudan: Inward and Outward FDI. Retrieved from https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=4&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjg2Z7SrLfcAhVCVisKHbPcDq0QFjADegQIARAC&url=http%3A%2F%2Fdhaman.net%2Fwp-content%2Fuploads%2F2016%2F02%2FSudan.pdf&usg=AOvVaw0ygMVBa2x3lM3tRMsOkSmf

ภาคผนวก ก

Fact Finding

สาธารณรัฐซูดาน

ก.1 กำหนดการลงพื้นที่

สรุปข้อมูลการลงพื้นที่ซูดาน
ระหว่างวันที่ 11-17 สิงหาคม 2018

ตลาดปลา (Fish Market)
ณ พอร์ต ซูดาน
วันที่ 12 สิงหาคม 2018 เวลา 7.30-8.30 น.

- ชาวประมงจะเริ่มนำปลามาที่จับได้มาวางขายตั้งแต่เวลา 4.00 น. ถึง 6.30 น. โดยส่วนมากจะขายให้กับโรงแรมและร้านอาหารในประเทศ ซึ่งไม่จำกัดเฉพาะรัฐ Red Sea แต่รวมไปถึง Khartoum อีกด้วย และมีบางส่วนที่ถูกส่งไปอาหรับ
- ตลาดปลามีขนาดเล็กมาก ขาดระบบการจัดการการขาย และขาดเทคโนโลยีสำหรับการถนอมสินค้า และการบรรจุ ใช้วิธีการถนอมสินค้าด้วยน้ำแข็งก้อนอย่างง่าย
- เรือประมงสามารถจับปลาได้ลำละประมาณ 3-6 ตันต่อวัน โดยบรรจุปลาลงในกล่องขนาดความจุ 500 กิโลกรัม ซึ่งเรือประมงลำหนึ่งสามารถขนได้ประมาณ 10 กล่อง ทั้งนี้ การออกเรือประมงครั้งหนึ่งใช้เวลาประมาณ 3-4 วัน ระยะเวลาการกลับเข้าฝั่งขึ้นอยู่กับสภาพอากาศ
- อุตสาหกรรมแปรรูปในท้องถิ่นมีน้อยมาก

คุณ Mohamed Alhassan Tahir
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมและการลงทุน รัฐ Red Sea
และคุณ Ahmed M. Taher Omer
ผู้จัดการทั่วไป
Ministry of Investment and Industry (รัฐ Red Sea)
ณ พอร์ต ซูดาน
วันที่ 12 สิงหาคม 2018 เวลา 9.00-10.00 น.

- กระทรวงการลงทุนและอุตสาหกรรมของรัฐ Red Sea (Ministry of Investment and Industry : MoI of Red Sea State) เป็นศูนย์บริการการลงทุนแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Services: OSS) สำหรับนักลงทุนในรัฐ Red Sea ซึ่งมีกฎระเบียบที่แตกต่างกันบางส่วนระหว่างส่วนกลางกับระดับรัฐ
- สำหรับนักลงทุนต่างชาติที่สนใจลงทุนในรัฐ Red Sea ถ้าเป็นโครงการขนาดเล็ก กล่าวคือมีธุรกรรมจำกัดอยู่เฉพาะในรัฐ Red Sea ก็สามารถติดต่อกับ MoI of Red Sea State ได้โดยตรง แต่หากเป็นโครงการลงทุนขนาดใหญ่คือ มีธุรกรรมเกี่ยวข้องกับรัฐอื่นๆ จำเป็นต้องขออนุญาตผ่านรัฐบาลกลาง
- การส่งเสริมการลงทุนของรัฐ อาทิ การช่วยเหลือด้านการออกใบอนุญาต การจัดหาผู้ประเมินความเป็นไปได้ในการลงทุน (Feasibility Study) การจัดหาที่ดินให้นักลงทุน ซึ่งหากเป็นโครงการที่ร่วมกับรัฐหรือโครงการที่เป็นประโยชน์กับรัฐ มีโอกาสที่รัฐจะให้เช่าที่ได้โดยไม่มีค่าใช้จ่าย โดยมีเงื่อนไขเป็นไปตามรายละเอียดของแต่ละโครงการ (One by one)
- สามารถได้รับการลดหย่อนภาษีนำเข้าสินค้าทุน รวมถึงการลดหย่อนภาษีเงินได้ เพราะนักลงทุนเป็นที่ต้องการ กล่าวคือ การลงทุนทำให้เกิดสถานการณ์แบบ win-win ทั้งสองฝ่าย
- กฎหมายด้านการลงทุนของซูดานไม่แบ่งแยกคนต่างชาติและคนในประเทศ กิจการต่างชาติ (นิติบุคคล) สามารถถือครองที่ดินได้ตราบเท่าที่กิจการยังดำเนินการอยู่ ซึ่งหากเลิกกิจการสามารถขายต่อได้ พร้อมนำเงินกลับประเทศ
- แรงงานต่างชาติสามารถนำเข้ามาได้ แต่ต้องแสดงให้เห็นถึงความจำเป็นในการนำแรงงานต่างด้าวเข้ามา เช่น ไม่มีแรงงานทักษะดังกล่าวในประเทศ เป็นต้น
- สำหรับแรงงานในประเทศ ค่าจ้างขั้นต่ำอยู่ที่ 2,000 SDG ต่อเดือน โดยต้องมีอาหารให้ 1 มื้อต่อ 1 กะ และควรมีที่พักเป็นสวัสดิการให้แรงงานด้วย

คุณ Ali Abdullatif Abdulrahim
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจ การคลัง และกำลังคน รัฐ Red Sea
Ministry of Economic, Finance and Man Power (Red Sea State)
ณ พอร์ต ซูดาน
วันที่ 12 สิงหาคม 2018 เวลา 9.30-10.30 น.

- ธุรกิจหลักของรัฐคือ ท่าเรือและการเดินเรือซึ่งนำไปสู่อุตสาหกรรมต่อเนื่องอื่นๆ เช่น การขนส่ง และคลังสินค้า
- อุตสาหกรรมการผลิตอื่นๆ ที่สำคัญ อาทิ เกษตรอินทรีย์ ฟืน ฝ้าย เหมืองแร่ (เช่น ทองคำ หินอ่อน ยิปซัม และซีเมนต์) โรงกลั่นน้ำมัน ประมง และนาเกลือ
- ระบบชลประทานของรัฐ Red Sea มีเขื่อนและอ่างเก็บน้ำแต่ไม่เพียงพอต่อปริมาณการใช้ จึงจำเป็นต้องมีโครงการพัฒนาเพิ่มเติม
- ไฟฟ้ามีแหล่งผลิต 2 แห่ง ขนาด 500 เมกะวัตต์ และ 1,000 เมกะวัตต์ ซึ่งเพียงพอสำหรับการใช้งานในปัจจุบัน
- รัฐ Red Sea มีท่าเรือหลายแห่ง ตั้งแต่พื้นที่ริมทะเลทางตอนเหนือลงมาสู่ทางใต้
- ด้านกำลังแรงงาน รัฐ Red Sea มีมหาวิทยาลัย 1 แห่ง และวิทยาลัย 3 แห่ง ผลิตนักศึกษาเป็นจำนวนมากแต่ละปี แต่ไม่มีงานรองรับและอัตราการว่างงานสูง
- นโยบายด้านการเงินของรัฐ Red Sea ใช้ตามส่วนกลางเป็นหลัก
- อีกอุตสาหกรรมที่น่าสนใจและอยากเชิญชวนให้มาลงทุน คือการท่องเที่ยว โดยเฉพาะที่ Red Sea มีแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่ดี ทั้งชายหาด และการดำน้ำดูปะการัง โดยขาดแคลนที่พัก นักลงทุนไทยสามารถลงทุนในธุรกิจรีสอร์ทและโรงแรมได้
- ซูดานเป็นสมาชิก COMESA การผลิตในซูดานสามารถส่งออกไปประเทศสมาชิกได้โดยไม่เสียภาษี
- รัฐ Red Sea มี Free Zone อยู่หลายแห่ง

บริษัท Port Engineer Company
ณ พอร์ต ซูดาน
วันที่ 12 สิงหาคม 2018 เวลา 11.00-11.30 น.

- เดิมมีเขต Free Zone 1 แห่ง ระยะทางห่างจากท่าเรือ Suakin ประมาณ 15 กม. ยังมีผู้จับจองไม่เต็มพื้นที่
- ปัจจุบันกำลังก่อสร้างขยายท่าเรือ Suakin เพื่อรองรับการลงทุนใหม่ โดยท่าเรือสามารถรองรับการขนส่งผู้โดยสาร ขนส่งสินค้าแบบเทกอง และแบบตู้คอนเทนเนอร์ได้ ส่วนการขนส่งสัตว์มีชีวิตได้มีการสร้างท่าเรืออีกแห่งใกล้กับท่าเรือ Suakin
- ท่าเรือที่ Suakin มีร่องความลึก 10-15 เมตร สามารถรองรับเรือบรรทุกสินค้าขนาดใหญ่ได้
- บริษัทที่ร่วมออกแบบท่าเรือและการจัดการการใช้ประโยชน์บริเวณท่าเรือ Suakin คือ บริษัท China Harbour Engineering (CHEC) ของจีน
- ปัจจุบันโครงการท่าเรือขนส่งสัตว์ใกล้กับท่าเรือ Suakin เสร็จสมบูรณ์ พร้อมเปิดใช้งาน ส่วนท่าเรือ Suakin กำลังอยู่ระหว่างการปรับพื้นที่และรอการก่อสร้าง
- มีโซนอุตสาหกรรมใกล้กับท่าเรือ Suakin เหมาะกับการตั้งโรงงานน้ำตาล

คุณ Mohamed Mahmoud Ali Suliman
ผู้จัดการสถานีขนส่งสินค้า
บรษัท Raiba Land Trans (ภายใต้กลุ่มบริษัท Elnefeidi Group สาขาโลจิสติกส์)
ณ พอร์ตซูดาน
วันที่ 12 สิงหาคม 2018 เวลา 12.30-13.00 น.

- เป็นบริษัทขนส่งภายในประเทศที่ใหญ่ที่สุด สามารถส่งสินค้าไปได้ถึงไนจีเรีย นอกจากนั้น ยังประกอบธุรกิจในส่วนของการจัดการคลังสินค้าอีกด้วย
- สินค้าหลักที่ส่งไปคาร์ทูม อาทิ ข้าวสาลี หม้อแปลงไฟฟ้า เครื่องจักรในโรงงานปิโตรเลียม ท่อ และอื่นๆ
- ค่าขนส่งจากพอร์ตซูดานไปคาร์ทูมอยู่ที่ประมาณ 750 SDG ต่อ 1 ตัน ใช้ระยะเวลาขนส่งประมาณ 16 ชั่วโมง เป็นระยะทาง 800 กิโลเมตร
- ค่าเช่าคลังสินค้า 6,000-8,000 SDG ต่อเดือน อย่างไรก็ตาม บริษัทไม่มี Cold Storage และ Cold Chain
- สินค้าที่บริษัทขนส่งมากคือ แร่
- ประเทศเพื่อนบ้านที่ส่งออกไปบ่อยครั้ง คือ ชาด และเอธิโอเปีย

กัปตัน Salah Awwad
ผู้จัดการทั่วไป บริษัท Arwa Shipping Agencies (Hapag-Lloyd)
ณ พอร์ต ซูดาน
วันที่ 12 สิงหาคม 2018 เวลา 13.30-14.00 น.

- ตลาดหลักที่บริษัทมีการขนส่งคือเอเชีย โดยเฉพาะจีน มีบางส่วนที่ไปอินเดีย สิงโปร์ และไทย สำหรับอาหรับคิดเป็นประมาณร้อยละ 20 เช่นเดียวกับ EU
- การ Clearance สินค้าไม่พบปัญหามากนัก
- อุปสรรคของการขนส่งในซูดานคือ รถบรรทุกขาดความพร้อมทั้งด้านบุคลากรและเครื่องมือ กล่าวคือ คนขับมีไม่เพียงพอและไม่มีความรู้ นอกจากนั้น รถบรรทุกควรได้รับการติดตั้ง GPS ด้วย
- ปัจจุบันมีการส่งออกสัตว์มีชีวิตไปซาอุดิอาระเบียเป็นจำนวนมาก ซึ่งสัตว์เหล่านี้ไม่ได้มาจากซูดานเท่านั้น ยังรวมถึงประเทศรอบข้าง เช่น จิบูติ และโซมาเลีย
- ซูดานมีการส่งออกกัมอาระบิกไปสหรัฐอเมริกาเพื่อทำโคล่า
- พอร์ตซูดานไม่มีห้องเย็น
- การขนส่งไป EU (อิตาลี) ใช้เวลาประมาณ 21 วัน เนื่องจากต้องผ่านที่เจดดาร์ ค่าขนส่ง 600-700 USD ต่อตู้ขนาด 1,000 ตร.ฟุต ขนส่งมาเอเชีย (ชิงเตา ประเทศจีน) ใช้เวลา 21-28 วัน ค่าขนส่ง 800-1,200 USD ต่อตู้ขนาด 1,200 ตร.ฟุต

บริษัท Sinnar Shipping and Logistics (GIAD Clearance)
ณ พอร์ตซูดาน
วันที่ 12 สิงหาคม 2018 เวลา 13.30-14.00 น.

- ใช้เวลาเคลียร์ 3-5 วัน 1 ตู้ ค่าใช้จ่าย 1,000 SDG ตามปกติการดำเนินการไม่มีปัญหาใดๆ

มหาวิทยาลัย Red Sea University
ณ พอร์ต ซูดาน
วันที่ 12 สิงหาคม 2018 เวลา 15.30-16.30 น.

- เป็นมหวิทยาลัยใหญ่อันดับที่สามของประเทศ มีนักศึกษาปีการศึกศาละประมาณ 23,000 คน
- มีคณะหลายคณะที่มีชื่อเสียงและได้รับความนิยม โดยเฉพาะคณะแพทย์ และโรงพยาบาล ส่วนคณะที่มีนักศึกษามากที่สุดคือ คณะเศรษฐศาสตร์
- มหาวิทยาลัยมีคณาจารย์ประมาณ 550 คน
- ประชากรในรัฐ Red Sea มีประมาณ 1 ล้านคน แต่ด้วยพื้นที่ขนาดใหญ่ ทำให้ในเขตเมืองมีจำนวนประชากรต่อพื้นที่ 42 คนต่อ ตร.กม. ส่วนพื้นที่รอบนอกมีจำนวนประชากรต่อพื้นที่ประมาณ 2 คนต่อ ตร.กม.
- สัตว์น้ำมีอย่างอุดมสมบูรณ์ หลากหลายสายพันธุ์ อย่างไรก็ตาม มหาวิทยาลัยยังไม่เคยทำการศึกษาถึงความสมบูรณ์ของสัตว์น้ำในระดับอุตสาหกรรมประมง เนื่องจากยังไม่เคยมีการจับปลาจริงจัง จึงไม่มีการจัดเก็บข้อมูลเพื่อทำการวิจัยทางสถิติได้ ทั้งนี้ โดยส่วนตัว ในฐานะผู้เชี่ยวชาญด้านทะเลเชื่อว่ามีความอุดมสมบูรณ์อยู่มาก
- การประมงในรัฐ Red Sea เท่าที่ทราบ มีชาวอียิปต์ และชาวจีนเข้ามาจับปลาอยู่บ้างแต่ไม่มากนัก ข้อมูลไม่เป็นที่เปิดเผย
- ด้านการเกษตร มีขนาดพื้นที่ต่อเกษตรกรค่อนข้างกว้างใหญ่ ผลผลิตต่อไร่ต่ำ แต่อย่างไรก็ดี การผลิตเป็นผลผลิตเกษตรอินทรีย์ ไม่มีการใช้ปุ๋ยและสารเคมี
- มหาวิทยาลัยเปิดกว้างด้านวิชาการ และมีความสนใจทำ MoU กับมหาวิทยาลัยในไทย หากมีมหาวิทยาลัยในไทยสนใจเช่นกัน
- มหาวิทยาลัยสามารถช่วยศึกษาความเป็นไปได้ในการลงทุน (Feasibility Study) ได้

พื้นที่สำหรับพัฒนาฟาร์มกุ้งของนักลงทุนไทย
ณ ซูอาคิน
วันที่ 13 สิงหาคม 2018 เวลา 9.00-10.00 น.

- โครงการนี้เป็นโครงการร่วมทุนระหว่างเอกชนไทยกับรัฐบาลของ Red Sea แบ่งการลงทุนเป็นหลายระยะ ซึ่งรวมทุกระยะแล้วเตรียมพื้นที่ไว้ให้ทั้งหมด 2.3 ล้านเฮกตาร์
- พื้นที่เหมาะสมสำหรับการเลี้ยงกุ้ง และปู (ในปัจจุบันมีกุ้ง และปูอุดมสมบูรณ์อยู่แล้ว)
- เมื่อมีการลงทุนแล้ว รัฐจะช่วยพัฒนาสาธารณูปโภคอื่นๆ ที่เหมาะสมกับการลงทุนให้ด้วย เช่น ถนนราดยางไปยังถนนสายหลัก

ท่าเรือสำหรับขนส่งสัตว์มีชีวิต

ณ ซูอาคิน

วันที่ 13 สิงหาคม 2018 เวลา 10.30-11.30 น.

- ปัจจุบันท่าเรือเสร็จสมบูรณ์ พร้อมเปิดดำเนินการ
- มีการขนส่งสัตว์ไปที่ซาอุดิอาระเบีย
- โดยช่วงฮัจจ์ มีการส่งสัตว์มีชีวิตไม่น้อยกว่า 1 แสนตัวต่อเดือน (เป็นแกะ 48,000 ตัว)
- เรือลำหนึ่งขนส่งสัตว์ได้ประมาณ 3 พันตัว ใช้เวลาในการขนส่ง 3 วันต่อครั้ง
- ระยะทางห่างจากท่าเรือซาอุดิอาระเบีย 180 กม. ใช้เวลาเดินทาง 14 ชม.
- ปัจจุบันได้ทำพื้นที่ Freezone ขนาด 7 ตร.กม. สำหรับอุตสาหกรรมปศุสัตว์ มีโครงการพัฒนาต่างๆ เช่น ตลาดกลางรับซื้อสัตว์ การขุนสัตว์ โรงเชือด โรงชำแหละ และการทำผลิตภัณฑ์เนื้อสัตว์
- ราคาขายเนื้อแกะอยู่ที่ประมาณ 200 SDG ต่อกิโลกรัม เนื้อวัว 150 SDG ต่อกิโลกรัม

พื้นที่สำหรับพัฒนา Suakin Free Zone
ณ ซูอาคิน
วันที่ 13 สิงหาคม 2018 เวลา 12.00-13.00 น.

- เตรียมพื้นที่ไว้ประมาณ 20-40 ตร.กม. เพื่ออุตสาหกรรมการผลิตเพื่อการส่งออก
- ท่าเรือสำหรับขนทั้งคนและสินค้า เป้าหมายหลักคือส่งไปยังเจดดาร์
- มีหมู่บ้านตรงข้าม Free Zone สามารถใช้เป็นแรงงานในอุตสาหกรรมได้
- มีที่ว่างเหลืออยู่ค่อนข้างมาก

พื้นที่สำหรับการพัฒนาศูนย์ให้บริการทางการแพทย์ และโรงกลั่นน้ำมัน
ณ พอร์ต ซูดาน
วันที่ 13 สิงหาคม 2018 เวลา 14.00-15.00 น.

- ที่ตั้งห่างจากตัวเมือง 18 กิโลเมตร ใกล้กับสนามบิน ใช้เวลาเดินทางจากสนามบินเพียง 5 นาที โดยพื้นที่มีขนาดประมาณ 2 ตร.กม.
- ต้องการพัฒนาเป็นพื้นที่สำหรับศูนย์บริการทางการแพทย์ครบวงจร และโรงกลั่นน้ำมัน
- สำหรับการแพทย์ครบวงจรนั้น ในปัจจุบันในช่วงเวลา 6 เดือนมีคนเดินทางมารักษาที่ไทย 6,000 คน ส่วนประชากรในประเทศรอบข้างเช่น อียิปต์ จอร์แดน ซาอุดิอาระเบีย ชาด ซูดานใต้ ต้องการการรักษาพยาบาลซึ่งวัฒนธรรมของชาวซูดานจะยอมเสียค่าใช้จ่ายด้านการรักษามาก ประกอบกับการที่รัฐ Red Sea มีการผลิตแพทย์เป็นจำนวนมาก แต่ไม่มีสถานพยาบาลให้ประกอบกิจการ ส่วนหนึ่งจึงเดินทางออกไปต่างประเทศ ด้วยเหตุดังกล่าวจึงต้องการให้ไทยมาบริหาร การจัดการ รวมถึงนำเทคโนโลยีเข้ามา
- พื้นที่ดังกล่าวสามารทำได้ทั้งโรงพยาบาล โรงงานผลิตยา เวชภัณฑ์ และรีสอร์ทสำหรับพักฟื้นผู้ป่วย
- สำหรับโรงกลั่น มีน้ำมันดิบที่ต่อท่อมาจากแหล่งน้ำมันดิบซูดานใต้อยู่แล้ว หากมามาตั้งโรงงานผลิตสามารถต่อท่อเพื่อส่งน้ำมันไปที่เรือกลางทะเลได้ทันที
- ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวมีการทำนาเกลือ

คุณ Mohied Wali
ผู้อำนวยการด้านการส่งเสริมการลงทุน
Ministry of Investment
ณ คาร์ทูม
วันที่ 14 สิงหาคม 2018 เวลา 9.00-10.00 น.

- ที่นี่เป็นศูนย์บริการแบบเบ็ดเสร็จ (OSS) สำหรับนักลงทุน สามารถอำนวยความสะดวกให้กับนักลงทุนได้ในทุกประเด็น ทั้งนี้การพิจารณาโครงการลงทุนขึ้นอยู่กับข้อเสนอโครงการที่ยื่นเข้ามา
- กระทรวงอำนวยความสะดวกในการจับคู่ธุรกิจอีกด้วย
- ไม่มีทุนจดทะเบียนขั้นต่ำกำหนดในซูดาน
- กำลังร่างกฎหมายใหม่เพื่อเพิ่มความมั่นใจให้กับนักลงทุนต่างชาติ
- Incentive สำคัญ คือ ภาษีร้อยละ 0 สำหรับการเกษตร ร้อยละ 10 สำหรับอุตสาหกรรม ร้อยละ 15 สำหรับภาคบริการ
- ซูดานมีการกำหนด Freezone เพื่อส่งเสริมการลงทุน
- ค่าแรงขั้นต่ำ 80 USD ต่อเดือนสำหรับแรงงานไร้ทักษะ และ 500 USD ต่อเดือนสำหรับกลุ่มทักษะสูง
- FDI มาจากอาหรับเป็นส่วนใหญ่ รองลงมามาจากจีน
- การนำเข้าวัตถุดิบและเครื่องจักรเพื่อการผลิตไม่เสียภาษีศุลกากร และ VAT

ดร. Girham Abdelgadir Dmein
ปลัดกระทรวงการท่องเที่ยว โบราณวัตถุ และสัตว์ป่า
Ministry of Tourism, Antiquities and Wildlife
ณ คาร์ทูม
วันที่ 14 สิงหาคม 2018 เวลา 10.30-11.30 น.

- กระทรวงทำหน้าที่ 3 ด้าน คือ การท่องเที่ยว การอนุรักษ์โบราณสถาน และการดูแลสัตว์ป่า
- ประเทศขาดแคลนโรงแรม และแคมป์ปิ้ง รวมถึงระบบขนส่งที่มีความสะดวก
- ซูดานมีแหล่งมรดกโลกหลายแห่ง รวมไปถึงอุทยานแห่งชาติที่น่าสนใจ
- แรงงานในประเทศมีเป็นจำนวนมากแต่ขาดความรู้เรื่องการบริการ จึงมีข้อคิดเห็นว่าการทำศูนย์อบรม (Training Centre) ขนาดสำหรับ 100 คนต่อปี จะเป็นประโยชน์
- ซูดานมีนักท่องเที่ยวต่างชาติปีละประมาณ 1 ล้านคน แต่มีโรงแรม 5 ดาว เพียง 5 แห่งในประเทศ ซึ่งอยู่ในคาร์ทูม 3 แห่ง ในรัฐ Red Sea 1 แห่ง และในพื้นที่อื่นอีก 1 แห่ง
- ขาดที่พักระหว่างทาง (Motel) จากแต่ละแหล่งท่องเที่ยว
- การท่องเที่ยวตามแม่น้ำไนล์มีความน่าสนใจลงทุน
- นักท่องเที่ยวชาวเยอรมันนิยมเที่ยว Historical Site
- มีนายหน้าท่องเที่ยว (Tour Agency) ประมาณ 200 ราย
- กระทรวงสามารถออกใบอนุญาตด้านการก่อสร้างโรงแรม และการนำเข้าแรงงานต่างชาติ โดยให้โควตามากสุดร้อยละ 20 ต่อโครงการลงทุน ใช้ระยะเวลาอนุมัติประมาณ 1-2 สัปดาห์ นอกจากนั้น ในการขอสิทธิประโยชน์เช่น ยกเว้นภาษีศุลกากรสำหรับการนำเข้าเฟอร์นิเจอร์ และสิ่งของตกแต่ง ต้องขออนุมัติจากกระทรวง
- สำหรับนักลงทุนที่ไม่สามารถหาที่ดินได้เอง กระทรวงสามารถจัดหาที่ดินที่เหมาะสมกับการลงทุนให้ได้
- นักท่องเที่ยวที่อาจเพิ่มขึ้นในอนาคตคือ นักท่องเที่ยวจีน แม้ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวจีนมักไม่สนใจที่ท่องเที่ยวทางโบราณคดีก็ตาม ทั้งนี้ ปัจจุบันมีนักท่องเที่ยวจีนประมาณ 5 แสนคนต่อปี

ดร. Abdeldafi Fadlalla Ali M.
ผู้อำนวยการทั่วไป
Ministry of Agriculture and Forests
ณ คาร์ทูม
วันที่ 14 สิงหาคม 2018 เวลา 12.00-13.30 น.

- เป็นนโยบายของประธานาธิบดีที่ให้ทุกกระทรวงสนับสนุนการลงทุนจากต่างชาติ
- ทางซูดานให้ความสำคัญกับการลงทุนของนักลงทุนไทยมาก
- การเกษตรคิดเป็นร้อยละ 37 ของ GDP
- พืชที่มีการปลูกมากในซูดาน อาทิ อ้อย ธัญพืช และกัมอารบิก ซึ่งเป็นการเกษตรอินทรีย์
- ตลาดสินค้าเกษตรในปัจจุบันเป็นตลาดในประเทศ กลุ่มอาหรับ และ COMESA
- ซูดานมีความต้องการการพัฒนาผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูป
- กระทรวงกำลังร่างกฎหมาย PPP และมีการส่งเสริมการเกษตรพันธะสัญญา โดยกระทรวงจะช่วยในการจัดการ ติดต่อ และร่วมในการร่างสัญญากับเกษตรกรให้ด้วย หากมีนักลงทุนมีความสนใจ
- รัฐบาลมีเป้าหมายจะให้ร้อยละ 83 ของ GDP เป็นภาคเอกชน
- ในการทำธุรกิจของต่างชาติ รัฐจะให้การช่วยเหลือในระยะแรกก่อน โดยการให้รัฐวิสาหกิจเข้าไปจับคู่ธุรกิจร่วมลงทุนก่อนที่จะทะยอยลดบทบาท และออกมาเพื่อให้ภาคเอกชนดำเนินการเอง
- ที่ดินการเกษตรเป็นลักษณะของการเช่า เริ่มแรกเป็นการทำสัญญาประมาณ 3-5 ปีก่อน เพื่อทดสอบว่าใช้ประโยชน์ได้จริงหรือไม่ หลังจากนั้นจึงเป็นการทำสัญญาระยะยาว 35-50 ปี ต่อเนื่องได้ถึง 99 ปี
- ประเด็นความขัดแย้งกับชุมชนมีไม่บ่อยนัก เนื่องจากคนในพื้นที่ต้องการการจ้างงาน
- ค่าเช่าที่ ประมาณ 1-2 USD/fedan (1 fedan เท่ากับ 4,200 ตารางเมตร)
- เทคนิคที่ต้องการให้ไทยเข้ามาพัฒนาสินค้าเกษตร คือ ในด้านการกำจัดศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิตต่อไร่ และการพัฒนารสชาติผลผลิต
- ลักษณะตลาด ปัจจุบันเป็นตลาดเสรี เว้นแต่ในบางรายการสินค้าที่เป็นสินค้ายุทธศาสตร์ที่รัฐบาลจำเป็นต้องควบคุม
- ตลาดแบ่งออกเป็น 2 ตลาด คือตลาดในประเทศ กับตลาดต่างประเทศ ตลาดในประเทศมักทำการค้าในรูปแบบของตลาดประมูล โดยมีผู้ค้าส่งมารับซื้อจากตลาดประมูลแล้วนำไปขายต่อให้กับผู้ค้าปลีก
- ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกที่ควรต้องปรับปรุงสำหรับการเกษตรของซูดานคือ ในเรื่องของ Cold Storage และระบบการขนส่ง
- ให้ใช้พันธุ์พืชท้องถิ่นดั้งเดิมเป็นหลักก่อน หากต้องการนำเข้าพันธุ์พืชต่างถิ่นต้องทำการขออนุญาตกับกระทรวง

Ministry of Finance and Economic Planning

ณ คาร์ทูม

วันที่ 14 สิงหาคม 2018 เวลา 15.30-16.30 น.

- ปัจจุบันมีปัญหาเรื่องการโอนเงินระหว่างประเทศ
- เศรษฐกิจโตประมาณร้อยละ 3 ต่อปีในช่วงที่ถูกคว่ำบาตร อย่างไรก็ตาม คาดว่าจะโตได้เร็วมากขึ้นในภายหลัง
- รายได้หลักของเศรษฐกิจคือ น้ำมัน รองลงมาคือทองคำ
- สินค้าเกษตรหลักคือ ปศุสัตว์
- ระบบธนาคารเป็นระบบธนาคารเอกชน แต่อยู่ในรูปแบบธนาคารอิสลาม
- ธนาคารต่างชาติจึงเป็นธนาคารที่มาจากอาหรับ
- นโยบายในการพัฒนาเศรษฐกิจคือเน้นการผลิตเพื่อส่งออก
- ซูดานวางเป้าหมายขยายการส่งออกจาก 3 พันล้าน USD เป็น 8 พันล้าน USD ในปี 2020
- มีมาตรการเช่น การสนับสนุนด้านการเงินเพื่อให้พัฒนาไปสู่อุตสาหกรรมที่มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น
- การเงินเป็นแบบ Managed Float
- ซูดานต้องการให้มีการร่วมทำ Corresponded Bank

คุณ Ahmed Bashir Elnefeidi
กงสุลกิตติมศักดิ์ไทย ณ กรุงคาร์ทูม
และกรรมการผู้จัดการบริษัท Elnefeidi Group
ณ คาร์ทูม
วันที่ 14 สิงหาคม 2018 เวลา 18.00-19.30

- Elnefeidi Group ทำธุรกิจหลากหลายวงจร
- ธุรกิจที่ใหญ่ที่สุดในซูดานคือ DAL Group รองลงมาคือ Magoub
- บริษัทกำลังเตรียมการลงทุนทำอุตสาหกรรมโคเนื้อครบวงจรในพื้นที่ไม่ไกลจากคาร์ทูม โดยจะทำทั้งโรงขุนสัตว์ โรงเชือด โรงชำแหละ และบรรจุ
- บริษัทไม่คิดว่าการตั้งโรงงานขุนโคที่รัฐ Red Sea มีความเหมาะสม เนื่องจากรัฐ Red Sea มีอาหารสัตว์ไม่พอเพียง การขนส่งอาหารสัตว์จากส่วนอื่นๆ ไปยังรัฐ Red Sea เพื่อขุนเมื่อคำนวนเปรียบเทียบกับค่าขนส่งต่างๆ แล้วไม่คุ้มค่าต่อการลงทุน
- ออกแบบโรงงานโดยบริษัทเนเธอร์แลนด์
- บริษัทเคยใช้แรงงานไทยซึ่งพบว่ามีทักษะ มีความละเอียดในการทำงานดี อย่างไรก็ตาม หากเปรียบเทียบกับค่าแรงกับแรงงานซูดานในปัจจุบันถือว่าสูงมาก เหตุเพราะค่าเงินซูดานอ่อนลงอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้ ยังคงเหลือแรงงานไทยอยู่เพียงจำนวนหนึ่ง
- อัตราแลกเปลี่ยนเป็นปัญหาในการทำธุรกิจในปัจจุบัน บริษัทจะใช้การแลกเงินกับประเทศที่สาม เช่น ดูไบ โดยใช้อัตราแลกเปลี่ยนอย่างไม่เป็นทางการเนื่องจากไม่มีใครรับแลกในอัตราแลกเปลี่ยนอย่างเป็นทางการ
- ทัศนคติต่อสินค้าและการให้บริการของไทยสำหรับชาวซูดานถือว่าดี อย่างไรก็ตาม เปรียบเทียบกับสินค้าและบริการของซูดานถือว่ามีราคาสูง
- ในซูดานมีโอกาสมากสำหรับนักลงทุนไทยในอุตสาหกรรม เกษตรแปรรูป การเลี้ยงปลาแม่น้ำไนล์ที่คาร์ทูม การท่องเที่ยว โดยท่านกงสุลยินดีให้การช่วยเหลือในการค้นหาหุ้นส่วนทางธุรกิจที่เหมาะสมให้กับนักลงทุนไทย และพร้อมหาตลาดให้อีกด้วย

Sudanese Free Zones and Markets Company Limited

ณ คาร์ทูม

วันที่ 15 สิงหาคม 2018 เวลา 9.00-10.00 น.

- ปัจจุบันมี Free Zone 3 แห่ง ได้แก่ ที่รัฐ Red Sea บริเวณ North Khartoum และ Garri Free Zone
- มีบริษัทประมาณ 4,500 บริษัทใน Free Zone ทั้งหมด
- ผู้ลงทุนใน Free Zone ไม่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา
- มีการจัดงาน Fair ทุกมกราคมของทุกปี
- กระบวนการในการขอจัดตั้งธุรกิจประมาณ 3 วัน
- ค่าไฟฟ้าจ่ายกับส่วนกลางไม่ได้จ่ายผ่าน Zone ส่วนค่าน้ำเหมาจ่าย 24 USD ต่อเดือน
- ขนาดพื้นที่แต่ละโรงงาน 3,130 ถึง 7,130 ตร.ม.
- โรงงานควรมีเครื่องสร้างกระแสไฟฟ้า (Generator) ของตัวเอง เพราะไฟฟ้าไม่เสถียร
- ทุกอย่างที่ส่งออกเพื่อผลิตไม่เสียภาษี แต่จำหน่ายในประเทศต้องเสียภาษี
- นักลงทุนหลักต่างชาติ คือ จีน กับอาหรับ
- มีการนำเข้าชิ้นส่วนโตโยต้าจากไทยมาประกอบที่ซูดาน

คุณ Osama D.A/Latif ประธานบริษัท
และคุณ Muddathir A. Elbahar ผู้จัดการฝ่ายปฏิบัติการผลิตภัณฑ์จากนม
บริษัท Dal Group
ณ คาร์ทูม
วันที่ 15 สิงหาคม 2018 เวลา 10.30-12.30 น.

- ก่อตั้งมาตั้งแต่ปี 1951 แบ่งเป็น 3 กลุ่มธุรกิจคือ วิศวกรรม เหมืองแร่ และอาหาร
- สินค้าเกษตรหลักของบริษัทเช่น แป้งสาลี ขนมปัง และผลิตภัณฑ์จากนม
- บริษัทมีความสนใจในการผลิตเส้นบะหมี่
- อุตสาหกรรมในประเทศที่ถูกแทรกแซงคือแป้งสาลี ซึ่งโดยส่วนตัวคิดว่าควรปล่อยไปตามกลไกตลาด
- บริษัทได้ทดลองทำแปลงเกษตรแบบผสมผสาน
- ซูดานมีการนำเข้าน้ำตาลจากอินเดียเป็นปริมาณมาก
- ซูดานมีวันหยุดมาก วันหยุดพิเศษประมาณ 40 วันต่อปี ส่วนใหญ่เป็นวันหยุดอิสลาม ซึ่งไม่สามารถกำหนดวันที่ได้แน่นอน ต้องรอดวงดาว
- 3 อุตสาหกรรมที่น่าสนใจสำหรับไทย คือ เหมืองแร่ เช่น น้ำมัน ทองคำ ทองแดง เป็นต้น เกษตร เพราะที่ดินเยอะ เป็นที่ราบ น้ำพอมี โดยเฉพาะในบริเวณแม่น้ำไนล์ ในบางพื้นที่ใช้น้ำบาดาลได้ และอาหาร ทั้งอาหารอย่างง่าย เครื่องดื่ม และอาหารพร้อมรับประทาน
- การผลิตน้ำนม มีเกษตรกรมากกว่า 300 คน ซึ่งบริษัทได้ทำการส่งเสริม จนปัจจุบันมีน้ำนมเพียงร้อยละ 1 เท่านั้นที่ถูกคัดทิ้ง โรงงานรับซื้อน้ำนมดิบ 20 ตันต่อวัน ผลิตผลิตภัณฑ์ เช่น โยเกิร์ต 4 แบบ นมพาสเจอรไรส์ นม UHT ด้วยเทคโนโลยีจาก tetrapak เนย เนยแข็ง และคัสตาร์ดเป็นสินค้าใหม่ซึ่งความนิยมบริโภคสูงขึ้นต่อเนื่อง
- โรงงานมีส่วน R&D ของตนเอง

คุณ Hiroe Takuma ONO
ผู้แทนอาวุโส
Japan International Cooperation Agency (JICA) สำนักงานซูดาน
ณ คาร์ทูม
วันที่ 15 สิงหาคม 2018 เวลา 15.30-16.30 น.

- JICA ในซูดานให้ความสำคัญกับโครงการ 3 ด้าน ได้แก่ สันติภาพ ปัจจัยพื้นฐานดำรงชีพ และความหลากหลายของอุตสาหกรรม
- JICA กำลังพัฒนาพันธุ์ข้าวร่วมกับซูดาน มีโครงการร่วมกับ JETRO
- พื้นที่เกษตรหลักของซูดานอยู่ที่ Gezira
- น้ำสำหรับการเกษตรใช้ระบบผันน้ำจากแม่น้ำไนล์เป็นหลัก การใช้น้ำบาดาลกำลังควบคุม
- ในความตกลงแม่น้ำไนล์มีการกำหนดโควตาการใช้น้ำ แต่ซูดานยังใช้ไม่เต็มโควตา
- ที่รัฐ Red Sea ใช้ระบบแยกน้ำจืดจากน้ำทะเล
- อัตราแลกเปลี่ยนมี 3 อัตรา คือ รัฐ ธนาคาร และตลาดมืด
- การโอนเงินกลับประเทศ ธนาคารในญี่ปุ่นลังเลที่จะรับโอน
- ซูดานมีอัตราการว่างงานสูง
- ซูดานมีปัญหาเรื่องหนี้ต่างประเทศสูง แต่ไม่ยอมชำระหนี้ คาดว่าจะต้องเข้าสู่โปรแกรมกวดขันการใช้จ่ายในอนาคต
- ระบบไฟฟ้า รัฐบาลอุดหนุนแต่ไม่พอ ซึ่งเกิดจากการผลิตและระบบส่งกำลังไฟฟ้า จึงจำเป็นต้องมี Generator
- ค่าไฟฟ้าถูก คิด 1 กิโลวัตต์ชั่วโมงประมาณ 0.15 SDG -0.52 SDG ใช้อัตราการคำนวณตามปริมาณการใช้
- นักลงทุนญี่ปุ่นในซูดานมีไม่มาก มีคนญี่ปุ่น 150 คนในซูดาน แต่มีนักลงทุนเกาหลีพอสมควร ส่วนใหญ่มาทำงานโรงงานรถยนต์ เช่น KIA กับฮุนได และมีทำโรงงานยางบ้าง

คุณ Elsadig Idris
ผู้อำนวยการฝ่ายพัฒนาการตลาดธุรกิจ
บริษัท SUR International Investment
ณ จาซิร่า
วันที่ 16 สิงหาคม 2018 เวลา 9.00-11.00 น.

- ที่ Al Hilaliya เป็นโรงงานทอผ้าผืน และส่งไปตัดเย็บอีกโรงงานที่ North Khartoum โดยการผลิตผ้าผืนใช้ฝ้ายในประเทศเป็นหลัก
- โรงงานใช้เครื่องจักรจากเยอรมัน และกำลังขยายเครื่องจักร
- โรงงานใช้แรงงานซูดานเป็นหลัก
- บริษัทมีพนักงานทั้งหมดมากกว่า 4,000 คนในซูดาน ในโรงงานแห่งนี้มีพนักงาน 1,000 คน ค่าแรงประมาณ 50-100 USD ต่อเดือน โดยต้องมีสวัสดิการพร้อมทุกอย่าง ที่พัก อาหาร โรงพยาบาล
- ผลิตภัณฑ์ของบริษัทส่งขายให้กับหลายประเทศ เช่น ชาด เคนยา เอธิโอเปีย และกาตาร์ เป็นต้น

คุณ Mousa Awad Mousa
ผู้จัดการทั่วไป
บริษัท GIAD Group
ณ จาซิร่า
วันที่ 16 สิงหาคม 2018 เวลา 13.00-14.00 น.

- มีบริษัทในเครือประมาณ 300-400 บริษัท
- บริษัทในเครือมีหลากหลายธุรกิจ ตั้งแต่การรีดเหล็ก ผลิตเครื่องจักรการเกษตร รถยนต์ และอุตสาหกรรมอื่นๆ
- GIAD เป็นรัฐวิสาหกิจที่จะช่วยร่วมทุนกับบริษัทต่างประเทศ เพื่ออำนวยความสะดวก GIAD มีพื้นที่เป็นของตัวเอง สามารถเจรจาข้อติดขัดของนักลงทุนกับรัฐบาลได้
- หากมีธุรกิจที่น่าสนใจสามารถติดต่อ GIAD ได้โดยตรง
- รูปแบบการทำธุรกิจในซูดานควรเริ่มต้นโดยมี GIAD เป็นพาทเนอร์เริ่มต้น เมื่อเจอพาทเนอร์ที่เหมาะสม GIAD จะลดบทบาทลง

คุณ Yasar Abdel Qader Shawawreh รองผู้จัดการใหญ่ฝ่ายการธนาคารเพื่อการพาณิชย์
และคุณ Khalid Mohammed Zeain (ACIM) ผู้จัดการฝ่ายการตลาดอาวุโส
ธนาคาร Bank of Khartoum
ณ คาร์ทูม
วันที่ 16 สิงหาคม 2018 เวลา 16.00-16.30 น.

- ไม่สามารถ finance ในเงินทุนได้
- เงินลงทุนที่จะใช้ลงทุนต้องขออนุมัติจากธนาคารกลาง ใช้เวลาในการอนุมัติ 3-4 สัปดาห์
- การเปิดบัญชีธนาคารทำได้โดยทั่วไป
- ธนาคารให้กู้และฝากเป็น SDG และให้บริการผ่านระบบ Mobile Banking อีกช่องทาง
- ธนาคารกำลังทำ Correspond Bank กับสหรัฐฯ หากไทยยังไม่มี Correspond Bank นักลงทุนสามารถทำธุรกรรมผ่านบาห์เรน หรือ UAE ได้
- การยกเลิก Sanction ไม่ช่วยเสรีธุรกรรมทางการเงินของซูดานมากเพราะยังติดก่อการร้าย คาดว่า 6-8 เดือนจะดีขึ้น
- อัตราเครดิตสำหรับฝากลงทุนร้อยละ 13.3 อัตรายืมร่วมลงทุนร้อยละ 18-20
- เคลียร์เช็คใน 1 วัน (กรณีไม่เกินเที่ยงวัน หากเกินเที่ยงวันจะเคลียร์ในวันถัดไป)
- มูลค่าทรัพย์สินร้อยละ 135 ของยอดยืมร่วมลงทุน
- ธนาคารในซูดานต้องเป็นธนาคารอิสลามเท่านั้น
- การตรวจสอบประวัติเครดิตตรวจสอบจากบันทึกในซูดานเท่านั้น

รายงานฉบับสมบูรณ์

สาธารณรัฐซูดาน

2561

THAILAND BOARD OF INVESTMENT

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน
THAILAND BOARD OF INVESTMENT

555 Vibhavadi-Rangsit Road., Chatuchak, Bangkok 10900, Thailand
Tel : (+66) 2553 8111, Fax : (+66) 2553 8315, E-Mail : head@boi.go.th